



Comp. 365
380, IX

94.

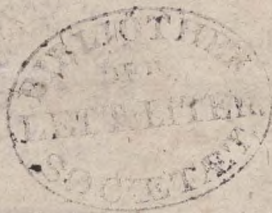
Likkumu = Grammata

par

Kursemmes Semneefem,

us

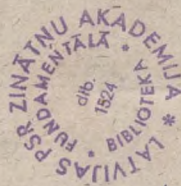
pauehleschanu tahs wiffaugstaki eezeltas Kommissiones
par eeweschonu scho likkumu Latweeschu wallodâ
pahrtulfota.



4259

Telgawâ 1818,

pee Jahna Wridrika Steffenhagen un Dehla.



MR



34 (47.4) (003)
933 (474.3) 47-203

Pārē. 1952

L i f f u m i

p a r

R u r s e m m e s S e m n e e k e e m

u s

t o e t a i s i f c h a n a s l a i k u .

Leetu - Rahditais.

Grunta likkumi. I — IX.

Likkumi us to eetaisichanas laiku.

1mais Kapitels. Likkumi ka Kursennes Semneekem pa kahrtahm buhs peewesteem tapf pee tahs jaunās buhschanaš.

1ma Nodakka. Likkumi kahda teefa Kursennes Semneekem pawiffam buhs, par to eetaisichanas laiku. S. 1 — S. 8.

2tra Nodakka. Sawadi likkumi, ka gaddu no gadda scho pahreijamu buhschanu ta eetaisichanas laika, pee Kursennes Semneekem buhs eezelt. S. 9 — S. 117.

2trais Kapitels. No lauschu Pagastu eezelschanaš. S. 118 — S. 121.

3schais Kapitels. Polizes-teesu eezelschana. S. 122.

4tais Kapitels. Pagastu-teesu eezelschana. S. 123.

5tais Kapitels. Pawehleschana, ka Kursennes Semneekem us pahreijamu laiku Kursennē japaleek. S. 124.

6tais Kapitels. No mahju Inventariuma. S. 125 — S. 145.

7tais Kapitels. Preekschrafsis us pirmu atdohschanu to mahju. S. 146 — S. 154.

8tais Kapitels. No Semneeku klausichanas. S. 155 — S. 168.

Prohti labbi. Tas wahrds Kapitels stahw gan drihs weenlihd̄s ar to wahrdu Nodakka.

Tas wahrds Inventariums eesihme grahmatu jeb rukti, fur wiffas pee kahdas muischas, jeb pee kahdahn mahjahm peederramas leetas, ehlas, lauki, plawas, sirgi, leeli un siski lohpi, arrani rikki un tā jo prohjan teek eerakstias.

Us teem grunta-raksteem stahw ar paschas Keisariskas Majestetes rohku rakstihst:

Tam tà buhs buht.

Alexander S.

Zarskoje Selo,
tanni 25ta August mehnescha deenà, tanni 1817ta gaddà.

L i k k u m i

par

K u r s e m m e s S e m n e e k e e m.

Grunta-likkumi (eeksch kurreem wissì zitti likkumi sa-eet) no fluddina-
schanas un isdarrischanas to Kursemmes Semneeku likkumu.

I.

Rohna Walsts un Kursemmes Muischneeki atfakka wissahm tahm teefahm, kas win-
neem lihds schim bija, un kas dibbinajehs us lauschu dsuntu buhschanu, un zaur to
winni arri teek atlaihti no tahm gahdaschanahm un dohschanahm preeksch semneekem,
kas ar schahm teefahm bija saweenotas, un abbejas schahs atfazzischanas noteek tà, kà
tee schè pehznahkami likkumi par semneeku buhschanu to isteiz, un to winni itt ihpaschi
fewim patiurr, ka tas grunts un ta femne winneem peederr, ka tas teem muischneekem
zaur wezzeem likkumeem irr dohts, prohti: zaur teem Padohschanas Kuntrakteem *) ta
1561ta gadda, zaur to Muischneeku Privilegiuma **) ta 1561ta gadda, zaur (zit-
kahrtiga Leekunga) Gattarta Privilegiuma ta 1570ta gadda, zaur to faderreschanas
grahmatu un Walsts-buhschanu ta 1776ta gadda un zaur tahm schehlastibas grahma-
tahm, tahs wissuugstafajas nelaika Keisereenes, Katrihnes II., ta wissuugstaka
nelaika Keisara Pahwila I., kas augstà gohdà peeminnejams, un tahs Keisariskas Maje-
stetes, muhsu wissuschehliga Kunga un Keisara Alexandra ta Ima, tà ka tee brihwi
atlaihti semneeki, eeksch nahkamu laiku, ne zittadi ar Rohna Walsti un ar teem kunge-
geem, kam muischas peederr, turresees un dsihwohs, ka tà, kà abbeji (prohti kungs
un laudis) sawà starpà buhs salihguschi, un schihs salihgschanas, jeb Kuntraktus buhs
turreht un ismekleht tà kà schèe likkumi to pawehl.

Eeksch tahs augscham isteiktas atfazzischanas, ka semneeki wairs ne peederrehs
par dsuntu saweem kungeem, un eeksch tahs, grunta un semmes paturreschanas, irr
eenemts, wissì tee kungi, kurreem jebchu muischneeki newaid, tatschu dsunti laudis
irr, ar grunti un semni, jeb bes semmes.

*) Kuntrakt, prohti labbi, eefihme, kad diwi ko sohlahs weens ohtram un par to der-
ribu derr.

**) Privilegiums, irr Walla un sawadas wehleschanas, kas wisseem zitteem naw dohtas
un wehletas.

II.

Za pahrweschana to dsintu semneeku eefsch brihwibas noteek pamasam un pehz fahrtas, tapehz fa maldifchanas un fajufschanas eefsch walts un muifchu buhschanas no tam ne zeltos. Zadehl semneeki istaisfhs papreefsch ihpafchus laufchu pagastus, tahs Pollizes- un taifuibas- teefas taps papreefsch eezeltas, pirms ta, fcheit appafschâ jo wairaki isteikta brihw-laischana noteek, un kad, lihds schim, eefsch Kursemnes Gubernementa, ne kahdas klauifschanas-grahmatas naw bijufchas, tad buhs eefsch teem fcheit appafschâ farakstiteem spreedumeem, arri wiffus tohs darbus un tahs dohschanas isteikt, ar kurreem semneekem buhs klauifht par teem fataififschanas un eetaififschanas gaddeem.

III.

Tad nu zaur to, pee tahm teefahm un waltahm, kas semneekem taggad tohp dohtas, divi buhschanas zeltahs; prohti ta fataifama buhschana un ta paleekama buhschana. Te. liffumi, kas tiffai tahs fataififschanas labbad dohti, irr farakstiti eefsch to pirimu grahmata us eetaififschanas laifu. — Za ihsta semneeku teefas grahmata us paleekamu buhschanu, jau par to eetaififschanas laifu ar faweem liffumeem buhs geldiga, ja eefsch teem liffumeem us eetaififschanas un fataififschanas laifu dohteem, nekahdas zittadas pawehleschanas naw dohtas.

IV.

Zas ilgafais laifs, wiffas leetas pee schihs jaunus brihwibas-buhschanas fataifihht, par kurru laifu itt wiffus dsintus laudis, weenu pakkat ohtru, brihwu buhs atlaift, irr nolifts us tschetrpadesnits gaddeem. Tee, kurru rinde pehz teem liffumeem tahs pahreijamas buhschanas at-ees, par brihweem zilwekeem tapt, no ta laifa, fa wimmu rinde nahf, wiffas tahs teefas eedabbuhs, kas tai brihwai semneeku-kaufchu-fahrtai, eefsch teem liffumeem tahs paleekamas buhschanas eedohti. Pehz tschetrpadesnits gaddeem, no pirms Juraudeenas, pehz pasluddinaschanas scho liffumu, itt wiffi Kursemnes semneeki, kas lihds schim dsinti laudis bijufchi, pee pilaas brihwibas buhschanas un pee baudifschanas to brihwibas teefu peetohp, kas tannis paleekamds liffumds farakstiti; lai nu buht fa wiini, woi pee Krohna, woi pee beedribas, woi pee fungu-muifchahm, woi pee pilsateem, woi pee galwofschanas dohschanahm (Salog) eefsch Kambara-Waldifschanas peerakstiti; tiffai Kursemne winneem japaleek un wiffi liffumi, us eetaififschanas laifu dohti, tad wairs ne geld.

V.

Ber fa labbaki taptu nolifts, fa tee liffumi tahs paleekamas buhschanas ar teem liffumeem us eetaififschanas laifu dohteem faderr, tad tohp fche spreests:

- 1) Ra tee liffumi, kas dohti, dehl tahs eezelfschanas to kaufchu pagastu, dehl eezelfschanas to taifuibas-teefu un to Pollizes-teefu, wimmu darbu un wimmu waldifschanas, tulihht teefcham isdarrami un eezellami, ja ne ihpafchi liffumi tahs pahreijamas buhschanas zittadi spreesch.
- 2) Za teefa, kas ifkatram eefsch paleekamas buhschanas dohta, tiffai tad tulihht geld, ja tahs leetas, fo wiinna pawehl, ne tohp zittadas darritas zaur to, fa sem-

neeki par to eetaifichanas laifu wehl appafsch fawein kungeem stahw, lai nu buht fa tas ar wahrdeem itt ihpafchi irr isteikts jeb ne.

- 3) Det geldigi buhs, jau par to eetaifichanas laifu, tee likkumi tahs semneeku teefas grahmatas, kas irr dohti, pehz pagasta-labbibas-magasinehm, pehz pagasta lahdehm, pehz Kirspheles Mehflereem, pehz nabbagu kohpichanas, pehz uggungslahbichanas, pehz fargafichanas no lohpu sehrgahm, ta ka arridsan tahs pawehleschanas pehz frohgeem; tatschu pee wiffahm schahm leetahm Pagasta-Pollizei jaklausa tai Muifchas-Pollizei, ja schai wajadsigi rahditohs zittu ko spreest.
- 4) Ta libds arri buhs darriht ar teem likkumeem par Pollizes-noseegumeem un winnu apstrahpeshanu, par teefas izmekleschani un spreeschani no semneeku teefahm, un par Refruhschu nodohschanu.

VI.

Pee tahm Krohna-dohschanahm to dsuntu bijuschu Kursemmes semneeku, geld tas preekschrafts S. 20. eeksch semneeku teefas grahmatas us paleekamu buhschani.

VII.

Pee wiffahm isdarrischanahm preeksch teefas geld ta pawehleschana S. 198. tahs Kursemmes semneeku teefas grahmatas us paleekamu buhschani dohta, arri par to faitifichanas un eetaifichanas laifu.

VIII.

Ikkatrs Kursemmes semneeks, ja winsch kahdu semmi jeb ehku pehrk, jeb tahdu nekustamu mantu eedabbu, tik ilgi ne maksahs tahs Poschlines *) 6 no simts, un tahs zittas Krohna maksas, kamehr winnam naw wehlehts, Kursemmes Gubernementu atstah (S. 20 un S. 553. tahs semneeku teefas grahmatas).

IX.

Pawiffam, arri par to eetaifichanas laifu, pee wiffahm stribdeschanas leetahm, eeksch kurrahm Kursemmes semneeks buhtu sawaldsmahts, pee tahdeem notikkumeem fur winna ihpafcha teefa preekscha nahk, ar tahdu labbu prahnu buhs spreest, ar kurru schee jaini likkumi un preekschrafts dohti un kas irr winnu grunte un pamats. Det pee klaufschanas leetahm, un fur meefas spehka wajaga, tai muifchai par labbu, pee kurras Kursemmes semneeks libds schim peederreja, tur buhs pehz teem preekschrafssteem spreest, kas libds schim tahs klaufschanas nolikke un kas taps farakstitti eeksch tahm klaufschanas un Inventariuma-tabellehm **), kamehr ta wezza buhschana zaur to allaschin jo pilnu ee-eeschani eeksch tahs pahreijamas buhschanas, un zaur to iseeschani no tahs paschas, papreeksch teek zittada darrita un beidscht pagallam atnesta.

*) Poschline irr ta tulle, kas pee daschahm leetahm augstam Krohnam jamaaksa.

***) Tabelle irr papihru lappa jeb rutte, fur par noliktahm starpahm wahrdi un flaitli teet eerafstitti.

Pahreijami = Likkumi.

Virmais Kapitels. *)

Spreedumi, ka teem Kurfemmes semneekem gaddu no gadda un pehz fahrtahm tanni jaunā buhschanā buhs ee=eet.

Virma Rodakka.

Likkumi par tahm teefahm, kas pawiffam, Kurfemmes semneekem par to pahreijamu buhschanu eedohtas.

S. 1. Zaur to schezlastibu tahs Keisarikas Majestetes un zaur to, ka Kurfemmes muischneeki gattawi bijuschi tai lauschu dsuntai buhschanai atfazziht, teem Kurfemmes semneekem tahs teefas weenas brihwās lauschu fahrtas teefcham dohtas. Par tschetrapadesmits gaddeem wisseem Kurfemmes semneekem, kas lihds schin dsunti laudis bijuschi, pee schihs brihwibas teefas buhs peetapt tā kà schè noliktis.

S. 2. Kamehr pamasam itt wiffi zilweki schihs (semneeku) fahrtas wiffas tahs (labbas) teefas, kas tanni semneeku teefas grahnatā farakstis eedabbuhs, wiffi tee, kurren rinde pee brihwaischanas wehl naw nahkusi, us Zurgu deenu pehz sluddinaschanas scho likkumu pee tahs teefas tohp, kas zaur teem augfcham isteikteem grunta-likkumeem un zaur to pahreijamu buhschanu irr eezelta, un neweenam nebuhs tohs darbus un dohschanas to semneeku, kas eefsch tahin farakstamahm klaufschanas: un Inwentariuma-tabellehm isteikti, pahrtaiht, jeb kaut kahdas atraujes pee tahm darriht.

S. 3. Ja weens noschirts lauschu pulks to semneeku fahrtu tanni pahreijamā buhschanā us pilnu brihwibu eegahjis eefschā, un ja schinni pahreijamā buhschanā, wiffus noliktus fataifschanas gaddus isgahjis, tad winnam peederr wiffas tahs teefas un walfas, ko ta semneeku teefas grahnata eefsch paleekamas buhschanas, wiffai semneeku lauschu fahrtai peeschirr, prohii tā, ka tahdu schirru pagallam brihwu buhs furrecht, jebfchu tahs zittas lauschu schirras wehl paleek tanni pahreijamā buhschanā.

S. 4. Pee Kurfemmes semneeku lauschu fahrtas peederr, no sluddinaschanas scho likkumu, itt wiffi dsinti laudis, kas Kurfemmes Gubernementā, pee grunteem, jeb pee pilfateem, jeb eefsch Kambaru-waldischanas teefu, pee galwoschanas nodohschanahin (Calog) peerakstii. — Zkats Kurfemmes semneeks pamett, no schihs sluddinaschanas us wisseem nahkameem laifeem, sawas ihpaschas teefas kà kahdu eemantojamu leetu saween: behrneem no wihrischku un seewischku fahrtas; bet pee seewischa tikfai tik ilgi kamehr winna pee wihra eet, jo tad winna peederr pee sawa wihra fahrtas.

*) Kapitels irr gan drihs tas pats kà dalka.

§. 5. Pehz schi istichta liffuma tad arri Kursemmes semneeks, jau par to pahreijamu buhschanu, neds weens pats, neds ar feerwu un behrneem, neds kaut kahds no winneem ne warr neds pahrdohs, neds ischfinkohs, neds isdohs, neds kibla dohts jeb zittadi eefsch raksteem aisdohts tapt. Ja kahdu muischu pahrdohd, tad semneeks paleef pee tahs muischas, kamehr winna rinde pee pilnas brihwibas nahf.

§. 6. Ikkatram Kursemmes semneekam irr ta teefa wehleta, ka winsch warr nekustamu mantu (prohti grunti un ehkas) ferwin pelniht, ka farwu winnam peederramu mantu pehz tahs semneeku teefas grahmatas.

§. 7. Jau tanni pahreijama buhschanâ pastahw un geld tee eefsch semneeku teefas grahmatu nolikti spreedumi, par Pollizi, taisribas teefu, par Krohna maksu nodohschanahm un Krohna klausfchanu, par lauschu pagastu eezelschanu un par aisdohshanu tahs zilweka brihwibas.

§. 8. Wisseem teem zilwekem, kas pehz pasluddinaschanas scho liffumu peedsemm, irr ta brihwiba jau peedsummufi.

O h t r a N o d a k k a.

Ihpaschi liffumi par to, gaddu no gadda us preefschu eijamu eezelschanu tahs pahreijamas buhschanas, preefsch Kursemmes semneekem.

Eezelschanas un Inventariumu-gads.

§. 9. Par to pirmu gaddu pehz sluddinaschanas scho liffumu buhs:

- 1) Wissus kauschu pagastus eezelt un tahs waijadfigas semneeku teefas un Pollizes-teefas buhs islassiht un eezelt ta ka schein appafscha teef mahzihts, un wissas schihs teefas tulih eefahftees teefu turreht.
- 2) Tohs Inventariumus no teem pee kauschu mahjahm peederrameem gabbaleem buhs farakstih, nodoht un spreest, pehz teem schein appafsch atrohnameem liffumeem.

Klausfchanas grahmatu gads.

Eezelschanas un Inventariumu-gads.

Eezelschanas un Inventariumu-gads.

Rosch kirchanas gads.

Rosch kirchanas gads.

§. 10. Par to ohtru gaddu, pehz sluddinaschanas scho liffumu, ikkatrai muischas waldischanai buhs, pehz teem schein appafscha atrohnameem preefschraksteem, klausfchanas tabelles farakstih, un pee tahm teefahm, fur waijaga, nodoht.

§. 11. Par to treschu gaddu, pehz sluddinaschanas scho liffumu, tahm teefahm, kam peekriht, buhs ismeklel, isstaidroht un apstiprinahht wissas winnahm nodohsas klausfchanas tabelles, pehz teem preefschraksteem, kas schein appafscha irr atrohani.

§. 12. Par to zettortu gaddu, pehz sluddinaschanas scho liffumu, buhs itt wissus semneeku laudis par wissu Kursemmi (stattees to §. 15 lish §. 27. tahs teefas grahmatas us paleekamu buhschanu) eefsch trim schir-

rahm *) un winnu atschkirrahm un no-atschkirrahm noschkirt, un par to, zif laudis pee iffatras schkirras un winnu atschkirras peederr, buhs tabelles farakstih un pee tahm teefahm, fur wajjaga, nodoht.

Astoni schkirras
gaddi.

S. 13. Par teem astoneem gaddeem, kas nu nahf, itt wissa Kursemmes semneeku lauschu fahrta, pehz teem preekschraasteem, kas tannì S. 28 libds S. 51. stahw farakstiti, par brihwibas rindehm, no dsintu lauschu buhschanas eeksch brihwibu par pahrejiamu laiku teef pahrwesta.

S. 14. Za eezelschana tahs pahrejiamas buhschanas us brihwibu, preeksch wisseem Kursemmes semneeku laudin pastahw pehz teem schè spreesteem liffunneem 12 gaddus.

P i r m a N o d a l l i s c h a n a .

Preekschraaksti, pehz kurreem itt wissus Kursemmes semneekus eeksch schkirrahm, atschkirrahm un no-atschkirrahm buhs noschkirt; ka buhs tafihst tahs tabelles kas to parahda, un kad winnas pee tahs teefas fur wajjaga nodohdamas.

S. 15. Tannì zettortà gaddà, pehz fluddinaschanas scho liffumu, buhs iffatram kungam, kam Kursemnè dsinti semneeki irr, sawus laudis tà ka schein irr istichts, eeksch trium schkirrahm noschkirt.

S. 16. Pirmà schkirra. Pee tahs peederr itt wissi fainneeki, lai klausa ka klausidani, jeb lai dohd, fo dohdani; (p. l. **) mescha-fargi, lauku fargi, sweineeku-fainneeki u. t. j. pr. ***) sawai muischai par to, ka winni mahjas turr. — Za ka zeek to mahju irr, tikpatt dauds to fainneeku, bes zittas kahdas nodallischanas. Za kahda atraitne mahjas walda, tad winna teef peeskaitita pee fainneeku schkirras.

S. 17. Dhtra schkirra. Pee tahs peederr itt wissi fainneeka gahjeji.

S. 18. Schi schkirra teef dallita eeksch diwi atschkirrahm, prohti:

Pirma atschkirra. Pee tahs peederr wissi apprezzeti jeb ne apprezzeti gahjeji no wihrischku fahrtas, p. l. puischi un kalpi, kas pee fainneekeem, woi us lohni un maift, woi us semni faderrejuschees, jo prohjam wissi walkineeki un amnatneeki, kas faderrejuschees pee fainneekeem par ruhmi u. t. j. pr.

Dhtra atschkirra. Pee tahs peederr wissi gahjeji no seewischku fahrtas, kas naw apprezzeti, un kas pee fainneekeem faderrejuschees, ir atraitnes un atschkirtas Ne-kruschu feewas schahm peeskaitijamas.

*) Prohti itt labbi. Kad laudis eeksch leeleem pulkeem teef nodalliti, tad tahdu pulku sauz schkirru, kad tahdu schkirru eeksch masakeem pulkeem nodalka, tad tahdu masaku pulku sauz atschkirru, kad to atschkirru atkal eeksch jo maseem pulkeem nodalka, tad to sauz no-atschkirru. Vaturri labbi.

**) Prohti labbi: tee raksti p. l. irr tee wahrbi: par lihdsibu.

***) Tee raksti: u. t. j. pr. irr schee wahrbi: un tà jo prohjam.

S. 19. Ifktra no schahm diwi atschkirrahm atkal, pehz sawu lauschu wezzuma, eefsch trin no-atschkirrahm teef noschkirta, prohti:

Virma no-atschkirra. Pee tahs peederr wiffi zilweki no 14ta lihds pabeigta 29ta gadda.

Dhtra no-atschkirra. Pee tahs peederr wiffi zilweki no 30ta lihds pabeigta 44ta gadda.

Trescha no-atschkirra. Pee tahs peederr wiffi zilweki, kas lihds 45tu gaddu wezzi, un kas wezzaki par 45eem gabdeem.

S. 20. Trescha schkirra. Pee tahs peederr itt wiffi muischas laudis.

S. 21. Muischas laudis irr tee Kursemnes semneeki, kas pehz tahs teefas, kas lihds schim dsuntis-fungeem bija, no saweem dsuntis-fungeem tappe nolikti us to, funga leetas un darbus isdarriht klaktu pee winna, lai nu buht ka tam dsuntis-fungam muischas kahda bija, jeb ne bij. Ja muischas winnam bija, tad pee muischas laudim peeskaitami p. l. waggares, frohdsneeki, mohderes, muischasammataneeki u. t. j. pr., kas tappe turreti us lohni un us maifi un kam semnes naw.

S. 22. Schi trescha schkirra to muischas-lauschu teef dallita eefsch diwi atschkirrahm, prohti:

Virma atschkirra. Pee tahs peederr itt wiffi muischas laudis no wihrifschu kahrtas bes starpibas, woi irr apprezzeti, jeb ne.

Dhtra atschkirra. Pee tahs peederr wiffi neisprezzeti muischas laudis no seewifschu kahrtas, pee kurrain arri atraitnes peeskaitijamas.

S. 23. Tas lauschu skaitlis, fo isnessa ifktra schkirra ar sawahm atschkirrahm un no-atschkirrahm, tohp no tahm gohdigahm muischas waldischanahm, bes wahrda isteifschanas, weena tabella eerakstihis, ta ka ta ar to rakstu A. scheid peelifta preeksch-sihme to parahda.

S. 24. Tahdi kungi, kurreu laudis tiffai pee weenas jeb diwi no tahm augfcham isteiftahm schkirrahm peederr, eerakstihis tannis tufschas pastarpas to nodohdamu skaitlu tabellu, ka winneem newaid tahdi laudis, kas pee schihs schkirras peederr.

S. 25. Apprezetas seewas, ta ka arri tahdi behni, kas wehl naw 14 gaddi wezzi, ne tohp lihds skaitini, pee scho tabellu farakstischanas, un tadehl winni arri ne teef peeskaititi pee ta isnessa skaitla.

S. 26. Schihs tabelles, kas ta taifamas, ka augfcham tappe mahzihis, tohp no tahm gohdigahm muischas-waldischanahm, jeb no teem dsuntis-fungeem eefsch dubbutahm lappahm farakstitas, funga wahrds un sehgelis teef pee iltis, un ta weena no schahm lappahm, trihs mehneschus preeksch beigahm ta zettorta gadda, kas eefahkabs ar wezza kalendera Zurgu deemu, un tadehl wiffuwehlahi lihds 22tru Januar mehnescha deemu, pee tahs Pilskunga-teefas, eefsch kurras aprinki tas dsuntis-kungs mahjo, nodohdama.

S. 27. Kad nu, warr buht, weens jeb obtr's zilweks, no pahrskattischanas irr palizzis ne peerakstih'ts, tad warr to paschu pee pirmas farakstischanas to skaitlu tabe lu eerakstih't, un ne buhs no ne weena par to atbildeschamu prassih't, ka tas zilweks naw agrafi tappis peerakstih'ts pee dwehjeles rullu usnem'schanas.

D h i r a N o d a l l i s c h a n a .

Likkumi, ka itgaddu to brihwibas rinde buhs ischfirt no tahm schfirrahm, ar sawahm atschfirrahm un no=atschfirrahm, ka par to buhs pa wahrdeem wissus eefsch gramatahm farakstih't un ka schih's wahrda gramatas pee tahs teefas, fur waijaga, buhs nodoh't.

S. 28. It wisseem semneckeem ta Kursenunes Gubernementa buhs, kad tee tschetri satais'schanas gaddi pagallam, eefsch astoneem gaddeem, no dsuntu lauschu buhschanas, eefsch brihw buhschanas, par pahrejiamu laiku, pahrwesteem tapt.

S. 29. Ka tas taptu isdarrih'ts, tad waijaga itgaddu no ta skaitla ifkatras schfirras, ar sawahm atschfirrahm un no=atschfirrahm, weenu pulku zilweku ischfirt, kas fa=et kohpa un saderr ar to zilweku skaitlu un ar to laiku, par kurren tai pahrweschana'i eefsch brihweslibas buhschamu, par eetais'schanas gaddeem waijaga isdarritai tapt. Zahdu zilweku pulku sawz brihwibas rinde.

S. 30. Tas dsunis=fungs islassu, pehz sawas brihwias labpatis'schanas, tohs zilwekus, kas peederr pee ifkatras brihwibas rindes, no ifkatras schfirras ar sawahm atschfirrahm un no=atschfirrahm.

S. 31. Laulata feewa tohp peeskaitita pee brihwibas rindes sawa wihra.

S. 32. Behrni, kas wehl naw 14 gaddi wezzi, tohp peeskaititi, bes peereh'ina-schanas pee tahs brihwibas rindes winnu wezzaku, lai nu buht ka abbeji wezzaki, woi tehws weenis pats, woi mah'te weena patti, dsihwi.

S. 33. Atschfirti laulati draugi teem ne apprezzeteem lihdsigi turrani, un tohp winni pehz laulibas schfirschanas pee tahs schfirras peeskaititi, pee kurras winni pehz tahs dsihwoschanas fahrtu, fo paschi islassijuschees, peederr.

S. 34. Ja wezzaki zaur basnizas teefas schfirschanas gramatu atschfirti, tad winnu behrni, woi wissi kohpa, woi nodalliti, pee tehwa jeb pee mah'tes peederr, ka ta schfirschanas gramata to isteiz, jeb ka paschi wezzaki, ar funga sumu, par to irr falthuzschi.

S. 35. Zahdas laulibas, kas zaur wihra, jeb feewas aisbehgschamu tappe atschfirtas, par pastahwedamahm laulibahm turramas, un pee tahs pahrweschanas eefsch brihwibas, par eetais'schanas laiku, tas isklidhis laulats draugs, pehz tahs ihpa-schas pawehleschanas tanni S. 31. teef peerakstih'ts, bet winna aisbehgschana eefsch flambareem teef peeminmeta.

S. 36. Gruhdeni bes wezzakeem peederr pee tahs brihwibas rindes to, kas winnus audsina, jeb pee winnu wehrmindereem *).

*) Prohti labbi: wehrminderis irr tas, kas wo teefas irr list's, gruhdeni labbumu uskohpt un pasargah't.

S. 37. Ja gruhdeneem ne fahdi audsinataji, jeb wehrminderi, jeb ja tee winneem zaur laizigu nahwi, jeb zittadi subd; tad tai muischas-waldischanai, weenlihds ar to pagasta teesu, zittus atkal buhs eezelt.

S. 38. Pee behrneem, fur muischas-waldischana wehrminderis irr, par tahdeem buhs, ja wiini pahreet, eefsch brihwibas buhschanu par eetaifischanas gaddeem, ja muischas-waldischana wairs negribb par wehrminderi buht, tai pagasta-teesai zittus wehrminderus eezelt.

girmais brihwibas
rindes gads.

S. 39. Par to pirimu brihwibas rindes gaddu tohp tee skaitli, fo tahs skaitlu tabelles isnessa, eefsch ifkatras schkirras ar sawahm atschkirrahm un no-atschkirrahm, (skattees to preekschihmi ar to rakstu A.) ar 8 dalliti.

S. 40. Ja tas skaitlis, fo weena schkirra un winnas atschkirras un no-atschkirras isnessa, masaks buhtu, ne ka tas skaitlis, kas dalla (p. l. tas skaitlis, fo weena schkirra, jeb winnas atschkirra, un no-atschkirra isnessa, buhtu 7, bet tas skaitlis, kas dalla par pirimu brihwibas rindes gaddu, irr 8), tad eefsch teem gaddeem, fur ta trahpahs, tanni dohta lihdsiba eefsch 1mu brihwibas rindes gaddu, no tahdas schkirras un winnas atschkirras un no-atschkirras, ne weens zilweks eefsch brihwibas buhschanas par eetaifischanas gaddeem ne tohp pahrzelts, un tas winsch skaitlis paleef tik ilgi no weenas brihwibas rindes gaddu lihds ohtru, tas pats, kamehr tas skaitlis, kas dalla, winnam lihdsigs, un kamehr jadalla, pateesi tas skaitlis I isnahf. — No schi laika ifgaddu no tahdas schkirras, jeb no winnas atschkirrahm un no-atschkirrahm, weens zilweks eefsch brihwibas par eetaifischanas gaddeem pahreet.

S. 41. Tee skaitli, fo ta dallischana isnessa, bes peerehkinaschanas to atlikkumu, parahda zif zilweki no ifkatras schkirras, ar sawahm atschkirrahm un no-atschkirrahm, pirma brihwibas rindes gadda, peetohp pee brihwibas buhschanas par eetaifischanas gaddeem.

S. 42. Pehz to skaitlu, fo ta dallischana parahda, islassa tas dsimts kungs tohs zilwekus, kam no ifkatras schkirras, ar sawahm atschkirrahm un no-atschkirrahm waijaga brihweem tapt par eetaifischanas laiku, eefsch ta pirma brihwibas rindes gadda. — Winsch faraksta winnu wairdus eefsch tahdas grahamatas, ka ta ar to rakstu B. flahst likta preekschihme parahda.

S. 43. Geksch tahdas rultes pawahrdeem waijaga buht:

- 1) Tee wahrdi to zilweku, kas no wissahm schkirrahm un winnu atschkirrahm un no-atschkirrahm pee brihwibas buhschanas par eetaifischanas laiku peetohp, zif to irr parahda tas skaitlis, fo ta dallischana isnessa.
- 2) Tee wahrdi to zilweku, kas bes peerehkinaschanas, pee brihwibas, par eetaifischanas laiku, peetohp.
- 3) To atlikkumu preeksch nahkofschu brihwibas rindes gaddu, zif winsch isnessa, pee wissahm schkirrahm un winnu atschkirrahm un no-atschkirrahm.

S. 44. To farakstischanu scho grahmatu buhs iffatrain fungam agri, Septembra mehneschâ, preefsch eefahkuma ta nahfoscha brihwibas rindes gadda eefahkt, ka warr preefsch to 29tu Septembra mehnescha deenâ (Wikkela deenâ) ta pascha gadda, teem zilwekem, kas islassiti us peetapschenu pee brihwibas, par eetaisichanas laifu, sumu doht no tahs zittadas buhschanas, kurrâ wiani ee = ees.

S. 45. Trihs mehneschus preefsch eefahkuma ta pirna brihwibas rindes gadda (prohti tannî 22tra Januar mehnescha deenâ) wajaga, ka iffatrs dsuntz-fungs, tahs grahmatas pa wahrdeem, tai Pilskunga-teefai, eefsch kurras aprinka winsch mahjo, nodewis.

Ohtrais brihwibas
rindes gadd.

S. 46. Tas truhkuns, kas par pirnu brihwibas rindes gaddu pee schfirrahm ar sawahm atschfirrahm un no-atschfirrahm noteek, irr labbi peerakstijams, no teem jaumefleem, kas 14 gaddi wezzi tohp un kas ar saweem wezzafcem jeb wehrmindereem wehl newaid peetappuschy pee brihwibas buhschanas par eetaisichanas laifu, peepildejams, un pehz to wajaga tohs tauschu skaitlus preefsch ohtru brihwibas rindes gaddu pahrtaisiht.

S. 47. Tohs tauschu skaitlus, kas tâ pahrtaisiti buhs, tad ar 7 dalliht, un tee skaitli, fo ta dallischana isnessa, parahda zeef zilwefi, tannî ohtrâ brihwibas rindes gaddâ, pee brihwibas par eetaisichanas laifu peetohp.

S. 48. Ta usrakstischana to zilwefu pa wahrdeem, noteek, ittin tapatt, kâ eefsch tahm wahrda rullehm tai pirna brihwibas rindes gaddâ. (Skattees S. 42 un to preefsch-fihni, kas ar to rakstu C. peelifta.)

S. 49. Tahs wahrda grahmatas us ohtru brihwibas rindes gaddu, parahda bes tahm tannî S. 43. isteiktahm sumahm, arri wehl 4tâ fahrtâ to skaitla parahdischenu ta truhkuma un to wajadsigu peepildeschenu eefsch tahm daschadahm schfirrahm ar sawahm atschfirrahm un no-atschfirrahm.

S. 50. Ta farakstischana scho grahmatu, noteek tannî paschâ gadda laifâ, kas irr nolifts us to farakstischanu to grahmatu pa wahrdeem us to pirnu brihwibas rindes gaddu, un tapatt arri wimmu uodohschana pee tahs teefas, fur wajaga. (Skattees augscham S. 44 un 45.)

Tee zitti feschî brihwibas
rindes gaddi.

S. 51. Pehz schcem preefschrafsteem, kas irr dohts tannîs S. 46 lihd S. 50., wajaga darriht, ir eefsch teem feschcem nahfoscheem brihwibas rindes gaddem, tiffai tas buhs sawadi, ka tas skaitlis, kas dalla

tannî 3schâ brihwibas rindes gaddâ buhs 6,

tannî 4tâ brihwibas rindes gaddâ buhs 5,

tannî 5tâ brihwibas rindes gaddâ buhs 4,

tannî 6tâ brihwibas rindes gaddâ buhs 3,

tannî 7tâ brihwibas rindes gaddâ buhs 2,

un ka beidsiht, tannî 8tâ brihwibas rindes gaddâ, wiff tas atlickuns to kursemmes seumeeku pee brihwibas buhschanas par eetaisichanas laifu peetohp.

T r e f c h a N o d a l l i f c h a n a .

Likkumi, kahda ta pahrejama buhschana, zeef ilgi winna paliks, un kahda ta nodallifchana eefsch nolifteem brihscheem.

§. 52. Tas pahrejams eetaifichanas laifs us brihwibu preefsch wiffahm femneeku fchfirrahm ar sawahm atschfirrahm un no-atschfirrahm, fas peederr pee 1mas, 2tras, 3fchas, 4tas un 5tas brihwibas rindes, isnessa feschus gaddus, weenu paffal ohtru, fo buhs dalliht eefsch divi nolifteem brihscheem, iffairs brihds no trim gaddeem. (Skattees to tabelli, fas ar to rakstu D. peeli^{ta}.)

§. 53. Tas pahrejams eetaifichanas laifs to femneeku no wiffahm fchfirrahm un winnu atschfirrahm un no-atschfirrahm, fas pee 6tas brihwibas rindes peederr, isnessa peezus gaddus, fas teef dalliti eefsch diweem nolifteem brihscheem, no furreem tas pirmais, trihs gaddus isnessa, un tas ohtrais atfal divi gaddus.

§. 54. Tas pahrejams eetaifichanas laifs to femneeku, fas irr peeschfirti pee 7tas un 8tas brihwibas rindes, isnessa tiffai trihs gaddus. Winni (ta fakfoht) pahrelez par to pirnu noliftu brihdi, un eedabbu tulihit pee winnu ee-eeschannu eefsch to pahrejannu eetaifichanas laifu, wiffas tahs teefas un waltas, fas tahm zittahm brihwibas rindehm eefsch to 2tru noliftu brihdi wehletas.

§. 55. Kad tas ohtrais nolifts brihds ta pahrejama eetaifichanas laifa pabeigts irr, tad peetohp iffairs Kursemnes femneeks, fas lihds tam eefsch pahrejamas brihwibas eetaifichanas laifu bijs, pee paleekamas brihwibas buhschanas, un winsch warr par sewi paschu brihwi spreest, ta ka tas irr isteikts eefsch teem likkumeem tahs femneeku teefas grahmatas.

§. 56. Ja kahds pee ta pahrejama brihwibas eetaifichanas laifa peetappis apprezehits dsints wihrs miist, un seewa un behrni paleek paffat, tad abjeem (prohti atraitnei un behrneem) paleek wiffas tahs teefas, fo winni eedabbujufchi zaur sawa wihra un tehwa peetapfchannu.

§. 57. Ja kahda atraitne ohtru wihru prezze, tad winna pehz tahs wiffaem geldigas pawehleschanas ta §. 31., peederr pee tahs fahrtas fchi ohtra wihra, bet tee behrni no pirmas laulibas paleek pee tahm teefahm, fo zaur sawu nelaiku tehwa eedabbujufchi.

§. 58. Pah to laifu to tschetrpadesinitis eetaifichanas gaddu, ne weens gruntafungs ne drihkt wairaki pee darba geldigus zilwekus, no Kursemnes femneeku laufchu fahrtas, us sawu semmi lift usmestees, ne ka tanni beidsama droehseles Krohna rulle no ta 1816ta gadda, winnam ar skaitlu pee tahs irr peerakstiti.

§. 59. Ja scho likkumu pahrkahp, tad winnam, ja par to finnu dohd pee Gubernementa-waldifchanas, fas tai teefai, fur peekriht, to ismekleschannu par to usleek, tulihit buhs, woi tohs zilwekus, fas winnam pahri irr, atlaiht, woi sewi taifnodams pareift parahdiht, ka winnam no kahda gru ta kunga bij wehlehts, tohs laudis, fas appafsch winna dsihwo, wai oht, un ka zaur to, ka winsch to darrijis, ne weenam zilwekam kahda skahde jeb kahds launums effoht notizzis; ja winsch to nespelj skaidri parahdiht, tad winnam, par labbu tai pagasta lahdei tahs muifchas, fur tee beidsoht

peenemti, pee darbeem geldigi laudis peederr, 5 Rubulus papihru naudas par iffatru dwehfeli, jaismakfa. — Det par to isdallifchanu to gahjeju, tahm pagasta Pollizesteesfahs, par to pahreijamu eetaififchanas laifu, us to labbi jarauga, ka nekahds nohmneeks *), nedj arridjan kahds fainneeks, zitteem par fahdi, par dauds pee darba derrigus zihwekus, par gahjeem, ne peenem. — Tee nohmneeka behrni, un tee fainneeku behrni, bes palaufchanas fawu wezzafu, no fcheem newaid atfchirrami.

§a par to pahreijamu eetaififchanas laifu usfazzihet buhs. | S. 60. Zfgadda us Mitteleem (tanni 29ta September mehnefcha Deena: fatteres augfchom S. 44.) buhs teefcham teem femneekem, kas no fawa funga islafsi, ka buhs tanni nahkainâ gadda pee brihwibas par to eetaififchanas laifu tapt, no tam peenahfamu sinu doht.

§. 61. Us Mahrtineem ta pascha gadda wajaga, ka wiffi tee femneeki, kas us brihwibu par eetaififchanas laifu islafsi, jau par to fungam taifnu sinu dewufchi, woi grihb wiani ta ka lihds to laifu bijis, wehl turplikam palikt, jeb woi grihb wiani pehz tahs wallas, kas winneem irr, zittur aiseet, jeb eefsch zitta pagasta faderretees.

§. 62. Ja abbi, fungs un laudis, eefsch to ohtru noliktu brihdi, to teefu eedabbujufchi weens ohtram usfazzihet; tad buhs tam, kas usfakfa (lai nu buhtu fungs jeb femneeks) tapat us Mahrtineem preefch ta gadda, kas us Jurgeem fahfahs, un fur abbi weens no ohtra warr atfchirtees, tam ohtram, kam teel usfazzihets, to peenahfamu sinu par to doht.

§. 63. Tam, kas usfakfa, wajaga fawu usfazzifchanu, tam ohtram, kam teel usfazzihets, preefch wiffas fanahfufchas femneeku teefas isteift un Protokollâ **) list farakfihet, ka zaur to wiffas isrumafchanas un wiffi eemesli taptu atmefti.

Wiemats nolikts | §. 64. Kad tas pirmas nolikts brihds irr atnahzis, tad iffatram brihds to fainneeku. | fainneekam brihw, pehz to, ka winsch pehz ta preefchaja §. 61. par to fawu prahtu isteizis, fawas mahjas, woi paturrecht woi atfahet.

§. 65. Ja kahds fainneeks, kas pee brihwibas us to fataififchanas laifu irr aizi-nahts, pee fawas mahju buhschanas, pehz ta 1ma Januar 1817 kahds parradus no fawa grunta-funga isnehmis, un ja fchohs parradus wehl naw aismakfajis, tad wianam par to fheidri jaisteiz, woi spehs winsch fchohs parradus makfahet. Ja fakfa, ka nespehz, tad tas irr tif labbi it ka buhtu winsch usfazzihis, un tas fungs warr tad, pehz fawas labpatifchanas par tahm mahjahm spreeft. — Bes tam, tam kas parrada irr, buhs fawus parradus fungam makfahet pehz teem lifkumeem, kas SS. 148 lihds 154. irr atrohnami.

§. 66. Ja kahds fainneeks, kas pirmâ noliktâ brihdi irr, ne usfakfa, tad buhs fapraft, ka winsch fawas mahjas grihb paturrecht par to klaufifchanu, kas tannis apftiprimatâs klaufifchanas tabellës irr farakfihita, un tam fungam ne buhs tahdam fainneekam, par fcho pirmu brihdi ne kahdas jaunâs leetas usdingeht.

*) Nohmneeks jeb nohmturnis irr tahds fainneeks, kas pehz funtrakta mahjas turr.

**) Prohti labbi. Protokols irr ta grahmata, fur wiff tas teel eerakfihets, fo teefa fpreefch un kas preefch teefas noteel, fo leezineeki isfakfa u. t. j. pr.

S. 67. Bet ja abbi, kungs ar fainneeku, par to, paschi gribbedami, buhtu falihguschi, tad winni warr weenu funtraktu par tahm mahjahm taifihht, fur winni warr weens ohtram sohlitees, fà pascheem tihf, bet pee tahda funtrakta tas ihfakais laifs trihs gaddi irr, bet ja abbejeem tihf, tad to funtraktu arri warr us ilgaku laifu taifihht.

S. 68. Ja kahds fainneeks, kas pirmâ noliktâ brihdi irr, fungam usfazzijs; tad winsch warr zittas mahjas usnemt jeb fà gahjeis pee zitta fainneeka faderretees, bet tiffai tanni Kirspehli, fur lihds schim dsihwojis.

S. 69. Ja ar fiveschu fungu funtraktu taifa us mahjahm, tad tas tiffai us trim gaddeem warr notikt, un to, fo winsch tam fivescham fungam par tahm mahjahm dohd, waijaga buht, woi klaufschana ween, woi trihs dallas ar rohku darbu un ja dauds weena patti dalla ar naudu jeb labbibu.

S. 70. Bet ja ar sawu wezzu fungu par tahm mahjahm, fo lihds schim turreja, jeb par zittahm mahjahm funtraktu zelt, tad winnam brihw scho funtraktu us trim gaddeem jeb ilgati taifihht, un pa wissam to funtraktu tahdu zelt, fà abbejeem tihf, un fà winni warr falihgt.

S. 71. Ja fainneeks, tanni pirmâ noliktâ brihdi par gahjeju tohp, tad winsch warr deenestu nemt par to Kirspehli, fur lihds schim mahjojis, bet winsch teek turrehts par gahjeju eeksch pirmu noliktu brihdi.

S. 72. To laifu, fo winsch pirmâ noliktâ brihdi fainneeks buhdams, fadsihwojis, buhs winnam, kad par gahjeju tohp, par labbu peerehkinahht.

Obtrais nolikte | S. 73. Ja fainneeks eeksch to ohtru noliktu brihdi eetohp eekschâ;
brihds to fainneeku. | tad arri winna fungam brihw, ja winsch papreeksch us Wahrtineem fainneekam usfazzijs (skattees augscham S. 61.), mahjas winnam atnemt un fà pascham tihf par tahm spreest.

S. 74. Tas fainneeks, kam tà sawas bijuschas mahjas ja-astfahj, warr par to Wirf-Pilskunga-teefas aprinti, fur winsch lihds schim dsihwojis, pehz paschas sawas brihwes gribbeschanas, fà fainneeks jeb fà gahjeis zittur faderretees.

S. 75. Ja ar zittu fungu mahju funtraktu taifa, tad scho funtraktu, ir par to ohtru noliktu brihdi, tiffai us trim gaddeem ir tà taifihht buhs, fà trihs dallas teek mafatas ar rohku darbu un ja dauds weena patti ar naudu jeb ar labbibu.

S. 76. Ja ar to paschu fungu, ar furreu par to pirmu noliktu brihdi funtraktu bij taifijis, alkaf fà fainneeks funtraktu zelt, tad brihw scho jaumu funtraktu woi us trim gaddeem jeb ilgati zelt un abji, kungs ar fainneekem, warr falihgt fà pascheem tihf un gribbahs.

S. 77. Ja fainneeks par gahjeju tohp, tad winnam gan brihw gahjeja funtraktu par to aprinki tahs Wirf-Pilskunga-teefas, fur lihds schim bij dsihwojis, taifihht, bet winsch teek turrehts par gahjeju eeksch ohtra noliktâ brihscha. Tas laifs fo winsch, fainneeks buhdams, tanni ohirâ noliktâ brihdi fadsihwojis, winnam nahf par labbu eeksch gahjeju schirras.

pirmais nolikts | S. 78. Ja gahjeis, no wihriščku kabrtas, par ņaimneeku jeb
brihds to gabieju. | nohmneeku warr tapt, tad tas winnam wehlehts par wissu to aprinki
tahs Pilskunga-teesas, fur lihds ņchim dšihwojis.

S. 79. Ja winsch wehl newaid tappis pee brihwibas par eetaiščanas laiku, jeb
ja winnam wehl jaturra tee funtrakti, ko warreja uszelt, tad winnam, kad par ņaim-
neeku tohp, weetneeku waijag gabdaht, kas wissu to, ko preešč laika bij ņohlijs un
apnehmis, ņpehj un warr peepildiht (winna weatā).

S. 80. Kuntrakts, kas par to taptu uszelts, ne warr nekad, tahs jau eedabbu-
tas brihwibas teefas, neds ta weetneeka, neds ta, kas to weetneeku dohd, neds masaka-
kas, nedi leelakas pahrtaišht.

S. 81. Ikkatram gabhejam, kad eešč pirnu noliktu brihdi eetohp eeščā, ta
teefa un walla dohta, ja par to, kā S. 61. jau nolikts un spreests irr, pareisi taisnu
sinu dewis, ņawu ņaimneeku aštaht un zittur par gabheju tapt.

S. 82. Bet winnam waijaga preešč paščahm mainahm pareisi par to usfazziht,
tamē eešč liktuneem spreestā laika un tā kā pawehlehts un par to ņawam bijuščam
ņaimneekam sinu doht. (Stat. augš. S. 61 un S. 63.)

S. 83. Gabheji, kas wehl pee jauneklu kabrtas teef rehkinati, pee kurreem wissi
gabheji peederr, kas wehl narw 21 gaddu wezzi, ne drihst zittadi deenestu usfazziht,
jeb jaunu deenesta funtraktu uszelt, kā ar sinu un ar palauščanu ņawu wezzaku, ņawu
audsinataju, jeb wehriminderu.

S. 84. Par ņcho noliktu brihdi gabheis tikkai eešč teem robbescheem tahs muisčas,
pee kurras lihds ņchim peederreja, zittu ņaimneeku warr mekleht.

S. 85. Gabheis, kas ņawu zikahrtigu ņaimneeku atstahj, warr pee ņaimneeku ņchir-
ras tapt, un ņaimneeks tappis, winsch eedabbu wissas teefas un wallas, kas ņaimnee-
kam, eešč pirnu noliktu brihdi, wehletas, un buhs tahdam par ņaimneeku tappu-
ščam gabhejam to laiku par labbu peerehkinahst, ko winsch, gabheis buhdams ņadšihwo-
jis, pehz S. 64 lihds S. 72.

S. 86. Ja winsch ņchiani noliktā brihdi atkal kā gabheis ņaderrahs; tad waijaga to
jaunu funtraktu, ja ne us ilgaku laiku, tatschu us weenu gaddu uszelt.

S. 87. Ja ņaimneeks mirst preešč ņchi funtrakta beigahm, un ja ņaimneeka man-
tineeki to gabheju tulihst atlaisch, tad winsch, pehz tahm teefahm, kas winnam pa-
wissam par ņcho noliktu brihdi eedohtas, us to gadda atlikušču laiku zittur warr ņaderre-
tees; bet us to jaunu gaddu atkal tā buhs darriht, kā tas preešč-stahwedams S. 86.
mahja.

S. 88. Ja winnam ņohlita lohne ne warr neds leelaka neds masaka, neds labbaka
neds liktaka buht, ne kā par tahs muisčas robbescheem, fur to jaunu funtraktu uszelt,
wissur dohd un kā tas jau ar weenu ween bijis.

S. 89. Gabheis, kas ņaimneeku maina, ne drihst par ņcho noliktu brihdi, ko
apņohlitees un us ņewi nemt, kas aiskawe, un ne lauj darriht, tohs klauščanas darbus,
kas pehz tahm apstiprinatahm klauščanas tabellehm, wisseem gabhejem, muisčas-
waidineekeem itt ihpaschi, jadarra.

§. 90. Ja tas jauns fainneeks tatschu tahdu deenesta-kuntraktu taiššis, kas ne buht narv saderrams ar to minnetu gabjeja kunga klausischanu, tad tam fainneekam jagalwo par to isdarrischanu schihs klausischanas, un jebschu to ar wahrdu ne buhtu fazijis, tatschu winsch to us sewi irr nehmis.

Obtrais nolikts brieds to gabjeju. §. 91. Ar to eesahkumu schi nolikta briedscha tad nu arridsan tam kungam briedu, peh; pareisi isieiktas usfazischanas (stat. augf. §. 61.) iffatru gabjeju, no fawas muischas rohbescheem aisraidih, tatschu schi (aisraidischanas) walla ne warr pee tahdeem laudim notikt, kas tapeh; ka ne speh; wairs strahdaht, no pagana irr ustirrami.

§. 92. Ja kungs ne griib, ka kahdu gabjeju ilgaki eeksch fawas muischas rohbescheem turra, tad winnam wajaga par to tam fainneekam sumu doht, pee kurra tas aisfuhrijams gabjeis deene.

§. 93. Tee gabjeji zaur to, ka schumi nolikta briedi eetohp, to wallu eedabbu, ka winni eeksch tahs kirspehles aprinki, kur lihds schim dsihwojuschi, fainneeku- jeb gabjeju-kuntrakts warr uszelt.

§. 94. Pee gabjeja usnemschanas, zitta pagasta, wajaga winna muischas-waldineeka un winna pagasta teefas nowehleschanas.

§. 95. Ja kahdam gabjejam, zaur grunta-kunga usfazischanu wajaga to pagastu atstah, pee kurra paprecksch peederreja, tad grunta-kungam, ja ne griib paspehleht sawu teefu zaur to usfazischanu, wajaga par to, pagasta-teefai, sumu doht, ka schi teefa weenlihd; ar winnu tahs wajadsigas leetas warr isdarriht, kas tami §. 27. tahs paleekamas teefas grahmatas pawehlehts irr, un zaur kurrahm to warr isdarriht, ka tas minnehts gabjeis pee zita pagasta warr peeschirts tapt.

§. 96. Ja kahds gabjeis pars griibedams to dsihwofli, kur lihds schim bija, maino, un zaur to zitta pagasta lohzeklis tohp, tad nedstas grunta-kungs, nedst ta pagasta-teefa ne drihst winnu ne ka aiskaweht; bet abjeem buhs, ja winsch wissu peepildejis, kas tami §. 27. tahs paleekamas teefas grahmatas pawehlehts, bes prettirunnaschanas tahs passes, kas peh; ta §. 266. tahs paleekamas teefas grahmatas preckschrahtitas un kas irr wajadsigas pee dsihwofla mainas winnam eedoht.

§. 97. Ja kahds gabjeis, kas tami ohtra nolikta briedi irr, un kas sawu dsihwofchanas weetu atstah, ar zittu kungu jeb fainneeku saderrahs par gabjeju, tad buhs wehra nemt wissu to, kas pawehlehts, peh; deenesta laika (augscham §. 86.), peh; lohnes (augscham §. 88.) un peh; apfohlischanahm (augscham §. 89.) kas eeksch to pirmu noliktu briedi tappe preckscha rakstis.

§. 98. Ja kahds gabjeis, ohtra nolikta briedi buhdams, ar sawu bijuschu fainneeku (no jauna) saderrahs, tad tahdu kuntraktu warr uszelt ka abjeem tihf un ka winni par to sawa starpa griib falihgt.

§. 99. Ja kahds, ohtra nolikta briedi buhdams gabjeis par fainneeku tohp, tad eedabbu winsch wissas tahs teefas un wallas to fainneeku, kas ohtra nolikta briedi irr, peh; §. 73 lihds §. 77. un buhs winnam to laiku par labbu reheneht, ko winsch gabjeis buhdams, eeksch ohtra nolikta briedscha fadsihwojis.

Birmats nolifts
brihds to muischas
lauschu.

S. 100. Tee likkumi, kas tanni S. 78 lihds S. 80. preefsch gahjeu schkirras dohti, geld arri no muischas laudim, ja tee, warr buht, par fainneekeem taptu.

S. 101. Wissi pee muischas lauschu schkirras peederrami Kursemnes semneeki, zaur to, ka winni pee pirma nolifta brihscha peetohp, tahs wallas eedabbu, fawu lihds schim bijuschu deenestakungu atstah, ja par to papreefsch pehz S. 61. to peenahkamu sinu deruschu.

S. 102. Muischas laudis, par kurreu ammata jeb skunstes-ismahzischamu dsuntz-kungs ko ismaksajis, tahdi pee pirma nolifta brihscha peetappuschu, un gribbedami fawu preefschaju deenestu atstah, to ne warr zittabi darriht ne ka ja fawam zittahrtigam dsuntz-kungam to mahzijamu naudu papreefsch aismaksajuschu.

S. 103. Ja ne spehj, jeb ja ne gribb to mahzijamu naudu atdoht, tad winneem wajaga par masi un drehbehm un par 12 sudraba ruobulu gadda lohni, pee fawa preefschaja dsuntz-kunga jo prohjam deeneht.

S. 104. Muischas laudis, kam ta walla irr, fawu preefschaju deenestu atstah, warr par to pirmu noliftu brihdi, jannus kuntraktus uszelt, ka muischas laudis, fainneeki jeb gahjeji, pehz fawas paschas labparitschanas, bet tikkai eefsch tahs Kirspheles rohvescheem, kur winni lihds schim dsihwojuschi.

S. 105. Tikkai itt ihpafcha palauschana fawu zittahrtigu dsuntz-kungu winnus no schihš pawehleschanas warr atlait.

S. 106. Ja par gahjeem jeb par fainneekeem tohp, tad eedabbu, ar peerehksneschamu to gaddu, ko pirma nolifta brihdi, deenestu laudis buhdami, fadsihwojuschi, tahs wallas un teefas, kas fainneekeem (skat. augf. S. 62 lihds S. 72.) un gahjeem (skat. augf. S. 81 lihds S. 90.) par pirmu noliftu brihdi, eedohtas irr.

S. 107. Ja atkal faderrahs pee fawa zittahrtiga dsuntz-kunga, tad jau pirma nolifta brihdi buhdami, to kuntraktu warr taifih, ka abbejeem tih un ka warr falihgt.

S. 108. Ja fawu zittahrtigu dsuntz-kungu atstah, tad wajaga, zaur parahdischamu ta kuntrakta, ko par to jannu deenestu uszehluschi, kunga preefscha taifinotees, pirms warr praifih lai atlaisch no preefschaja deenesta. Schim likkumam buhs geldeht pee wisseem notikkumeem, un zilwekeem, kas lihdsiga kahrtä irr, bet ta, ka, tapatt ka ar kunga rakstu sihmehm, tapat arri ar mehklara rakstu sihmehm schi taifinoschana noteek.

S. 109. Tahdu kuntraktu buhs, ja mas us weemu gaddu uszelt, un tanni kuntraktä buhs eerakstih tikkab to weetu, kur dsihwohs, ka arridsan kahda ta buhschana ta jauna deenesta.

S. 110. Ja deenesta-kungs mirst preefsch pabeigta kuntrakta gadda, tad geld, kas S. 87. gahjeem preefscha rakstih, arri preefsch muischas laudim.

S. 111. Ja muischas laudis, zaur fawu jannu buhschamu, zitta pagasta lohzeeki tohp, tad ne buhs winneem aisturreht tahs passas, kas pee usnemschanas eefsch zittu pagastu wajaga irr, bet papreefsch arri wajaga, ka winni wissu to peepildejuschi, ko S. 27. tahs paleekamas teefas grahmatas pawehl.

S. 112. Zehschu tam dsimts-kungam naw brihw, fawus muischas laudis, kas pirmâ noliktâ brihdi irr, kâ griibedams par gahjeem pataisibt, tatschu winnam irr ta walla, ja muischas laudis fawus darbus ne darra jeb ja nesikkumus peenehmuschi, winnus no fawa deenesta atraidibt.

S. 113. Zahdi muischas laudis, ja pehz teem preekschrafsteem ta S. 100 lihds S. 103., ne zittur par muischas laudim warr saderretees, tad winni, ar peerehkfineschanu to gaddu, ko winni, muischas laudis buhdami, pirmâ brihdi fadsihwojuschi, pee gahjeju schkirras pirmâ brihdi tohp peeskaitii.

^{Ohtrais noliktâ}
^{brihds to muischas}
^{lauschu.} S. 114. Ur to eesahkumu schi ohtra noliktâ brihscha arri dsimts-kungam brihw, tohs muischas laudis, kad winsch teem pehz S. 62. usfazziis, pehz fawas griibeschanas no fawa deenena atraidibt.

S. 115. Muischas laudis, ohtrâ noliktâ brihdi buhdami, eedabbu to wallu un teefu, eefsch to aprinki tahs Wirf-Pilskunga-teefas, fur winni lihds schim dsihwojuschi, kuntraktus, kâ muischas laudis, fur warredami un kâ griibedami uszeit.

S. 116. Ja schinni noliktâ brihdi par fainneekem jeb par gahjeem tohp, tad winneem gan wehlehts kuntraktus eefsch to Wirf-Pilskunga teefas aprinki, fur lihds schim dsihwojuschi, uszelt, bet winni tikkai ar ta laika peerehkfineschanu, ko muischas laudis buhdami, tanni ohtrâ brihdi fadsihwojuschi, tahs wallas un teefas eedabbu, kas fainneekem un gahjeem, ohtrâ noliktâ brihdi buhdameem, wehletas irr. (Stat. S. 73 lihds S. 77. un S. 91 lihds S. 99.)

S. 117. Pehz pabeigta pirma un ohtra noliktâ brihscha, iffatrs semneeks, lai peederra pee furrahn schkirrahin peederredams, eedabbu to wallu un teefu, par wissu Gubernementu (Kursemmi), nohmas un deenesta kuntraktus uszelt: tikkai tas winnam wajaga, ka winsch to peepilda, ko S. 27. tahs paleekamas teefas grahamatas pawehl.

Ohtrais Kapitel.

Grunka likkumi par Kursemmes lauschu-pagastu eezelschanas.

S. 118. Tee semneeki istaisa tanni pirmâ gaddâ, pehz sluddinaschanas scho likkumu, lauschu-pagastus, kâ tas tanni semneeku teefas grahamatâ (S. 22 lihds S. 60.) isteiktis irr.

S. 119. Kad Kursemmê mas to fahdschu un kad ir schinnis fahdschds ne zil to mahju, tad ne kahdi fahdschu-pagasti ne teef ezeltii.

S. 120. Tee likkumi, tanni semneeku teefas grahamatâ, par lauschu pagasteem (S. 22 lihds S. 60. lihds skaitihis) geld un pastahw ir tanni eetaisichanas un sataisichanas laika, tikkai to wajaga peeminneht ka: „kamehr Kursemmes semneeks wehl newaid „istappis no pahrejamas buhschanas lauka, tamehr winsch arr ne warr buht wairakti, „kâ weena pagasta lohzehtis.“ — Teem dsimteem laudim, kas peederr kungam bes semmes, wajaga likt peeraksitees pee kahda semmes pagasta jeb pee pilsateem.

§. 121. Pee teem semneekem eeksch pilsateem geld un pastahw ir par pahrejiamu buhschamu tee tannü §. 12. dohti preekschrafsü.

Trefchais Kapitels.

No eezelschanas to Kursemmes semneeku Pollizes = teefu.

§. 122. Wiff, kas tannü semneeku teefas grahmata Pollizes dehl irr pawehlehts, geld un pastahw pilnigi ir par to pahrejiamu buhschamu tik drihs ka jau pirmä gaddä pehz sluddinaschanas scho likkumu, tahs teefas eeriktetas un pareiji ezejltas buhs.

Zettortais Kapitels.

No Kursemmes semneeku teefu eezelschanas.

§. 123. Tee likkumi, kas eeksch semneeku teefas grahmatas spreesü par tahm semneeku teefahm, un kà tahs strihdes un prazessus wiinu preekschä buhs isteefah, geld un pastahw pilnigi tulihst pehz teefu eezelschanas, jau imä gaddä pehz sluddinaschanas scho likkumu.

Deektais Kapitels.

No tahs pahrejiamas Kursemmē palikschanas to Kursemmes semneeku.

§. 124. Par to pahrejiamu buhschamu geld un pastahw tahs paschas pawehleschanas, kas pawiffam tahs Kursemmē palikschanas to brihw arlaistu semneeku dehl, tannü ohträ peclikkumä pee semneeku teefas = grahmatas isteiftas irr.

Sestais Kapitels.

No mahju Inwentariumeem.

§. 125. Pee mahju Inwentariuma peederr wiffas tahs leetas (prohti sirgi, leeli un mast lohpi) un tee arrami ribli, to ta peclikta preekschihne parahda. Wiffas zittas leetas irr fainneekam peederrama manta.

§. 126. Pehz sluddinaschanas scho likkumu ne weenam grunta - fungam naw brihw, kaut kahou Inwentariuma gabbalu no mahjahm atneimt, ja fainneekz naw ar meeru.

§. 127. Tee mahju Inwentariuma gabbali irr, pehz klausifchanas leeluma un zil ta isnessa, grunta - funga manta. Tee Inwentariuma gabbali, kas ne peederr itt nohtigi pee klausifchanas, tohp manta ta fainneeka, pee kurra schi manta, kas pahri, teef atrasta.

§. 128. Ifkatram grunta - fungam buhs wiffu wehlafi eeksch trim mehnescheem pehz sluddinaschanas scho likkumu, tai pagasta teefai, to mahju Inwentariumu nodoht,

itt rittigi tà fà ta ar to rakstu E. flabt likta preekschshinz, kas patlabban peemimeta, to parahda, un winnam to buhs darriht us dubbultahm lappahm.

S. 129. Tanni Inventariumâ tas muischas-waldineeks parahda:

1) Zif Inventariuma gabbaleem wajaga buht pee tahm mahjahm, kam weenada flausischana.

2) Zif Inventariuma gabbali eeksch ikkattrahm mahjahm, fo ar wahrdu buhs isteikt, par to laifu, kad schohs Inventariumus nodohd, pateeki effoht.

S. 130. Preeksch pabeigta ohtra gadda pehz sluddinaschanas scho likkumu, muischas-waldineekam wajaga, ikkattrahm mahjahm tik dauds sirgus, lohpus un arramus rikfus doht, zif pehz winna, tanni S. 129. No. I. pawehletas parahdischanas, un zif pehz tahs tanni pirmâ gaddâ atrastas un nospreestas mantas, pee tahm mahjahm truhft.

S. 131. Lihds to paschu laifu muischas-waldineekam wajaga teem mahju fainneekem, pee kurreeem leelaks Inventariums rohnahs, tik dauds no sirgeem, lohpeem un arrameem rikkeem, fâ fainneeka ihpatti manta nodoht, par zif ta mahju manta leelaka par teem Inventariuma gabbaleem, jeb fungam buhs fainneekem to kas pahri irr, ar naudu makfah, tahs mantas weeta, kas pahrafi irr, un kas pehz tahs, pirmâ gaddâ notikkuschas spreeschanas wissu atrastu Inventariuma gabbalu, teem fainneekem, fâ winneem pascheem peederrama dalla tahs weenreisi spreesstas makfas, peenahftu.

S. 132. Pee ta fainneeka, pee kurra leelaks Inventariums teef atrasts, tas flahw, woi no funga tohs Inventariuma gabbalus kas pahrafi, fanemt, jeb ferim to winnam peenahkamu dallu tahs spreesstas makfas ar naudu likt ismakfah; jeb beidsiht no teem Inventariuma gabbaleem tohs islassiht, fo winsch, spreesstas makfas weeta, pehz tahs pirmâ gaddâ notikkuschas spreeschanas, gribb patureht; bet winnam turklaht, tohs atlikkuschus Inventariuma gabbalus, pehz tahs paschas weenreis spreesstas makfas, kad beidsiht mahjas atdohd, jeb kad winnam mahjas atnemm, arri wajaga likt peerehkinatees. Ja fainneekem sirgi irr, fo, woi paschi audsinajuschi, jeb par leelu makfu, pehz fawas labpatifschanas sagahdajuschees, un kas wehle schohs sirgus itt ihpaschi patureht, jeb islassitees, tad tahdeem fainneekem par labbu schè nolikts, fâ muischas-waldineekem ne weenu sirgu no tahs mahju mantas, fo atrohn, augstaki nebuhs spreesst, fâ 25 sudraba rubbulus; weenlihds tain fainneekam scho spreesstu makfu grunta-fungam jamakfa, kad ta dalla, kas fainneekam peenahft, atrehkinata. Par scho tam muischas-waldineekam ne buhs kaut kahdu islihdsinashamu tahs mantas, kas pahrafi irr, ar to truhkamu mantu no zittas spreesstas buhschanas isdarriht.

S. 133. Pee trescha gadda eefahkuma fâ pagastu-teefa fainneekem darra sunnamu, zif Inventariuma gabbaleem no ikkattras sortes pee ikkurrahm mahjahm wajaga buht, zif, fâ truhkamu mantu, muischas-waldineekam japeeleek, un zif Inventariuma gabbali fainneekem, fâ paschu manta, peederra.

S. 134. Zulih, pee eefahkuma tahs ohtras pusses ta trescha gadda, wisseem teem fainneekem, kam jasubdsahs, fâ fungi to, fo S. 130 un S. 131. winneem usleek, ne buhtu pareisi isdarrijuschi, fawu fuhdseschamu pee tahs ohtras nodallas tahs Wilskungateefas, kur wajaga, sunnamâ jadarra.

S. 135. Tahs Pilsfunga-teefas ohtra nodatta, fubta weenu teefas-lohzeffi no muifchneeku kabrtas, tanni Termina^{*)}, kas irr norunnahs ar to, no Kirfpehles, pehz teem lifkumcem S. 165., i. laffitu teefas fchibrejū, us to muifchu, fur tas fainneeks, kas fuhds, dsihwo; fchee divi rauga zaur falihdsinafchanu to ftrihdi falihgt, un darra zittadi, kà tas S. 166. pawehl.

S. 136. Preefch pabeigta trescha gadda itt wiffahm fuhd'efchanahm par pah'kabh-fchanu fcho lifkumu waijaga isdarritahm un par tahm nospreests buht.

S. 137. Tam fainneekam, kà preefch tà arri pehz laika, waijaga zif funadams un fpehdams gahdaht par uskohpfchanu ta mahju Inventariuma.

S. 138. Ifkatram fainneekam waijaga tohs winnu rohkahm eedohfus arramu rihfus, lohpu-waldineekus, fihfus lohpus u. t. j. pr. pehz ta fkaitla, kas Inventariuma eerakstihst, pareisi un tà kà warr bruhfeht, pee mahju nodohfchanas atstah; bet pee flauzamahm gohwim un pee firgeem geldehs fchee fpreedumi:

S. 139. Pee Inventariuma usrakstifchanas, tanni pirna gadda pehz fluddinafchanas fcho lifkumu, muifchas-waldineeks darra funnamu ifkatram fainneekam, kahdu maksu winsch wiff zaur par teem pee winna atrasteem firgeem un flauzamahm gohwim fpreefch. To paschu buhs darriht pee teem firgeem un tahm gohwim, fo warr buht muifchas-waldineeks, tapehz ka ne bija, pehz p.epildeschanas peedohtu klah, kà S. 130. mahza.

S. 140. Ja fainneeks ar fcho fpreestu maksu ar meeru, tad winnam waijaga pehz tahs paschas maksas wiff zaur, to noliktu firgu un gohwju fkaitlu pee mahju nodohfchanas, eefch tahm paschahm pamest.

S. 141. Ja fainneeks to maksu par dauds leelu fpreestu atrohn, tad waijaga muifchas-waldineekam tohs firgus un tahs gohwis, par furreem ne warreja falihgt, atpakfal nemt, un wiffu to fpreestu maksu eefch naudas tai femneeku teefai ismaksah. Ta femneeku teefa pehrk tad par to naudu tif dauds firgus jeb gohwis zif Inventariuma eerakstiti un tam fainneekam waijaga ar teem pirfteem lohpeem ar meeru buht; winnam arri waijaga tohs firgus un gohwis tif pat dauds un pehz tahs paschas maksas wiff zaur, pee mahju-nodohfchanas te pamest eefcha.

S. 142. Ja fainneeks mahjas atstahj, lai buht kapehz buhdams, tad muifchas-waldineekam brihw, tohs nodohdamus firgus un gohwis, bes ismekleschanas pehzaki, atpakfal nemt, jeb to fpreestu maksu eefch naudas no fainneeka praffiht.

S. 143. Pee zettorta gadda eefahkuma, un pehzaki par wiffu to pahreijamu buhfchanu, muifchas-waldineekam buhs peeminneht ifkatram fainneekam, fo islaffa pee pirna brihwibas laika peetapt, lai tohs Inventariuma gabbalus, zif winnu waijaga un labbus un derrigus gattawus turra.

S. 144. Wiffi firgi, lohpi un zitta manta to gahjeju un muifchas laufchu, ne teef ne maf eefch Inventariumeem eerakstiti, un paleef winnu brihwa winneem peederrama

*) Termins prohti tas irr ta deena jeb tas brihds, kas no teefahm pehz ismekleschanas kahdas lectas nolikts, kà arri tas laiks, fur funtrakti beidsahs u. t. j. pr.

manta. Tahs ammata leetas, kas no muischas-waldineeka semneekem, ammatneekem un muischas-laudim eedohras, peederra fungam.

§. 145. Par tahm Krohna-muischahm, ta Rambara-waldischana, pehz sawas sin-naschanas un gribbeschanas, pee isdarrischanas wissu scho likkumu, ka wajaga spreedihš.

Septitais Kapitels.

Likkumi ka pirmā reišē mahjas buhš atdoht.

§. 146. Saimneekam, kas no mahjahm aiseet, wajaga, bes ta Inventariuma un kas augštram irr nolikts, wehl pee mahjahm pamest:

- 1) to rudju lauku pareisi apstrahdatu un apsehtu, tā ka par teem trim isgahjuscheem gaddeem tappe kohpts;
- 2) to papiiu artu, ja tee bijuschi saimneeki to buhtu usarruschi, lihds atdohschanas laiku, jeb ka mehds buht par to widdu;
- 3) tohs schohguš, ka to no winna warr prassiht, zeetus, jeb tohs schaggarus jeb wabbas jeb kahrtas, kas pee islahpischanas wajaga, peewestus. — Schē itt ihpaschi teek pawehlehts, ka tur, kur saimneekem schi schohgu pahrtaisichana naw uslikta bijušt, preeisch fluddinaschanas scho jaunu likkumu, jeb kur muischas-waldineeks, schaggaru truhkuma dehl to lihds schin ne buhtu prassijis no saweem saimneekem, ka tur schis likkums ne geldehs;
- 4) wissas no saimneeka plautas plawas, nolihstas no neleetigeem krahmeem jeb no krittuscheem kohkeem, ja tahs sarru tshuppes newaid famestas us funga pawehleschanu pee malkas zirschanas;
- 5) to mahju istabu un wissas pee mahjahm pederramas zittas ehkas, tā ka wajaga, un ne palaištas pehz fluddinaschanas scho likkumu;
- 6) to waffareju lauku pehz mahju eeradduma apsehtu, jeb to wajadsigu waffareju fehlu ar graudeem kas dihgst;
- 7) wissus suhdus, tohs arlikfuschuš salmus, seenu un pellus;
- 8) to wajadsigu rihjes malku lihds zetka laiku.

§. 147. Tee saimneeki, kas tihschā prahtā jeb no slinkuma sawas mahjas palaisch, kas tohs Inventariuma-gabbalus ischkehrd, no launa prahta jeb no nebehdaschanas sliktatūs pataiša, un ne uskohp ka wajaga, tee, pehz ka ta pagasta-teesa to leetu irr ismeklejufi, tai Pilskunga-teesai, kur peekriht, nodohdami, un buhš tai Pilskunga-teesai bahrgi un bes kaweschanas to leetu ismekleht un tohs saimneekus pahrmahziht.

§. 148. Ta Kursemnes Gubernementa muischneeku beedriba, gribbedama semneeku laudim ir pee winnu mantas, sawu labbu firdi parahdiht, allaisch winneem itt wissus funga parradus, kas lihds to pirmu Januar mehnescha deenu ta 1817ia gadda ne

maksati bijušchi. Bet tohs parradus, ko semneeki, no pirnas Januar mehnescha deenas ta 1817ta gadda irr isnehmuschi, jeb ko wehl isneims, tohs winneem buhs maksajt. — Kad nu muischneeki semneekem, ko tee parrada irr, atlaisch, tad arri semneeki tikkai no Imas Januar mehnescha deenas 1817 semneeku-labbibas-magasihne fawu dallu behrs, un tohs gaddus papreeksch ne buhs winneem peerehkiacht.

S. 149. To gahjeju un muischas lauschu kunga parradi paleef maksajami zaur scho liffumu.

S. 150. Wiffi, fainneeku, gahjeju un muischas lauschu parradi, kas pehz scheem liffumeem geldigi paleef, wiffu papreeksch preeksch wisseem zitteem parradeem maksajami, tikkai pee Konkurscha *) tas zittadi buhs.

S. 151. Ja fainneeki tohs parradus, ko paschi pehz ta ima Januar 1817 irr isnehmuschi, un ja gahjeji un muischas-laudis fawus kunga parradus, gribbedami no ta pagasta zittur aiseet, ne spehj maksajt, tad winneem wajjaga schohs fawus parradus ar darbu nostrahdaht, jeb galwineeku tahdu gahdaht, us to, ka tas parrads eeksch trim gaddeem par gabbaleem taps maksajts.

S. 152. Ja tee schinni preekscha stahwedama S. isteikti parradneeki, labba prahta negribb fawu parradu atlibdsinaht, tad buhs tai pagasta teefai, us muischas-waldischanas fuhdseschanu winnus us to peespeest, ta ka ta semneeku teefas gramata to pawehl.

S. 153. Tam parradneekam, kas us parradu atstrahdaschanu noteesajts irr, wajjaga no ta muischas-waldineeka pareisi gehrbtam un usturretam tapt, kungam arri buhs winna Krohna nodohschanas maksajt un winnam ifgaddu 15 sudraba-rubbulus no ta parrada atrehkiacht. — Ja tahs feewas un tee behrni tahdu lauschu ne spehj paschi fawu maissi pelnirees un fawas Krohna nodohschanas maksajt, tad kungam buhs tohs usturreht un apgehrbt, bet par to winneem wajjaga kunga darbus strahdaht, un tahs feewas dabbu ifgaddu 10 sudraba-rubbuki lohnes.

S. 154. Pehz teem parradeem to Krohna lauschu, wiff paliks ta, ka preekschlaika jau eeksch Arrendes-kuntrafteem un zitteem liffumeem bija spreesis un nolikts.

Notais Kapitels.

No Kursemes semneeku klausichanas, pirms tann pahreijama buhschanâ eetohp eekschâ.

S. 155. Teem fainneekem un muischas-laudin, kamehr pirna nolikta brihdi tahs pahreijamas buhschanas eetohp eekschâ, un teem gahjejem, kamehr pee ohtra nolikta brihscha tohp, buhs faweem muischas-waldineekem tapatt klausiht un wissadus darbus preeksch winneem strahdaht, ka winneem bij jaklausa libd eefahkumpu ta 1817ta gadda.

*) Prohti labbi, Konkurs teef saukta ta saajinaschana no teefas wiffu parradu deweju un ta spreeschana zil ikkatram buhs dabuhht.

S. 156. Tanni pirmâ pussè ta ohtra gadda pehz fluddinaschanas scho liffumu, faraksta iffatrs muischas-waldineeks, pehz tabdas jau fataifitas preekschshimes, weenu klauvischanas-tabelli, winsch tè flaidri eeraksta eefschâ, wiff kas fainneekem, muischas-laudim un gabhejem, lihds eefahkuma ta gadda 1817 bija jadarra un jadohd, un nodohd scho tabelli, fur winnam farwu wahrdu buhs peerakstift, tai pagasta-teefai.

S. 157. Schi ismekle, zif ween warredama, schihs klauvischanas-tableles, un atgahdina muischas-waldineeku tohs ne peemimietus lauschu darbus un dohschanas, kas pehz muischas buhschanas usturrefchanu itt waijadsigi irr, arri wehl eelift.

S. 158. Tad fa-aizina ta pagasta-teefa tohs fainneekus, muischas laudis un tohs gabhejus, kas ar farwadu funga klauvischanu eerakstiti, un isteiz winneem ittin flaidri to klauvischanas-tabelli.

S. 159. Ja schee atrohn, fa kungs tohs lauschu darbus un dohschanas lihds 1817tu gaddu pareisi un riktrigi eerakstijis, tad ta pagasta-teefa to (ar raksteem) apleezina us abbejahm tabelles-lappehm, atdohd weenu muischas-waldineekam, un glabba to ohtru eefsch pagasta-grahmatu schkirfta.

S. 160. Ja teem fa-aizinateem laudim schkeet, fa muischas-waldineeks leelaku klauvischanu eerakstijis, ne ka winsch lihds 1817tu gaddu no laudim prassijis, tad buhs tai pagasta-teefai to darbu un dohschanu mehru ischkirt, kas lihds to jau daudsreisahm peemimietu gaddu (1817) bijuschi, un scho ischkirtu klauvischanu grunta-kungam un teem semneekem, kas ne tizz, ka ta no funga isteifta klauvischana riktriga effoti, preekschâ lift un gahdabt, ka abbi ar to ar meeru.

S. 161. Ja abbi (kungs ar laudim) salihast, tad, ja waijaga buhtu, ta klauvischanas-tablele no muischas-waldineeka teef pahrlabbota, winsch peeraksta farwu wahrdu un nodohd to tabelli pagasta-teefai, ka winna ta darritu ka tanni S. 159. mahzihst irr.

S. 162. Ja ta pagasta-teefas meera apgahdaschana ne salihdsina fungu ar laudim, tad glabba to tabelli.

S. 163. Pee eefahkuma ta trescha gadda, pehz fluddinaschanas scho liffumu, iffaktra Pilskunga-teefa farwâ aprinkâ pagastu-teefahm eefsch apfahrt suhtamu teefas-grahmatu simu dohd un winnahm parwehl, lai eefsch trim mehnescheem peenahkamu simu par to dohd, woi tas pagastis ar meeru bijis ar to no funga nodohdu klauvischanas-tabelli, un woi tahs tabelles lappas, ka waijaga muischas-waldineekam nodohdas un pagasta-grahmatu schkirftâ eeliftas un eerakstitas.

S. 164. Ta Pilskunga-teefa teem Kirspheles-weetneekem farwa aprinkâ tahs muischas ar wahrdu isteiz, furru klauvischanas-tableles no lauschu pagasteem naw peenemtas, un par furru Inventariumeem srihde zehlusces.

S. 165. Tee Kirspheles-weetneeki safanz tohs kungus, kam schinni Kirsphele muischas irr, un to apgahda, ka no muischneekem, kam muischas irr, weens teefas ischkirchreis teef islahzihst, tiffai us scho leertu, prohti us pahrlabdoschanu un taisnoschamu to klauvischanas-tabellu un ta Inventariuma.

§. 166. Tas islawifhts teefas-ischfihreis aiseet ar to us scho lectu nosubtijamu Pilskunga-teefas-Asseffora-kungu, us tahm muischahm, kur srihde pehz Inventariuma jeb pehz klausifchanas irr, un rauja woi ne warr falihdsinagt. Ja tas ne notee, tad wimm to lectu ismekle un spreesch paleekamu teefu. Ja schie diwi kungi weens ta, ohtrs zittadi to teefu spreesch, tad wiffas srihdes grammatas pee Wirs-Pilskunga-teefas teek nosubhtas, ka ta teefu spreesu tanni weeta, kur wamma dshwo.

§. 167. Wehl preefch trescha gadda beigahm pehz fluddinaschanas scho liffumu, itt wiffu muischu klausifchanas-tabellehm wajaga pahrlabbotahm un riftigahm buht, ka weena klausifchanas spreeschana us wiffu to fataifschanas un eetaifschanas pahrej-
jama buhschana.

§. 168. Us Krohna muischahm paleek tahs beidscht eezeltas rullu un Inventariu-
mu grammatas ta klausifchana spreeschana, kamehr saimneeki pee pirma nolifta brihscha,
un gahjei pee ohtra nolifta brihscha tahs pahrejamas buhschanas peetappuschu klatu.

(S. 23.)

Peelikta preekschihme ar to rakstu A.

Skaitlu = Rulle

to Kursemmes semneeku, kas par Saem gaddeem pee brikwibas eetaisshanas par pahrejiamu laiku peetohp, no tabs Muishas N. N., kas irr eeksch tabs Wuf-Pilsfunga=teefas N. N., eeksch ta appriinka tabs Pilsfunga=teefas N. N., pee tabs N. N. Pilsfunga=teefas nodohyta

tanni 22ta Januar 18—.

| Ima Schkirra. | Zeteisshana ar skaitlu to lauschu, kas pee ikkatras schkirras, atschkirras un no=atschkirras peederr. | |
|--|---|-------------|
| | Wibrischki. | Seewischki. |
| Saimneeki | 10 | — |
| IItra Schkirra. Gahjeji. | | |
| 1ma Utschkirra. Gahjeji no wibrischku kahrtas. | | |
| a) Pirma No=atschkirra to paschu, no 14ta lihds pabeigtu 29tu gaddu | 21 | — |
| b) Dhtra No=atschkirra to paschu, no 30ta lihds pabeigtu 44tu gaddu | 10 | — |
| c) Drescha No=atschkirra to paschu, no 45ta gadda un pahri . . | 20 | — |
| 2tra Utschkirra. Gahjeji no seewischku kahrtas, kas naw apprez-zejuschees. | | |
| a) Pirma No=atschkirra to paschu, no 14ta lihds pabeigtu 29tu gaddu | — | 15 |
| b) Dhtra No=atschkirra to paschu, no 30ta lihds pabeigtu 44tu gaddu | — | 8 |
| c) Drescha No=atschkirra to paschu, no 45ta gadda un pahrafi . | — | 4 |
| IIIsha Schkirra. Muishas laudis. | | |
| 1ma Utschkirra. Muishas laudis no wibrischku kahrtas . . . | 3 | — |
| 2tra Utschkirra. Muishas laudis no seewischku kahrtas . . . | — | 7 |

N. N.

(Dsints) Rungs ta N. N. Muishas N. N.

(S. W.)

4*

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Second section of faint, illegible text, appearing as a distinct block.

Third section of faint, illegible text, continuing the bleed-through.

Final section of faint, illegible text at the bottom of the page.

(S. 42.)

Peelikta preekshihme ar to rakstu B.

Wahrda = Kulle

to kauschu, kas tannī gaddā 18— pee brihwibas par pahreijamu kuhshanu peetohp,
no ta dūnta Pagasta tahs — Muischas N. N., kas irr tannī Wirf-Pilskunga-
teefā N. N., tannī aprinkī tahs Pilskunga-teefas N. N.

nodohta tannī 22ta Januar 18—

Ima Schirra. Saimneeki.

Las fainneeku skaitlis pawiffam irr 10.

Schee us to 1mu brihwibas rindes gabdu, pehz J. 38. to pahrejiamu semneeku lik-
kumu, ar 8 dalliti, isneffa to skaittu 1.

| Saimneeki. | | Winna seewaš. | | Winna: behrui. | | Skaitlis (parahdischana) to kuschu, kas, bez peereh- kineschanaš, pee pahrejiamas buhscha- naš peetohp. | | |
|------------|---|---------------|---|----------------|---------------------------|--|-------------|-------------|
| Skaitlis. | Saimneeku un winna mahju wahedi. | Meggung. | Saimneezu wahedi. | Meggung. | Dehlu un meitu wahedi. | Meggung. | Wibrischki. | Seewischki. |
| | I | | Las fainneekš N. N. no tahm majahm N. N. | | 50 | | | |

Las skaitlis to fainneeku us oheru brihwibas rindes gabdu irr pawiffam: 9.

Iitra Schkirra. Gahjei.

1ma Utschkirra. Gahjei no wihrischku kahrtas.

a) Pirma No-atschkirra. Gahjei no 14ta libbs pabeigtu 29tu gabbu.

Zas tauschu skaitlis to paschu pawissam 21. Ja scho skaitlu 21 pehz ta §. 38. to pahreijamu semneeku liffumu, us to 1mu brihwibas rindes gabbu ar 8 dalla, tad schi dallischana isnessa 2.

| Skaitlis wehz ta Haitia to ia dallischana isnessa. | Wahrdi to gahjeu. 1ma Utschkirra. a) Pirma No-atschkirra. | Wegnumb. | Winnu seewas. | Wegnumb. | Winnu behrni. | Wegnumb. | Skaitlis to zilweku, fas, bes peerehineschanaß, pee brihwibas par pahreijamu buhfchanu pectohp. | |
|--|---|----------|----------------|----------|----------------|----------|--|-------------|
| | | | | | | | Wihrischki. | Seewischki. |
| 1 | Zas kalps N. . | 24 | Winna seewa N. | 43 | Winna behls N. | 3 | | |
| | | | | | Winna meite N. | 2 | | |
| | | | | | Winna meite N. | 1 | | |
| 2 | Zas puiffs N. . | 15 | — | — | — | — | 1 | 3 |

Zas atliffums to gahje'u no 1mas Utschkirras un a) no pirmas No-atschkirras us to ohtru brihwibas rindes gabbu irr: 19.

b) Ohtra No:atſchkirra. Gabjeji no 30ta lihbs pabeigtu 44tu gabbu.

Las tauſchu ſtattlis to paſchu irr 10, ja to ká augscham ar 8 dalla, pehz S. 38, tad ſchi dalliſchana isneſſa 1.

| Stattlis to zilweku, las, bes peerehſineschanas, pee brihwibas par pahreijamu buhſchanu peetohp. | Winnu ſeewas. | | Winnu behni. | | Stattlis to zilweku, las, bes peerehſineschanas, pee brihwibas par pahreijamu buhſchanu peetohp. | | | | |
|---|---------------|-----------------|--------------|----------------------|---|-----------------------------------|---------|---|---|
| | W | f. f. | W | f. f. | W | f. f. | | | |
| | 1 | Las kalps N. N. | 36 | Winna ſeewa N. N. | 35 | Winna meita N. Winna dehlis N. | 11 5 | 1 | 2 |

Las attikkums to gabjeji no 1mas Utſchkirras un b) no ohtas No:atſchkirras us to 2tru brihwibas rindes gaddu irr: 9.

c) Trescha No-atšķirra. Gabjei, kas 45 gabdus wezzi un wezzaki.

Kas kauschu skaitlis irr pawissam 20, ja to, kā augšam ar 8 dalla, tad kas isnessa 2.

| Skaitlis to ta dalīšana isnessa. | Wahrdi to gabjeju. 1ma Atšķirra. c) Trescha No-at- šķirra. | Bezjums. | Winna seewa. | Bezjums. | Winnu behrni. | Bezjums. | Skaitlis to zilweku, kas, bes peerehkineschanas, pee brihwibas par pahreijamu buhšanu peetohp. | |
|-------------------------------------|---|----------|----------------------|----------|----------------------|----------|---|------------|
| | | | | | | | Wibriskli. | Seewiskli. |
| 1 | Kas kalps N. N. | 46 | Winna seewa N. N. | 44 | Winna meite N. N. | 13 | | |
| 2 | Kas walfineeks N. | 60 | Winna seewa N. | 55 | — | — | — | 3 |

Kas atsklums to gabjeju no 1mas Atšķirras un c) no treschas No-atšķirras us to 2tru brihwibas rindes gabdu irr: 18.

etra Utschirra. Neprezzeti gabjeji no seewischnu kahrtas.

2) Pirma No=atschirra.

Tas kauschu skaitlis to neprezzetu gabjeju no seewischnu kahrtas, kas 14 lihds 29 gaddus wezzas, irr 15. Ja to, pehz ta S. 38. to pahreijamu liffumu ar 8 dalla, tad tas isnessa 1.

b) Dyttra No=atschirra.

No 3ota lihds 45tu gaddu. Tas kauschu skaitlis irr pawissam 8. Ja to pehz ta S. 38. ar 8 dalla, tad tas isnessa 1.

c) Dretcha No=atschirra.

Tas kauschu skaitlis to neprezzetu gabjeju, no seewischnu kahrtas, irr pawissam 4. Kad nu 4 masak irr, par 8, ar fo us to imu brihwibas rindes gaddu buhs dalliht, tad paleef 4 us to 2tru brihwibas rindes gaddu.

(S. 39.)

| Skaitlis. | Wahrdi. | Skaitlis. | Wahrdi. | Skaitlis. | Wahrdi. |
|-----------|--------------------|-----------|-----------------------|-----------|---------|
| 1 | Za meite N. N. . . | 17 | Za atraitne N. N. . . | 40 | |

Tas atliffums us to 2tru brihwibas rindes gaddu irr: 14.

Tas atliffums ta kauschu skaitla us to 2tru brihwibas rindes gaddu irr pawissam: 7.

IIIſcha Schkirra. Muifchas = laudis.

1 ma Uſſchkirra. Muifchas = laudis no wihriſchkeem.

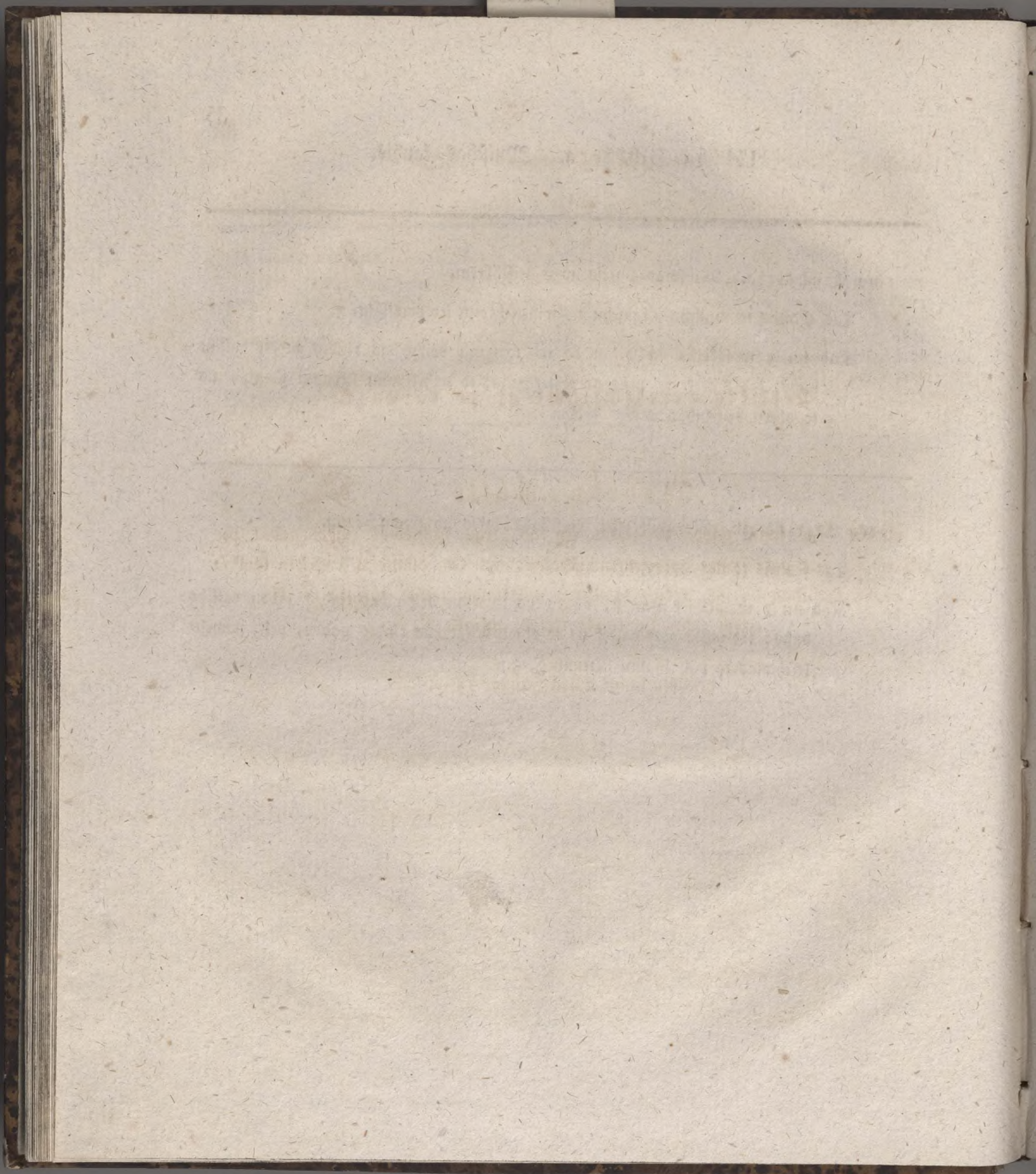
Das ſkaitlis to muifchas = laufchu no wihriſchkeem irr pawiffam 3.

Kad nu 3 maſaki irr kâ 8, ar fo us to 1 mu brihwibas rindes gaddu dalliht
buhſ, tad paleef 3, pehz pawehleſchanas to pahreijamu likkumu S. 39., us
to ohtru brihwibas rindes gaddu.

2 tra Uſſchkirra. Ne = apprezzeti muifchas = laudis no ſewiſchkeem.

Das ſkaitlis to ne = apprezzetu muifchas = laufchu no ſewiſchkeem irr pawiffam 7.

Kad nu 7 maſaki irr par 8, ar fo us to 1 mu brihwibas rindes gaddu dalliht
buhſ, tad tahds pats paleef us to ohtru brihwibas rindes gaddu, pehz paweh-
leſchanas to pahreijamu likkumu S. 39.



Peelikta preekschsihme ar to rakstu C.

Wahrd u = Kulle

to zilweku, kas tannī gaddā 18— kas irr tas 2trais brihwibas rindes gads, pee
brihwibas, par pahrejamu buhschanu, peetohp, no teem dsunteem semneeku laudim
tahs muischas N. N., eeksch ta Wirf = Pilskunga = teefas aprinka N. N.,
eeksch tahs Pilskunga = teefas aprinka N. N.

nodohta tannī 22trā Januar 18—.

Ima Schirra. Saimneeki.

Las kauschu flaitlis us to 2tru brihwibas rindes gabdu irr pawiffam 9.

Ja scho flaitlu 9, pehz ta S. 46. to pahreijamu likkumu ar 7 dalla, tad tas isneffa 1.

| 2tra brihwibas rinde. | Saimneeki. | | Winnu seewas. | | Winnu behrni. | | Skaitlis to zilweku, kas, bez peerehkineschanas, pee brihwibas par pahreijamu buhschanu peetohp. | |
|-----------------------|------------------------------------|----------|-------------------|----------|--------------------------|----------|--|-------------|
| | Saimneeku un winnu mahju wahrdi. | Mezzunz. | Wahrdi. | Mezzunz. | Wahrdi. | Mezzunz. | Wihrischki. | Seewischki. |
| | | | | | | | | |
| I | Las saimneekis N. no N.N. mahjahin | 35 | Winna seewa N. N. | 30 | Winna meitas N. N. N. N. | 7 3 | — | 3 |

Las saimneeku flaitlis us to 3schu brihwibas rindes gabdu irr pawiffam 8.

Iitra Schkirra. Gahjeji.

1ma Utschkirra. Gahjeji no wihrifschku kahrtas.

a) Pirma No=atschkirra; no 14ta lihds pabeigtu 29tu gabbu.

Tas skaitlis to paschu, us to ohtru brihwibas rindes gabbu, irr pawiffam 19.
No scheem weens nomirris, un nomirruscha weeta weens no tahs 2tras No=atschkirras tappe peeschkirts.

Ta scho tauschu skaittu 19, pehz ta S. 46, to pahreijamu liffumu ar 7 dalla, tad tas isnessa 2. -

| 2tra brihwibas rinde. | Gahjeji. | | Winnu seewaß. | | Winnu behrni. | | Skaitlis to zilweku, kas, bes peerehkineschanaß, pee brihwibas par pahreijamu buhschanu peetohp. | |
|-----------------------|------------------|----------|----------------|----------|----------------|----------|--|--------------|
| | Wahrbi. | Bezzunß. | Wahrbi. | Bezzunß. | Wahrbi. | Bezzunß. | Wihrifschki. | Seewifschki. |
| | | | | | | | | |
| 1 | Tas kalps N. N. | 28 | Winna seewa N. | 26 | Winna behrs N. | 4 | | |
| 2 | Tas puifis N. N. | 19 | — | — | — | — | I | I |

Tas gahjeju skaitlis no tahs pirmas No=atschkirras irr us to zschu brihwibas rindes gabbu pawiffam: 17.

1ma Utschkirra.

b) Ohtra Nozatschkirra. Gahjeji no wihrischkeem, no zota lihds pabelgtu 44tu gabbu.

Zas tauschu skaitlis us to ohtru brihwibas rindes gabbu irr pawiffam 9.

NB. Zas atrasts tauschu truhkums tappe peepildihts no tahs pirmas Nozatschkirras.

Zas tauschu skaitlis 9, ja to pehz ta S. 46. to pahreijamu likkumu, ar 7 dalla, tad tas isneffa 1.

| 2tra brihwibas rinde. | Gahjeji. | | Winnu seewas. | | Winnu behrni. | | Skaitlis to zilweku, kas, bes peerehkineschanas, pee brihwibas par pahreijamu buhschanu peetohp. | |
|-----------------------|---------------|----------|---------------|----------|---------------|----------|--|-------------|
| | Wahrbi. | Rezzums. | Wahrbi. | Rezzums. | Wahrbi. | Rezzums. | Wihrischki. | Seewischki. |
| | | | | | | | | |
| I | Zas puiffs N. | 33 | — | — | — | — | — | — |

Zas tauschu skaitlis to gahjeju no wihrischkeem, no 1mas Utschkirras un no 2tras Nozatschkirras, us to 3schu brihwibas rindes gabbu irr pawiffam: 8.

1 ma Atschkirra.

c) Drefcha No:atschkirra. Gabjeji no wibrifchkeem, kas 45 gabdi wezzi un wehl wezzaki.

Tas kauschu skaitlis, us to ohtru brihwibas rindes gaddu, irr pawiffam 18.

NB. Zaur mirfchanu un zaur to, ka weens par fainneeku tappis, diwi zilweki truhft, un fchis truhkums tappe peepildihts no taks ztras No:atschkirras.

Ja fcho kauschu skaitlu 18, pehz ta §. 46. to pahreijamu likkumu, ar 7 balla, tad tas isneffa 2.

| ztra brihwibas rinde, | Gabjeji. | | Winnu seewaß. | | Winnu behrni. | | Skaitlis to zilweku, kas, beß peerschineschanas, pee brihwibas par pahreijamu buhfchanu peetohp. | |
|-----------------------|--------------------|--------------------|----------------------|----------------------|---------------|-------------------------------|---|-------------|
| | Wahrbi. | Reßjunt. | Wahrbi. | Reßjunt. | Wahrbi. | Reßjunt. | Wibrifchki. | Seewifchki. |
| | 1 | Tas kalps N. N. | 47 | Winna seewa N. N. | 43 | Winna behli N. N. N. N. | 8 4 | |
| 2 | Tas kalps N. N. | 62 | Winna seewa N. N. | 59 | — | — | 2 | 2 |

Tas kauschu skaitlis to gabjeju no wibrifchkeem, no pirmas Atschkirras un no zfchas No:atschkirras, us to zfchu brihwibas rindes gaddu irr pawiffam: 16.

atra Aſſchirra.

Ne-apprezzeti gahjeji no feewiſchkeem.

a) Pirma No-aſſchirra; no 14ta libbs pabeigtu 30tu gabbu.

Zas kauſchu ſkailis us to 2tru brihwibas rindes gabbu irr pawiffam 14. Zaur mirſchanu, apprezzefchanu un wehl zittabi, 4 feewiſchki truhſt, un ſchis truhfums tappe peepildihts ar meitahm, fas 14 gabbus wezzas tappuſchas.

Zas kauſchu ſkailis 14, ja to pehz ta S. 46. to pahrejiamu likkumu ar 7 dalla, tad tas isneffa 2.

| atra brihwibas rinde. | Gahjeji no feewiſchkeem. | | Winnu behrni. | | Skailis to kauſchu, fas, bes peerchineschanaſ, pee brihwibas par pahrejiamu buhſchamu tohp. | |
|-----------------------|----------------------------|----------|------------------------|----------|---|-------------|
| | Wahrbi to meitu jeb feewu. | Wegnumz. | Wahrbi. | Wegnumz. | | |
| | | | | | Wihriſchki. | Seewiſchki. |
| 1 | Za kalpone N. N. . . . | 17 | — — | — | — | — |
| 2 | Za atraitne N. N. . . . | 28 | Winnas behls N. N. . . | 3 | 1 | — |

Zas kauſchu ſkailis to gahjeju no feewiſchkeem no pirmas No-aſſchirras us to 3ſchu brihwibas rindes gabbu irr pawiffam: 12.

ztra Atschkirra.

Ne-apprezzeti gahjeji no feewischku kabrtas.

b) Dhtra No:atschkirra; no zota lihds pabeigtu 44tu gabdu.

Zas tauschu skaitlis us to ohtru brihwibas rindes gabdu irr pawiffam 7.

NB. Schis tauschu skaitlis nau masaks tappis.

Schis tauschu skaitlis 7, ja to ar-7 pehz ta S. 46. to pahreijamu likkumu dalla isnessa 1.

| ztra brihwibas rinde. | Gahjeji no feewischkeem. | | Winnu behrni. | | Skaitlis to zilweku, kas, bes peerehkineschanas, pee brihwibas par pahreijamu buhfchanu peetohp. | |
|-----------------------|-------------------------------|----------|--------------------------|----------|---|---|
| | Wahrbi to meitu jeb feewu. | Mestunz. | Wahrbi. | Mestunz. | Wibrischki. Seewischki. | |
| | | | | | | |
| I | Za atraitne N. N. . . . | 40 | Winnas meite N. N. . . . | II | — | I |

Zas tauschu skaitlis to gahjeju no feewischkeem, no ztras No:atschkirras, us to treschu brihwibas rindes gabdu irr pawiffam: 6.

Ne:apprezzeti gabjeji no seewischkeem.

c) Trefcha No:atschkirra; no peedsihwota 45ta gabba.

Tas kauschu ffitlis us to ohtru brihwibas rindes gabdu irr pawiffam: 4.

Schis kauschu ffitlis nedf leelaks nedf masaks tappis.

Kad schis kauschu ffitlis 4, masaks irr par 7, ar fo pehz ta S. 46. to pahreijamu liffumu, us to 2tru brihwibas rindes gabdu dalliht buhs, tad paleef schis kauschu ffitlis 4, tahds pats us to 3schu brihwibas rindes gabdu, pehz tahs pawehleschanas ta S. 39. to pahreijamu liffumu.

IIIſcha Schirra. Muſchas=taudis.

1 ma Miſchirra. Muſchas=taudis no wihrifcheem.

Las ſkaitlis to muſchas tauſchu no wihrifcheem irr pawiffam: 3.

Schis ſkaitlis tahds pats palizzis, nedf leelaks, nedf mafaks tappis.

Kad nu ſchis tauſchu ſkaitlis 3, mafaks irr par 7, ar fo pehz ta §. 46. to pahreis jamu likkumu, us to 2tru brihwibas rindes gabdu, dalliht buhs, tad paleek pehz ta §. 39., to paſchu likkumu, tahds pats us 3ſchu brihwibas rindes gabdu.

2tra Utscherra.

Ne-apprezeti muishas-kaudis no seewischkeem.

Las tauschu skaitlis us to ohtru brihwibas rindes gabbu irr 7.

Schis tauschu skaitlis nedf leelaks, nedf masaks tappis.

Las tauschu skaitlis 7, ja to pehz ta S. 46. to pahrejiamu likkumu ar 7 balla, isneffa 1.

| 2tra brihwibas rinde. | Muishas-kaudis no seewischkeem. | | Winnu behrni. | | Skaitlis to zilweku, kas, bes peerehineschanaš, pee brihwibas par pahrejiamu bušwanu tohp. | |
|-----------------------|---------------------------------|------------------------|---------------|----------|--|------------|
| | Wahrdi to meitu jeb seewu. | Mezzumē. | Wahrdi. | Mezzumē. | Wihriškēi. | Seewiškēi. |
| | 1 | La muishas-meite N. N. | 12 | — | — | — |

Las tauschu skaitlis to muishas-kauschu no 2tras Utscherras, us to 3schu brihwibas rindes gabbu, irr pawiffam: 6.

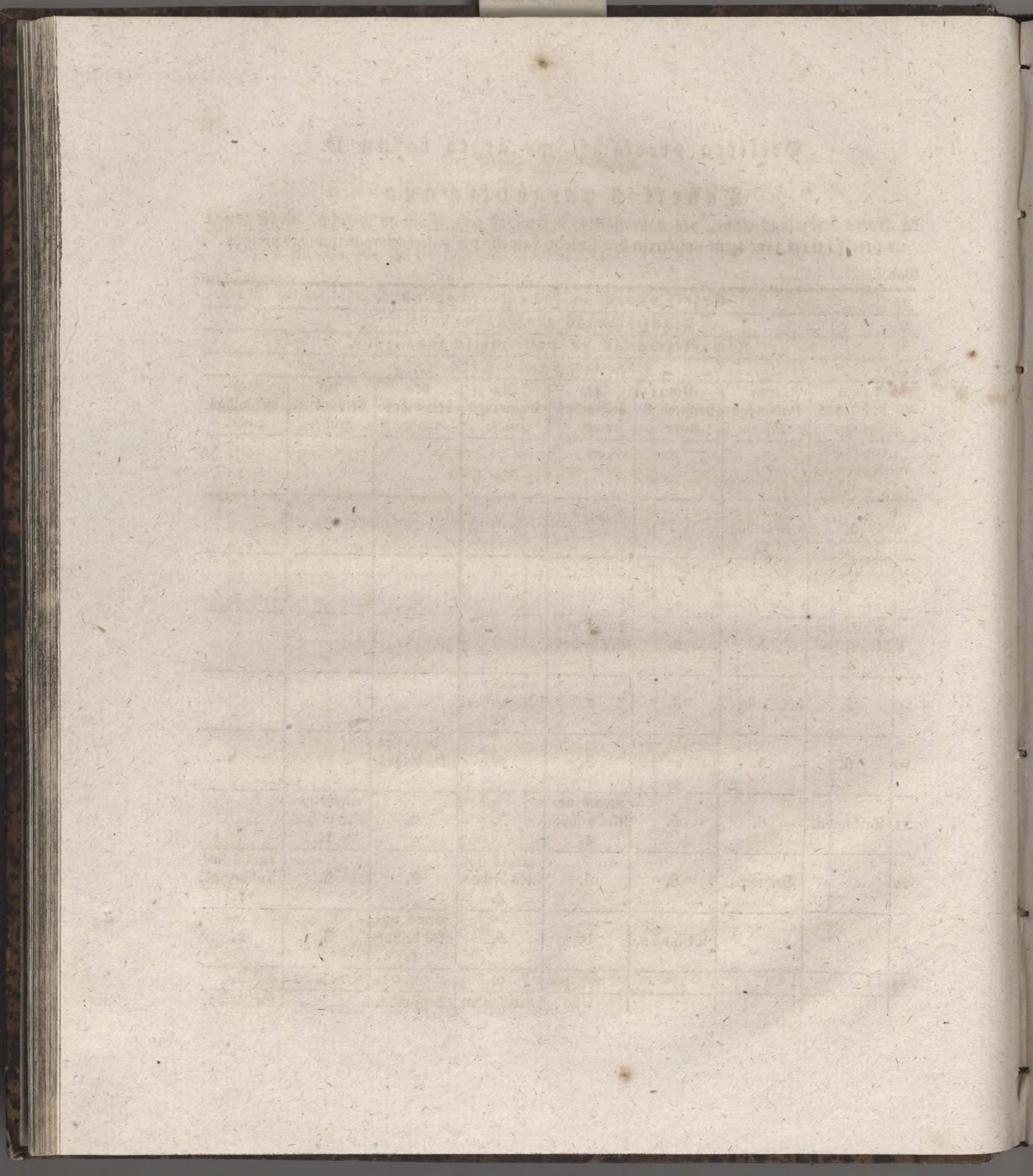
Peelikta preekschime ar to rakstu D.

Tabelles parahdischana

fā iffatra brihwibas rinde, pee pahreijasas brihwibas eetaisichanas peetohp, un fā wiina us preekschu eet zaur teem nolikteem brihscheem, kamehr pee paleekamas brihwibas peetohp.

Gaddi.

| 1 | Cezeļschanas un inventariumu gads. | | | | | | | |
|----|---|-----------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|
| 2 | Klaufisichanas grahmatu = gads. | | | | | | | |
| 3 | Īsmelleschanas un pahrtaisichanas gads. | | | | | | | |
| 4 | Noschirschanas gads. | | | | | | | |
| | 1ma brihwibas rinde. | 2tra brihwibas rinde. | 3scha brihwibas rinde. | 4ta brihwibas rinde. | 5ta brihwibas rinde. | 6ta brihwibas rinde. | 7ta brihwibas rinde. | 8ta brihwibas rinde. |
| 5 | 1mais no- likts brihdš. 1. | | | | | | | |
| 6 | 2. | 1mais no- likts brihdš. 1. | | | | | | |
| 7 | 3. | 2. | 1mais no- likts brihdš. 1. | | | | | |
| 8 | 2trais no- likts brihdš. 4. | 3. | 2. | 1mais no- likts brihdš. 1. | | | | |
| 9 | 5. | 2trais no- likts brihdš. 4. | 3. | 2. | 1mais no- likts brihdš. 1. | | | |
| 10 | 6. | 5. | 2trais no- likts brihdš. 4. | 3. | 2. | 1mais no- likts brihdš. 1. | | |
| 11 | Brihwiba. | 6. | 5. | 2trais no- likts brihdš. 4. | 3. | 2. | 1mais no- likts brihdš. 1. | |
| 12 | | Brihwiba. | 6. | 5. | 2trais no- likts brihdš. 4. | 3. | 2. | 1mais no- likts brihdš. 1. |
| 13 | | | Brihwiba. | 6. | 5. | 2trais no- likts brihdš. 1. | 3. | 2. |
| 14 | | | | Brihwiba. | 6. | 2. | Brihwiba. | 3. |
| | | | | Brihwiba. | Brihwiba. | Brihwiba. | Brihwiba. | Brihwiba. |



(S. 128.)

Peelikta preekschime ar to rakstu E.

Inventariums

tahs (froha=jeb muischneeku=) muischas N. N. eeksch N. N.

nodohts tanni ta deenâ (mehnefs)
(gads).

(Appalschrahts to teefas=wihru pee
semneeku=teefas.)

Inwentariums

tāhs (krohnas) (muischneeku) muischas N. N. eeksch N. N.

| Mahjas. | | Lohpi. | | | | | | | Arrami rikfi. | | | |
|---|---|--------|-------------------------|--------------------|---------|--------|-----------------|--------|---------------|--------|---------|--------|
| Skaitlis zik to mahju, nohmneeku, mescha = fargu un lauku = fargu, kam weenada klaufi = schana. | Saimneeki kas pehz semmes arkleem weenadi klaufa (1. pilnigs arklis, 2. trihs zettorkfuu arkli u. t. j. pr.), nohmneeki, mescha = un lauku = fargi. | Dingi. | Triju = gabdu = kummei. | Strami = wehfschi. | Gohwit. | Puffi. | Sannaos gohwit. | Lefli. | Siltas. | Ratti. | Raggus | grfli. |
| | | | | | | | | | | kalti | nefalti | |
| Pee klaufischanaš itt nohtigi waijadšigaš mahju-leetas. | | | | | | | | | | | | |
| | | | | | | | | | | | | |

N. N.

(Dsimts = liblu = u. t. j. pr.) kungs tāhs (krohnas = muischneeku) muischas N. N.

Mans raksts un sehgelis.

(S. W.)

L i k k u m i

p a r

R u r s e m m e s S e m n e e k e e m

u s

p a l e e k a m u b u h f c h a n u.

K a h d i t a i s

K a s s c h i n n i s G r a h m a t a s e e l f c h ä.

P i r m a G r a h m a t a.

| | Lappä. |
|--|--------|
| Par tahm Grunta-dohmahm, pehz kurrahm ta semneeku lauschu likkumi dohti un kà tee lauschu pagasti ezzeftami. | 57 |
| Pirmais Gabbals. Grunta likkumi tahs semneeku lauschu buhschanas. S. 1 — S. 21. | — |
| Dhtrais Gabbals. No teem lauschu pagasteem us semmi. | 60 |
| Pirma Nodalla. Pawiffam geldigi spreedumi. S. 22 — S. 25. | — |
| Dhtra Nodalla. No tahm teefahm, kas lauschu pagasteem eedohti, no winnu fanahkschanahm, un no islassifchanas to teefas-wihru, kas pee pagasta-teefas peederr, kà arridfan (no islassifchanas) to preekschneeku. S. 26 — S. 60. | 61 |

D h t r a G r a h m a t a.

| | |
|---|----|
| Kursentmes Semneeku ihpafchi teefas likkumi. | 67 |
| Grunta likkumi. S. 61 — S. 63. | — |
| Pirma Dalla. No laulibas teefas. S. 64 — S. 76. | — |
| Dhtra Dalla. No wehrmindera teefas. S. 77 — S. 92. | 69 |
| Trefcha Dalla. No mantas teefas. S. 93 — S. 104. | 71 |
| Zettorta Dalla. No mantofchanas teefas. S. 105. | 72 |
| Pirma Nodalla. No eemantofchanas bes testamenta. S. 106 — S. 125. | — |
| Dhtra Nodalla. No mantofchanas zaur testamentu. S. 126 — S. 139. | 75 |
| Trefcha Nodalla. No dahwinaschanahm. S. 140 — S. 143. | 77 |
| Peekta Dalla. No faderrefchanas teefas. S. 144 — S. 147. | 78 |
| Pirma Nodalla. No deenesta kuntrakta. S. 148 — S. 173. | — |
| Dhtra Nodalla. No nohmas jeb rentes kuntrakta. S. 174 — S. 191. | 82 |

T r e f c h a G r a h m a t a.

| | |
|--|-----|
| Pollizes- un Semneeku-teefas-likkumi. | 87 |
| Pirma Dalla. | — |
| Pirma Nodalla. Grunta-likkumi. S. 192 — S. 199. | — |
| Dhtra Nodalla. No tahs pagasta-teefas un winnas eetaifschanas. S. 200 — S. 204. | 88 |
| Trefcha Nodalla. Eetaifschana to Pilskunga-teefu. S. 205 — 214. | 89 |
| Dhtra Dalla. No Pollizes. | 92 |
| Pirma Nodalla. Pollizes likkumi. | — |
| Pirma Nodallifchana. Pagasta Pollize. | — |
| Pirma Appakfch-nodallifchana. Grunta-likkumi. S. 215 — S. 219. | — |
| Dhtra Appakfch-nodallifchana. No tahs Pollizes-teefas waldischanas un ihpafchi no winnas strahpeschanas waktas. S. 220 — S. 229. | 93 |
| Trefcha Appakfch-nodallifchana. No Pollizes waldischanas. | 94 |
| A. Drohschibas- un pareifibas-pollize. S. 230 — S. 236. | — |
| B. Pollizes-udraubfischana ka pagasts pehz saweem likkumeem turrabs. S. 237 — S. 244. | 96 |
| C. Labklahschanas-pollize. S. 245 — S. 252. | 98 |
| D. Peeklahjuma-pollize. S. 253. | 105 |
| Dhtra Nodallifchana. Muifschas-pollize. S. 254 — S. 271. | — |
| Trefcha Nodallifchana. No Pilskunga-teefas, pollizes ammatä. S. 272 — S. 278. | 108 |

| | |
|--|-----|
| Dhtra Nodatta. No apgrehkoschanahm prett pollizi un wiinu strahpehm. | 109 |
| Pirma Nodallischana. Grunta=likkumi. S. 279 — S. 280. | — |
| Dhtra Nodallischana. No tahm apgrehkoschanahm prett pollizi. | — |
| Pirma Schkirra. Apgrehkoschanas prett meeribu, pareisibu un drohschibu. | — |
| Pirma Appakfch=nodallischana. Apgrehkoschanas prett walts eekschigu meeru, pareisibu un drohschibu, kas wiffus aisteek. S. 281 — S. 295. | — |
| Dhtra Appakfch=nodallischana. Apgrehkoschanas prett tizzibas=draudsehm. S. 296 — S. 299. | 111 |
| Trefcha Appakfch=nodallischana. Ihpaschas apgrehkoschanas prett pollizi dehl drohschibas. | — |
| Pirmais Noschkirrum s. Pahrkapschanas prettim pascha zilweka drohschibu un prett pollizes likkumeem par apfargaschanu tahs dshiwibas un wesselibas. S. 300 — S. 314. | — |
| Dhtrs Noschkirrum s. Pahrkapschanas prett mantas drohschibu. S. 315 — S. 340. | 112 |
| Trefchais Noschkirrum s. Pahrkapschanas prett zilweka brihwibas. S. 341. | 115 |
| Zettortais Noschkirrum s. Pahrkapschanas prett gobda. S. 342 — S. 345. | — |
| Dhtra Schkirra. Pahrkapschanas prett kauna. S. 346 — S. 349. | — |
| Trefcha Dalka. Likkumi preeksch semnceku teefahm. | 116 |
| Pirma Nodatta. Grunta nolikschanas. | — |
| Pirma Nodallischana. Preeksch tahm pagastu=teefahm. S. 350 — S. 359. | — |
| Dhtra Nodallischana. No ohtras nodattas to Pilskunga=teefu ka ziwil=taisnibas teefu. S. 360 — S. 369. | 117 |
| Pirma Appakfch=nodallischana. No tahm leetahm, kas preeksch Pilskunga=teefu ohtras nodattas zaur appellazioni tohp isteefatas. S. 370. | 118 |
| Dhtra Appakfch=nodallischana. No tahm leetahm, par kurrahm to Pilskunga=teefu ohtra nodatta eeksch ziwil=taisnibas leetahm ka pirma teefa spreesch. S. 371. | 119 |
| Trefcha Appakfch=nodallischana. No Pilskunga=teefu ohtrahm nodattahm ka wehrmintera=buhfchanas walditajeem. S. 372. | — |
| Trefcha Nodallischana. No semmes wirf=teefas. S. 373. | — |
| Dhtra Nodatta. No teefaschanas zetta eeksch ziwil=taisnibas leetahm. | — |
| Pirma Nodallischana. No teefaschanas zetta eeksch tahm ziwil=taisnibas leetahm, kas daschdeen gaddahs. S. 374 — S. 375. | — |
| Pirma Appakfch=nodallischana. Kahds pawiffam tas teefaschanas zelsch. | 120 |
| Pirmais Noschkirrum s. Pee pagasta=teefas. S. 376 — S. 391. | — |
| Dhtrs Noschkirrum s. Pee Pilskunga=teefu ohtras nodattas. | 123 |
| A. Kahds tas teefaschanas zelsch preeksch schahm teefahm ka appellaciones teefahm. S. 392 — S. 395. | — |
| B. No tahm leetahm, par kurrahm schahs teefas ka pirmas teefas nospreesch. S. 396 — S. 397. | 125 |
| Trefchais Noschkirrum s. Pee semmes wirf=teefas. S. 398 — S. 403. | 126 |
| Dhtra Appakfch=nodallischana. Waschakas nolikschanas par tahm ihpaschahm darrischanahm, kas pee teefas weleschanas gaddahs. | 127 |
| Pirmais Noschkirrum s. No termineem, peewattu nemfchanahm un galwofchanahm. S. 404 — S. 406. | — |
| Dhtrs Noschkirrum s. No teefas peederruma. S. 407 — S. 416. | 128 |
| Trefchais Noschkirrum s. No nepaklauffigas nohst-paliskchanas. S. 417 — S. 421. | 129 |
| Zettortais Noschkirrum s. No teem preeksch teefas aizinatcem ic. S. 422 — S. 425. | 130 |

| | Lappā. |
|---|--------|
| Peektais Noschkirrums. Kā parahdischanahm buhš notikf. | 131 |
| Virmais Appakfch = noschkirrums. Kā pawiffam tohp parahdihtš. | — |
| S. 426 — 428. | — |
| Dhtrš Appakfch = noschkirrums. No parahdischanahm zaur neleegfchanu. | — |
| S. 429 — S. 434. | — |
| Trefchais Appakfch = noschkirrums. No parahdischanas zaur leezibas raksteem. | 132 |
| S. 435 — S. 449. | — |
| Zettortais Appakfch = noschkirrums. No parahdischanas zaur leezinee- keem. | 134 |
| S. 450 — S. 462. | — |
| Peektais Appakfch = noschkirrums. No parahdischanas zaur apfkatti- fchanu us weetas un pehdahm. | 136 |
| S. 463 — S. 464. | — |
| Sestais Appakfch = noschkirrums. No parahdischanas zaur fwehresibu. | — |
| S. 465 — S. 470. | — |
| Sestais Noschkirrums. No teefas fpreefchanahm un prazeffa mafahm. | 137 |
| S. 471 — S. 480. | — |
| Dhtra Nodallifchana. No daschadeem ihpafcheem prazeffeem. | 139 |
| Virma Appakfch = nodallifchana. No konkurses prazeffa. | — |
| S. 481 — S. 485. | — |
| I. No tahš konkurses teefas par teem femneeku = pagastia lohzeekem un teem kas zittahrt appakfch muifchneeku teefas waktas stahweja. | — |
| S. 486 — S. 488. | — |
| II. No eefahkuma pafcha ta konkurses prazeffa. | 140 |
| S. 489 — S. 491. | — |
| III. No konkurses twehruma = mantas usmekleschanas un winnas waldischanas. | — |
| S. 492. | — |
| IV. No usmekleschanas to parradu = deweju un zittu prassitaju. | 142 |
| S. 493 — S. 496. | — |
| V. No tahš reifes isfpreefchanas un fchkirru = eedallifchanaš. | 143 |
| S. 497 — S. 501. | — |
| VI. No isdallifchanaš tahš konkurses twehruma = mantas starp teem parradu = dewe- jeem. | 146 |
| S. 502 — S. 503. | — |
| Dhtra Appakfch = nodallifchana. No arresta un aistwerschanaš prazeffa. | — |
| S. 504 — S. 515. | — |
| Trefcha Appakfch = nodallifchana. No ffahdes atlihdifinafchanaš prazeffa. | 148 |
| S. 516 — S. 518. | — |
| Zettorta Appakfch = nodallifchana. No teefas peefpreefchanaš ammata ffaidri isfchirtas leetas un no isdarrifchanaš to teefas = fpehzigu nospreedumu. | — |
| S. 519 — S. 527. | — |
| Peekta Appakfch = nodallifchana. No ta prazeffa tahš is = aizinafchanaš us teefu. | 149 |
| S. 528 — S. 533. | — |
| Sesta Appakfch = nodallifchana. No wehrmindera prazeffa. | 150 |
| S. 534 — S. 535. | — |
| Septita Appakfch = nodallifchana. No rohbescha prazeffa. | 151 |
| S. 536 — S. 537. | — |
| Uftota Appakfch = nodallifchana. No mantofchanaš dallifchanahm. | 152 |
| S. 538 — S. 540. | — |
| Dewita Appakfch = nodallifchana. No hafnizas = teefas prazeffa. | — |
| S. 541. | — |
| Virmais Peelikkums. Preefchrafftī dehl refruhfchu = dohfchanaš. | 153 |
| Dhtrš Peelikkums. No Kursemmes femneeku peenahfamas paliffchanaš Kursemme. S. 553 — S. 558. | 155 |
| Trefchais Peelikkums. Daschadas zittas noliffchanaš. | 156 |
| S. 559 — S. 561. | — |
| Zettortais Peelikkums. I. Noliffchana no tahš eezelfchanaš un uswehleschanaš tahš Kommissiones par eewefchanu to femneeku likkumu eefch Kursemmes. | 157 |
| S. 1 — S. 19. | — |
| II. Peenahfumi tahš Kommissiones. | 158 |
| S. 20 — S. 31. | — |
| III. No Kommissiones ammata darrifchanaš zelta. | 160 |
| S. 32 — S. 46. | — |

Us teem grunta-rafsceem stahw ar paschas Keisariskas Majestetes rohku rafflihts:

Tam ta buhs buht.

A l e x a n d e r s.

Zarškoje Selo,
tami 25ta Augustâ ta 1817ta gadda.

P i r m a G r a h m a t a.

Par tahm grunta-dohmahm, pehz kurrahm ta semneeku buhschana nolikta un kâ tee kauschu pagasti eezellami.

P i r m a i s G a b b a l s.

Grunta-likkumi tahs semneeku kauschu buhschanas.

S. 1. Tee Kursemnes semneeki, kas par dsunteem laudim bijufchi, istaifa pehz to, kad tappe atlaissi no dsintu kauschu buhschanas, weenu brihwu semneeku-kauschu kahrtu. Teem laudim, kas Kursemne dsihwo, un kas lihds schim brihwi arraju laudis tappe saukti, ta kâ pawissam iffatram brihwam (Kreewu) Walsts pawalstneekam, ja winsch, woi kahdas mahjas us nohmu nemm, jeb kâ gahjeis (deenesta-behrns) us semni kaderrahs, buhs brihw pee kahda semneeku pagasta, ja tas ar to ar meeru, peeschkirtees, zaur fo tas ta usnemts pagasta lohzecklis wiffas tahs teefas schihs kahrtas eedabbu, ta kâ winnam arri wajag to paschu darriht un doht, kas winnai darriht un doht peeklahjajs.

Ja no fweeschahm semnehm arraju-laudis gaddahs (kas gribb woi mahjas usnemt, woi us jaunu semni usmests), un ja (schee fweeschi laudis) gribb pee kahda semneeku-pagasta beedrotees, un schis winnus arri usnemun; tad buhs scheem fweescheem arraju-laudim, ja zittadi Walsts-likkumi winneem to teefu dohd, eeksch Kreewu-Walsti eemahjotees, tapat wiffas tahs teefas eedabbuht un wiffus tohs darbus un dohschanas usnemtees, kas teem lohzeckteem weena Kursemnes semneeku kauschu pagasta peeklahjajs.

S. 2. Pee semneeku kauschu kahrtas peederr iffatrs zilweks, kas pee kahda semneeku-kauschu-pagasta peerakstihst un winsch pamett kâ eemantojamu leetu fawas ih-paschas teefas un wallas faweem behrneem un pehznahkameem, no wihrischku kâ no feewischku kahrtas, bet pee feewischkeem tikkai tik ilgi, kamehr pee wihra eet, jo latala feewa peederr pee fawa wihra kahrtas.

S. 3. Kad nu ta dsunta buhschana, pehz ta laika, kas tannis likkumds us pahreijamu buhschamu nolikts, pagallam suhd, tad no tam sumams un probtams, ka brihws zilweks ne-peederr pee muischas, un ka winnu tabehl ne warr ar to muischu pahrdoh, nedj arri, itt ne maf, weenu paschu.

S. 4. Kursemmes semneekam taggad ta teefa dohta, ka winsch warr nefustamii mantu (prohti semni, ehfas u. t. j. pr.), ka winnam ween peederramu leetu pelnitees; bet pee semmes tiffai ta, ka Kursemmes (wezzi) liifumi to teem wehle, fas ne peederr pee Kursemmes muischneeku fahrtas.

S. 5. Tee lohzeeki weena lauschu-pagasta eefsch Kursemmes Gubernementa, tohp tiffai no tahdahm teefahm eefsch pirmas un ohtras teefaschanas teefati, fur tahdi zilweki pee teefas galda fehseh, fo pee pirmas teefaschanas paschi eezehlufchees un fas no winnu paschu fahrtas, pee ohtras teefaschanas tatschu par daltu no winneem islassiti un arri no winnu paschu fahrtas.

S. 6. Kursemmes semneeks tiffai pehz isdarritas leetas ismekleschanas un pehz teefas un spreeduma strahpi warr dabbuht.

S. 7. Ifkatram lohzeeklam weena semneeku lauschu pagasta, fas zaur scho liifumu zaur fewi paschu un ne wairs zaur zittu, muhsu Walsts pawalstneeks tappis, waijaga wissu to peepildiht un panest, fas winnam pee Walsts peeelshjahs, woi zaur fewi paschu, woi zaur zittu, ka par lihdsibu: Krohna-makfas, galwas-nauda, rekrushchu-dohschana un fas winneem jadohd lihds, zellu pahrtaischana, farra-schuhstu-braufumi, saldatu kohrtelu dohschana u. t. j. pr.; tatschu, ka tai Walsti sawas eenahfshanas taptu labbaki pasfargatas, ifkatram pagastam, pehz to par wissu Walsti geldigu pawehleschamu, paleek ta galwofschana wissu pagasta lohzeeku kohpa par teem pagasta lohzeeklem, fas paschi ne spehj makfahht.

S. 8. Semneekam irr ta teefa un walla dohta, ar ifkatru zilweku kuntraktus zelt, par deenesteem, par semni us nohmas naudu un us zittadahm atlihdsinaschanahm, ta ka schi teefas grahmata to pawehl.

S. 9. Pee tam, ka schee kuntrakti geldigi buhtu, waijaga wissu papreefsch, ka winni ta irr taifiti un zelti, ka tee liifumi to mahza un pawehl, un ka te ne kahdas leetas eeliktas, fas stahw prettun tahm teefahm, fo Walsts teem semneeku laudim eedewust.

S. 10. Wissas leetas eefsch deenestu un nohmu buhschanahm, fo kahds lohzeeklis weena semneeku-lauschu-pagasta us fewi nemm, buhs teefahht, pehz pascha par to taifita kuntrakta raksteem, un pehz tam, fo mahza tas S. 179.

S. 11. Eefsch sawahm pawalstneeka buhschanahm, tee Kursemmes semneeki fa-beedrojahs eefsch semneeku-lauschu-pagasteem us semni, kurreu leetas teek isdarritas ap-pasch tahs gabdaschanas tahs pagasta Pollizes. Ifkatram semneekam waijag peerakstiiam buht pee kahda lauschu pagasta.

S. 12. Ifkatras muischas semneeku-laudis istaisfa weenu lauschu-pagastu, bet tatschu warr tee laudis no masahm muischahm ar to wehleschamu to gohdigu muischas-waldischamu, kohpa turretees un weenu lauschu-pagastu istaisiht. Tee semneeki, fas dsihwo us tahdahm muischahm, fas pilfateem peederr, istaisihs tapat lauschu-pagastus us semni. Ja dsihwo eefsch pilfateem, pee kurreem arri peerakstitti, tad winni warr, woi weenu pagastu istaisiht, woi pehz Pollizes un teefaschanahm tapat ka lihds schin palikt. Ja pagastu eezelt, tad tai pilfata Pollizei tapatti walla, fo pee muischas-lauschu-

pagasteem tahs muischas un semmes Pollizes turra. Eeksch teefaschanas leetahm ta rahs-teefa stahw Pilskinga-teefu weeta. Tee eeksch Krohna-meeseem pateesi mahjodami semneeki fabeedroees, ja winneem tihf, eeksch lauschu-pagastu us semmi, jeb winni paleef ta ka taggad. Ja pagastu istaifa, tad stahw tas meesta-preekschneeks, muischas-Pollizes weeta, bet eeksch teefaschanahm ta ohtra Pilskinga-teefas-nodallifchana, ta teefa, pee kurras wajag appelleereht. (Prohti labbi: appelleereht eefihme, ja weens no teem, kam sribde preeksch teefas, ar pirmu spreedumu naw ar meeru, bet prassa, lai pee augstafas teefas to leetu ohtra reise ismekle un jaunu teefu spreesch.)

S. 13. Weens semneeku pagasta lohzeelis warr par wairaki, ka par weemu paschu weetu mantu pelnitees, un nohma-kuntrahtus zelt; tatschu winnu paschu buhs, tikkai pee ta lauschu pagasta peereheneht, fur winsch eeksch (Krohna) tautas dwehfeles rukelhm peerakstihst.

S. 14. Lauschu-pagasta lohzeelis warr no to pagasta iseet, ja winsch papreeksch wissu to nodewis un nodarrijis, kas lauschu pagastam un muischas-waldineekeem peeklahjabs.

S. 15. Pee weena jauna fweescha lohzeela usnemschanas eeksch lauschu-pagastu wajaga, ka ta lauschu-pagasta-teefa, tee pagasta preekschneeki un tas muischas-waldineeks ar to ar meeru. Muischas-waldineekam arri ta walla dohta, ka warr prassih lai kahdu zilweku no gahjeju fahrtas isflehd; bet tikkai ja ta lauschu pagasta teefa un tee pagasta preekschneeki ar to ar meeru.

S. 16. Tam muischas-waldineekam paleef ta pehz, ka preeksch laifa ta teefa pehz fwehtem grunta-liffumeem, ka grunts un semme winnam peederr. Winnam arri peenahf ta Pollizes-waldifchana par to lauschu pagastu sawas muischas, ka par teem ihpafcheem pagasta lohzeleem.

S. 17. Kursemmes semneekam naw brihw, ka warretu atkal par dsintu padohtees, jeb tahs teefas aisdoht, fo walsis winnam eedewusi.

S. 18. Tahdeem zilwekeem, kas sawa walla stahw, irr wehlehts, paschi gribbedami, par lohzeleem weena lauschu pagasta tapt, zaur fo winni wissu eedabbu un us sewi nemm, kas pagastam peeklahjabs.

S. 19. Weens lohzeelis weena Kursemmes semneeku pagasta, iseet no sawu lauschu fahrtas un tohp atlaisst no wissa, kas winnam tanni fahrtu bij usliffs, ja:

- 1) Winsch kohpmannu gilbe leek eerakstitees, ta ka teefas un liffumi to pawehl.
- 2) Ja winnam brihw-passe teef eedohhta, no Gubernementa waldifchanas, ka scheid appalscha irr noliffs S. 553.
- 3) Ja atlaischana no Kursemmes Gubernementa Landschaptes, kas us Landagu fapulzinata, eedabbu.
- 4) Ja par refruti teef nodohst; jo zaur scho nodohschanu saldatos eedabbu winsch to wallu, tad, kad warr buht no karra deenesta teef atlaisst, ka tad dsihwes fahrtu, ka pascham tihf, warr islaffitees; schi walla irr wehleta arri teem, kas no refruschu nodohschanas zaur to atpirkuschees, ka winni to pehz augstahm pawehleschanahm par to noliftu naudu ismakfajufchi.

S. 20. Us to, ka laudis us semmes kohpſchanu taptu ſkubbinati, teem lohzeleem weena lauschu pagasta us semmi, no muhſchigeem laikeem, nekahdas zittas Krohna makfas ne taps usliftas, ne ka wiſſeem muſchneeku ſemneekem par wiſſu Kreewu-Walſti teek usliftas. Tapatt tam Kurſemmes ſemneekam, til ilgi, ka wimmam naw wehlehts, to Kurſemmes Gubernementu atſtaht, (ſtat. grunta liſſumus VIII. un to S. 553. tahs teefas grahmatas) ta makfaschana to 6 no ſimts poſchlinu un zittu Krohna nodohſcham, pee pirkſchanas un eedabbuſchanas kahdas ne-weddamas mantas, irr atlaista, itt ihpaſchi tapeh, ka, peh, teem ſemmes liſſumeem un peh, tahs wiſſu-augſtakas pawehleſchanas ta nelaiſa Keiſera Pahwila I. Majestetes no gohdigas peeminneſchanas, no ta 22tra Auguſt 1798 pawiffam par Kurſemmes Gubernementu nekahdas pirkſchanas poſchlines ne buhs zelt.

S. 21. Kad ta Kurſemmes Kambaru-waldifchana, wiſſas tahs teefas turra, kas Krohna walſti, ka grunta-fungam to Krohna-muiſchu un to wehletu Krohna-muiſchu (prohti Bajnizas fungu, Meſcha-fungu, Wirſ-Piſkfungu un Piſkfungu muſchu u. t. j. pr.) peeklahjabs; tad wimmam wiſſas tahs teefas irr, kas ſchimi teefas grahmata teem grunta-fungeem paturretas un wehletas, un pee Kambaru-waldifchanas ſtahw, kam wimmam itt ihpaſchi to isdarrifchanu ſcho teefu un walſu, us iffatru Krohna-muiſchu un wehletu Krohna-muiſchu, gribb nowehleht.

Ohtrais Gabbals.

No teem lauschu = pagasteem us semmi.

Pirma Rodakta.

Pawiffam geldigi ſpreedumi.

S. 22. Weens ſemneeku lauschu pagasts irr weens pulſs ſemneeku lauschu, kas fabeedrojees kohpa us kahdu labbu leetu, ta ka teefas liſſumi to ſpreech, us kahdu Krohna-muiſchneeku = jeb pilfata-muiſchu jeb eefſch kahda Krohna meesta dſihwo, kas gribb ſawu lablſchichanu un tahs leetas, kas wiſſeem irr, appakſch usraudſifchanas un waddifchanas tahs lauschu pagasta teefas, to pagasta preekſchneeku un tahs muſchſas Pollijes labbi isdarricht un apgahdabt.

S. 23. Iffatram pagastam buhs, weens par wiſſeem un wiſſi par weenu galwoht, par to, ka ta augſta Krohna walſts ſawas makfas dabbu; bet ta, ka wiſſi ſaimneeki jeb nohnneeki kohpa, preekſch ſewim, teem ſawejeem un ſaweem gahjejeem par to riſtigu nomakſafcham ſcho Krohna nodohſcham galwo. Ta pagasta-teefa, Krohna makfas eedſhdama, turrefees pee tahs ihpaſchibas un pee tahs mantas to nohnneeku; bet ſchee turrefees pee tahm ihpaſchibam, jeb pee tahs mantas to gahjeju. Par teem, kas truhft, jeb kas ne ſpeh, makſabt, tohp no pagasta-lahdes ta nauda nemta; bet ja eefſch pagasta-lahdes til daudj naudas naw, tad wiſſam lauschu pagastam, peh, tahs paſchas isdallifchanas, peh, kurras, ka appakſcha tohp mahzihts, tahs Krohna nodoh-

fchanas us iffatru usleekamas, tif dauds eeffch pagasta-lahdes ja-leef, fa wiffas Krohna nodohfchanas maffaht warr. Bet no weeng pascha itt ne buht leelaku maffu ne buhs nemt, ne fà ta pagasta-teefa, ar aprumafchanu ar teem pagasta-preefchneefem, un ar muifchas-waldneefa sinnu, pehz taifnas isdallifchanas to Krohna maffu, spreeduff. Tee preeffchrafft, pehz furreem Krohna maffas nemmani, fcheit appaffchà taps isteifti.

S. 24. Tee semneeki taps eeffch lauschu pagasteem faweenoti pehz fcheem preeffch-raksteem:

a) Tee semneeki, fas eeffch weenas muifchas rohbescheem dsihwo, peederr pee tabs muifchas-pagasta.

b) Tabs isklidufchas mahjas, fas pee muifchahm peederr, lai nu buht fa tahdas pa weenahm mahjahm, jeb par wairaki kohpà buhdamahm mahjahm irr, tohp ar faween eedsihwotajeem pee muifchas-pagasta peerehfeneti.

c) Semneeki, fas us daschahm muifchahm, kam kohpà rohbesch irr, un fas weenam pascham fungam peederr, dsihwo, tohp ja muifchas-waldneefam tà patihf, eeffch weenu lauschu pagastu faweenoti. Ja weena funga muifchas, zaur fwe-fchu rohbeschu teef schirtas, tad winnu semneeki, ja tas widdus to lauj, eeffch weenu paschu pagastu warr fabeedrotees.

d) Masas muifchas, fas ne gribb preeffch fewi ween lauschu pagastu istaisiht, warr beedrotees ar leelakajahm muifchahm un tà lauschu pagastus istaisiht.

e) Muifchneeku wiffadas wehletas muifchas tohp, ja paschas ne gribb weenu lauschu pagastu istaisiht, pee weenas no tabs Kirspehles muifchahm, no furras tappe eezel-tas, peeffchirtas; fchè nu sinnams, arri prohiams, fa ja weena muifchneeku wehle a muifcha fawadu pagastu istaisa, fa tad arri paschai jagahda pahw wiffu, fas pagastam irr uslifts un fas winnam peeflahjabs.

f) Us Krohna muifchahm un us Krohna wehletahm muifchahm tas stahw pee Kam-barn-waldifchanas, fà winna tabs eeffch lauschu pagasteem gribb eedalliht.

S. 25. Kad Kurfemne itt mas to fahdschu un tiffai mast, un semneeki eeffch isklidufchahm mahjahm dsihwo, tad tiffai muifchas- un semneeku pagastus us semmi buhs uszelt.

D h t r a M o d a l l a.

No tahm teefahm, fas lauschu pagasteem eedohiti, no winnu fanahfchanahm, un istaffifchanas to teefas wihru, fas pee pagastu teefas peederr, un to preeffchneeku.

S. 26. Weenam lauschu pagastam irr ta walla dohta jaunns lohzeffus usnemt, jeb tohs jau usnemtus atfal atraidihf, bet pee tam irr wajaga, fa muifchas Pöllize ar to ar meeru. Par to, fa fahds zilwefs ne spehj wairs strahdaht, ne buhs ne weenu isflehgt.

S. 27. Ifkatram, fas pee tahda lauschu pagasta peederr, arri brihw winnu atstahf, ja papreefch wiffu peepilbejis, fas fawam bijufcham pagastam, winna lohzeffleem un muifchas-waldifchanai peenahf; to buhs itt ihpaschi wehrà nemt, ja fahds

pagasta lohzecklis no ta pascha grihb aiseet, kas pee wiina Krohna dwehfeles rulles peeraakstihst. Ja ta irr, tad tam, kas grihb aiseet, fawam bijufcham pagastam peeklahjama galwofchana japamett, ka wiffas Krohna maffas, un wiff, kas winnam, pehz fawas meefas, Krohnam, ka Krohna-pawaistneekam jadarra, taps rifrigi darriti, lihdi to laifu, kur, pehz ta S. 237. paweh'efchanahm, if treschu gaddu tahs no jauna nodoh-damas dwehfelu rulles weenu pahrrakstifchanu lauj isdarramu.

S. 28. Gessch muischas-pagasteem irr trihs schirras (lauschu pulki) probti: ta fainneeku schirra, ta gahjeju schirra un to muischas=lauschu schirra.

Ur to wahrdu fainneeki irr saprobtami nohmneeki, jeb arri tahdi namna tehwi, kam pascheem mahjas peederr.

S. 29. Tee pagasta lohzeckli islassa weenu pagasta=teefu, pee kurras waijaga peederrecht tam pagasta=wezzakam, ka pirmam teefas wihram, kas preekscha fesch, ka fcheit appakfcha jo wairaki taps isteifst, un wehl wairak teefas=wihreem un weenam ffrühwerim. Kas tai pagasta teefai jadarra un kahdas winnas wallas un teefas, tas taps nahkofcha kapitela wairaki isteifst.

S. 30. Pagasti lihdi 400 dwehfeles no wihrischku kahrtas, islassa trihs teefas wihrus; no 400 lihdi 750 peejus teefas=wihrus; no 750 lihdi 1000 un pahri septimus teefas=wihrus.

Muischas appakfch 100 dwehfelehm, warr, ja ihpaschas teefas ne grihb eezelt, ar leelakahm muischahm, ar kurrahm winnahm rohbesch, beedrotees, jeb fawa starpâ, ja tas widdus to isnessa, faweenotees kohpâ. Bet waijaga, ka wiffas ar to ar meeru; ta ka arri tahm masahm muischahm wehlehts, pehz trim gaddeem atkal atschirtees, woi no tahm leelakajahm muischahm, woi fawâ starpâ weena no ohtras.

Ja muischas par to pagastu istaisfchanu paschas ne warr kalihgt, tad waijaga par to eeksch 4ahm neddelahm, tai ohtrai Pilskungateefas nodallifchanai sinnu doht, un tahs teefas spreeduns taps, woi zaur kahdu us to eezellamu kommissioni, jeb zaur paschu teefu spreests; tatschu buhs, pee kohpâ faweenoteem pagasteem, ifkatras muischas laudis, par fawahm Krohna-maffahm un Krohna peeklahjumeem, weens par wisseem un wiffi par weenu atbildeht, un buhs winneem arridsan fawu ihpaschu muischas-pagastu lahdi turreht.

Muischas, kas kohpâ pagastu istaisa, islassa arri kohpâ to pagasta=wezzaku, tohs teefas wihrus un preekschneekus. Bet pee paschas islassifchanas us to jarauga, ka ne par dauds teefas wihri no weenas paschas muischas, jeb arri ne wairaki, ka no zittahm muischahm, par teefas lohzeckteem tohp.

S. 31. Tas pagasta=wezzakais, jeb tas pirmais teefas wihrs, taps itt ihpaschi tiklai no fainneeku jeb nohmneeku kahrtas islassihts; wiina zitti teefas lohzeckli un teefas wihri warr us puffi no fainneeku un no gahjeju kahrtas islassiteem tapt.

S. 32. Tas pagastis islassa trihs preekschneekus jeb pagasta=weetneekus, kas ja ne waijaga wiffu lauschu pagastu fa-aizinaht, pagasta teefas un wallas fargahs. Pee pagasteem no wairaki, ka 200 dwehfelehm no wihrischku kahrtas, warr if us 100 dwehfelehm, no wihrischku kahrtas, weenu preekschneeku wairaki islassiht. Tohs preekschneekus buhs par to leelaku dattu no fainneeku kahrtas islassiht.

Ne weens newald islassams, kas wehl ne buhtu to 25tu gabdu pabeidsis; tapatt kà ikkatram islassitam wajaga nenoseednigam wihram buht.

Ikkatrs lohzeelis weena lauschu pagasta, kam datta irr pee teefas wihru islassifchanas, warr isteitt tohs zilwekus, kurreem winsch tohs teefas wihru ammatu wehle.

S. 33. Tas semneeku lauschu pagasts, no teem islassameem lohzeleem pee ikkatra teefaschanas ammata, trihs wihrus muischas Pollizei preekschâ stahda, no kurreem muischas Pollize weenu peenemdama apstiprina. Pehz teem (pagasta) preekschneefem, tas lauschu pagasts winnus islassa, un muischas Pollize arri pee scheem ta apstiprinafchanas teefa. Bet tai muischas Pollizei tikkai wehlehts, weenu paschu reisi tohs preekschâ stahditus wihrus atnest, un buhs winnai tohs ohtrâ reisê preekschâ stahditus wihrus apstiprinaht. Ja wairaki muischas pagastu istaifa, tad buhs teem muischas-waldineefem, fawâ starpâ par to apstiprinafchanu to pagasta-teefas-lohzeleu un to preekschneeku falihgt, un ja ne warr falihdsinatees, tad Pilskunga-teefas ohtra nodallifchana par to spreedihs.

S. 34. Tee pagasta-teefas lohzeleki, kà arri tee preekschneeki, us trim gaddeem teek islassiti, un paleek par scho laiku eeksch waldifchanas fawa ammata, ja ne wajaga, zaur dascheem notikkumeem, agrakas islassifchanas.

S. 35. Weens pagasta-teefas lohzeelis un arri weens (pagasta) preekschneeks warr pehz fadsihwoteem trim gaddeem atkal no jauna islassitam tap.

S. 36. Tee, kas tã pee pirmas un ohtras islassifchanas teek islassiti, ne warr wiff atfazziht, ka ne grihb to ammatu us fewi nemt, ja winneem newaid preeksch teefas geldigas atbildeschanas, prohti ja wezzaki par 60 gaddeem, ja trihs wehrmindera buhschanas winneem ja-uskohp, jeb ja winneem tahda slimmiba, kas ne lauj no mahjahm iseet.

S. 37. Tohs islassitus un apstiprinatus teefas lohzeelus buhs eeksch tahs basnijas, pee kurras draudses tas pagasts peederr, pehz pabeigtas Deewa-kalposchanas, tã kà tas muischas-waldineeks, jeb tas kas winna weetâ stahw, klastu irr, preeksch basnijas-fungu fawu ammata-swehrestibu deewabihjigi swehreht.

S. 38. Pee ikkatras pagasta teefas wajaga weena teefas-skrühwera, kam tas muischas-waldineeks pehz kuntrahta, fo ar to uszell, peenemm un lohni dohd. Pee muischahm, kas kohpâ beedrosufchees, tas grunta-fungs no tahs wiffu leelakas muischas, to teefas-skrühweri islassa, pee kurra lohnes wiffas faweenotas muischas, pehz to, kà winnu dwehfeles skaitlis to isnessa, fawu dattu peelee. To skrühweri arridsan buhs zaur mahzitaju swehrinaht.

Teem muischas-waldineefem wehlehts, preeksch wairaki, bet ne wairaki kà tschetrahm pagastu-teefahm, kà falihgt fawâ starpâ, weenu paschu skrühweri eezelt.

S. 39. Ja kahds pagasta-teefas lohzeelis, par to laiku fawas ammata waldifchanas, mirst, jeb ja zittadi winnam wajaga fawu ammatu pagallam atstahht, tad tulihht jauna islassifchana ja-aggahda. Ja kahds teefas lohzeelis par tschetrahm neddelahm naw klastu, tad islassa ta pagasta teefa, us to klastibuhdamu laiku, weenu weetneeku. Bet fehîs teefas lohzeelis, kas ohtrâ weetâ stahw, ne warr nekad pirmais preekschfehdamîs teefas wihrs eeksch pagasta teefas buht, bet, ja wajaga ta pagasta-wezzaka weetâ

stahweht, tad pee fchi notiffkuma, tas pagasta-teefas lohzeffis, fo pee islassifchanas wiffu wairaki laudis gribbeja par teefas wihru, winna weeta, un par winnu pafchu ta pagasta teefa zittu weetneeku islassa.

S. 40. Ja pee tahda weetneeka islassifchanas, tee islassitaji us diwi puffedim weenabi stahw, tad muifchas Pollize spreesch, kurfch no abjeem buhs. Pee tahdas islassifchanas us kahdu laiku wajaga winnai arri diwi wihrus preeffschâ stahdiht, no kurreem winnai weens ja-apstiprina.

S. 41. Ja tas pagasta-lohzeffis, kas us kahdu laiku naw flahdu, wairaki, kâ 8 neddelas paliktu nohst, tapat ja pee pagasteem, fam masaf kâ 400 dwehfeles, wairaki kâ weens teefas-lohzeffis par tahdu laiku truhffst, tad wajaga winnu weetneekus, tai ohtrai nodallifchanai tahs Püskunga-teefas ar wahrdeem isteift.

S. 42. Ifkatrs lauschu=pagasts spreedihs to maffu, fo pagasta-wezzakais un winna teefas wihri dabbuhs, ta kâ arridjan wiffa nuda, fo bij teefas wihreem preeffsch lauschu pagastu jamakfa un fo tee parahdihs fcheem pagasta-teefas-lohzeffleem, bes kawefchanas ja-atdohd. Zeem (pagasta) preeffschneekem wajaga fawu ammatu parwelti usfohpt.

S. 43. Tai muifchas Pollizei irr ta teefa dohta, pee tahdeem notiffkumeem, fur winna dohma, ka wajaga irr to pagastu fapulzinahd un winnam to, fo dohma, preeffschâ list; par to nu tam lauschu pagastam buhs weenu spreedumu spreesst, pehz ta flaitla to padohmadeweju.

Ja pee jaunu teefas-wihru eezelfchanas, jeb pee islassifchanas to pagastu-teefas-wihru, wajaga irr, ka tahs muifchas lauschu pagasts fanahf, tad buhs muifchas-waldineekam to pakaut, kad wiffa ta pagasta-teefa to no winna prassa un winnam par to sinnamu darra. Wet zitteem notiffkumeem winnam brihw, to pagasta-fa-aijinafcham ne pakaut.

S. 44. Kad lauschu pagasts fanahf, lai nu buht us to, ka pagasta-teefas lohzeffi taptu islassiti, jeb zittu leetu labbad, tad nekahdas weetneeka grahamatas ne buhs peenemt. Tas pirmais teefas wihrs pee pagasta-teefas, fehsh preeffschâ un walda wiffas leetas par to fanahfufchu lauschu pagastu.

S. 45. Tas fapulzinahds lauschu pagasts spreesch woi buhs peenemt jeb atnest to, to winna preeffschâ nassa, ta kâ ifkatrs isteiz fawu padohmu, ar fawu balfi. Wiffas islassifchanas noteef tapat pehz ta flaitla to padohmadeweju, (kas kahdu par teefas-wihru gribb).

S. 46. Tee fainneeki un tee gahjeji fawrup fawu padohmu un prahdu isteiz, un ifkatrà fehkirrà spreesch tas leelakais flaitlis to fawu prahdu isteifdamu zilweku. Ja stahw par puffi pee fainneeku jeb nohmineeku fehkirras, tad spreesch tas pagasta-wezzakais. Ja eeffsch gahjeju fehkirras us abbejahm puffedim tee padohmi weenabi pehz flaitla stahw, tad uswinnehs ta puffedim, pee kurras tas wezzakais pagasta-teefas-wihrs, kas no gahjejeem tappe islassihis, peefriht. Tas pagasta-wezzakais flaita tahs balfis (padohmadewejus) un ifkatram pagasta lohzeffim no wihrifchku kahrtas, ja wiafch til wezz irr, kâ fawa walka stahw, un ja pars flahdu irr, ta teefa un walka peederr, eeffsch pagasta-fanahf-

fchanas, fawu prahtu istsieft; bet eeksch to paschu pagastu winnam allaschin tiffai weena bals (winna padohms geld par weenu). Tee teefas-lohzeffi istsiez arri fawu padohmu ifkatrs eeksch fawas schkirras.

S. 47. Ja abbejas schkirras stahwetu weena ohtra prettim, prohti, ja fainneeki griib ta un gahjei pagallam zittadi, un ta pagasta-teefa ne spehj winnas falihdsinabt, tad spreesch ta muischas Pollize aprunadamees ar to pagasta-teefu.

S. 48. Ko tas lauschu pagasts spreedis, to spreedumu buhs tai pagasta-teefai pehz ismekleschanas, zaur to pirmu teefas-wihru, kas preekscha fehseh, preekscha lift. Ja schi teefa atrohn, ka zaur to kahda stahde lauschu pagastam warretu zeltees, tad warr to leetu wehl weenu reiji pagasta spreeschanai preekscha lift. Ja lauschu pagasts paleef pastahwigi pee pirma spreeduma, tad winnu waijaga muischas Pollizei, apstiprinafchanas dehl preekscha lift, ja apstiprina, tad buhs to isdarriht.

S. 49. Ja muischas Pollize to apstiprinafchanu leeds, tad ne buhs to pagasta-spreedumu isdarriht; bet lauschu pagastam brihw, par scho leegtu apstiprinafchanu fawa pagasta-spreeduma, pee Pilskunga-teefas ohtras nodallas fuhdsetees.

S. 50. Ifkatram pagasta lohzeffim waijag padohtees appasch teem spreedumeem, kas us muischas-pagasteem tappe spreesi un ka mahzihts arri apstiprimati, un warr tabdus spreedums arri faraksiht un pagasta-teefas-lohzeffi warr fawus wahrbus peerakstiht flahstu; weenam pagasta-lohzeffim tiffai tad brihw par pagasta-spreedumu pee Pilskunga-teefas ohtras nodallifchanas fuhdsetees, ja skaidri parahdiht spehj, ka tas winsch spreedums stahw pagallam pretti tahm teefahm, kas wissam lauschu-pagastam un ifkatram pagasta-lohzeffim itt ihpaschi dohtas.

S. 51. Ja lauschu pagastam tahdas leetas teef preekscha liftas, kas gan ne wisseem usliftas, bet kas kahdu dohschanu no wisseem kohpa prassa, tad to weenigu pagasta-lohzeffi tiffai tad warr peespeest to arri darriht, ja diwi dallas to padohmadeweju ta griibejuschji, ka tas pagasta spreedums fakka, un weena patti datta tiffai prettim stahweju.

S. 52. Kursemmes semmeeks warr arri par wairaki pagasteem, par pagasta lohzeffi buht.

S. 53. Tam lauschu pagastam irr ta walla wehleta, par ifkatru apppeeschanu fawu teefu un wallu, preeksch teefahm fuhdsetees, un fawas fuhdsefchanas preeksch pascha General-Gubernatora nest. Pee tahdas fuhdsefchanas, ta pagasta-teefa, ja par winnu paschu ne teef fuhdsehts, irr pagasta aiststahwetais, pehz tam, ka muischas Pollizei par to sinnamu darrihts, pee Pilskunga-teefas ohtras nodallas.

S. 54. Ta pagasta-teefa warr, woi weenu no faweem teefas-wihreem aiststelleht pee tahs teefas, fur peekriht, lai aiststahw to pagastu, woi winna warr tohs pagasta-preekschneekus us to pamahziht un to winneem uslift; ja ta noteef, tad buhs tahdam aiststahwetajam, if us deenu 30 fubr. kapeikus wehleht, prohti no pagasta-lahdes, ja to pagastu aiststahw, no ta weeniga zilweka, ja winna ihpaschas leetas winnam ja-uskohp.

S. 55. Ja patti pagasta-teefa teef apfuhdseta, tad aiststahw lauschu pagasta-teefas un wallas, tee no pagasta islassii preekschneeki.

§. 56. Bes tam, pagastam wehlehts, ja itt nohtigas leetas irr, zaur divi winnu starpâ islassiteem deputirteem (nosuhtam. em wihreem) pee General-Subnatora subhose-tees. Tee pagasta-teefas-lohzeekli, ja winnu darbi to winneem laij, un ja narw paschi irr apsubhseti un tee preekschneeki itt ihpaschi par tahdeem aisfuhtameem wihreem islassami.

Zai muischas Pollizei par to buhs sinnamu darriht, un winnai, kâ tas notizzis, teem aisfuhtameem deputirteem buhs apleezinaht, jo bes tahdas sihmes ta subhosechana ne mas ne tohp peenemta. Ja muischas Pollize leeds tahdu sihmi doht, tad ta patti no Pilskunga-teefas ohtras nodallas pehz ismekleschanas, kapehz tappe leegta, teef dohta jeb ne; ja Pilskunga-teefa ne dohd sihmi, tad teem deputirteem japaleek mahjäs.

§. 57. Weenam lauschu-pagastam, kâ tahdam ta watta irr, grunta-mantu pehz muhsu semmes likkumeem pelnitees, turreht un brihwi par to spreesst. Winnam irr ta teefa un tas winnam teef uslikts, weenu pagasta-lahdi eezelt un turreht. Wairaki pagasti warr arri kohpâ mantu turreht, kâ ihpaschi pagasti, pehz scheem likkumeem.

§. 58. Divi jeb wairaki muischas-pagasti warr arri kohpâ ko us fewi nemt un soh- lites, bet tahin leetahm wajaga (pehz semmes likkumeem) wehletahm buht.

§. 59. Weenas muischas pagastu-lohzeekli warr arri par zittu pagastu kahdu grunti kâ farwu mantu turreht; bet janemin wehra, ko tas §. 4. pawehl. Arri wehlehts, ka weena pagasta lohzeekli eefsch zittu pagastu grunti un semmi us nohmu nemm, talihds arri ar zitteem pagasteem un ar ihpascheem pagasta-lohzeekteem funtraktus par daschahm lee- tahm uszell, bet tatschu wiffur winni paschi (pehz fawas ihpaschibas) pee ta pagasta teef rehkeneti, fur winni pee Krohna dohschanahm peerakstiti.

§. 60. It ihpaschi teem muischas-pagasteem tas teef uslikts, ka winni weenu skohli eezelt un usturra, un par 1000 dwehselehm, no wihrischku un seewischku kabrtas, buhs, ja ne wairaki, tatschu weenu skohli eezelt. Pagasti, kas masaki, sabeedrojahs sawâ starpâ us skohles cetaisischannu.

Ohtra grahamata, Kursemmes Semneeku ihpaschi teefas likkumi.

G r u n t a l i k k u m i .

S. 61. **T**a Kursemmes semneeku ihpascha teefa, fanemni tohs likkumus, pehz kurreem scho semneeku sewischku buhschanu teefacht buhs, prohti, tik tahli, kà tahda buhschana, zaur to schinnis likkumòs winneem eezeltu brihwiba, zütada buhtu pahrtaisita, kà pa wezzam bija, nedf arridsan jau stahweu, appafsch teem wissai semnei zeenà turrameem likkumeem.

S. 62. Kur kahdà leetà schi ihpascha semneeku teefa ne ko nespreestu, tur teefa jaspreesch pehz tahm wissai Kursemmeci fluddinatahm Ufkaschm, Ettattuteem, tam Kuminissaru spreeschanahm no 1642, 1717 un 1727 gadda, semmes rinnas beenu (prohti semmes fungu fanahschanas) spreeschanahm, un zitteem Kursemmè geldedameem likkumeem.

S. 63. Wihra un seewas kahrtai pee teefas likkumeem weenada dalliba, ja ne kahdà ihpaschà leetà, fawads likkums tam pretti buhtu.

Pirma Dalka.

N o l a u l i b a s t e e f a s .

S. 64. Ikwuens Kursemmes semneeks un semneeze warr laulibà padohtees, ar ifkaftru zilwefu, ja tikkai tee, kas weens ohtru prezzahs, naw tahdi tuwi raddi sawà starpà, ka jau tadehl ta lauliba zaur likkumeem aisleegta buhtu.

S. 65. Pee tahdu lauschu saprezeschanas, kas wehl appafsch tehwi un mahtes roh-fahm stahw, to wezzaku, lai ir patehws un pamachte buhtu, bet tahdeem, kam tehwa un mahtes wairs newa, wehrmintera sima un nowehleschana waijadfiga irraid.

S. 66. Ja gaddahs subdeshchanas, par wezzaku jeb wehrminderu aisleegschanas, tad ta subdeshchana preefsch teefas tohp ismekleta pehz tahm schahdahm leetahm pawissam peederrigahm eezelschanahm, un sewischki pehz tahs, pa wissu Kursemmi 1798tà gaddà eezeltas laulibas atschirschanas teefas.

S. 67. Neeena falaulaschana zaur basnizfungeem warr notift, eefam tee laulajami ar diwi galwimeekeem jeb zittadi, kà taisni apleezina, ka ihsti wezzaki jeb patehwi un pamachtes un wehrminderi to irraid nowehleschi, jeb, ka ta nowehleschana no paschas teefas irr dohta pehz S. 66., jeb ka teem naw nekahdi ihsti wezzaki, jeb patehws un pamachte, bet tas pilnigs wezzuns, un beidscht, ka abbi wehl nekahdà zütà laulibà ne stahw, nedf arridsan ar zitteem faderrejuschees irraid.

S. 68. Kad pehz ffaidri norunnatas faprezzefchanas abbi tee lautini atkal isfchirtees gribbetu, tad tas winneem nowehlehts; bet teem ja-atdohd weenam ohtram tahs derribas dahwanas. Atfahpjahs ta bruchte, un tai buhtu peenemnigs eemessis, tad atdohd ta bruchtgannam winna dahwanas, un a'dabbu tur prettin to, fo fchi tam bruchtgannam kfiia dewufi. Bet ja-ta patti tiffai kà grobsiga nebehdneeze fchaubahs, tad ne-ween wiffas bruchtganna dahwanas ja-atdohd, bet arridsan tahs bruchtes dahwanas winna rohkas paleef. Tas pats noteef no bruchtganna puffes, ja winsch tas wainigais buhtu.

S. 69. Pehz notiffufchas falaulafchanas, tahm feewahm peederr wiffas teefas to wihru, un tahs eestahj winna zilts fahrtas. Bet, ja Kursemmes semneeze apneentu dsintuwihru, tad jaturrahs pehz teem weenreis wiffa walttibà geldigeein liffunneem.

S. 70. Etary laulateem draugeem Kursemmes semneeku fahrtas, zaur liffunneem ne fahda mantas beedriba naw eestahdita, ja ta no winneem pascheem preefsch teefas ar ffaidreem wahrdeem ne taptu isteikta.

S. 71. Kursemmes semneeku atraitnes tohp peelihdsinatás semneeku fahrtai, ja winnas no tahda ne-atfchirrahs zaur jaunu apprezzeschanu. Utraitnei, kas naw grubta atliffufi, brihwi stahw, trihs mehneschus pehz wihra mirfchanas jaunà laulibà padohtees, un pe tam naw jamefle nekahda ihpascha teefas nowehleschana. Utliftu ta us grubtahm fahjahm, tad jagaida lihds dseindeschanas un pabeigtahm feschahm neddelahm. Utraitnim weenumehr nowehlehts trihs mehneschus pehz feewas mirfchanas zittu apneent.

S. 72. Teem gohbigà laulibà dsimnufcheem Kursemmes semneeku behrneem, peederr jebkurra teefa fawu wezzaku, bet feewifchahm tomehr tiffai lihds winnu isprezzeschanu, un tad ta laulata wihra fahrtá tahm winnu teefu us nahkamu laifu eerahda.

S. 73. Behrni, kas no Kursemmes semneezes bes laulibas dsimnufchi, paleef pee mahtes fahrtas, semneeki: apneem tas tehws to mahfi pehz tam par laulatu feewu, tad peefriht teem behrneem ta patti teefa, kas laulibà dsimnufcheem peederr, un tee eestahj tehwa fahrtá.

S. 74. No Kursemmes semneezes bes laulibas peedsimnufchi behrni, ja tas no tahs mahtes isfazzihfs tehws no muifchneeka fahrtas atfauzahs, ne tohp par semneefeein rehfeneti, bet warr usneent, kurru katru teem patihkamu, tiffai ne muifchneeka fahrtu, ja nekahdi fewifchki liffuni un eeraddumi, kà pilfatu amnatòs mehds buht, tam pretti stahwetu.

S. 75. Tehwa watta par faweem laulibà dsimnufcheem behrneem, Kursemmes semneefeein pehz teefas tapat peederr, kà wiffeein zitteem brihweein eedsihwotajeem ta Gubernementa un tapat zeenita tohp.

S. 76. Schahdai tehwa wattai, tomehr faws mehrkis nolifts, fo ta nedrihft pahrfahpt. Zo neweens semneeks, ar faweem behrneem, talihds ka tee lihds 17 gabdu wezzi, zittam fweescham par labbu, un bes paschu behrni labprahfigu gribbescham, drihft darriht, fo gribbedams, un wehl masaf, fawus behrnus zitteem par dsunteem nodohht.

Ohtra Dalka.

No wehrmindera teefas.

S. 77. Tahdeem, kas wehl behrnu fahrtā, wihrifchkeem kà feewifchfahm, feewifchfahm kam nau preefchneeks, nejehegem un nefaprattigeem naamma-turretajeem, fluhst wehrminderi peelifti, kam par fcheem pafcheem winnu fargafchanai nodohstem, kà arridsan par to teem peederrigu mantu un labbumu jagahda.

S. 78. Kursemnes semneeks tohp behrnu jeb jaumeflu fahrtā turrehts, kamehr wehl naw pahrlaidis 21mu gaddu, bet to darrijis usnemn winfch pats to brihwu waldfchamu par fawu mantu, un teem wehrmindereem ja-aftahj no fawa ammata. Semneeze gan arridsan pehz pabeigta 21ma gadda pilnigā wezzunā cestahj, bet tatschu bes preefchneefa, neko ne warr fahst un darriht, kas teefas peederrigs buhtu.

S. 79. Tam Kursemnes semneefam, kas behrneem jeb feewifchfahm par wehrminderi peefchirts taptu, tad ween nowehlechts fcho ammatu no fewin nowehrft, ja pafcham wairak kà 5 behrni, ja winfch jau zitteem behrneem par wehrminderi irraid, jeb arridsan pahri par 60 gaddus wezs un wahrgs buhtu.

S. 80. Pee katras wehrmindera buhfchanas, weens woi diwi ja-ezejel, un to ammatu buhs ihpafchi tahdeem uslift, kas rakstih proht; bet parwiffam, wehrmindereem, lai buhtu no behrnu pafcheem wezakeem jeb zaur teefas ezejeli, wajaga buht sunameem kreetneem wiheem.

S. 81. Dshwotu wehl ta patti mahte no teem behrneem, tad winna par to wehrmindereeni tohp turreta, un tiffai, ja tas nelaika tehws pats nefa ne buhtu fpreedis, tai peeleekams kahds prahtigs teizams wihrs, no tahs pagasta draudfes, un ja warr buht, tas tuwakais rads to behrnu no tehwa puffes. Schim wajaga flaidru sinnu eedabbuht, no tahs atliffufchas mantas, bes winna wehlefchanas un padohmu tai atraitnei naw brihwi ko pahrdohst, un tam buhs fchai wiffas leetas, kas pee tahs mantas peederr, ar sinnu un palign pee rohkas buht.

S. 82. Buhtu tehws un mahte abbi apmirruschi, tad buhs tahs atliffufchas mantas, talihds kà irraid ismekletas, isdallihst, ar sinnu to tuwaku wihrifchku un feewifchku raddu to behrnu.

S. 83. Pastahw tahs atliffufchas mantas eefch lohpeem un firgeem, furru mittinafchana dahrgi nahstrohs, jeb zittas isnihfstamās leetas, un tee behrni wehl ne buhtu 15tu gaddu atneegufchi, tad fchahs mantas, ja zits labbaks padohms ne atrastohs, ar pagasta-teefas sunafchamu, tik labbi kà ween warr, buhs pahrdohst. Irraid wiffeem mantineekeem tas peemimehts wezzums, tad bes winnu wehlefchanas ta pahrdohschana ne warr notift.

S. 84. To atrastu gattawu naudu, jeb kas par isdohtahm leetahm fanahfufi, buhs, ja warr notift, teem behrneem par labbu, drohfhā weetā us rentehm isdohst, un ja tas ne warr buht, eefch pagasta lahdes, kà weenu neaiskarramu fihlu nolift.

S. 85. Wehrmindereem peenahfahs pee farwu glabbafamü behrnu aubfinafchanas par to gahdaht, ka winni wiffu to, kas wihram jeb fe. wifcham no semneeku kahrias funaht un prast peeklahjahs, pareisi ismahjahs. Bet dehl to usturru, teem jamefle winnus labba weeta jeb deenesta isdoht, ka, zeef ween warretu buht, no tabs mantas ne kas ne taptu iztehrehts, bet ta winncem us nahkamu labklahfchanu weffela paliftu.

S. 86. Ro tee wehrminderi, teem behrneem par labbu farwâ glabbafchanâ nehmu- fchi, buhs teem apgahdigi fargahht, un par wiffu to atbildeht, kas zaur winnu waines, newihshofchanu, jeb wiltibu fustu jeb pohsta ectu.

S. 87. Wehrmindereem tadehl weenreis par gaddu prohti Dezember mehneschâ, preefsch pagasta-teesas atbildefchana jadohd no farwa ammata, un ja gadditohs kahda brahfeschana, jeb tadehl kas nospreests taptu, teem bes wiffas runnafchanas to wajag peenem. Tomehr fchi no wehrmindereem ar wahrdeem notiffusi atbildefchana pee tabs pagasta-teesas grahmata jafaraksta.

S. 88. Nejhga zilweku un mulku wehrmindereem tahdus tapat kâ behrnus farjahht un apgahdaht buhs, un tee wirfû atrohnami preefschrafsti ir winnus aizmenn.

S. 89. Slistam namnaturretajam, prohti tahdam lohzeftam tabs semneeku drau- dses, kas zaur flikumü un plibtefchanu farwu labklahfchanu isnihzinajis, kas atraujahs wiffem likumeem prett angstu Krohni, semnes kungu un teem farwejeem, un tadehl kaitigs lohzeftis ta pagasta warr tap, zaur pagasta-teesu, weens sinams gohda wihrs no ta pascha pagasta un ja warr buht, no fainneeku schirras, kâ pahrstahweis tohp peelifts, furrü pallausiht, tas nebehdaees no teefas zaur pamahzifchanu un strappes japeespreesch.

S. 90. Tahdam peeliftam pahrstahwejam buhs us to flattitees:

- 1) ka tas appafsch winna nolifts semneeks, wiffu kas tam peenahfahs un fo tas us- nehmees taifni padarra;
- 2) ka farwu mahjas kohpochamu ne palaisch; beidsiht
- 3) tam buhs tuhda pehz pabrigtas plaufchanas ar farwu appafschneeku aprehkeneht, zif tahli schis ar farwu plahwunnu warrehs steeptees? zif atlifts us pahrdohfchanu? un kad wiffa fehklas labbiba paglabbata, atridsan tabs nodohfchanas, ta nohnas nauda, un zitti parradi atlihdinati, tad tai pagasta-teesai no wiffa ta sinnu doht.

S. 91. Sainneekam jeb nohturrim, kam palaitas namnaturrefchanas dehl, pah- rstahweis peelifts irr, bes winna padohmu un wehlefchanu, ne buhs no farwas labbibas nekahda wihse fo pahrdohht, un wiffa pirffchana jeb pahrdohfchana, tapat kâ jebkurra faderrefchana bes pahrstahweja sinas, irr turrana un teefajama par neleetibu.

S. 92. Tee behrneem un nejhgeem peelifti wehrminderi par farwu ammatu ne- kahdu mafku ne warr prassitees, bet palaidneeka fainneeka pahrstahwejeem, no wiffem augteem peezas prozentes peederr — (prohti no tahdeem, kas pehz wiffam libdsinafcha- namü flaidri atleef).

Trefcha Dalla.

N o m a n t a s t e e f a s.

S. 93. Kursemmes semmeekam irraid ta walla, tif labbi kustumu ká nekustamtu mantu pelnitees un turreht, ká rahda tas S. 4. un winnam brihwi shaw, ar sawu taifnigi fakraftu mantu, tapat pehz teefas likkumeem darriht ká paitht, ká zitteem semmes pawalstneekem.

S. 94. Pee taifnigas eemantofchanas arridsan ta wezza teefa peederr, prohti, ja kas weenu leetu ilgu laifu bes brihdmaschanas, mekleschanas un shepshanas fawás rohkás turr, un fchi wezza teefa zitteem teefas likkumeem pritti ne shaw.

S. 95. Geksch zimil-teefaschanahin tas laifs, kurrá ta wezza teefa rohnahs, tohp us defnits gaddeem nolifts, tapat semmeekem par labbu ká pretti teem.

S. 96. Behruu kahrtas laudin, par labbu nahk ta mekleschana tahs atstahdischanas weenas leetas fawá pirmajá buhschana, ta warr notift treju gaddu starpá pehz atfneegta pilniga wezzuna.

S. 97. Echi wezza teefa suhd zaur to, ja kas pee laifa preeksch teefas fuhdsahs jeb tai pretti runna, bet prettirunnaschanas bes teefas sinnas neneeka ne palihds, ja ne pehz tam preeksch teefas pilnigi peerahdams buhtu, ká tahs norikkufchas irraid.

S. 98. Suhdseschana pehz pirkshanas kahdas eewainotas leetas, janess preeksch teefas septimu deenu starpá pehz schahs pirkshanas un fanemshanas tahs leetas, zittadi saude tas fuhdsetais sawu teefu.

S. 99. Ta atraschana weenas leetas, kad naw sinmans kam ta ihsti peederr, tam, kas to atraddis, to wallu dohd, fcho atrastu leetu walkaht, un kad tas wezzas teefas laifs prohti IO gaddi pahrgahis, to ká sawu pateesigu mantu paturreht; bet tomehr wehrá jaleek fchee preekschrafsii.

S. 100. Irraid weena leeta atrasta, tad tas, kas atraddis, ne drihft to shepht, bet pagasta-teefai jadohd sinna. Ne buhtu ta atrasta leeta dahrgaka ká 25 fudraba rubbelus, tad apgahda ta pagasta-teefa to faufschanu basnizá pa 3 reishim, bet ja buhtu no angstakas wehrtibas, tad fchi aikal tahs faufschanas labbad sinnu dohd Pilsfungu teefai no pirmas nodallas. Tam, kam ta leeta peederr, tapat wiffas isdohschanas winnas behl, ká arrid an ta sohlita jeb preeksch teefas nospreesta pateizibas nauda ja atlihd sinna.

S. 101. Kad juhrma'la kahdas nelainé tikfufcheem fugeem peederrigas, jeb zittas leetas, kas no wilneem peenestas, rohnahs, un naw sinmans kam peederr, tad ta fluddinaschana noteek zaur semmes waidischanu, un tam, kas winnas atraddis, jagaida fo walfts ikfuni spreedihs.

S. 102. Tau tee wahrdi: sawtiba, manta, ihpaschuns, to lehti fapraft dohd, ka Kursemmes semmeekam ta walla irraid, katru pa-ihsinaschani jeb atrauschani no tahm winnam peederrigahim leetahm nowehrft un preeksch teefas par to fuhdsetees. Tomehr aisleegts irraid, few pascham teefu memtees, un tad ween tas buhtu darrams, ja zaur aislaweschanu shahde notift warretu, ká faktoht pee saatu sirgu apturrefchanas, fo ussime pee zetta laudin jeb wasankeem. Bet tad buhs to apturretu sirgu ja ne agraki

treju beenu starpā klabtakā teefā norvest un tur mekleht jeb apgalwofchanu jeb isdoh-
fchanu ta sirga us tahlaku ismeklefchanu. Wehl arridjan few pascham teefu nemtees
tik tahli nowehlehts, ka Kursemnes semneekam lihds kā žiteem, brihw stahw, warras
darbeem pee fawās mantas ar warru pretti turretees.

§. 103. Winnam arridsan nowehlehts, ja fawās laufōs, fawās plawās un gan-
nibās, lohpus, sirgus, zuhkas jeb zittus putnus, kas skahdi darra, atrastu, schohs tapat
kā malkas un seena saglus us weetas apfihlaht, un tam apfihlatam ne buhs pretti turre-
tees, bet zaur atlihdsinaschanu tahs notikufschas skahdes to fihlu isnemt. Tatschu
schim arridsan nowehlehts irraid, ja ar gohdu kalihgt ne warretu, pee teefas to skahdes
fpreefchanu mekleht, lai winnam arr ne tohp pahri darrihts.

§. 104. Bet, lai arridsan tas apfihlahts, no tahs fihleschanas neneeka sunnams,
pahrliezigi ne zeestu, tad buhs tam fihletajam ja winsch sim kam ta apfihlata leeta pee-
derr, schim tuhdaļu simu doht, un ja tas winnam sunnams ne buhtu, tai pagasta-teefai
to isteift, ka trihs fwehdeenās ta fluddinaschana basnizā notift warretu.

Tai pagasta-teefai peenahkabs to notikufschu skahdi us weetas list ismekleht. Ja
tas fihlahts pehz tahs fluddinaschanas tanni no teefas spreestā laikā atfauzahs, tad
winnam pee ta fihla isnemfchanas arridsan ja-aismakfa ta mittinaschana un kohpochana,
par ko tam fihlatajam bij jagahda, tas warr notift pehz paschu kalihgschanas jeb teefas
fpreedumu; bet ja pagallam neweens ne atfauktohs, tad ta apturreta leeta tam fihlata-
jam peekriht.

Bettorta Dalla.

No Mantofchanas teefas.

§. 105. Wiff ko weens Kursemnes semneeks kā gohdigi pelnitu jeb eemantotu faw-
tibu turreja, pehz winna mirschanas paleef teem pateefigeem mantineekeem, ja winsch
ne buhtu, kā turpmaš plafchaki stahstihš taps, zaur testamentu, zittu taifnu isfpre-
fchanu jeb ihpafchu mantofchanas derribu, tohs mantineekus pais eestahdijis, un par
fawu mantu teem par labbu ko nospreedis.

Pirma Nodalka.

No eemantofchanas bes Testamenta.

§. 106. Kad weens Kursemnes semneeks bes kahdas nowehleschanas par fawu
mantu nomirris irraid, un atskahj seewu un behrus no weenas paschas laulibas, tad
tai seewai ta islassifschana, woi ta no nelaika wihra atlizzimatas mantas, fawu puhru
un ihpafchu mantu jeb behrna dalla atnemt grihb. Buhtu tee behrni wiffi, jeb arridsan
zitti no teem wehl behrnu kahrtā, tad paturr ta mahte kā wehrmindereene to waldischam
tahs tehwischfa teefas, kas scheem peederr, bet teem, kas jau pilnigā wezzunā, winnu teefu
isfchfirr. Ta teem jaunajeem behrneem peefchfirta dalla kluhst uskrastita, un tai mahtei
lihds-wehrminders tohp peelifts, kam peenahkabs pee nokohpochanas ta atlikkuma paligā
buht.

S. 107. Talihbs ka tee behrni pilnigu wezzumu atfneegufchi, jeb ta atraitne atfal no jauna apprezetees gribbetu, tai mantas dallifchanai waijag notift. Islaffahs ta atraitne fawu puhru, un ihpaschu mantu, pee ka arridsan wiff tas peederr, fo tas nelaika wihrs tai ka bruhetei par derribas naudu klic dahwinajis, tad dallahs winna ar teem behrneem eeffch tahm atlizzinatahm mantahm ta nomirruscha pehz teem fche appafschafi nospreesteem liffumeem. Tahm jau isprezzetahm un nodallitahm meitahm, un aishidfinateem dehleem, ja tee gribbetu lihdimantneeki buht, papreefch jakauj peereheneht pee wiffa ta dallijuma, to. fo tee jau preefch laika dabbuja, un tad ja-islihdsinajahs ar teem zitteem, kas wehl neneeka jeb majak bij dabbujufchi, pehz teefas liffumeem.

S. 108. Atstahje tas nomirris behrnus no diwi laulibahm, tad tee pirnas laulibas behrni atneem papreefch tahs nelaika mahtes puhru un ihpaschu mantu, un ja tas jeb pagallam wairs ne atrastohs, jeb ne pilnigi ka bijis, tif dauds ka tas isneftu; un tad dallahs eeffch ta zitta atliffuma ar teem ohtras laulibas behrneem pa galwahm, ta, ka arridsan ta atraitne, ne gribbedama fawu puhru atneem, behrna dalku dabbu. Ja nekahda atraitne naw atliffuf, tad islihdsinajahs tee behrni no weenas paschas jeb wairaf laulibahm weenadas dallas, bet katri fawu mahtes teesu ihpaschi atnemdami.

S. 109. Kad pirnas laulibas behrni ar weenu pamahiti bes behrneem atleef, tad fchi arridsan fawu puhru atneem, jeb, ar teem pabehrneem pa galwahm weenlihdsigu dalku dabbu.

S. 110. Preefch laulibas dsimmufcheem bet zaur pehz tam notiffufchas salaulafchanas taisnotem behrneem pee mantas nemfchanas weenada dalliba ar teem zitteem.

S. 111. Bes laulibas dsimmufchi behrni weenas Kursemmes semneeze, tohp tiffai fawas mahtes mantneeki, bet teem naw dalliba pee tehwa mantas, lai tas arridsan skaidri simams buhtu. Zur pretti tam tehwan tahda behrna, par fo tahds turrans, kas pats ne leedsahs jeb pahleezinahis irr, ka winsch ar to feewifchki pinnees, un kas ar faweem eemesleem prett to peegullefchanu ne warr pastahweht, buhs, kanehr winsch dsihwo, un tas behrns nespehj fawu maifi un apgehrbu pats pelnitees, abbejadi par to gahdajt.

S. 112. Nomirft Kursemmes semneeze, un atstahj wihru un behrnus no fawas laulibas ar to, tad manto tas wihrs behrna dalku. Winsch arridsan paleef par wehrminderu, un dehl fawas tehwa waltas, tas usraugs par tahs no mahtes zehlfufchas mantas, kanehr tee behrni winna rohkas, un winsch zittu feewu ne apneem.

S. 113. Kad weens tehws, kam behrni irraid, jauna lauliba padohtees gribbetu, tad buhs tam papreefch ar faweem behrneem tahs no mahtes puffes teem peederrigas mantas pehz islihdsinatees, un pee tahdas islihdsinafchanas wehra jaleef tee jau preefchajos pantos atrobnami liffumi. Tai apleezinafchanai tahs behrny nodallifchanas janoteef preefch teefas, un prohti, ja teem pilnigs wezzums, zaur fcheem pascheem, bet, ja wehl behrna kahrtâ stahw, zaur teem no teefas eezelteem wehrmindereem. Par schahdu apleezinafchanu ta peederriga teefa apleezinafchanas grahmatu dohd, bes furras parahdischanas neweens atraitnis, kam behrni irraid, warr laulahts tapf. Ja tomeyr weens jeb ohtrs no teem behrneem, us ilgafu kaiku ne buhtu mahjas, un ahra ta Gubernemen-

zits, tad tam deenetajam neween buhs atlihdsinaht wiffu zaur to notiffufchu fahdi, bet tas wehl strahpē eefriht, kas ja nospreesch kà ta waine to isneff. Tohp tas deenetajs zaur fahdu gaddijumu bes sawas waines aiskawehts to deenestu usneht, tad tam fungam ar atdabbutu rohkas naudu meerā japaleek.

§. 157. Ja nau parahdams, ka tanni faderreschanā tadehl ihpaschi kas norunnahs buhtu, tad peenahkabs tam, kas deenestā stahw, jebfurru winnam usdohtu darbu, kas ne eetu pahr winna spehku un fapraschanu, usneht un no wiffas firds un prahta labbi pastrahdaht.

§. 158. Darra tas deenetais, jeb tihscham, jeb zaur aplanu nesapraschanu, woi zaur pahrkahpschanu kahdas ar skaidreem wahrdeem dohtas pawehleschanas, sawam fungam jeb fainneekam fahdi, tad irraid ta winnam ja atlihdsina. Ja atlihdsinaschana warr notift, zaur atrauschani no lohnes, un pehz pabeigta deenesta laika zaur atklaufschanu bes maksas.

§. 159. Arridsan bes teem deenesta darbeem, tam, kas been, peenahkabs par sawa funga jeb fainneeka labbumu gahdaht un wiffu fahdi un truhkumu no ta nozreest, tapat ka paklaufgam buht wiffem winna lifkumeem sawā namnarureschanā.

§. 160. Ja lohne, un mitteschana ta deenesta behrna, jeb winnas aismaksaschana tohp pee paschas faderreschanas pehz patihfuma norunnata, un tadehl ne suhd, ja tas deenetais deenesta starpā kahdā flimmibā eegultu.

§. 161. Kad tee, kas faderrejuschees, weens ohtram ne buhtu pee laika usfazzijschees, tad tohp pehz nospreesta deenesta laika tas funtrakts usluhkohts tik labbi kà atjaunahs, us tik pat ilgu laiku kà papreefsch eezelts bij; bet tatschu, ja ta pirma derreschana buhtu us wairaf gaddeem nospreesta, tad ne warr to tahlaki kà wehl us weenu gaddu pahrsteept.

Zai usfazzischanai, woi no weena jeb ohtra janoteek, pee gadda deenesta trihs mehneschu preefsch gadda beiguma un pee mehnescha deenesta diwi neddelas preefsch pabeigta mehnescha, ja ne paschā funtraktā tadehl zittadi nospreests buhtu.

§. 162. Neweenam kas deenestā stahw, nowehlehts, preefsch labprahrtigi norunnata laika no sawa funga atstah, ja ne pats tas funks jeb fainneeks ar meeru buhtu. Bet ja gaddahs, ka tas deenesta behrns dohmatu waimu atraddis, ka tam ja-astahj, tad ne warr tas zittadi notift, kà zaur suhdseschanu preefsch teefas un pehz winnas spreeschanas.

§. 163. Zur prettim atkal tam fungam jeb fainneekam peenahkabs, ka winsch tam, kas been, to nopelnitu lohni ne aisturr, un ja to mitteschanu usnehmees buhtu, tam labbu weffeligu ehdeenu dohd, arridsan to winnam zaur to faderreschanu schamehr gan pederrigu walku par scho deenetaju nepareisi newalko. Darra tas funks jeb fainneeks win lifkuman pretti, tad tas irraid iurrams par weenu pahrkahpschanu ta funtrakta no funga un fainneeka puffes, un tam deenetajam brihwi stahw, preefsch teefas to atneschanu ta funtrakta jeb to islihdsinaschanu sawas suhdseschanas mefleht.

§. 164. Tam fungam un fainneekam ta walka irraid, to deenetaju atraidiht, dehl zeetsfirdigas nepaklaufschanas un patgalwibas, jeb apgrehziabas, fo tas behrneem un fungeem dewis, jeb peenahftas wiltibas un tihschamas darba aplinkoschanas, woi ar lauau padohmu padarriu fahdi; dehl lihpanas flimmibas, kas no neschlihtibas rohnahs, kà

arridsan dferfchanas jeb fahrfschu spehleschanas fahribas, un zittu negohda darbu pehz, tapat wehl, ja nederrigs buhtu pee ta usnemta deenesta darrifchanahm; un prohti, ka tahds faude wiffu lohni, kas tam wehl par to atleekamu laifu nahftohs. Tam fungam un fainneekam brihw, tahdu, ja wajjadfigs buhtu, tai pagasta teesai nodoht, kas winnu atraida us to pagastu, pee kurra tas peerakstihis irraid.

S. 165. Buhtu tas funks jeb fainneeks to deenesta-behrnu bes waines preefsch norummata laika atraidijis, tad winsch irraid peespeeschams, tahdam, bes tahs ispelnitas lohnes, mitteschanas, un apgehrba, wehl pilna gadda, un ja us mehnescheem faderrechts bij, diwju mehneschu maksu, bet bes mitteschanas un apgehrba atlihdsinaht.

S. 166. Tam atstahdamam deenesta-behrnam buhs wiffu, ko pee sawahm darrifchanahm rohkās turreja, jeb kas winnam glabbajans bij, fungam jeb fainneekam pareisi nodoht, jeb tā aismaksah, kā jau preefschaki nospreests.

S. 167. Pee atstahfchanas, tam fungam jeb fainneekam jadohd atlaisfchanas gramata un apleezinafchana pehz taisnibas, tam atstahdamam deenesta-behrnam par winna deeneschamu.

S. 168. Ja schim tahdā atlaisfchanas gramatā kas pahrmests buhtu, kas winna tablakai maises pelnisfchanai pretti stahwetu, tad warr winsch luhgtees Vollizes ismeklesfchanu; atrohn ta, ka ta pahrmeschana naw peerahdama, tad patti ta peederriga teefa no ferwim to atlaisfchanas gramatu tam isdohd.

S. 169. Bet ja kahds funks jeb fainneeks, tahdam deenesta-behrnam, kas buhtu apgahnjees zaur leelahm rupjahm blehdibahm un wiltibahm, prett sawas paschas ftaidras sunasfchanas labbu leezibu dohtu, tad irraid winnam ja-atbild par wiffu fahdi, kas zaur to notiktu.

S. 170. Bet kad Vollizes teefas ne warr usnemtees to faines pahrmahzifchanu, kas pee mahjahm noteekama, un winnas arridsan ne warr katra brihdi paliga fauft, tad katram deenesta fungam jeb fainneekam pascham peeklahjahs farwu faini pahrmahziht. Fainneekam jeb nohturram tadehl nowehlehts farwu deenesta lauschu pahrgalwibu zaur paneffamu strahpi farwaldiht, un tohs pee sawahm darrifchanahm peespeest. Tahdas strahpes, fur wajjadfigas rahdahs, ne warr pahrafi eet par fescheem sitteneem ar kohku jeb patagu. Bet tam fungam tahs muischas peederr tahda mahjas pahrmahzifchana, neween pee sawas faines, bet pee katra lohjekla ta pagasta, ir fainneekeem un nohturreem, kas paschi kahdā peenahkamā strahdaschana preefsch funga to pelnijuschi buhtu. Schai pahrmahzifchanai tapat japaleek pee peeppazmit sitteneem ar kohku jeb patagu jeb 48 stundahm zeetama. Tam fungam arridsan nowehlehts irraid, tahdu strahpeschamu nodoht farwam naminaturretajam, usraugam, jeb weetneekam; bet tomehr winnam pascham ja-atbild par wiffu leeku walfaschamu tahs teefas, ja tahds weetneeks pats ne spehtu atlihdsinaht to pahribu, ko tas nostrahpehts buhtu zeetis, zaur netaifnu jeb pahrliezigu strahpi. Ta pahrmahziba pee weena un ta pascha zilweka weenas nebbelas starpā zittabi ne warr noiht, kā tahdā wihje: ka wiffi tee sitteni ar kohku jeb pahtagu, ko tas dabujis, kohpā wairak ne istaifa kā peeppazmit. Ja kahds deenesta-behrns zaur tahdu

S. 127. Seewas, kam behrni no farweem wihreem irraid, wihreem dšihwojoht, tif tahli ween spehji testamentu eezelt, ka winnahm brihw irraid, farweem behrneem par labbu, par farweem drghnu gabbaleem jeb kahdeem dahргеem glihtuneem, un par farwu puhru, pehz patifschanas spreest, tomehr tam wihram behrna dallai japaleef. Irraid tas wihrs nomirris, tad warr ta atraitne par farwu puhru un to dallu, kas tai no wihra mantas peenahkabs, spreest ka patihf, tiffai ta, ka winnas behrneem ne tohp pa-ihfinata ta dalla, kas turpmaf S. 130. spreeschama.

S. 128. Wihram, par farwas seewas puhru un mantu ne fo ne buhs nospreest, bet tam waijag ne aiskahrtam palift, ka weena ihpascha manta, tai seewai, un winnas taifneem mantneefceem.

S. 129. Laulatahm seewahm jeb atraitnehm, ka arridsan jau atdallitahm fewischfahm, kas lauliba ne dšihwoja, tohp nowehlehts, ja winnahm nekahds atraitnis, nekahdi appakfal jeb us preefschu skaitami mantneeki, nekahdi ihstneeki un ihstneeku behrni, atleekami buhtu, wissu farwu mantibu, kurrkam katram patiftu, atwehleht.

S. 130. Ne weens ne drihft wissu farwu atleekamu mantibu teem pateefigeem, SS. 126. un 129. peemineteem mantneefceem atraut, jeb weenam preefsch ohtra pa dauds peebahft, bet buhs teem, ja ne wairak tatschu to peeclahjigu teefu atwehleht; un tahdai teefai buhs isneit, preefsch teem appakal un us preefschu skaitameem mantneefceem, un ja behrni ne buhtu, preefsch ta atliffuscha wihra jeb tahs atraitnes, wiff mafak to puffi tahs mantibas, bet preefsch ihstneefceem un winnu behrneem to treschu dallu. Ar to atliffumu tahs mantas warr tas jeb ta kas winnu atstahj, woi weenu jeb ohtru behruu, woi arridsan zittus labbus mihlus draugus fewischki apdahwinahft.

S. 131. Tad ween, kad arridsan zittam, kas mantibu atstahj, pehz semmes lifkumeem brihwi stahwetu, farwas ihstus mansineefkus no tahs eemantoschanas isfleht, woi kahdas padarritas blehdibas dehl, woi pehz zittas kahdas, teefas preefschâ peenemmanas waines, tad ween, arridsan kurssemmes semneekam naw aislegts, par wissu farwu mantibu swescheem par labbu nospreest, ka teefas lifkumi to pawehl.

S. 132. Buhs weenam testamentam, kas tiffai ar wahrdeem eezelts tappis, pastahwigam buht, tad pee tam irraid waijadsigs, ka tas, kas to eestahda, farwu beidsamu wahrdu us reisi un pagallam, treju tizzamu leezineeku preefschâ skaidri isfakka. Ja pehzak winsch tahdam wahrdam wehl fo klahf lift, jeb zittabi fo pahrzelt gribbetu, tad buhs winnam to arridsan preefsch trin leezineefceem sinnamu darriht.

S. 133. Mahzeja tas eestahditais rakstihf, un tas buhtu parahdams, tad schahda testamentu ar wahrdeem ween, lai arridsan no trin leezineefceem apgalwohts, tomehr par nederrigu jaturr, ja ne zittabi ta eestahdischana us mirschanas gultas jeb tahda brihdi uoiffkuffi buhtu, ka tas eestahdirais wairs ne spehje rakstihf.

S. 134. Weenam no pascha ta eestahditaja, jeb us winna pagahdaschanas no zitta farakstitam testamentam tam pascham eestahditajam un diwi ustizigeem leezineefceem waijag farwas wahrbus appaksch rakstihf, un ja ne wairak, tas teem leezineefceem tatschu preefschâ lassams, un to schwe paschi teefas preefschâ apleezina.

S. 135. Kad wezzaki tikkai tapat nospreesch, kà teem bebrneem pehz winnu mirschanas buhs sewi pee tahs islihdsmaschanas turretees, tad ar diwi ustizzameem leezineekem, kam pascheem naw pee tam nekahdas dallas, deesgan par apstiprinaschanu tahda spreeduma.

S. 136. Wehl arridsan neweenam, kas sawu eestahdischamu, kà ar winna mantibas pehz mirschanas buhs notift, wehl ne turretu pa deesgan apstiprinatu zaur leezineekem, naw aisleegts, tahdu tai teesai isteift, kam wajag to farakstih un no tahs kluffi zeest.

S. 137. Zkweenam, kas, woi teefas woi leezineeku preekschâ weenreis ko nospreedis irraid, ta walla lauta, ktru brihd sawu wahrdu atnemt, jeb zittadi spreest, bet tikkai tam janoteef ar teefas sinnu jeb triju leezineeku klast buhschanâ.

S. 138. Zkweenam, kas mantibu atstahj, arridsan brihwi stahw, sawcem eestahditeem mantneekem jeb zittam, kam winsch ko atwehle, to preekschâ rakstih, kahdâ winsch tee warr pee mantoschanas klucht; bet tomehr winsch ne drihft prassitees newarreamas un aisleegtas leetas jeb negohdigas darrischanas. Gespehjamâs, nowehletas, jeb tahdas leetas, kas ar winnu gohdu warr pastahweht, tam mantneekam buhs pagallam pehz ta eestahditaja gribbeschanas isdarriht, un ja tâ ne gribbetu, pawissam tai mantoschanai jeb tai nospreestai dallai atfazziht, un tad scho weeta tee mantneeki eestahj, kahdus tee likkumi pee tam aizina. Ne eespehjamâs, aisleegtas, negohdigas usstahschanas tâ tohp uslubkotas, itim kà tam testamentam pagallam ne buhtu peeliktas, un tas pastahw, ja zittadi tikkai ar taifsiibu un teefu sawâ buhschanâ un taifsumâ labbi fa-eetahs.

S. 139. Behrni, nejehti, ahra prahta laudis, tapat arridsan tahdi, kam dehl ischkehrdeschanas jeb pehz zittahm sinnamahm wainehm ta waldischana winnu mantas panemta irraid, ne spehj pastahwigu testamentu eezelt.

T r e s c h a M o d a k k a .

N o d a h w i n a s c h a n a h m .

S. 140. Pee tahs brihw-wallas ar sawu mantu darriht kà tiht, peederr arridsan ta teefa, weenu dallu no tahdas zittam kà dahwanu atdoht, bet ta ne warr pahrfahpt to zettortu dallu no wiffas mantas; un nekahda dahwinaschana dsihwotaju siarpâ warr geldeht, kas pahrafi par 50 sudrabu rubbeleem isness, ja ne buhtu teefas grahnatâs farakstira. Arridsan jeb kuresch, kam brihwi stahw testamentu eezelt, tapat warr us sawas nahkamas mirschanas dahwinaschanu spreest, prohti, pehz teem pascheem preekschrafsteem, appaksch kurreem testaments noliktis irraid.

S. 141. Wiffahm dahwinaschanahm us nahkamas mirschanas buhs notift dirweju tiz-zamu leezineeku preekschâ, no kurreem tam weenam wajag buht no ta pascha dahwinataja pagasta.

S. 142. Dahwinaschanas us mirstamu laiku, warr katrâ brihdi no ta dahwinataja atnessas tapt, tikkai buhs tam, ja tas pars, kam ta dahwana atwehleta, jau tahdas labbad ko strahdajis jeb ko isdarrijis buhtu, to pehz taifsnibas atlihdsmah, zittadi win-

nam pee sawa wahrba japaleek. Tee mantneeki ta dahwinataja ne warr tabs dahwinaschanas pehz nekahdu kildi zelt, ja ta sawa pascha buhschana un kahrtä teefas lifkumeem pretti ne stahw.

S. 143. Tas dewejs warr nospreest, ar kahdu sinu un prahdu winsch to dahwanu dohd, un tam fanehnejam pehz to buhs turretees, ja winsch weenreis ta falihdsis, zitiabi winsch to dahwanu saude, wehl teitan irr wehrä jaleek wiß tas, kas jau S. 138. dehl tabs falihgshanas pee mantneeku eestahdschanas un mantas atwehleschanas nospreesis stahw.

Peekta Dalka.

No faderreschanas teefas.

S. 144. Kursimmes semneekam ta teefa, wissadus kuntraftus un derribas uszelt, kad tahdas teem wissai semnei peederrigeem lifkumeem, jeb scheem ihpafcheem lifkumeem pretti ne stahw, un abbeem teem, kas irraid faspreeduschees, buhs pee sawas faderreschanas peetizzigi turretees un palift.

S. 145. Kad Kursimmes semneekam ta teefa irraid, us wissadu ir zitteem walsts peederrameem laudim nowehletu wißi, par sewis paschu un sawu mantibu spreest, tad arridsan wissi no winna ezejti kuntrafti, tif labbi dehl kahdas darrischanas ka paschas kahdas leetas labbad, tohp ismekletas pehz teem lifkumeem, appafsch kurreem katra ihpafcha faderreschana stahw. Tomehr Kursimmes semneeks sew pascham ne ko ne drihst usderreht, zaur ko sawu paschu brihwibu saudetü un to zittan par dsintu pahrdohntu.

S. 146. Tapehz Kursimmes semneekam brihwi stahw, pehz teefas kahrtas deenesta un nohmas kuntraftus zelt, zitteem meetneeku gramatas doht un tahdas peenemt, par zitteem galwoht un zittu galwoschanas peenemt, pirt un pahrdohnt, tappinabt jeb us atdohschanu isdoht, mainht, fihlä list un nemt, tapat ka arridsan ar zitteem jebkurra pehz teefas nowehletä ne aisleegtä derribä fabeedrotees, ar wahrdu sakfoht, wissu kas naw aisleegts, prett zitteem usnemtees un zitteem atkal list usnemtees prettin sewis.

S. 147. Bet wehrä leekoht, ka weenam Kursimmes semneekam, ka arraja wihram, diwjada buhschana, prohti, ka saimneekam jeb nohnturram, un atkal ka zittu deenesta stahwedamam gabjejam, tad dehl to diwi sawadu kuntraftu, kas zaur to waidfigi, prohti, ta deenesta un ta nohmas kuntrafta, schee preekschrafti tohp dohti, kas taggad nahf.

Pirma Rodalka.

No deenesta Kuntrafta.

S. 148. Kursimmes semneekam ta teefa, ar jeb kurru eedsihwotaju ta pagasta, pee ka winsch peederr, lai buhu no kahdas kahrtas buhdams, us tahdu deenestu faderretees kas tiffai naw pawiffam aisleegts, un tad winnam peenabhafs, wissu to, ko usnehmees buhtu, pehz sawas labbakas sinnas un spehschanas padarricht.

S. 149. Wehl Kurfemmes semneekam brihwi stahw, arribfan pee tahdeem laudim no wiffas fahrtas deenesta faderretees, kas ahrâ ta pagasta, kurrain wünsch peederr, dsihwo, bet tad buhs winnam simu doht tam katrà Kirsphele eezeltam mehleram, no ka wünsch par scho simas dohschanu tahdu sihmi dabbu, kâ rahda ta peelikta preekschsihme No. 4.

S. 150. Tahdeem ween ta brihwestiba pa deenesta laudim faderretees, kas sawâ wallâ dsihwo, tapehz behrneem, kas appalsch tehwa rohkas stahw, wajjaga tehwa lauschanas, behrna fahrtas laudim wehrmintera padohma, laulatahm feewahim wihra wehlechanas; tahdeem, kas jau deenesta stahw, parahdischanas par sawu isdihwotu deenesta laiku jeb par sawu atlaischanu. Deenestu mekletajeem, kas preekschaki wehl ne bij deenejuschi, buhs zaur apleezinaschanu no kahdas muischas teefas parahdi, ka winnus drohschi warr deenesta peenemt, un tehwa jeb wehrmintera, woi laulata wihra prettim runnaschana, to deenesta funtraktu isnihzina, ja tahda parahdischana ne buhtu. Turklacht, tam deenestu mekletajam wehl, pirms ne kâ wünsch no sawa pagasta islais tohp, no ta kunga, pee ka wünsch atfal peestacht griib, par to jannu faderreschanu, wajjaga sihmi dabbut, kas pagasta teefas glabbaschana paleek.

S. 151. Deenesta funtraktu warr zelt, jeb zaur farakstischanu, jeb norunnaschanu diweju leezineeku preekschâ, un wehl zaur ismaksaschanu un prettimenschanu tahs rohkasnaudas.

Pee wiffahim tahdahim salihgschanahim tohp nospreests:

- 1) us zil ilgu laiku tas deenesta behrns faderrahs,
- 2) kahdu lohni tas ndrunnajis.

Bet ja ta faderreschana noteek ar kahdu kungu, kas ahrâ ta deenesta behrna pagastu dsihwo, tad tikpat ta kunga kâ ta deenesta behrna wahrds, pagasta mehlera grahmata jafaraksta, kur ta deeneschana noteek.

S. 152. To rohkas naidu allaschi mehds atrehekneht no tahs lohnes; zil leela winna buhtu, tas stahw patihkama salihgschana, bet, neds weenam, neds ohtram brihwi, zaur atsazzischanu jeb atdohschanu tahs rohkas naudas no ta funtrakta atkaphtees.

S. 153. Tas eesahkuns ta deenesta tohp ihpafchi norunnahs, un abbeem derretejeem peenahkabs to zetti wehrâ nemt.

S. 154. Kad weenreis tas funtrakts woi schahdâ jeb tahdâ wihse fataisihst, tad peenahkabs tam kungam jeb fainneekam to deenetaju peenemt, un atfal schim, tanni deenesta nospreesta laika eestacht. Leedsahs tas kungs jeb fainneeks, tad saude wünsch to rohkas naud, un wajjaga winnam to deenesta behrnu tapat aislihdinacht, ittin kâ schis tami starpâ bes waines atlaisst buhtu.

S. 155. Tomehr warr tas kungs preeksch deenesta eesahkuma no tahs derribas atkaphtees pehz tahs paschas teefas, kurras pehz tam brihwi buhtu to deenesta behrnu arribfan preeksch isdihwotu laiku atlaisst, jeb ja schis buhtu leedses deenesta eestacht; abbejaci tas kungs jeb fainneeks to rohkas naidu warr appakal prassihst.

S. 156. Leegtohs tas deenetajs to deenestu usnemt, tad irr tahds zaur sawu teefu preespeeschams; ja ta pahrmahzischana ne ko ne palihds, un tam kungam buhtu jamelle

zits, tad tam deenetajam neween buhs atlihdſinaht wiſſu zaur to notiffuſchu ſſahdi, bet tas wehl ſtrahpè eekriht, kas ja noſpreech kà ta waine to isneſſ. Tohp tas deenetajs zaur ſahdu gaddijumu bes ſawas waines aiſſarwehts to deeneſtu uſneimt, tad tam fungam ar atdabbutu rohkas naudu meerà jayaleek.

S. 157. Ja nau parahdams, ka tamt faderreſchanà tadehl ihpaſchi kas norunnahſ buhtu, tad peenahkàs tam, kas deeneſtà ſtahw, jebfurru winnam uſdohtu darbu, kas ne eetu pahw winna ſpehku un ſapraſchanu, uſneimt un no wiſſas ſirds un prahtha labbi paſtrahdaht.

S. 158. Darra tas deenetais, jeb tiſſſcham, jeb zaur aplamu neſapraſchanu, woi zaur pahrfahpſchanu ſahdas ar ſſaidreem wahrdeem dohtas pawehleſchanas, ſawam fungam jeb ſaimneekam ſſahdi, tad irraid ta winnam ja atlihdſina. Ja atlihdſinaſchana warr notift, zaur atrauſchanu no lohnes, un pehz pabeigta deeneſta laika zaur atklauffſchanu bes maſſas.

S. 159. Arriſan bes teem deeneſta darbeem, tam, kas deen, peenahkàs par ſawa funga jeb ſaimneeka labbumu gahdaht un wiſſu ſſahdi un truſkumu no ta nozreest, tapat ka paſtrauffgam buht wiſſeem winna liſſkumeem ſawà nammarurreſchanà.

S. 160. Ja lohne, un mitteſchana ta deeneſta behrna, jeb winnas aiſmaſſaſchana tohp pee paſſas faderreſchanas pehz patihkuma norunnata, un tadehl ne ſuhd, ja tas deenetais deeneſta ſtarpà ſahdà ſlimmibà eegultu.

S. 161. Kad tee, kas faderrejuſchees, weens ohtram ne buhtu pee laika uſſazzijufchees, tad tohp pehz noſpreeſta deeneſta laika tas kuntraſts uſluhkohts til labbi kà atjaunahſ, us til pat ilgu laiku kà papreeſch eezelts bij; bet taſſchu, ja ta pirma derreſchana buhtu us wairaf gaddeem noſpreeſta, tad ne warr to tahtaki kà wehl us weenu gaddu pahſteept.

Tai uſſazzifſchanai, woi no weena jeb ohtra janoteek, pee gadda deeneſta trihs mehneſchu preeſch gadda beiguma un pee mehneſcha deeneſta diwi neddelas preeſch pabeigta mehneſcha, ja ne paſchà kuntraſtà tadehl zittadi noſpreeſts buhtu.

S. 162. Neweenam kas deeneſtà ſtahw, nowehlehts, preeſch labprahthigi norunnata laika no ſawa funga atſtaht, ja ne patſ tas fungs jeb ſaimneeks ar meeru buhtu. Bet ja gaddahs, ka tas deeneſta behrns dohmatu wainu atraddis, ka tam ja-atſtahj, tad ne warr tas zittadi notift, kà zaur ſuhdſeſchanu preeſch teeſas un pehz winnas ſpreeſchanas.

S. 163. Zur prettim atkal tam fungam jeb ſaimneekam peenahkàs, ka wiſſch tam, kas deen, to nopelnitu lohni ne aiſturr, un ja to mitteſchamu uſnehmees buhtu, tam labbu weſſeligu ehdeenu dohd, arriſan to winnam zaur to faderreſchamu ſchamehr gan peederrigu walku par ſcho deenetaju nepareift newalko. Darra tas fungs jeb ſaimneeks ſim liſſkuman pretti, tad tas irraid urrans par weenu pahrfahpſchanu ta kuntraſta no funga un ſaimneeka puffes, un tam deenetajam brihwi ſtahw, preeſch teeſas to atmeſchamu ta kuntraſta jeb to iſlihdſinaſchamu ſawas ſuhdſeſchanas mehleht.

S. 164. Tam fungam un ſaimneekam ta walka irraid, to deenetaju atraidihſ, dehl zeetſirbigas nepaſtrauffſchanas un patgalwibas, jeb apgrehziſas, fo tas behrneem un fungeem dewis, jeb peenahkàs wilribas un tiſſſchamas darba apſliſkoſchanas, woi ar lauwi padohmu padarritu ſſahdi; dehl lihpanas ſlimmibas, kas no neſchliſtibas rohnahs, kà

arridsan dserfchanas jeb kahrfschu spehleschanas kahribas, un zittu negohda darbu pehz, tapat wehl, ja nederrigs buhtu pee ta usnemta deenesta darrifchanahm; un prohti, ka tahds saude wissu lohni, kas tam wehl par to atleekamu laiku nahktohs. Tam fungam un fainneekam brihw, tahdu, ja wajjadstigs buhtu, tai pagasta teefai nodoht, kas winnu atraida us to pagastu, pee kurra tas peerakstihts irraid.

S. 165. Buhtu tas kungs jeb fainneeks to deenesta-behrnu bes waines preeksch norumata laika atraidijis, tad winsch irraid peespeeschams, tahdam, bes tahs izpelnitas lohnes, mitteschanas, un apgehrba, wehl pilna gadda, un ja us mehnescheem faderrehts bij, diwju mehneschu maksu, bet bes mitteschanas un apgehrba atlihdsinaht.

S. 166. Tam atstahdamam deenesta-behrnam buhs wissu, ko pee sawahm darrifchanahm rohkās turreja, jeb kas winnam glabbajams bij, fungam jeb fainneekam pareisi nodoht, jeb tā aismakfah, kā jau preekschaki nospreests.

S. 167. Pee atstahfchanas, tam fungam jeb fainneekam jadohd atlaischanas gramata un apleezinafchana pehz taifnibas, tam atstahdamam deenesta-behrnam par winna deeneschanu.

S. 168. Ja schim tahdā atlaischanas gramatā kas pahrmests buhtu, kas winna tablakai maifes pelnischanai pretti stahwetu, tad warr winsch luhgtees Pollijes ismekleschamu; atrohn ta, ka ta pahrmeschana naw peerahdana, tad patti ta peederriga teefa no ferwim to atlaischanas gramatu tam isdohd.

S. 169. Bet ja kahds kungs jeb fainneeks, tahdam deenesta-behrnam, kas buhtu apgehnijees zaur leelahm rupjahm blehdibahm un wiltibahm, prett sawas paschas flaidras sinafchanas labbu leezibu dohtu, tad irraid winnam ja-atbild par wissu stahdi, kas zaur to notiftu.

S. 170. Bet kad Pollijes teefas ne warr usnemtees to faines pahrmahzifchanu, kas pee mahjahm noteekama, un winnas arridsan ne warr katrā brihdi paligā faukt, tad katram deenesta fungam jeb fainneekam pascham peeklahjabs sawu faini pahrmahziht. Sainneekam jeb nohmurrām tadehl nowehlehts sawu deenesta kauschu pahrgalwibu zaur panessamu strahpi sawaldiht, un tohs pee sawahm darrifchanahm peespeest. Tahdas strahpes, kur wajjadstias rahdahs, ne warr pahrafi eet par fescheem sitteneem ar kohku jeb patagu. Bet tam fungam tahs muischas peeder tahda mahjas pahrmahzifchana, neween pee sawas faines, bet pee katra lohzefta ta pagasta, ir fainneekeem un nohmurreem, kas paschi kahdā peenahkamā strahdaschanā preeksch kunga to pelnijuschi buhtu. Schai pahrmahzifchanai tapat japaleef pee peezpazmit sitteneem ar kohku jeb patagu jeb 48 stundahm zeetama. Tam fungam arridsan nowehlehts irraid, tahdu strahpeschanu nodoht sawam namnaturretajam, usraugam, jeb weetneekam; bet tomehr winnam pascham ja-atbild par wissu leeku walfaschanu tahs teefas, ja tahds weetneeks patš ne spehtu atlihdsinaht to pahribu, ko tas nostrahpehts buhtu zeetis, zaur netaisnu jeb pahrliezigu strahpi. Ta pahrmahziba pee weena un ta pascha zilweka weenas nedekas starpā zittadi ne warr moift, kā tahdā wihje: ka wissi tee sitteni ar kohku jeb patagu, ko tas dabujis, kohpā wairak ne istaisa kā peezpazmit. Ja kahds deenesta-behrns zaur tahdu

mahju pahrmahzibu labbojams ne buhtu, tad us bahrgaku fohdibu to buhs peederrigas Pollices rohkās nodohht. Krohna muischās tas stahw tahs Rambara-waldifchanas simā, kam ta to strahpes teefu usāemt pawehlehs.

§. 171. Schelohjāhs tas deenetajs dehl pahrakas strahpes, tad ta peederriga teefa, kà tai pareisi rahdahs, tam kungam jeb fainneekam warr uslift naudas strahpi no weena lihds peezeem fudraba rubbeleem, kas peekriht tai lahdei ta pagasta, kam tas fuhdsetais peederr. Atkal jaunās pahrkaphchanas tahs mahjas strahpes teefas, ar leelaku makfa-fchanu tohp fohditas un semmes waldifchana warr tahdu makfu lihds 25 fudraba rubbeleem zelt.

§. 172. Romirft tas kungs jeb fainneeks, tad wiina mantas nehmejeem brihwi stahw, to deenesta kuntraktu us ilgaku laifu pahrzelt jeb arridsan to atnest; bet, ja atnestu, tad teem peenahkās, tam deenesta-behrnam, bes tahs ispelnitas lohnes kad wunsch atstahj, woi puffgadda woi weena mehnescha lohni, kà wiina derriba us gaddu woi mehnescheem to isneff, atmakfaht.

§. 173. Kad faime no feewischka fahrtas, paschā deenesta starpā apprezetees gribbetu, tad zaur to til tahli no fawas deenesta faderrefchanas atfwabbinata tohp, ka arridsan preeksch isdshwota gadda gan warr atstahht, bet trihs mehneschu preeksch laika tai usfazzifchanai janoteek.

D h t r a N o d a k k a.

No nohmas jeb rentes kuntrakta.

§. 174. Kursennes semneekam ta teefa, katru pareisi wiina rohkās nahfufchu kam peederrigu gruntes gabbalu, zittam, no kurras fahrtas tas buhtu, us patihkamu laifu, prett nospreestahm klauischanahm un atlihdsinafchanahm, us dsihwofchanu jeb us nohmu eedoht, im tapat atkal zittam pateesi peederrigu semmi, prett nospreestahm klauischanahm jeb atlihdsinafchanahm us dsihwofchanu jeb nohmu nemt. Tomehr, dehl tahm Kursennes Indigenates muischneekem (prohti teem pee Kursennes ihpaschas muischneeku fahrtas pulka skaitameem) peederrigahm semnehm nolifts tohp: ka tahdas, pee strahpes tahs neleetibas, ne us ilgaku kà us 50 gaddu laifu, us nohmu jeb kihlā nodohht warr. Arridsan ne buhs, pee atdohfchanas tahdu us nohmu jeb kihlā turretu semju, pehz pahrgajuscheem nohinas jeb kihlā turrefchanas gaddeem, ne pagallam, tam nohmas jeb kihlā dewejam nedf wiina wectneekam to peerehkeneht, kas par uskohpochanu isdohhts buhtu. Pee Majorates muischahm (prohti tahdahm, kurru waldifchana weenumehr tam wezzakam tahs zilts peekriht) pawissam nekahda nohmas jeb kihlā isdohfchana, zaur ko ta majorates kunga (prohti ta kurra rohkās tai muischai janahf) teefa aiskahrta taptu. Weidohht jau irr lehti faprohtams, ka Krohna muischahm naw nekahdas dallas ar fchahm spreekchanahm tahs nohmas im kihlā turrefchanas pehz.

§. 175. Tai derribai par to nohmascham kahdas gruntes, pehz fawas ahrigas buhschanas notift buhs, jeb zaur raksteem jeb zaur norunnascham ar wahrdeem, preeksch fapuzinatās teefas, un wissa tā darrifchana pee teefas tohp protokollā farakstia.

S. 176. Zee derribas raksti irraid preefshā janess tai teefai, kas iraid teem nohmas nehmejeem ta pirms pee-eijama, lai winna, tikpat no teem raksteem, kā arridsan pee ar wahrdeem norunnata funtrakta, lemt warretu, arrig tee schinni likkumu grabmatā eestohditi preefschrafsii wehrā nemti, un pirms ne, ka pehz notikkufchas farakstifchanas eefshā teefas funtraktu grabmatas, abbejadi funtrakti fawā pilnigā spehkā nahf.

Kr hna muišhās tee funtrakti tohp zelti ar teem nohmas nehmejeem no paschas Rambara-waldifchanas, jeb no teem, kurreem ta ihpaschi to usdemusi buhtu, bet tahdā wihšē, ka tee arre nes-turretaji fawā eedabbutā teefā ne kluhtu aiskahrti.

Tahs klausifchanas par labbu to waijadšibu tahs walsts, kas tahdahm Krohna muišchahm peemilt, un lihds schim tahm ween wirfū gulleja un no winnahm ween praftitas tappe, kluht no Rambara-waldifchanas, kā pee paschas grunte peederrigas leezibas, tanni funtraktā lihds fanemtas, un tad pehz winnas apdohmaschanas, flaidraki nospreestas un ectaisitas.

S. 177. Nohmas funtrakts, kas ne buhtu tahdā wihšē sataisihšs, ne dohd nekahdu fuhdjeschanas wallu un tahm teefahm buhs wiffas fuhdjeschanas, kas no tahdeem nekahrtigem funtrakteem zellahs, kā neleetas pagallam nohst no fewim atrahdiht.

S. 178. Tanni nohmas funtraktā irraid janospreesch:

- 1) Ta zittam us dšihwofchanu jeb walkofchanu nodohra leeta, kas no ta nohmas-nehmeja treiju tizzamu leezineeku klahrbuhfchanā irraid ja apskattahs, pehz fawas weetas leeluna un rohbescheem.
- 2) Kahdā wihšē tam nohmanehmejam nowehlehrs, no tahs winnam eedohras gruntes fawu pelnu isdšiht.
- 3) Ap kurrū un us zeek laifa ta isnohmashana noteek, kurrāi tomehr Zurgu deenā, kas irraid tas gals ta semmes kohpfchanas gadda, allasch buhs beigtees.
- 4) Ta buhfchana, kurrā ta grunte no ta, kam winna peederr, tohp nodohra, kā atkal pehz pabeigteem nohmas gaddeem tam pascham ja-atdohd, arridsan ar kahdu inventariimū ta usnemta tohp un deenās ardohdama buhs.
- 5) Kahdas un zeek klausifchanas tas nohmatais usnehmees, un kurrā laifā ifweenahm janoteek. Wehl tapat, neggi tas gruntneeks jeb isnohmatais, bes tahs tam nohmatajam nodohras gruntes, wehl zittas kahdas darrifchanas usnehmees, pee kurrāhm arridsan, winnu kahrtā, mehrs, un laifs, janospreesch.
- 6) Arriq pee usnemshanas tahs nohmas no ta usnehmeja galwofchana noteek? kahdā wihšē? zeek leela? jeb woi pagallam nekahda tohp dohra.
- 7) Woi tam isnohmatajam jeb nohmatajam tahs fhahdes jazeesch, kas tanni funtrakta laifā zaur kahdu gaddijumu notiftu? kahdā wihšē un pehz kahda mehra?

S. 179. Ta teefa ne peenemm nekahdas nospreeschanas, kas ne buhtu tanni nohmas derribā fhaidrōs wahrdds eeshmotas, ja ne schinni likkumu grabmatā tahdas jau, kā kahds wisseem zeenijams preefschrafsis un spreedums eeliftas atrastohs.

S. 180. Zauna isnohmashana weenas jau us nohmu nemtas weetas irr aisleegta, ja ne patš funtrakts to ihpaschi nowehl, jeb patš isnohmatais wallu lauj.

S. 181. Katra fuhdsefchana us funtrakta, kurrar no ohtras puffes ne klusst pretti runnahts, irraid par taifnu turrama, un tahm Dollizes teefahm buhs, ja fuhdsetais to pagehretu, ar warru peespeest pee derribas peepildifchanas.

S. 182. Ne buhtu tas nohmatais pee nohmas usnemfchanas nekahdu galwofchahu dewis, tad, arridsan pat pee tahdahm meklefchanahm ta isnohmataja, fo winsch ohtrs wehl ne buhtu woi isteifdams woi kluffi zeesdams, par taifnuahm pasumis, bet kas tatschu no funtrakta nooprohtamas, buhs us ta isnohmataja gribbefchanas un winna galwas to peedsifchahu usnemt, lai tas nohmatais peespeests taptu lihdsibu darriht pehz ta isnohmataja meklefchanas. Nahdahs pehz tam, ka ta fuhdsefchana ne bij taifna, un irraid tam nohmatajam zaur to, us ta isnohmataja gribbefchanas notiffufchas peespeefchanas skahde darrita, tad schis irraid peeturrams wiffu atlihdsinaht, un wehl no tahs peederrigas teefas, ka ta leeta to isneff, ar peenahkamu strahpi ja-apelek, kas tai pagasta lahdei, pee kurras tas grunts peederr, par labbu nahk.

S. 183. Nohmatais, kad winsch, lai buhtu tam eenestis kahds buhdams, atkajjahs no sawahm usnemtahm klauisfchanahm, warr zaur teefas pee tahm peespeests tapt, ka ne apkawetohs tee semmes darbi; bet tas winnam brihw, to isnohmataju, ja schis no sawas puffes ne buhtu pehz funtrakta turrejees, preeksch teefas usfuhdseht.

S. 184. Kad kahds nohmatais to semni zaur sliktu kohpschahu leek panihft, jeb arridsan jabihstahs, ka winsch sawas nohmas apnemfchanas ne peepildihs, tad tam fungam tahs muifchas nowehlehts, to sinnamu darriht preeksch teefas un ismekleschahu luhgtees, lai pehz teefas atrafchanas, tas nohmatais, woi pee ta funtrakta turrefchanas peespeests, woi arridsan no tahs nohmas ismests taptu.

S. 185. Tee funtrakta zehleji, weens ohtram parrada irraid, dewinus mehneschus preeksch funtrakta beigahm, sinnamu darriht: woi tas wehl us ilgatu laifu pastahwehs, jeb woi wiffa ta faderreschana pehz isdshwota nohmas laifa par atschirtu turrama buhs. Irraid tas funtrakts tiffai us weenu paschu gaddu zelts, tad tahda sinnu dohschana warr notift puff gadda papreeksch; ne noteek winna, tad tas funtrakts sawa pirmaja buhschana palidams, kluffi zeeschoht wehl us weenu gaddu pahrzelts tohp.

S. 186. Tiffai zaur ta nohmataja mirschahu, jeb winna atflahdimaschahu zaur teefu, tohp tas funtrakts isnihzinahts jau preeksch ta S. 178. No. III. nospreesta nohmas gadda beiguna, ja tas ne buhtu eetaifhts arridsan us ta nomirruscha nohmataja mantneekem.

S. 187. Tam, kam ta nohmas weeta peederr, ta teefa, ka winsch tam nohmatajam to iseeschahu un aisfrawaschahu warr aisleegt, kamehr tas wiffu atleekamu klauisfchahu dehl lihdsibu darrijs.

S. 188. Kad pehz pabeigteem nohmas gabdeem tas nohmatais sawas darrifchanas naw lihdsigs tappis un galwineeku ne warr parahdiht, kas preeksch ta isnohmataja usnemnahs tahs atliffufchas darrifchanas, tad tahds deenesta lauschu kahrtai tohp peeschkirts un winnam saws parrads ja atklausa.

S. 189. Tas parradneeks, kam tahda atklauisfchana uslihta, irraid no ta funga tahs muifchas pehz semmes eeraddumu jagehrb un jabarro; tam fungam arridsan wajag

winna Krowna nobohschanas aismakfahst un tam par gabbu peeppazmit fudraba rubbelus no ta parrada noreheneht. Za seewas un behrni tahdu laufchu ne spehtu paschi fewis usturreht un sawas nobohschanas makfahst, tad teem no funga maife un apgehrt's jadabbu, un preeksch funga jastrahda un tahs seewas dabdu desmit fudraba rubbelus lohnes par gabbu.

S. 190. Tam nohmatajam ta teefa, sawu weetu eefam ne tam isrohmatajam atdoht, kamehr schis wisseem funtrahta usnenteem, nekahdas kildas buhdameem jeb preeksch paschas teefas uslikteem peenahfumeem lihdsibu darrijs.

S. 191. Konkursē (prohti kad parradu mekletaji wiffi kohpā faspreechahs ar teefas paligu prett nohmataju) par nohmataju, tas gruntes fungs jeb isnohmatais ar sawahm mekleschanahm pehz funtrahta stary scheem parradu dsunnejeem tā tohp stattihts, kà tee konkurses likkumi sche appakschā to israhda.

Par eezelfchanu tahdas usfizzibas naudas leetas un parradu buhschanā, kas, tapat grunteneekeem kà ir tahdeem, kas naudu us augleem dohd, par labbu nahktu, un turklaht taisnu likkumu wirsū dibbinatohs, tohp scheitan zeeti nospreests: ka pee konkurses zelschanas teem kreditoreem (prohti tee kam parradu mekleschana) tahs ar parradeem apkrawtas gruntes brihwi stahw, pehz dewinus mehneschus preeksch laika notiffuschas usfazzischanas, wiffus funtrahtus, lai ir us ilgaku laiku eezelti buhtu, ar eefahkumu ta jauna semmes kohpschanas gadda atnest. Tomehr tahs appaksch lassamas sinas wehrā jaleek.

- 1) Schai kreditoru teefai, teem buhs peederrecht tiffai us diri gaddeem, kas irraid skaitami no tahs konkurses sahkuma; tā, ka winneem peenahfahs, tohs agrafi eezeltus un schahdā starpā ne usfazitus nohmas funtrahtus, laut pastahweht, lihds tas funtrahta spreests nohmas laiks buhs isdshwohts.
- 2) Nohmas funtrahti, kas ta konkurses laika starpā buhtu beiguschees, lai zaur pahreeschanu to nohmas gaddu, jeb zaur to teem kreditoreem peederrigu usfazzischanas teefu, ne warr no scheem kreditoreem jeb pahrstahwejeem tahs twehruma mantas (massas) us ilgaku laiku par jaunu eezelti tapt, kà lihds beigahm ta semmes kohpschanas gadda, kurrā ta konkursē buhdama grunte us pahrdohschanas nodohhta tappusi.
- 3) Tahdi nohmataji, kas sawu weetu ne turr par lehtaku makfu, kà to spreesch tahs klausischanas tabelles, kas eetaifischanas laika usnemas, no teem kreditoreem ne warr sawā dshwoschanā brihdinati tapt, eefam tas nohmas laiks pehz funtrahta beidsees buhtu.
- 4) Nohmas funtrahti, kurreu fatureschana Jelgawas awises trihs reis fluddinata, un kurreem dirwu gabbu starpā pehz tahs fluddinachanas ne tappe pretti runnahts, pehz apdrohschinaschanas pee gruntes teefas, arrihsan ne warr atnesti tapt preeksch nohmas laika beigumu.
- 5) Nohmatajeem, kas pee usbruffuschas konkurses baschitohs, zaur to teem jauneem usnehmejeem peederrigu teefu skahdē kluht, irraid nowehlehts, sawas isdohschanas dehl peerahdamas usshypschanas tahs nohmas weetas, konkurses teefā sinamas darriht, un tad winni ar tahdahm sawahm peerahditahm isdohschanahm

preekschâ zellami wisseem zitteem kreditorreem, kurreu mekleschanas ne buhtu jau preeksch konkurses lehfschanas teesâ aydrohschinatas, jeb, kam ne peenahktohs ta wirsrohka dehl kahdas ihpaschas teesas.

- 6) Nohmataji, kas par wairak kâ weenu gabdu us preekschu aismaksa, warr tabdu preekschinsksu list aydrohschinabt peederrigâ teesâ un ta winneem par labbu nahk, kâ to israhda ta deena tabs aydrohschinafchanas.
- 7) Par jo piluigaku drohschinu to nohmataju buhs schohs likkumus, ik reis, pee eerakstifchanas to nohmas kuntraktu us tahdeem grunteem kas krohnam ne peederr, eeksch ta pagasta kuntraktu grahamatas, winneem pagasta teesâ preekschlassiht, labbi isstahsiht, un ka tâ notizzis, ihpaschi faraksiht.

Trefcha gramata.

Pollizes un semneeku teefas lifkumi.

P i r m a D a l l a.

Pirma Nodalla.

G r u n t a l i f k u m i.

S. 192. **R**ursemnes muischneeki, gribbedami sawu labprachtibu un laipnibu flaidri parahdiht, atfacka tai kriminal- un ziwil- teefas wallai (prohti tai wallai laundarritajus fohdiht un wiffadas zittas fildas un fuhdsefchanas lauschu starpâ isteefacht) kas lihds schim wiannu rohkas bij, tik labbi par saweem dsints- ka par zitteem semjakas fahrtas laudim, dehl dsihwofchanas grunta, apgrehfoschanas weetas, jeb zaur fahdu funtraktu, un tee ferwin paturr weenigi to mahjas pahrmahzibu ta ka israhda tee paffal nahfdami lifkumi.

S. 193. Ja tad muischneeki, lihds ar scho sawu plaschu teefas wallu, atdohd to wirsibu un wiffu labbumu, kas pee tahdas peederr, tad ikweens proht, ka teem arridsan wajag atswabbinateem buht no wiffahm maifaschanahm un nastahm, kas ar tahs paschas saweenotas bij.

S. 194. Kad nu pehz atraisitas dsints- buhschanas un atstahfchanas tahs teefas wallas, teem fungeem wairs neds peederr neds uslits irraid, semneekus peespeest ferwis turretees pehz saweem pawalstneeku peenahkumeem, tad wajag arridsan neween Pollizes bet wehl zittas teefas eezelt, kas tahs zittahrtigas muischneeku teefas weeta buhtu, to Pollizes waldischanu par teem laudim usnemtohs, kas appafsch muischneeku teefas wallas stahweja, un teefu un taisnibu spreestu, eefsch kriminal un ziwil jeb noseegumu un zittahm teefaschanahm.

S. 195. Tohs laudis, kas appafsch muischneeku teefas wallas stahweja, warr diwi schkirras noballiht:

Pirma Schkirra. Pee tahs peederr tee zittahrtigi dsints laudis, kas taggad buhs lohzepli weena semneeku pagasta.

Dhtra Schkirra. Schè peederr wiffi jau zittahrt brihw bijuschy laudis no semjakas fahrtas, ka frohgeri, ammatneeki, fullaini u. t. j. pr.

S. 196. Ja kriminal teefa par schahdahm diwi schkirrahm tohp tahm teefahm uslitta, furrahm ta patti jau lihds schim peederreja, tiffai ka taggad ne wajaga nekahdas atfaz-

zifchanas no muifchu waldbneeku puffes un tabehl arridsan nekahdas maffafchanas, nedf rakftifchanas teefu, nedf ufturna un apwaktifchanas mafsu no fungceem warr praffiht.

§. 197. Pollize- un ziwil-teefa pehz teem appafschâ stahwedameen fpreedumeem tohp walbta.

- 1) No pagasta teefas un muifchas Pollizes.
- 2) No 2tras nodallas to Pilsfungu-teefu.
- 3) Za femmes wirf-teefa irraid ta pehdiga pahrmekleschanas weeta eefsch ziwil-teefafchanahm to lohzecku tahs femneeku draudses, lai buhtu fuhdsetaji jeb usfuhdseti.

§. 198. Kad ta Keiserifka Majeft eet to fchehligu prahtu funnamu darrijust, lai femneeku kahrtâs laimiba un labklahfchana zillinata taptu, tad klubft nospreestis, ka wiffâs teefas leetâs, pee wiffahm derribahm, un zittahm darrifchanahm preefsch teefas, fur kahds lohzeckis tahs femneeku draudses, tas derretais, jeb winnam kahda dalliba irraid, wiffu us fchahdu ne-apfihretu pappihra lappahm warr farakftiht, un ka ne buhs nemt nekahdas pofchlines (teefas nodohfchanas) eefsch tahdahm leetahm, ta kâ arridsan dehl to fefchu prozentes pofchlineem, furru pehz §. 20. nospreestis irraid.

§. 199. Tad nu teem lohzeckleem tahs Kurfemmes femneeku kahrtâs, irraid winnu teefas frefhli nolifti, furru preefschâ tohs warr aizinaht, wiffâs teefafchanas, woi tahs aifnemun winnu pafchu galwas, woi kufflamu un nekufflamu mantu, woi teefas jeb peenahkamus, un fur tee pafchi arridsan warr fawu teefu mekleht.

Ohtra Nodalla.

No tahs pagasta-teefas un winnas eetaififchanas.

§. 200. Katrà muifchâ, jeb us wairaf muifchahm fohpâ, tohp weena pagasta-teefa eezelta, furras waldfichanâ stahw, ne ween ta Pollize bet arridsan ta wiff pirms meklejama ziwil-teefa, par teem lohzeckleem to femneeku pagastu. Tomehr appafsch winnas fpreeschanas ne stahw tahdi lohzeckli ta pagasta, kas buhtu muifchas faine, usraugi, mefcha jeb lauku fargi. Schai faweenofchanai tahs Pollizes un zittas teefas tas trihs-kahrtigs labbums, ka ne tohp tik dauds zilweki arklam atrauti, ka femneekleem ta pirma teefa no winnu pafchu kahrtâs laudim tohp fpreefta, un ka tee bes tablas ftaiagaschanas klahumâ warr pee teefas kluht.

§. 201. No teem lohzeckleem fchahs teefas un winnu islaffifchanas jau preefschaki irraid runnahts.

§. 202. Za pagasta-teefa fpreesch fawu teefu, tapat kâ wiffâs zittas teefas, Keifera wahrâ, appafsch wirf-usraudsifichanas ta augftaka ziwil waldbneeka un usluhofchanas to wirfeju teefas frefhlu.

§. 203. Za pagasta-teefa fehfeh tanni weetâ, kas tohp no muifchas waldfichanas tabehl eerahdita, un weenâ deenâ par neddelu teefu turr eefsch Pollizes un ziwil leetahm. Weenam lohzecklam tahs pafchas buhs paleekami muifchâ stahweht, kas apgabda tahs useedamas deenas darrifchanas, notiffumds fur ahtrumâ jaglahbj paligu mekle, un

usfattahts, ka wiff pa gohdam un meerá paleef. Kur wairaf muifchas weená pagastá fabeedrojahs, katra warr ezelt sawu desmitneeku. kas fá weetneeks ta paleefama Pollizes lohzefta, winna ammatá stahw. Ta pagasta teefa, fur kahdá isdarrifchana ne warr wiffa kohpá buht, tahda usdohd woi weenam jeb ohtram no saweem lohzeftleem, jeb kahdam pagasta pahrstahwejam, un nospreech, tik tahli fá warr buht, kas tam paleefamam lohzeftlam pa tahm deenahm, kad teefa ne tohp turreta, ja padarra. Tai pagasta teesai naw nekahda atbildeschana par to, fo darra tas paleefams lohzeftlis, ja schis buhtu pah-raki darrijs. fá winnam usdohts bij un peenahzahs.

Veelas waijadibos tam paleefamam lohzeftlam buhs fa-aizinaht kohpá wiffus pagasta teefas lohzeftlus, un ar sawu ihpafcu padohmu, tapar Pollizes, fá semmes kohpftanas leetás, zellu greest tam nospreedunnam, kas leclakam pulkam tabs rahdahs.

Abbas nodallas tahs Pilsfunga-teefas, wiffas sawas pawehieschanas tomehr noraida us to pagasta teefu, kurrar ja pastahw par to paklaufifchana.

§. 204. Pollizes darriifchana, wiffai pagasta teesai kohpá, ifgads teem pahrstahwejeem, appafsch muifchas Pollizes usfattiifchana, atbildeschana jadohd no sawas ammata waldischanas. Yet dehl teefas spreeschanahm jeb peenahkumeem prett paschas walits, teem lohzeftleem tahs pagasta teefas buhs karru brihd atbildeht tahm augtakahm semmes wirfihahm.

Trefcha Nodalla.

Cetaififchana to Pilsfunga-teefu par Kursemmi.

§. 205. Tahs Pilsfunga-teefas tohp pahrschirtas diwi nodallás.

Virma Nodalla. Ta pastahw eeffch teem lihdfschimigeem lohzeftleem tahs Pilsfunga-teefas. Ta walla schahs nodallas issteepjahs pahr tahm leetahm, kas pehz ziffahrtigahm eestahdischanahm un likkum-em jau Pilsfunga-teesai peederreja, tik tahli, ka tahda walla ne buhtu pa-ihfinata zaur scheem semneeku jauneem likkumeem.

Ohtra Nodalla. Ta pastahw eeffch ta muifchneeku fahrtas teefas-funga tai aprinki, wehl weena muifchneeku fahrtas Uffessera (prohti peefchdetaja) weena semneeku peefchdetaja, un ta fiktehra (prohti strihwera).

Schwi nodallai tohp peelitá weens mees uspreedeis no muifchneeku fahrtas, kurrar ihpafcu tas ammatas, filwas zaur salihgfschana isfaktirt. Wes tam winsch arridsan, kad muifchneekla Uffessers ar teefas sinnu pats fícht ne buhtu, un tahdás darriifchana, fur tam semneeka peefchdetajam ja-attahpajahs, winna weetneeks paleef, ar pilnu spreeschanas wallu. Tas pats arridsan warr nosubtihts tapr, fur kahdai ismeklefa anai us paschas we-tas janoreef, bet tiffai no tahs ohtras nodallas tahs Pilsfunga-teefas.

Kad tai ohtrai nodallai tahs Pilsfunga-teefas tiffai tahdás leetás, kas semneekus aisneimm, peekriht teefu spreest, tad neds semmes waldischana neds zittahm wirfihahm ta walla, lohzeftlus schahs ohtras Pilsfunga-teefas nodallas isfubtiht eeffch semmes Pollizes darriifchana.

§. 206. Pilskunga un abbeju muischneeka Affesseru iswehleschana, pirmâ nodalkâ noteek tapat kâ lihds schin. Bet tee muischneeki katra Pilskunga aprinki, ihpafchi iswehle to Affesseru sawas fahrtas preefsch tahs ohtras nodalkas, un to, kam ta leclaka teefa peekritte, preefschâ stahda tam augstakam zivil waldneekam us apstiprinafchanu zaur Komiteet.

Tapat iswehle tee muischneeki katra Pilskunga aprinki, to aprinka teefas fungu un to meeru spreedeju no muischneeku fahrtas, bet tomehr tikkai pa trim us trim gaddeem, un tahdus zaur Komiteet, tam augstakam zivil waldneekam par apstiprinafchanu preefschâ stahda. Ta ohtra nodalka islassa to siktchru un tahdu zaur semnes waidichanu us apstiprinafchanu preefschâ stahda.

§. 207. Katra nodalka tahs Pilskunga-teefas, noraida sawas ihpafchas sinu jeb padohinu dohschanas, tur fur wajag, un katrai sawas ihpafchas grahmatas, fur wiff farakstihst tohp un atrohnamis irraid, kas katra deenâ noteek un preefschâ nahf pee teefas. Abbahm nodalkahm arridsan katrai sawa ihpafcha teefas istaba, bet ja warr buht tanni paschâ namnâ.

Ta pirma nodalka, kâ pa wezzam, paleekami teefâ fehseh.

Ta ohtra nodalka sanahf kohpâ trihs reis par gaddu. Virmais terminis (prohti noliktis laiks) irraid no 10ta Januara lihds 20ta Webruara, tas ohtrs no 20ta Maija lihds 4ta Juhnius, treschais no 2tra Oktobra lihds pirmam Dezembrim. Tannis starpa laikôs, woi tam Affesseram jeb tam meeruspreedejam no muischneeku fahrtas, dehl to barrifchanu, kas gadditohs, wajag teefas weetâ palikt.

Tas muischneeka Affesseris no ohtras nodalkas irraid paleekams, un warr tapat kâ tee pirmas nodalkas Affesseru par Pilskungu eezelts tapt. Irraid tas meeruspreedeis trihs rei weenâ pakkal ohtras iswehlehts, un feschus gaddus sawâ ammatâ stahwejis, tad zaur to treschu iswehleschani un kamehr sawâ ammatâ paleek, winsch tohp derrigs par Pilskungu zelts tapt. Ja tanni eetaifichanas laika starpâ, kahda pahrtaisichana tahs teefas buhschanas spreesta un nowehieta taptu, tad arridsan pat tee no ohtras Pilskunga-teefas nodalkas, kam paleekams zaur iswehleschani dabubhts ammatas irraid, ne warr pagehrecht nekahdu atlihdsinafchanu.

Kad gaddahs, muischneekam, jeb tahdam kas no wiffahm Krohpa dohschanahm swabbads (Eksents), tam apfuhdsetam buht, tad tas preefhdetais no semneeku fahrtas, atkaphjahs no teefas.

§. 208. Piltenes teefâ, us Keisera Maje stetes dehl tahs winnâ pahrtaisamas teefas buhschanas dohtas pawehleschanas, ta turpat pastahwejust semnes teefa tohp atkaldita pehz sawas wezzas fahrtas, un divi Pilskunga-teefas eezeltas, ta weena par Ahspottes, Waltekupils, Embohtes un Sakkalesas, ta ohtra, par Dundangas, Ahrlawas un Piltenes Kirsphelehm. No teem lohjekleem tahs Piltenes semnes teefas tohp istaifita Ahspottes Pilskunga-teefa.

§. 209. Schahdas Pilskunga teefas wiff notal tapat tohp eetaifitas, kâ wiffôs zittôs Kursemnes aprinkôs.

S. 210. Tahs Pilteneš teefâ eezellamas divi Pilskungaa-teefas, tapat, kâ S. 205., to Pilskungu-teefu zindš kursemmes aprinkš labbad nospreestš irraid, tohp divi nodalkas pabrskirtas, un wiff tas, kas S. 205, 206, 207, to Pilskungu-teefu pehz nospreestš irraid, arribsan winaas aisneim.

S. 211. Tee peefehde aji no sem-cekū kabrtas pee ohtras nodalkas tahs Pilskungu-teefas, tahdâ nihjē tohp islastiti un ceželi. Tas aprinta teefas kungs nolaičh parwehleschanu us wiffahm pagosta teefahm fama aprinka, ka katrai, ar muiščas Pollices sinnaš to pagastu buhs šapulzinahi. Tas pagastš isiaffa weenu weetneeku, pee iswehleschanas ta peefehdetaja, un noraida to, pehz tahs teefas tureschanas kabrtas tahs ohtras nodalkas tahs Pilskungu-teefas, tanni no aprinka teefas-kunga nospreestâ deenâ. Tahs pagastš, kom wairak kâ fimis wibrifskū dwehfeles, warr par katru pabrakū dwehfeles fimu, ohtru, treschu u. t. j. pr. weetneeku wairak nosubtiht.

Pagosta šapulzinahana ne tohp peenemii nekahdi weetneeki, tik pat mas arribsan kahds weetneeks drihtst fama weetâ zittu subtiht. Tee nosubtiti weetneeki isteiz tohs, kas winneem usdohiti irraid, un tad appakšč aprinka teefas-kunga usraudsiščanas šahf to iswehleschanu, kas net-ek pehz wairuma to wehletaju, kurri katram peekriht. Preekšč kaira ammata flukst trihs iswehleti. Tas preekščneeks tahs iswehleschanas, noraida to šarasttu pre tofollu pee Gubernementa waldišchanas par apštiprinahānu. Tas, kas apštiprinahš tappis, flukst pee tahs teefas, kurrai winsch peeliktš, šwehrihahš. Tas semneeku peefehdetais ik trihs gaddus tohp iswehlehtš.

S. 212. Iswehlejamš par peefehdetaju ohtrâ Pilskungu-teefas nodalkâ, irraid tikkai tahds zilweks no ne apwainotas dšihwoschanas, kas šawu 25tu gaddu pahrleidis, un ta semneeku pagosta lohzeklis irraid. Pee tahs islassišchanas buhs ihpafchi tahds laudis mekleht, kas lassiht, rakstiht, rehkeneht mahf, un pehz diwidefmitš gaddeem no eezelščanas šahš liktumu grahmataš, neweens wairs naw nemnans par peefehdetaju, kas lassiht, rakstiht, rehkeneht ne prastu. Tahdu lohzekli ta semneeku pagasta, kas muiščas pee kungeem deenestâ šahw, ne warr par peefehdetaju nemt; šeščdefmit gaddu wez zuns, trihs wehrmindera buščanas, un tahda flunniba, kas aisleeds no mahjahm šawu kahju isželt, irraid tahs weenigas waines, kurru pehz ta nowehrschana kahda teefneeka ammata pee Pilskungu-teefas ohtras nodalkas jeb pee pagasta teefas, brihwi šahw.

S. 213. Appakšč Pilskungu-teefas no pirmas nodalkas šahw laudis no wiffahm kabrtahm, bes teem lohzekleem tahs semneeku draudjes, wiffas semmes Pollices leetâš pehz teem lihdiščinnigeem teefas liktumeem.

S. 214. Appakšč Pilskungu-teefahm no ohtras nodalkas

A. šahw Pollices leetâš tee lohzekli ta semneeku pagasta;

B. teefaschanas leetâš

- 1) tee kungi to muišču, tikkai tad, kad winni no weena lohzekla ta semneeku pagasta pehz kahdas pašcham zilwekam peederrigas, jeb šawtibas, jeb pretim ohtra peederrigas teefas, jeb dehl nepareišas walfoschanas tahs mahju pahrmahziščanas un muiščas Pollices apšubdjeti tohp.

- 2) Muishas faine, pee kuras arridsan peeberr waggari, mohberes, dahrsneeki, ar wahrdu, wiffi laudis, kas muishas lohnē un deenestā stahw, kad arridsan lohzepli ta semneeku pagasta irraid, wiffās zivil-teefas leetās.
- 3) Wiffi pagasti wiffās zivil-teefas leetās.
- 4) Wiffi tee, kas gan naw semneeku pagasta lohzepli, bet kà pa wezzam appakfch muishneeku teefas wallas stahweja, wiffās teefas leetās.

O h t r a D a k t a.

No Pollizes.

P i r m a N o d a k t a.

Pollizes liffumi.

P i r m a N o d a l l i f c h a n a.

Pagasta Pollize.

P i r m a A p p a k f c h - n o d a l l i f c h a n a.

Grundes liffumi.

§. 215. Ta Pollize fanemm eefsch fewim:

- 1) to waktu, mohdrigi gahdaht, par meeru, drohschibu, pareisibu, kà arridsan par wairofchanu tahs labflahfchanas ta pagasta, un ka wiff pa gohdam notiftu. Ta nogreesch blehdivas un noseegumus, un pee tam wiffadu derrigu padohmu mefle, kas ne pahrkahpj to winnai peenahkamu waktu, ko ihpafchi tai eerahda tee turpmaf appakfchâ lassami preekfchrafsti.
- 2) To Pollizes teefas waldifchanu, tas irraid, ta walla, pahrkahpfschanas to Pollizes liffumu strahpeht, tohs pahrkahpejus to kriminal-liffumu jeb laundarritajus fanemt un tai kriminal-teefai nodobt.

§. 216. Bes schahs abbejadas wallas, tai pagasta Pollizei arridsan uswehlehts tohp, wiffās tahdās skaidrās zivil-teefas ismekleschanās, teefu un taisnibu isdoht, fur ta teefajama leeta ne isneff pahrafi pahr 5 rubbeleem sudraba naudā.

§. 217. Preekfch pagasta Pollizes, wiff tohp ar wahrdeem islihdsinahts, bes leelas prajeffes; fuhdsetais un tas, kas apfuhdsehts, kà arridsan tee leezineeki tohp ihfōs wahrdōs pahrklausiti, tiffai kas wiffu waijadfigs buhtu, tohp protokollā farakstihst, un tad kluhst spreefts.

§. 218. Jhstās Pollizes leetās, tai pagasta Pollizei neween us wirfibas pawehleschanahm, jeb ja zits kas fuhdsetu, woi kahdu sinnu dohtu, buhs fawu ismekleschanu fahkt, bet winnai arridsan jau fawa ammata dehl peenahkahs, tahdas leetas, kas wiffus aisnem un meeru un drohschibu ispohta, usmekleht.

S. 219. Ta pagasta teefa, kà pagasta Pollize, stahw appakfch muischas Pollizes un tai atbildeschana dohb. Tai muischas Pollizei arridsan ta brihwiba, ka ta to spreedumu wiffas tahs pagasta teefas kohpà, jeb weena woi ohtra no winnas lohzeftem, warr atnest, ja winnai ta pretti-runnaschana waijadsiga rahditohs, bet winnai tabehl ja-atbild, un ta teefajama leeta par isfreeschanu tai ohtra nodattai tahs Pilsfunga-teefas preekschà janest.

Ohtra Appakfch = nodallifchana.

No tahs Pollizes-teefas waldischanas un ihpaschi no winnas strahpeschanas waffas.

S. 220. Ta pagasta-teefa warr Pollizes-wainas to lohzeftu ta semneeku pagasta, bes muischas laudim, strahpeht, ar bahrgu norahschanu, pecluhgschanu, atpakkal nem-schanu kahdas runnaschanas, atlihdsmaschanu tahs padarritas skahdes, wehl arridsan ar trihsdesmit, bet ne wairak, kohka jeb pahtagas sitteneem, ar uslikteem darbeem bes maksas un maifes, tam pagastam par labbu, un ja ilgi, us trim deenahm, un beidscht ar zeetumu, bet us ne wairak kà tschetrdesmit un astonahm stundahm, woi pee deenischkas pahrtifschanas jeb pee uhdena un maifes ween.

S. 221. Tas muischà weenumehr paleekams teefas lohzeftis warr Pollizes wainas strahpeht ar zeetu apdraudeschanu, ar, lai dauds buhtu, peezpazmit kohka jeb pahtagas sitteneem, un zeetumu us ne wairak kà 48 stundahm pee ehdena jeb uhdena un maifes ween.

S. 222. Behrnus, kam wehl naw 14 gaddi, un seewischkas tiffai ar behrnu rikstes un ne wairak kà diwidesmit zirteneem pahrmahzihst nowehlehts.

S. 223. Tai Pollizei buhs tahs strahpes nomehroht pehz tahs wainas, un nefad faru nospreestu waku pahrfahpt.

Tabehl arridsan schinni likkumu grahmatà tiffai tas beidsamais mehrt tohp preekschà rakstihst, ka tas likkumu eestahditaïs ne spehj preeksch laika isfimmahst kà jebkurrà gaddijuma ihpaschi darrams buhs.

S. 224. Ratram, kas Pollizes likkumeem prettidarrijs, bes tahs nopelnitas redsamas strahpes, wehl buhs to padarritu skahdi pehz teefas spreedumu, zif ween spehj, aisinafahst jeb atstrahdaht.

S. 225. Bes tahm leetahm, kurràs schinni likkumu grahmatà naudas strahpes noliftas, nefahda naudas strahpe irraid nowehleta, tapehz, ka tahda wairak tohs peederrigus ta wainiga speesch, un to pagastu, kurràm tas peederr, un kam par winna dohschanahm jagalwo, kà paschu to darritaju.

S. 226. Tee kohka sitteni tohp ar kohku no masa pirksta resnuma, un pahtagas pehrenes ar tahdu plaffanu plennizi dohti, kà lihds schim mehds notift, un wirf apgehrba.

S. 227. Laudis kas pahrafi par 70 gaddeem wezzi, jeb neweffeligi wahrgi, gruhstas seewas, ammatà stahwedami lohzefti tahs pagasta-teefas un ta pagasta pahrstahweji, ne warr meefas strahpi dabhuht.

S. 228. Weenas deenas zeetums jeb arrestè atstahw astonus sittenus ar kohku jeb plennizi.

S. 229. Kad likkumi tadehl neko ihpaschi preekscha-raksta, tad katra aparehkoschana weena semneeku pagasta lohzefta, turpat tohp no pagasta Pollizes strahpeta, fur ia irraid notiffusi.

Trefcha Nppalsh = noballifchana.

No Pollizes waldischanas.

A.

Drohschibas un pareisibas Pollize.

S. 230. Tai pagasta-teesai uslikts par drohschibu, meeru un pareisibu sawa ap- rinki gahdabt, tadehl winnai peenahkabs, fur kaweschana bailiga buhtu, ahtri paligu mefleht; bet arridsan tuhda tai muishas Pollizei sinnu doht.

S. 231. Tam muishâ paleekamam lohzeftam tahs pagasta-teefas buhs ifneddetas tai muishas Pollizei ar wahrdeem isteift, kas pagasta buhtu notizzis, un woi tannu wiff pa gohdam un meerâ turrabs, no leelakeem sawadeem notiffumeem tai muishas Pollizei bes kaweschanas sinna jadohd.

S. 232. Pagasta-teesai ne buhs zeest, ka pagasta laudis bes passes (parahdischa- nas grahnatas) ubbagi, deedelneeki, behali, isbehgufchi saldati, usturrabs un flehpti tohp. Tai buhs tadehl muishas Pollizei sinnu doht, bet papreeksch, ja wajjadfigs rahdi- tohs, tahdus ne-ustizzamus laudis apturreht. Tas pars peenahkabs un brihmi stahw nereen wiffai pagasta-teesai kohpâ, bet arridsan ikweenam lohzeftam tahs paschas.

S. 233. Katram lohzeftam tahs pagasta-teefas, bet ihpaschi tam, kas muishâ pa- leekam stahw, peenahkabs tai muishas Pollizei sinnamu darriht jebkurru usklikdamu sweschineeku, kas pahrafi par 24 sundahm (deen un nakti) tannu usturretohs. Bet, lai tee lohzefti tahs pagasta-teefas eespehtu tahdam likkumam paklausigi buht, tad irraid peekohdinahis ikweenam saimneekam, nohmturram, frohgeram un zittam, kas sawu paschu nammu turr, meenam lohzeftam tahs pagasta-teefas, jeb pagasta preekschneekam sinnu doht, ja kahds sweschineeks peestaiga un n airaf, ka deen un nakti usturrabs.

S. 234. Ta pagasta Pollize, uswehle weenam no saweem lohzeftem to usbraudsi- schanu par leelzetteem un zitteem zetteem. Echis lohzeftis gahda par to pawehleu bruggeschanu to leel-zettu, ka arridsan to basnizas, Kirspehles un zittu brauzamu zettu, un peespeesch pee tahdas to pagastu, kam ta peekriht. Tam pascham buhs arridsan mu- schas Pollizei sinnu doht, ja rohbeichu mehrki jeb akinimi pohsiiti, iskustinati, jeb zitta kahda rohbeichu brihdinaschana notiffusi buhtu.

S. 235. Kad uggungsgrehts gaddabs, woi meschi eedeggabs, tad buhs tam palee- kamam lohzeftam (kas muishâ stahw) tahs pagasta-teefas, ar wisseem pagasta buhda- meem djehschanas eerohtscheem glahbschana ste-atees, tohs pakuh us pagasta lohzeftus pee paliga peespeest, un peeluhfoht, ka schabs pakal nahdamas preekschrafftischanas paklausitas iaptu.

- No. 1. Kad wiffwairak zaur newihfchofchannu un nenofohpffchannu uggungrehtki zeltahs, tad buhs tai muifchas un pagasta Pollizei zeeti ismekleht, zaur fo ta nelaine zeh-
lufees, un tahds, kas ugguni ne fargadams zittam to nelaimi uslaidis, irraid pee-
fpeeschams to ffahdi aismakfahf.
- No. 2. Katra pagasta pa peezahm nohmas weetahm buhs turreht diwi fponnus, un
katra nohmas weeta weenu uggungsefffi, diwju lihds trihs afchu garruma, ffann-
galdu, un dseffchanas flohtas.
- No. 3. Talihds kad kahda ehka jeb istaba degt nemmahs, buhs tuhda fahft klaudseht
us tahdu ffann-galdinu, kas ahra pakahrts ffahw, lai fainineem neween ta nelai-
me bet zaur to ffannu arridsan ta weeta fimmama tohp. Teem zitteem mahjas
laudim buhs fchakli, ne ween durwis bet arridsan wiffus zaurumus aistrwert, fa ne
kahds zauri welkams wehffch zeltohs un tas ugguns pascha ofunfchana apflah-
pehts taptu.
- No. 4. Kad ta nelaines fihme dohta un ta ugguns weeta eeraudfita, wiffeem fain-
neekem un nohinturreem buhs ar dseffchanas eerohtfcheem un treppehm turp
fteiatees, bet teem falpeem brauffchus ar uhdeni us pehdahm paffal dohtees,
un wiffeem buhs darbotees to ugguni apdseht.
- No. 5. Weens pagasta Pollizes lohzeffli walda to dseffchanas darbu, kafam waijag
winnu klauffir, un bes winna wehffchanas ne fo ne buhs noplehft. Tas pats
arridsan tuhda noraida to fimmu no ta uggungrehta us muifchas Pollizes; winsch
leef tahs glahbtas leetas weena mallâ fanest, paturr tahdas appaffch usraudfi-
fchanas un gahda, fa ne kas fagts taptu.
- No. 6. Wiffeem pee kahda uggungrehta flahfbuhdameem laudim peenahfahs pee
glahbfchanas rohkas pafneegt, un ja behl uhdena tahluma jeb zittas wainas peh,
paliga peetruhktu, tad buhs tam lohzefflam tahs pagasta-teefas no jauna lift
glahbejus fadsiht, un tad arridsan wiffahm fainneezehm ar zittahm usauguffchahm
feewiffahm paliga faffreet waijag, bet kas ne nahktu jeb flahfbuhdams ne glahbtu,
taps strahphts.
- No. 7. Ja ta weeta tahda buhtu, fa tee flahfaki pa wehjam ffahwedami junti jano-
plehffch, lai ugguns ne plaffchahs, tad, pee leelas atbildeschanas, ne weenam to
buhf leegt.
- No. 8. Arridsan faiminu muiffchahm peenahfahs fawâ ffarpâ glahbtees, kad ugguns ne-
laine gaddahs.
- No. 9. Bes tam, muiffchas un fennes Pollizei us to jaffattahs, fa pee jaunu ehku
zefschanas, pee finehdu un uggungfurreu uftaiffchanas, fa arridsan kad fraftni
ehfi, ffurfteni pahrelahpiti tohp, ta apdrohffchinaffchana prett ugguns ffahdes ne-
fluhft aismirfta.
- No. 10. Kad muiffchâ uggungrehts zeltahs, buhs teem muiffchas jeb arridsan flahf-
jeem fweffcheem fenneekem, bes kaweschanas ar wiffeem dseffchanas leetahm p e
glahbfchanas fasteigtees, un tahda wihje palihdseht, fa winneem pawehlehts taptu.

Zai pagasta Pollizei buhs arridsan, ja to pagehre, tahs glabhtas leetas sawa glabbaschanâ nemt, un ar wahrdu, ikweenam peederr nahft un palihdseht.

No. 11. Kad meschi, krumi, filles, zaur ne-apdohmibu jeb kahdu gaddijumu eedeg-gahs, tad teem klastajeem semneekem, tif labbi swescheem kâ paschu laudim ar zirwjeem, schkippelehm x. paligâ jastreen, un jamekle to ugguns pleschanu no-wehrst zaur grahwju meschanu, fohku apzirschanu un atruhmeschanu to sarru un krumju.

S. 236. Zai muishas un pagasta Pollizei, buhs, dehl frohgu un frohgeschanas par to nomohdâ buht, ka schee preekschraffi tohp wehra ifti.

No. 1. Zai muishas Pollizei us to jastattahs, ka no ne weena kam tas brihwi ne stahw, neds us sawu paschu neds sweschu wahrdu frohas ustaisihts jeb turrehts taptu.

No. 2. Zai pagasta Pollizei, ihpaschi tam paleekamam lohzeklam, buhs usluhkoht, ka frohgeri, bes zetta laudim, ne weenam naktismahjas dohd jeb nowehl frohgâ palikt naktis starpâ, neds buhs waltu kaut, ka frohgs paliktu par plihreschanas un negohda kohrteli; tapehz winneem tohp uslikta ta atwildechana par wiffahm neleetibahm, kas frohgâ noteek. Teem frohgereem arriosan uslikts irraid, ne-ustizamus laudis fagrahbt un muishas Pollizei nodohft. Wiffem, kas tahdâ brihdi frohgâ atrastohs, tam frohgeram paliga ja-eet.

No. 3. Frohgereem jagahda par labbu peelikschanu un zittahm waijadsibahm to zetta lauschu, kâ arridsan par sawu weefu drohschibu, ihpaschi dehl ugguns nelaines; zaur peerahdamu newihshofschanu tee strahpê friht pehz teefas.

No. 4. Ro frohgeri sawa glabbaschanâ panehmusch, to buhs winneem zeeti fargahft un par to atwildeht.

No. 5. Kad frohgâ zaur eebraufuscheem semneekem jeb zitteem zetta laudim klahde zaur ugguni noteek, tad teem wainigeem, zeek tahli ween wimmu manta sueds, ta klahde ja-atlihdina.

No. 6. Kas frohgerus tahdâs leetâs, fur tee pehz sawu preekschrafftu darra, lamma jeb aiskarr, un wimmu gohdigahm luhgschanahm meera un peeclahjumu pehz, ne buhtu paklausigs, zeetihs, ja fuhdsehts tohp, kâ ta leeta to isness, peenahkamu strahpi.

No. 7. Kad frohgeri pee tahs frohga prezzes wiltibu darra, tad buhs teem, pehz tam, ka wimmu to prezzi wairak jeb masak fainaita, meefas strahpi dabhuht.

B.

Pollizes usraudsifchana ka pagasts pehz saweem likkumeem turrahs.

S. 237. Zai pagasta Pollizei peenahkaks if rihs gaddus grahmatas pehz ihpaschas preekschraffmes farakstihft, kurrâs eelikti tohp wiffi tamâ pagastâ preedsummusch, un micrujehi no wihrischka kahrtas, kâ arridsan wiffi no jauna peestahjuschi jeb atstahjuschi

lohzepli ta pagasta, ka skaidri simams buhtu katra pagasta skaitlis; un tahdas grammatas wiff wehlati Iotā Maija deenā tai muischas Pollizei par tahtaku noraidischanu us Pilskunga-teefas pirinas nodallas, irraid janodohd. Weenigi pehz scho pateefi atrohnamu skaitli to wihrischi dwehselu ta pagasta, tohp no Kambara-waldischanas tahs Krohna dohschanas un rekruschi nemshanas nospreestas un peedsihtas. Arridsan wiffahm zittahm klausischanahm, kas pehz dwehselu skaitla usliktas tohp, buhs, pehz schahm dwehselu rullēs grammatahm par to pateefigu pagasta skai.li, nospreestahm tapt.

§. 238. Pagasta Pollizei peefriht, no teem lohzepleem ta pagasta tahs Krohna dohschanas peedsiht, un par to atbildeht, ka tee wiffceem sinnami un turrami likkuni no scheem pagasta lohzepleem paklausiti taptu. Winna tadehl ne ween tohs pakuhtrus pagasta lohzeplūs pee paklausischanas peespeesch, bet arridsan, ja parradi rastohs, no tam, ar muischas Pollizes lauschānu tuhdaļ tai Pilskunga teefas pirmai nodallai sinnu dohd, lai schi no sawas pusses tad sinnatu darriht, kā tai wajjadfigi rahdahs. Ta salassischana to Krohna dohschanu noteef pehz teem pakal stahwedameem preekschraaksteem:

- a) Pee fameschanas wiffas tahs dohschanas naudas, kas weenā skaitlā no kahda pagasta Krohnam jamaksa, tikkai tahm galwahm wihrischa kahrtas, no Iota lihds botam gaddam sawu dallu buhs flahlikt; no tahdas fameschanas tomehr sinnamī nespehjneeki un nabbagi atschirrami, bet zaur pagasta spreedumu ar muischas Pollizes sinnu.
- b) To naudu, kas pawiffam weenā skaitlā no tahm Krohna dohschanahm fanahk, kā arridsan tohs zittus weenam pagastam kohpā usliktus peenahkamus, buhs tai pagasta-teefai un teem preekschneekceem, pehz taisnibas un ar wehralischanu tahs wirsi atrohnamas nospreeschanas isdalliht, un scho isdallischanu tai muischas Pollizei par apstiprinaschanu preekschā nest.

Tee preeksch schahs pahr wiffceem notikkuschas brihwlaischanas, jau brihw bijuschi un kā brihwi arraju laudis pee muischahm un pilsateem peerakstiti zilweki, naw peefkaitami pee tahs wiffam pagastam kohpā usliktas maksaschanas, tapehz, ka winni jau pehz zitta Oklada sawu teesu dohd. Tur pretti arridsan tee semneeku pagasti par winneem ne atbild, ja ne buhtu tā, ka schee zilweki sawu pirmaju kahrtu atstahj, semneeku pagasta lohzepli tohp, un zaur to, pee wiffahm winna teefahm un darrischanahm dallibu dabhu.

- c) Samneeki un nohinturri, kas pahri par 60 gaddeem wezzi, bet sawas mahjas un nohna weetas wehl paschi walda, naw atschirti no tahs pee pagasta dohschanahm flahk leekamas dallas.

§. 239. Ta pagasta-teefa, tapehz ka Kursemmē aprinka = rentejas (naudas kambari) newa, nodohd tahs salassitas Krohna dohschanas pirma nodallā tahs Pilskunga-teefas.

§. 240. Pagasta Pollizei buhs pecturreht tohs lohzeplūs tahs semneeku draudses pee tahm semnes klausischanahm, kā zellu bruggeschanas, pastineeku stelleschanas, saldatu kohrtela dohschanas.

S. 241. Pagasta Pollizei buhs rekrufschus islassiht un nodoht, arridsan no pagasta peedsiht wiffu to, kas teem lihds jadohd, prohti pehz ta preekschrafsa, kas tanni peeliffumâ schahs littumu grahnatas atrohnams irraid.

S. 242. Pagasta Pollizei buhs mohdrigi gahdaht, par atlihdsinaschanu to pehz teefas nospreestu basnizungeem un zitteem basnizas un skohlas ammateem un kalpeem, no teem pagasta lohzeekteem peenahkamu dalku un darrischanu.

S. 243. Pagasta Pollizei uswehle weenam no saweem lohzeekteem to usraubsischanu par to uskohpschanu un ustaisischanu tahdu ehfu, kâ basnizas, skohlas, basnizungu muischas, festera dsihwofli, un kas tam peederr, prohti, ja tam pagastam tahda taisischanu peenahkabs.

Tam lohzeekam, kam schi gahdaschanu uswehleta, buhs katra teefas deenâ, ja kahda jauna buhweschana jeb uskohpschana waijadfiga buhtu, no schahm leetahm sinnu doht. Ta pagasta-teefa, nospreesch tad, kas katram semneeku fainneekam jeb nohmturram jadarra, bet tam par usraugu eezeltam lohzeekam ja gahda, ka wiff tas padarrihts tohp.

S. 244. Pagasta Pollizei ta walla, wiffur, kur weens lohzeekis ta pagasta sawas darrischanas pakuhtris jeb nepaklausigs buhtu, tahdu ar sawu spehku peespeest, arridsan ja waijadsetu, tai ohtrai nodalkai tahs Pilskunga-teefas dehl winnas tahtakas meleschanas sinnu doht.

C.

L a b e l a h s c h a n a s P o l l i z e.

S. 245. Tai pagasta Pollizei buhs weenam no saweem lohzeekteem usdoht, ihpaschi par to wakteht, ka tahdi kaudis, kam neds nohmas weeta neds deenests, us sawas paschas rohkas ne fahs dsihwoht. Tas irraid tikkai teem nowehlehts, kam saws parahdams ammans, no ka winni pahrtift warr, jeb kam zitta rohziha, kas dsihwochanai peetiftu; scheem weenigi muischas Pollizes nowehleschanas waijaga, tahs muischas pagasta dsihwoht, ja winni arridsan wisseem zitteem peenahkumeem prett sawu pagastu lihdsibu darra.

S. 246. Ta pagasta Pollize eezelt arridsan weenu no saweem lohzeekteem jeb kahdu pagasta pahrstahweju par usraugu, ka no ta pagasta wiff tapu sagahdahs kâ waijaga, ka sawâ laika wiffi lauki, gammibas, mescha ataugas, plawas ta pagasta aprinka, prett lohpeem apdrohschinati buhtu, un ka tee pagasta lohzeekli ne usnemmahs sawâ wallâ, tihscham tahdas aisleegschanas pahrkahpt.

S. 247. Tai pagasta Pollizei buhs ruddent pee laika preeksch plauschanas to semneeku fainneeku laukus pahrmekleht, un pee tahdeem, kas falka, ka ne buhschoht warrecht ar sewim pahrtift, tohs laukus spreest, ka pee laika aprehkeneht warretu zeek maies un sehklas teem buhs us atdohschanu jadohd. Ja ta semneeku magasihne — kas kâ falkoht, weena swehta manta ta semneeku pagasta irraid — pee tahs waijadfigas dohschanas ne peeteek, tad tai pagasta Pollizei ar muischas Pollizes sinnas irraid jafafauz wiffi fainneeki un nohmturri, un ween lihds ar teem janospreesch, ka tahdeem, kam truhkt, palidjeht spehtu. Tai pagasta Pollizei ta walla, pehz notiffuschas farunnaschanas ar wisseem fainneekeem un nohmturreem, un ja leelakais pulks tam peekristu, tahdu fain-

neeku, kas pahrtikt ne usnemmahs, kà weenu ischkehrdetaju pehz S. 89. appafsch pahrschawejeem (Kurately) nolikt.

S. 248. Tai pagasta Polizei peenahfahs pee laika ruddeni un talihds, kad lauki nokohpti, gahdabt par tahm magasihnehm un atdohschanu to parradu, kà arridsan tahdus parradus zaur teefas peedsiht, ja kahdi pagasta lohzekli kuhtri rahditohs; un pawissam wakreht, ka notiktu pehz tahm eezelschanahm kas teitan peeliktas.

Tee wiff augsti apstipri. iati likkumi dehl pagastu magasihnehm paleef wiffi sawa spehka, tikkai tee peenahkumi ja-atschtirr, kas lihds schin tam pascham fungam tahs muijchas uslikfas bij, un ja wehl kahdi zitti likkumi zaur scheem peelikteem spreedumeem zittadi pahrtaisiti buhu.

- 1) Katra pagasta, tapat kà pa wezzam, waijaga buht pehz winna dsihwoflu skaitla, weenai magasihnei, kas ugguni ne behda un prett ugguni apdohschinatà weeta stahw, ar trin sawadahm atflehgahm, no kurrain weena ta pagasta-teefas preekschneeka un abbejas zittas tahs magasihnes dirvu usraugu rohkàs glabbajamas.
- 2) Ta magasihne stahw appafsch ihpaschu atbildschanu tahs pagasta-teefas preekschneeka un dirveju magasihnes usraugu.
- 3) Tee abbi magasihnes usraugi tohp no teem labbakeem un turrigakeem pagasta lohzeleem islassiti.
- 4) Weenigi tee magasihnes usraugi irraid tee fanehmeji un isdeweji tahs magasihnes labbibas, un teem allaschin waijaga pascheem flahht buht; tapehz winneem arridjan, kà naminaturretajeem tahs magasihnes ja-atbild par pilnigu mehru un labbinu to graudu, un tee ne drihkt sliktu nestaidru labbibu peenemt.
- 5) Ja kas magasihne irraid eeberrams jeb no ta isdohdams, tad pagasta preekschneeks ar to uswehleschanu, kas buhs jadarra, sawu atflehgu eedohd teem magasihnes usraugeem, un schee pee atdohschanas tahs atflehgas, tam pagasta preekschneekam isreiz, kas darrihts tappe, pehz ka tad, wiff, kas waijadsigs buhtu, kluhst magasihnes grahinatà farakstihst. Tai muijchas Polizei tà kà wiffai pagasta-teefai atkal no pagasta preekschneeka sinna tohp dohta.
- 6) Teem magasihnes usraugeem buhs zeeti turretees pehz to, ko pagasta-teefas preekschneeks uswehle.
- 7) Ta pahrmekleschana noteef pehz wirsibas likkumeem.
- 8) Ta nospreesta dalla tà rudsu, kà wasseraju tuhda pehz nokohpteem laukeem, labbòs graudòs, kas dihkt, magasihne jafaberr.
- 9) Isdohschana no magasihnes ne noteef zittadi, kà pehz teefas likkumeem.
- 10) Tee, kas no magasihnes us atdohschanu nemm, makfa sefchas prazentes (pagaida naudas) prohti ar graudeem, tai pagasta lahdei par labbu.
- 11) Tee augli, kas no tahdahm prazentehm sakrahjabs, arridsan magasihne jaglabba, un kad no teem buhtu tas truhkums, kas pee magasihnes warretu qadditees, atbehrts, tad tohs buhs, kad labh sirgus, ar usraugu, pagasta-teefas, un muijchas Polizes sinu pahrdohht.

- 12) Kas fawu magasihnes parradu noliftà laikà ne atlihdsina, ja ne buhtu zaur fruffu jeb tuffchu gaddu r. peemelehts, tam buhs us weetas tif dauds no wiina mantas zaur pagasta-teefas atnemt, kà par atmaksafchanu ta parrada waijadsetu.
- 13) Wiff tas pagasts kohpà, atbild par tahm ifgads dohdamahm magasihnes daltahm; un ja rohnahs truhkums, ko ne warr tuhliht atlihdsinaht, tad buhs pagasta-teefai sinnu doht tai ohtrai nodallai tahs Pilsfunga-teefas, ka schi tuhda ismekle, arrig tas parrads irr gaddijis, bes jeb zaur pagasta-teefas un magasihnes preefschneeka waines. Buhtu schee wainigi, tad teem magasihnes usraugeem waijag to truhkumu atlihdsinaht, ja nè — tad tas irraid pascham magasihnei norehkenejams, tomehr tam pagastam peenahfahs, weenumehr pee tahm nospreestahm gadda nodohschanahm palift, kamehr tas truhkums buhs atlihdsinahts.
- 14) Katram pagasta lohzeftam, kas no pagasta atstaht gribb, buhs fawu magasihnes dattu, lihds tam laikam, kad pahrrakstischanas nowehletas irraid, peenahfami nodohht, jeb galwineeku meletees, kas par to nodohschanau atbild. Tas atstahdams lohzeftis tohp zaur weenu sihmi ar fawu teefu pee magasihnes, us to pagastu aisrahdihts, furrà winsch dsihwoht no-eet, un ne atleek wiinam wairs nekahda dalliba pee tahs magasihnes fawa pirmaja pagasta.
- 15) Ja ne zaur weenlihdfigu peeaugumu un atstahjumu to pagasta lohzeftu weenà gaddà tahs magasihnes dohschanas fawà lihdsibà paleek un wiffa magasihne pee fawa pilniga mehra dabbuta tohp, tad waijag tam pagastam pee pirms noteekamas peedsichanas tahs magasihnes labbibas, to, kas truhfst jeb pahrafi irraid, peerehkeneht tai pehz teefas usleekamai dallai un tahdà wihsè to magasihni pehz dwehselu skaitla pilnigu usturreht. Weena islihdsinaschana to daschadu magasihnu fawà starpà tadehl ne warr buht.

S. 249. Tai pagasta-teefai buhs apfargahht to pagasta lahdi, kà israhda tee pehznahfdami spreedumi, un gahdaht, ka wiff, kas no wiinas isleenehts buhtu, atfal peedsihts tohp.

- 1) Katrà pagastà waijag weenai lahdei buht.
- 2) Ta pagasta lahde irraid un faturra to wiffam semneeku pagastam weenas muischas kohpà peederrigu, un zaur teefu nospreestàs waijadfibàs walkojamu mantu eeksch gattawas naudas un naudas grahmatahm.
- 3) Tai pagasta lahdei buhs, appaksch usraudsichanas tahs pagasta-teefas un diweju pagasta preefschneeku drohschà weetà stahweht, aisleshgta ar diwi atleshgahm, no furrahm weena pagasta pahrstahweja un ohtra, pagasta preefschneeka rohkàs paleek, un ne tohp nekad zittadi atleshgta, kà pagasta-teefas un pahrstahweju klastbuhschana.
- 4) Wiffas strahpes maksaschanas, ja tahm ne buhtu zits zelsch eerahdihts, wiffa zaur magasihnes auglu pahrdohschanas sanahfdama nauda, mantoschanas, pee furrahm tas pehz teefas ihstais mantneeks naw isklauschinajams, ihpaschi, man-

tas nowehleschanas, un ar wahrdu, wiff kas irraid turraims par weenu tam weffelam pagastam tohpâ peederrigu un ne tuhda isdallijamu krahjunnu, peekriht un peederr tai pagasta lahdei.

- 5) Ja kas peekriht tai pagasta lahdei, kas ne pastahw gattawâ nauda, tad to buhs pehz trin sluddinaschanahin no kanzeles, appalsch pagasta-teefas usstattischanas tai pagasta lahdei par labbu us pahrdohschanu isfaukt.
- 6) No pagasta lahdes, wiff, kas truhkinnu zeesch, pehz pagasta-teefas ismannischanas un ar muischas Pollizes wehleschanu, paligu dabbu us teefas lihdsigahin gadda rentehin (pagaidahin).
- 7) Nodegguscheem tas paligs tâ pasneegts tohp, ka tas, kas pagallam pats wainigs ne buhtu, to winnam pee jaunâs ehkas zelschanas un lauka eerohschu fagahdaschanas truhkdamu naudu dabbu, bes wiffas atdohschanas, bet tam, kas ihsti ffaidris no waines ne buhtu, pehz pagasta-teefas ismekleschanas, weena pufse jeb arridsan ta pilna nauda, us atmakfaschanu dohta tohp.
Ja arridsan gadditohs, ka pehz notiffuschas islihdsinaschanas to nodohschanu, kahds no teem makfatajeem atstahdu jeb par nespehjneeku paliftu, tad buhs to winneem usliktu dattu no pagasta lahdes makfahd. Kad tomehr tahds nespehjneeks atfal atspirgst, tad buhs pagasta-teefai bes taupischanas winnu peeturrecht, woi ar naudu tai pagasta lahdei atmakfahd, fo ta dohschana par winnu isneff, woi tahdu atstahdaht.
- 8) Kad weenam no pagasta lahdes, kas paleenehts kluhst, tad arridsan tas atdohschanas laifs ffaidri janospreesch, un ihpafchi, woi tahdai weenâ lahgâ jeb pa dallahin notift buhs.
- 9) Kas pareisi ne atmakfa, un kam tadehl naw nekahda taisna aisbildinaschana, tam buhs tai pagasta-teefai ar muischas Pollizes wehleschanu tuhda lin no winna eepelnitahin mantahin tif dauds atneem, ka wajaga, un par falihdsinaschanu tahs pagasta lahdes to zaur teefas pahrdohd.
- 10) Teem usrangeem tahs pagasta lahdes pee naudas isleeneschanas arridsan ja-apdohma, ka ta atmakfaschanas ta parrada drohscha buhtu, un ja tahda ne bij, tad winneem tai pagasta lahdei ja-atbild par to kas sustu.
- 11) Ja pagasta lahde turra sawu rehknuna grahmatu, kurrâ wiff, kas eenahk un fo isdohd, farakstihst tohp, un allasch kad weenadi woi ohtradi noteek, no tam irraid muischas Pollizei sinna dohdama.
- 12) Ja pagasta lahde irraid if trihs mehneschus japahrffaita un japahrmeffe no teem usrangeem, eefsch pagasta preekschneeka klahthuhshanas. Ja weens no scheem nomirtu jeb zittadi atstahdu, tad buhs bes kaweschanas to lahdi ta atstahjuscha jeb to mantneeku preekschâ pahrmefleht, lai, tapehz ka teem usrangeem par to pilnu naudu irraid jagahwo, warretu pakertees pee ta atstahjuscha jeb teem mantneekem, ja kas truhktu. Tai muischas Pollizei buhs to weenreis par gaddu pahrluhfoht, bet bes tam tai brihwi stahw to pafschu arridsan darriht, zeeckahrt winnai wajadsigs leekahs.

13) Ja ta pagasta lahdê glabbajama nauda tif leela peeaugtu, fa ne buhtu drohschi to ilgaki tanni taupiht, tad buhs to kursennes muischneeku draudsei us rentehm nodoh.

§. 250. Tai pagasta Polizei buhs fridi list, to gahdaschanu par nabbageem, un nomohda buht, fa faee preekschrafsi turreti kluhtu.

1) Katram pagastam peenahkaks sawus bes paschu waines nelainê krittuschus un pahrwahrguschus lohzeftus scheloh zee spehtu. Ihpaschi, us pagasta makfas jagahda par nabbaga bahrineem un tahdeem, kas jau no sawas dsimschanas, jeb peeypazmit gaddus weenâ gabbalâ pagastâ dsihwojuschi, dehl wezzuma, wahjibas, newesselibas, jeb kâ gaudeni, ne spehtu maissi pelniht, un kam ne buhtu turrigi wezstehwi, wezzaki, tehwozi un mahlijes, brahli un mahfes, behrni un behrnu-behrni, snohiti un weddefles.

2) Tahs isdohschanas pee tahdas apgahdaschanas to pagasta nabbagu un bahrimu irraid panemmamas:

- a) no tahs pagasta lahdê buhdamas naudas;
- b) no lahfrdigahm dahwanahm, un
- c) no tahm rentehm tahs pagasta = nabbagu naudas.

3) Kur wissa schahda nauda ne peeteef, tur wajaga, ja nohte usstahw, wissu pagastu skubbinahnt zaur pagasta = teesu, us ihpaschahm dahwinaschanahm, pee kurrahm, fainneefeen un nohnturreem, kâ winnu klauwschana to isness, un arridsan deenesta laudim, pehz sawas lohnes fahrtas, rohkas mihligi ja-atdarrâ.

Bet tai nospreeschana, kâ, un zif dohdams buhtu, ar muischas Pollices sinnas janoteef, preeksch wissu sapulzinatu pagastu kohpâ.

4) Keelôs pagastôs arridsan ihpaschi nabbagu pahrstahweji ar muischas Pollices nowehleschanu tohp eezelti, kas tad kohpâ ar pagasta = teesu winnus usstatahs un to naudu isdalla.

5) To eenemschanu un isdohschanu tahs pagasta nabbagu naudas, buhs tam nabbagu pahrstahwejam jeb tai pagasta = teesai, if gadda zettorkfnôs, muischas Pollices preekschâ aprehkneht. Tapat wehl tai pagasta = teesai pee atdohschanas sawa aminata, wissam pagastam ja-atbild par to isdallischanu tahs nabbagu naudas.

6) Tai nabbagu waldischana, ta walla, tahdus pagasta lohzeftus, kas zaur slinkofschanu un kuhtribu baddâ nahkuschi un tam pagastam par nastu irraid, kahdam fainneekam pehz ihpaschas salihgschanas pelikt, un tohs pee strahdaschanas speest, lai paschi maissi pelnitohs.

7) Pee pagasta nabbagu pulka peeder arridsan atstattiti behrni, furru wezzaki naw ismeflejami, wehl atlikfuschi behrni tahdu pagasta lohzeftu. Kas saldatôs nodohiti, jeb tanni pagastâ, kâ beidsami nabbagi apimiruschchi, un par furru pahrtifschanu un audsinafchanu tam pagastam jagahda.

8) Ubbagôs eet, zaur sumameem lifkuneem pagallam aisleegts.

§. 251. Talihds kad weenâ pagastâ sirgu jeb lohpu sprahgschana zeltahs, buhs tai pagasta Pollizei tai muischas Pollizei no tam sinnu doht, un schai atkal to paschu no-
laist us semmes Pollizi.

Pee tam jaturrehs pehz schahdeem liffumeem:

- 1) Wissahm Pollizes teefahm buhs waktheit, ka tahda pagasta ne weens sirgus un lohpus pehrk jeb pahrdohd, un zaur to ta ligga tohp zittahm weetahm uslaista. Tohp kahds to darroht peenahfts, un irraid pateesi kahda peelipschana notiffusi, tad irraid tahds nostrahpejams ar rudsu puhru jeb fo tas makfa, tai pagasta lahdei par labbu; un wehl, ka redsehts taptu, ar labbu Pollizes pahrmahzibu.
- 2) Buhtu abbi, iif pat tas, kas no weena zaur tahdu liggu peemeftetu pagasta sirgus jeb lohpus us zittu skaidru pagastu nolaisch, ka arridsan tas kas winnus faneh-
mis, to sinnadami darriuschi, tad abbeem weenada sohdbiba jazeesch.
Bet ja tam pirzejam ta ligga ne bij sinmama, tad tam wainigam, ja tas pahrdohs sirgs jeb lohps sprahgtu, ta nauda irraid ja-atdohd.
- 3) Apfirsuschus lohpus buhs tuhda no weffeligeem atschkirt; kas tam prettim darra, un zaur to pee tahs liggas pleschanas wainigs tohp, irraid strahpejams pehz No. I.
- 4) Sprahguschus sirgus un lohpus buhs tahda weeta, kas no gannibahm atstattu, ja mas trihs pehdas dsilli eerakt, kas to ne darra dabbu to strahpi No. I.
- 5) Kur sirgi un lohpi sprahgt, tur tam apkrituscham lohpan ne buhs ahdu nodih-
riht, kas to darra zeetihs to strahpi No. I.
- 6) Ne weenam buhs sinnu lohpu, un pawiffam ne lihpana fehrga, ar muischas lohpeem jeb fur wairak mahju lohpi ganniti tohp, lohpa dsiht, tam, kas to darra ta patti strahpe No. I. irr usleekama.
- 7) Ja kahda weeta pee sirgeem jeb lohpeem lihpana fehrga rahdahs, tad buhs to bes kaweschanas pagasta Pollizei sinnamu darriht, kas ne darihs ta, taps strah-
pehts pehz No. I.

§. 252. Katra pagasta tohp weens mehleris eezelts, furra labbad schee preesch-
raksti wehra leekami:

- 1) Ka zaur nohmas un deensta weetu meleschanas, ne gadditohs staiguli nedf pa weenam, nedf gan drihs pa ziltin, zaur fo pehz tam lehti ihsti wasanki rohnahs, un lai arridsan kungeem, kas muischas turr un fainneckeem ta atraschana to wai-
dsigu nohmataju un deensta lauschu parweeglinata taptu, buhs teem Kirspheles pagasteem weenu mehleru eezelt, pee furra nohmataji un deensta laudis, kas weetas mefle, tapat ka gruntneeki, kam weetas isdohdamas, jeb deensta lauschu waijaga, peegreestees warretu, ka zaur winneem to waijadfigu sinnu dabbutu.
- 2) Tam mehleram buhs no ta Kirspheles basnizfunga apfwehbrinatam tapt, zil ween warr buht klahumâ pee basnizas dsihwoht, un Katra swehdeenâ jeb swehta deenâ 3 stundas pehz basnizas laika, bet neddelas starpa ikdeenâ kahda no winna pascha nospreeschama stunda, fawâ kohrteli usturretees.

- Tahda starpâ winna kohrtelam buhs preefsch ifweena wallam stahweht, ka pee winna warretu pee-eet un waijadfigu sinnu dabbuht.
- 3) Katram mehleram buhs diwi schnohres gramatas turreht, kas ar Kirspehles weetneeka eerakfittu wahrdu apfihmeti.
 - 4) Tanni pirmâ faraksta tas mehleris, tohs, kas nohmas weetu un deenestu mekle, pehz tahs flahltiftas preefschfihmes, un peeraksta to pawahrdu, kristifchanas wahrdu, zilti, wezzumu, dsunteni, tad wehl to muifchu, Kirspehli, pehdigu dsihwofchanas weetu, kâ arridsan woi tas nohmu un deenestu mekletais eefsch laulibas stahw, woi tam behrni jeb nê, woi winsch nohnturris jeb deenesta zilweks, woi tam kahda ihpascha skunste jeb ammatz, pee ka winsch beidsot deenests, arrig tas warr apleezinaschanas sawas dsihwofchanas behl parahdiht, kas arridsan buhtu ar ihseem wahrdeem jafaraksta.
 - 5) Dhtrâ gramatâ winsch eeraksta tohs, kas nohmatajus jeb deenesta laudis mekle, pehz tahs flahltiftas preefschfihmes, un peeleek to pawahrdu, kristibas wahrdu, to dsihwofli, prohti muifchu un Kirspehli, kâ arridsan woi nohmatais jeb deenesta behrns meklehts tohp; wehl, zif leela ta nohmas weeta, un kahda deenesta kahrta no ta deenesta behrna tohp prassita.
 - 6) Kas nohmas weetu isdahwa jeb mekle, makfa tam mehleram 20 sudrabu kappelus, kas deenetaju jeb deenestu mekle, 10 sudraba kappelus rakstifchanas naudu.
 - 7) Kas pagehre kahdu israkstifchanu no schahm gramatam, makfa tam mehleram 20 sudraba kappelus par katru diwofahrtigu papihru lappu (Vogen).
 - 8) Tam mehleram naw brihw, kahdu deenestu behrnu jeb nohmataju usrakstih, kam naw parahdama fihme no sawa zirkahrtiga deenesta jeb gruntes funga, ka winna nohmas jeb deenesta laifs tad beidsahs, kâ winsch tam mehleram pee-teizis.
 - 9) Talihds kad weens nohmatais jeb deenesta behrns weetu atraddis, jeb gruntneeks weenu isdahwatu weetu nohinâ dewis, woi to mekletu deenetaju dabbujis buhtu, waijaga to tam mehleram sinnamu darriht, lai winsch to sawas gramatâs peeraksta.
 - 10) Tas nohmatais jeb deenesta behrns, kas fewis dahwajahs, dabbu no ta mehlera weenu fihmi par to ka tas pee winna, eeteizees, ar kurru fihmi tas pehz pabeigta funtrakta laifa sawâ wezzâ pagastâ wehl diwi neddelas palift warr.
 - 11) Tam mehleram ne stahw brihwi, tahdas fihmes pahraunah, kad winsch tam nohmatajam jeb deenesta behrnam weetu eerahdijs, un schee to ne peenemm patifdamees wehl turplikam flinkotees un staugah. Tomehr tas mehleris pagallam ne drihft, kad winsch teem arridsan ne sinnatu weetu eerahdiht, to fihmi atjau-naht bes Kirspehles weetneeka nowehleschanas. Dohma tas nohmatais jeb deenesta behrns, ka winnam zaur ta mehlera aisleegschanu buhtu pahri darrihts, tad winnam brihw to isleift Kirspehles weetneekam, kas tad to ismekleschanu tahs leetas tai ohtrai nodalkai tahs Pilsfunga-teefas uswehleht warr.

- 12) Katram mehleram buhs nohmatajus un deenesta laudis no fweſchahm Kirſpe-
lehm, kas tanni Kirſpehle, fur wiſch mehleris irraid, deenestu jeb nohmas-
weetu mekle, farwâ rulli eerakſiht, fâ arridsan gruntneekus, kas nohmatajus jeb
deenesta laudis mekletu; bet teem nohmatajcem un deenesta laudim waijaga no ta
mehlera tahs Kirſpehles, fur tee papreeſch dſihwoja, ſihni parahdiht, fa wiini
naw waſanki.
- 13) Tas Kirſpehles mehleris tohp us Kirſpehles fungu fanahſchanas iſwehlehts,
un tahdi wihi ja-iſlaſſa, kas rakſiht proht; arridsan to keſteri warr par tahdu
nemt, ja wiſch pee tam derrigs buhtu. Wiſch dabbu lohni, kas winnam no
wiſſeem Kirſpehles gruntneekem pehz notiffuſchas ſalihgſchanas iſmakfata tohp,
tapat arridsan tahs ſchnohres grahmataſ un tohs waijadſigus rakſijamus pappih-
rus. Tahs Kirſpehles fungu fanahſchanas arridsan katru brihd tohs Kirſpeh-
les mehlerus warr no ammata nozelt.
- 14) Tam Kirſpehles weetneekam peenahſahs uſſattitees, fa tahs ſchnohres grahma-
taſ pehz fahrtas kluht turretaſ, un tahdaſ daudſreih pahrmekleht.

D.

Peeklahjuma Pollize.

§. 253. Katram lohzeſtam tahs pagasta teefaſ un pagasta pahrtahwejeem, buhs
nomohdâ buht par to dſihwoſchanu to pagasta lohzeſtu, un muiſchas Pollizei ſinnamu dar-
riht, ja rohnahs pagastâ tahdi laudis, kas us negohdigu dſihwoſchanu padohdahs, zaur to
meers un pareiſiba iſpohſita tohp.

O h t r a N o d a l l i ſ c h a n a .

Muiſchas Pollize.

§. 254. Ta muiſchas Pollize irraid uſwehleta tam fungam tahs muiſchas, un taſ
pee winna ſtahw, tahdu atkal zittam uſdoht, bet tad buhs winnam farwu weetneeku pee
wahrda tahm nodalkahm to Pilſkungu-teeſu ſinnamu darriht. Tai kambara waldiſchanai
ta wakka, to muiſchas Pollizi frohna muiſchâs, uſwehleht kam patiftu.

§. 255. Katram fungam kahdaſ muiſchas brihwi ſtahw, if trihs gaddus, to mui-
ſchas Pollizi atſtaht, bet winnam waijaga tahdu atſtahſchanu abbejahm nodalkahm tahs
Pilſkunga-teeſas rakſtâs ſinnamu darriht, kas atkal augſtakâ teeſâ ſinnu dohd. Kad
tahda atſtahſchana gaddahs, tad ta tai muiſchas Pollizei peederriga bijuſt teeſa un gah-
daſchanas peekriht tai pagasta Pollizei.

§. 256. Kad kahdâ leetâ ta muiſchas Pollize jeb winnaſ weetneekſ farwus peenah-
kamus buhtu pahrkahpuſchi, tad warr ſuhdſetees pee ohtraſ nodalkaſ tahs peederrigaſ
Pilſkunga-teeſas, un teem, woi paſcheem woi zaur weetneeku, ar wahrdeem jeb zaur
grahmatu ja-aibildinajahs.

§. 257. Tas kungs kahdas muischas, jeb winna weetneefs, tiffai pehz wirf-teefas spreeduma warr saudeht to Pollizes waldischanu wirf farwu grunti, woi us muischigu laifu jeb tiffai us nospreestu brihdi, un tas stahw tahs wirf-teefas sinna, ka tahs leetas to isness, arridsan jau izmekleschanas starpâ, to apfuhdsetu no fawa ammata atimest, un to Pollizi tai pagasta teefai usdoht.

§. 258. Ta muischas Pollize stattahs us meeru un pareisibu muischas aprinki; ap-paksch winnas fargaschanas stahw tas pagasts ar farwu Pollizi, un ta patti gahda, ka winnas spreedumi, lai tee aisnentu woi tohs pagasta lohzeklus paschus, jeb to grunti, lihds gallam tohp paklausiti. Kad tadehl pagasta lohzekli naw paklausigi teem spreedu-meem tahs pagasta-teefas un winnas ammateem; un zaur pagasta-teefas strahpeschanas walku naw sawaldami, tad leef ta muischas Pollize tahdus pahrgahoneefus zeeumâ mest, un nodohd tohs par apstrahpeschanu tai ohtrai nodalkai tahs Pilskunga-teefas.

§. 259. Suhdseschananam par to pagasta-teefu fawa weeta irraid preeksch ohtras nodalkas tahs peederrigas Pilskunga-teefas. Ta muischas pollize peenemm un ismekle tah-das suhdseschanas par lohzekleem ta pagasta, jeb pagasta pahrstahwejeem dehl winnu ammata waldischanas, kas astonu deenu starpâ pehz kahdas zaur teem notiffuschas spreeschanas jeb netaisni effoschas darrischanas preekschâ nestas tohp. Ta muischas Pollize mekle to suhdseschanu ar labbu islihdsinacht, un ja tas ne warr notift, tad usleef winna tam wainigam, ka redsedama, peeluhgschanu, stahdes aismakfaschanu, naudas strahpi lihds 3 sudraba rubbeleem jeb 48 stundas arresti. Irraid ta apgrehkoschana tahda, ka leela-kas sohdbibas wajjaga, tad noraida ta muischas Pollize to suhdsetaju us ohtras nodalkas tahs Pilskunga-teefas. Irraid tas suhdsetais pats wainigs, tad nospreesch ta muischas Pollize tam lihds peeypazmit bet ne wairak, kohkus, jeb 48 stundu arresti, un ja buhtu leelaku pahrmahzibu pelnijis, tad nodohd ta winnu tai pagasta-teefai par nostrahpeschanu, bet tad tas lohzeklus tahs pagasta-teefas ne warr lihds teefâ sehdeht, un winna weeta paleef tas pagasta preekschstahweis.

§. 260. Tai muischas Pollizei ta walka, ihpachas wajjadribas, to pagasta preekschneefu un winna lohzeklus no ammata atimest, un tahdu atstahdinatu darrischanas, pa tam starpam, pagasta preekschstahwejeem jeb schahdeem lohzekleem uslikt, bet tomehr tai sinna jadohd tai ohtrai nodalkai tahs peederrigas Pilskunga-teefas.

§. 261. Ta muischas Pollize leef sanemt un tai ohtrai nodalkai tahs peederrigas Pilskunga-teefas us tahlaku teefas spreeschanu nodohd, tahdus pagasta lohzeklus, kas gruhlaki apgrehkojuschees ne ka ta pagasta-teefa sohdiht spehj, bet tatschu ne pirms, kamehr ta pagasta-teefa patti spreesch, ka ta waine leelaku strahpi pelnijusi, ka tai brihw uslikt.

§. 262. Tai muischas Pollizei brihwi stahw, semjakas kahrtas laudis, bet kas ne stahw appaksch pagasta-teefas, ja tee apwainojuschees, likt sanemt un ja tee wairak ka mahjas pahrmahzibu pelnijuschi buhtu, tai ohtrai nodalkai tahs peederrigas Pilskunga-teefas us tahlaku teefaschanu nodohd.

§. 263. Muischas Pollizei ta walka, wiffus laumbarritajus no semneefu jeb sem-jakas kahrtas likt fagrahbt, un pee pirmas nodalkas tahs peederrigas Pilskunga-teefas us tahlaku sohdu nosuhtht.

S. 264. Semmes waldischanas pawehleschanas, kas tohp tai muishas Pollizei, preekschrafftitas fluddinaschanas labbad peesuhhtitas, ta noraida pee pagasta-teefas par waijadfigu sinnamu darrischanu, bet atbild tikkai par to winnai paschai peerahdamu aislaweschamu, ja tahdas ne taptu palkausitas.

S. 265. Tahs ik trihs gaddus no pagasta-teefas farakstamas rultu grahmatas par teem pagasta lohzeekleem, ta muishas Pollize nosuhhta pee pirmas nodallas tahs peederrigas Pilskunga-teefas.

S. 266. Ta muishas Pollize, eedohd teem pehz teefas atstahjuscheem pagasta lohzeekleem bes leegschanas, bet teem tikkai us kahdu laiku atlaischameem, pehz teem pehzak lassameem preekschrafftiteem, parahdischanas grahmatas us winnu drohschas prohjam tikschanas, un leef zaur pagasta Pollizi par to wakteht, ka ne ween winnas pagasta laudis bes tahdahm grahmatahm prohjam ne dohdahs, bet arridjan swescha pagasta lohzeekli, bes tahdahm no sawahm Pollizehm isnemtahm simehm, winnas aprinkfi ne usturras.

S. 267. Katrs semneeku fainneeks jeb nohmturris tahdas weetas, kas no refruhschu nemschanas swabbada, dabbu no muishas Pollizes par to, ka winnam pee tahs muishas tahda weeta, sismi ar to winsch drohschi warr zaur wissu Gubernementu staigaht, bet schahda sime tomehr ik pussgaddus atjaunajama irraid. Katrs zits lohzeeklis ta pagasta, dabbu pehz isluhgatas nowehleschanas no muishas Pollizes, parahdischanas grahmatu us zetta eeschanas. Tahs Kirspehles teefa, pee kurras kahdas muishas pagasts peederr, weens fainneeks jeb nohmturris ir bes grahmatas us 4 deenahm no mahjahm drihfft atstah, bet tomehr tam muishas paleekamam wakts lohzeekiam tahs pagasta-teefas sinmami jadarra, ja us ilgaku laiku ka 48 stundas iseet gribbetu.

Deenesta laudis tikkai ar fungu sinnas tahdu grahmatu no muishas Pollizes warr dabbut.

Deenesta laudis un wissfi lohzeekli ta pagasta, kas naw fainneeki jeb nohmturri, bes pagasta jeb muishas Pollizes sinnas pagallam ne drihfft no pagasta ahra iseet.

S. 268. Tai muishas Pollizei peenahkaks, to tahda wihse ismekletu grahmatu, ja tam no teefas pusses ne kas prettim ne buhtu, 24 stundu starpa isdoht. Ja kahds, kas ta pehz preekschrafftu to grahmatu mekleja, tahdu ne dabbu, tad winsch warr pee ohtras nodallas tahs peederrigas Pilskunga-teefas suhdsetees, kas pehz uspraffitas sinnas no muishas Pollizes, dehl tahs aisleegschanas waines, un pehz ismekletas leetas, woi no fewis tam suhdsetajam to grahmatu eedohd, jeb tam pawehl meerâ palift.

S. 269. Ja kahds lohzeeklis ta semneeku pagasta pahrafi par sawu laiku nohst paleek, us kuru winsch to grahmatu dabbutis, jeb aiseet winsch no ta pagasta bes nowehleschanas, tad warr muishas Pollize tahdu list no kanzeles fluddinaht ka wasanku un mekleht ka winsch klubst isdohis.

S. 270. Ta muishas Pollize pehz scheem preekschrafftiteem tai pirmai nodallai tahs peederrigas Pilskunga-teefas, bes laweschanas sinnu dohd, no wisseem sawadeem notikkumeem un ohtru padohmu gribbedamahm leetahm.

§. 271. Tas zivöl wirf waldneeks nolaisch farwas parvehleschanas us muischas jeb pagasta Pollizi, zaur Pilskunga-teefahm; jeb arridsan kà wansch par labbu turr, teescham us pagasta un muischas Pollizi, un ja tà noteek, teescham pee winna pascha atkal janahk tahm atbildeschanahm par to isdarrischanu.

Trescha Nodallifchana.

No Pilskunga-teefas, Pollizes ammatà.

§. 272. Katrai Pilskunga-teefai buhs pehz farwas schimmis liffumds eezeltas Fahr-tas darriht, kas tai peenahkabs un usvehlehts.

§. 273. Ta ohtra nodalka peenemum un ismekle subdieschanas par pagasta un muischas Pollizi, bet tahdahn waijaga dirwju neddelu starpà, pehz kahdas notiffuschas spreeschanas jeb nepareisi effoschas darrischanas tahs pagasta jeb muischas Pollizes, preekschà nestahm buht, zittadi subd ta subdieschanas teefa. Tahdas leetas, furràs schahs teefas ne warr paschas par to muischas Pollizi spreesst, winnas preekschà ness tam Gubernementa wirf-waldneekam, bet tohs pee waines atrastus lohzehtus tahs pagasta teefas, winnas paschas nostrahpe, jeb tohs nodohd tai kriminal teefai, ja leelaka strahpe pelnita buhtu, kà winnahm nospreest walla. Altrohnahs, ka tas subdetais patz irraid wainigs, tad ta teefa winnam nospreech to atmaksaschanu wissu isdohschanu un to leelaku strahpi, kas ween schahs teefas rohkàs stahw.

§. 274. Ta ohtra nodalka tahs pilskunga teefas ne warr leelaku naudas strahpi uslift, kà 5 sudraba rubbelus tai pagasta lahdei par labbu, pee ka tas winnetais peederr; feschdesmit kohkus jeb pahtagas zirtenus, un 8 deenu arresti pee uhdena un maises, jeb feschu deenu strahdaschanu bes makfas un us pascha maises.

§. 275. See §. 222 lihds peefaitamur §. 228, tai ohtrai nodalkai tahs Pilskunga-teefas, kà aprinka Pollizei arridsan preeksch azzim jaturra.

§. 276. Tahs Pilskunga teefas irraid noliktas appaksch ta Gubernementa wirf-waldneeka; winnas dabbu no ta parvehleschanas un tam atbildeschanas dohd no tahs isdarrischanas. Subdieschanas par Pilskunga-teefas tohp tam wirf-waldneekam ta Gubernementa preekschà nestas, bet tomehr tam waijaga notift, feschu neddelu starpà pehz kahdas notiffuschas spreeschanas jeb nepareisi effoschas darrischanas tahs Pilskunga-teefas. Kad tas Gubernementa wirf-waldneeks treiju mehneschu starpà pehz nodohtas subdieschanas, no tahs Pilskunga-teefas nekahdu atbildeschanu ne prassa dehl winnas, tad tohp tas uslyhkohts tà, ittm kà tas Gubernementa wirf-waldneeks to subdieschanu par neleefiq turra.

§. 277. Kad pee tahs ohtras nodalkas tahs aprinka Pollizes kahda laundarrischanu ussubd'eta, kas bahrgaku sohdbu pelaijusi, kà winna nospreest drihkt, tad winna to leetu noraida us kriminal-teefu.

§. 278. Kad leelaks pulks leezineeku japahrklausa, jeb apffattischanu, un pawissam teefaschana us paschas weetas waijadsiga buhtu, tad nosuhtha ta aprinka Pollize

weenu teefas lohzeffi no muifchneeka fahrtas, ar weenu ffrühweri turpat, fas tohs leezi-
neekus pahrlaufa fà peenahfahs, to apffattifchani leef norift, tohs teefatajus isklaufa,
un to ismekleschani tamehr pabeids, bet pats nefo ne fpreesch un to ismekleschanas Pro-
tokollu tai ohtrai nodalkai tahs aprinka Pollizes fpreeschanas labbad nodohd.

Dhtra Nodalka.

No apgrehkoschanahm prett Pollizi un wiinu strahpehm.

Pirna Nodallifchana.

Grunta liffumi.

S. 279. Pollizes liffumi nefahs us to, nowehrft wiffu, fas walfts lohzeffu droh-
fchai dffchwoschanai un labklahfchana pretti stahw. Wahrhafpshana tahdu liffumu,
woi teem prettim darroht, woi zaur nedarrifchani ta, fas irraid pawehlehts, irraid ap-
grehkoschana prett Pollizi.

Tahdam apgrehkoschanahm prett Pollizi irraid Pollizes strahpes breedinatas, prohti
tahdas sohdbas, fo tahs Pollizes strahpes teefa, zaur to spehfu schahs liffumu grahma-
tas, tam pahrfahpejam uslift warr. Ja tadehl kahda pahrfahpshana tohp atrasta tahda,
fam leelakas strahpes wajaga, fà tai Pollizei brihw irraid nospreest, tad wiina tohp
turreta par weenu blehdibu, un tas darriais irr nodohdamš friminal-teefai.

S. 280. Schimi liffumu grahnata dashadas tahdas pahrfahpshanas tapš preef-
fchà listas; tahdas leetas, fas fchi mis liffumòs ne buhtu aishnemas jeb flaidri noteiftas,
tohp pehz Pollizes wiffieem peederrigahm eestahdischanahm teefatas.

Dhtra Nodallifchana.

No tahm apgrehkoschanahm prett Pollizi.

Pirna Schkirra.

Apgrehkoschanas prett meeribu, pareisibu un drohschibu.

Pirna Appaffch-nodallifchana.

Apgrehkoschanas prett walfts eefschligu meeru, pareisibu, drohschibu, fas
wiffus aisteef.

S. 281. Ja fas weenu no Pollizes fluddinatu pawehleschani faplohfa jeb noslehpj,
jeb zaur wiltigu isstahstifchani, fajufschani un dumpi zelt, tohp winsch strahpehts, fà
taifni rahditohs.

S. 282. Ras femmes liffumus un eestahdischanas nizzina, furneschani prett wal-
dischanas fazelt melle, tam buhs fanemtam un Gubernementa waldifchana nodohfam
tapt.

S. 283. Ja kas eedrohschinajahs weemu fabeedroschanu bes waldischanas sinnas uszelt, tad buhs tahdu pulku ischfirt, un to preekschneeku lihds ar winna beedreem (sel-leem) pehz nopelnuma pahrmahziht.

S. 284. Kas dumpi zelt us prettim turrechanu prett waldischanas likkumeem, jeb griibedams no farwas wirsibas to ar warru ispspeest, tohp ar farwu faspreestu pulku, ka winna darrischanu to isness, woi pehz Vollizes likkumeem strahpehts, jeb kriminal-teefai nodohts.

S. 285. Katru patgalwigu jeb nepareisu fapulzeschanu to pagasta lohzeftu, buhs tai Vollizei isklibdinahst; tee dumpineeki kluhst pehz nopelnumu strahpeti, jeb pirmai nodallai tahs semmes Vollizes nodohti.

S. 286. Katra nepaklausischanu prett pagasta un muishas Vollizi un waldischanas likkumeem tohp pehz nopelnuma strahpeti, un ja ta waine leelaku strahpeti, ka pagasta Vollize spehj uslift, tad tas wainigs irraid nodohdams ohtrai nodallai tahs semmes Vollizes.

S. 287. Kas pakuhtrs rahdahs pee ugguns nelaines glahbschanas, jeb to pagallam aisleedf, tohp pehz nopelnuma strahpehts.

S. 288. Dehl flehpschanas to isbehafschu saldatu jeb nesimmamu kauschu bes parahdischanas grahmatahm, wiff paleef pehz tahm wezzahm augstahm parwehleschanahm; bet tomehr tas, pee ka tas behglis apflehpahs, kad winsch pats to sumamu darra, ta strahpe tohp atlaista.

S. 289. Ja nohst palischanu kahda pagasta lohzefta pahr farwu nospreestu laifu, jeb ta aiseeschana bes zeltu grahmatahs, ka redsams buhs tohp strahpeti.

S. 290. Ja isspreeschana par nepareisu walfoschanu tahs pagasta Vollizes wallas, peederr pee ohtras nodallas tahs Pilskunga-teefas.

S. 291. Ja kas waldischanai garram eedams, pats farwu teefu nemmahs un paligu mekle, fur rahds naw wehlehts, ka lihdsibas dehl, ja kas farwu parradneeku pats isklibla, ja kahdam farwu sagtu leetu atnemmi un to ne nodohd klastakas pagasta Vollizes rohkas, tad buhs tam, ja schamehr naw kam warru darrijs, pehz Vollizes spreedumu strahpetam topt.

S. 292. Kas blehschus sinnadams flehpi, jeb teem pee ismukschanas palihds, irraid strahpejams.

S. 293. Kas weenu arrestantu wallam palaisch, tam pee behgschanas palihds, jeb kahdu winnam ustizetu zeetumneeku leef ismuft, tohp no Vollizes pahrmahzihts. Wuhnu winsch zeetumu uslaufis un to arrestantu ar warru atswabbinjis, tad tohp winsch kriminal-teefai nodohts.

S. 294. Ja kas no zeetuma isspruktu, tad buhs tam ohtru reis tik ilgi sehdeht, ka winnam papreeksch nospreefts bij. Bet ja ta zeetuma strahpe tam ihpafchi ne bij nospreefta, tad ta zaur spreedumu par paschu to wainu uslifta zitta strahpe tohp leelaka zelta.

S. 295. Kas eedrihstetohs, lohzeklus tahs pagasta-teefas jeb Kanzleijas zaur dahwanahm apmahniht, irraid tapat kà tee, kas dahwanas nehmuſchi, kriminal-teefai nodohdami.

Dhtra Appakſch = noballifchana.

Agrehkofchanas prett tizzibas draudſem.

S. 296. Kas eedrohſchinatohs Deewa-kalpoſchamu nihzinaht, baſnizà, kamehr Deewa wahrds turrechts tohp, pilnà balſi runnaht, brehkt, ſneeclu, trohſni zelt, irraid no baſnizas ahra iſweddamš un tohp no Pollizes pahrmahzihts.

S. 297. Kas dehl tizzibas kildas faht, tohp zeeti norahts, un ja tas ne palihds, no Pollizes ſtrahpehts.

S. 298. Tahdeem kas ar wiſſadeem blehneem darbojahs, un leelijahs zilweki effoſchi, kam ſawadi ſpehti, kà burwji, mantas razzeji, ſihlneeki, winnu neprahſiba ar ſirdigu pamahziſchamu preekſchà jaturr; tai Pollizei buhs winnus zeeti wakteht, un ja ne mittejahs ſawus mahmus dſiht, liſt ſagrahbt un pee Gubernementa waldiſchanas noſuhriht.

S. 299. Ja kas mehginatu ſweſchu tizzibu eezelt, un ne ſautohs zaur Pollizi atgreetees no ſawas neſaprattigas uſnemschanas, tad buhs tahdu ſagrahbt un pee Gubernementa waldiſchanas noraidiht.

Trefcha Appakſch = noballifchana.

ſhrafchans agrehkofchanas prett Pollizi dehl drohſchibas.

Pirmais Noſchkirrums.

Agrehkofchanas prettim paſchu zilweka drohſchibu un prett Pollizes liſſumeem par apſargachanu tahs dſchwibas un weſelibas.

S. 300. Kaufchanas, pee kurrahm ne weens gruhſi eewainohſts klius, tohp no Pollizes pahrmahzitas; irraid ta eewainoſchana tahda, ka ta ſakauta weſeliba jeb kahds no winna lohzeekteem warretu maitati buht, tad tas kahweis kriminal-teefai janodohd.

S. 301. Ja kas zitta nammà, dſihwoſki jeb kohrteli bes waktas eelauschahs, tad irraid wiſch ſtrahpejams, kà ta leeta to iſrahda. Tam eedſihwotajam peederr ta mahju teefa, prohti tam irraid brihw glahbtees zaur peenahſamu prettinturreſchamu, un ja waijaga, arridsan mahjas-laudis un fainimus paligà ſaukt, bet tikkai ne buhs tam pahraſi darriht, kà nowehlehts, zittadi wiſch taps ſtrahpehts.

S. 302. Ne weenam lohzeſtam tahs ſemneeku draudſes jeb tahdeem, kas zittahrt appakſch muischneeke-teefas ſtahweja, buhs ſawà nammà jeb ſewim klahſt, ſchaujamus eerohtſchus turreht, ja tas winnam ne buhtu ihpaſchi no kungeem wehlehts. Kas tam pretti barra, ſaude to eerohtſchu tai pagasta lahdei par labbu, un pehz waijadſibas wehl no Pollizes tohp ſtrahpehts.

Kad tahds, kam brihw eerohtschus turreht, ne-apdohmigi zittu eewaino, jeb kahdu skahdi pabarra, tad buhs wimmam to atlihdsmah, un no Pollizes strahpetam tapt. Za gaddahs ta, ar kahdu, kas ne drihst eerohtschus turreht, tad winsch tohs saude, wimmam ta skahde ja-aismaksa un winsch tohp ar wiffleelaku Pollizes strahpi aplifis.

S. 303. Za kas bes pascha nelaines, zilweku no slexfaweem, uhdens jeb ugguns breefmibahm glahbt warredams to ne darrija, tad tahda wiinna zeetsirdiba wisseem laudim fluddinajama, un winsch pehz nopelnuma strahpejams.

S. 304. Katram peenahkaks noslihfuschus no uhdeni ahra wilft, ka arridsan twaifos apflahpuschus us ahru isneft, tahdus, kas pakahruschees atraifht un ahtri paligu mekleht, kas scho tuwaku mihlestibas liffumu pahrfahpi, fluhst no Pollizes pahrmahzihis.

S. 305. Za kas ahra prahtu paliffuschus laudis ne liktu tuhda fagrahbt un Pollizei nodohht, tad winsch Pollizes strahpe friht.

S. 306. Za kas, bes ihpaschas Gubernementa wirfibas nowehleschanas plehsigus swehrus, ka lahtschus un wilkus, turra, tad buhs tohs swehrus apfaut, tahs ahdas pagasta lahdei par labbu pahrdohht, un to liffumu pahrfahpeju zaur Pollizi strahpeht. Buhtu tee swehri skahdi darrijuschi, tad wimmam wehl irraid jamaksa. Kam buhtu ta preefschrafsita nowehleschana swehrus turreht, un ne-wihsho aishfargahht wiffu skahdi, tam buhs saudeht tohs swehrus, aismakahht to skahdi, un no Pollizes strahpetam tapt.

S. 307. Kas mahju lohpus turra, bet no kahdas nikras dabbas, un ne gahda aishfargahht wiffu skahdi, tam buhs to notiffuschu skahdi makahht, to niknu lohpu saudeht tai pagasta lahdei par labbu, un no Pollizes strahpetam tapt.

S. 308. Kas Pollizes preefschrafsitus traffu sumu pehz, wehra ne nemm, fluhst strahpehts.

S. 309. Kas sumus prett zilwekeem rihdi, tohp strahpehts, ka wajadfsigi rahdahs.

S. 310. Kas zittus zaur ahtru braufschanu jeb jahschanu eewaino, tam irr jamaksa ta dseedeschana un wehl Pollizes strahpe jazeesch.

S. 311. Za kas bahrgas draudeschanas prett zitteem leef dsirdeht, tad tahds ne ween irraid pahrmahzams, bet tas eebedehts arridsan warr galwoschanu prassitees, un kad tas prassitais tahdu ne warr doht, tad tohp winsch nolifis appafsich Pollizes fargaschanu.

S. 312. Kas ehdamas leetas jeb dschrenu, kas wesselibai kaitigas, pahrdohd, tohp no Pollizes strahpehts.

S. 313. Kas ehdamas leetas jeb dschrenu wiltigi fajauz, to saude pagasta lahdei par labbu.

S. 314. Kas naw paklausigs Pollizes liffumeem, dehl fargaschanas, ka lihpanas sehrgas ne plehschahs, irraid pehz nopelnuma strahpejams.

Ohtrs Noschfirrums.

Pahrfahpochanas prett mantas drohschibu.

S. 315. Katra, tihscham jeb zaur newihshoschanu zittam pee wiinna mantas pabarrita skahde, no ta darritaja, zif ween tas spehji ja-atlihdsmah, un tas patz wehl tohp, ka ta leeta to isneft, strahpehts.

S. 316. Wiff, kas noteek no wiltibas, jeb zittam par skahdi un nihzinafchanu winna mantas, irraid ja-aismakfa un no Pollizes ar strahpi ja-ableef.

S. 317. Kas kahdus lauka wahrtus atwerr un ne aishwerr atfal, ta, ka zittam zaur lohpu jeb sirgu fastreeschanu jeb isklichchanu skahde noteek, un kas sawus sirgus jeb lohpus zitta laufos jeb gannibas dsenn, tam ne ween ta skahde ja-aismakfa bet wehl peenahfama strahpe jazeesch.

S. 318. Kas, meschds, gannibas un laufa ugguni sakurr un aiseedams to ne apdsesch, tam to skahdi, kas zaur to gadditohs, buhs zif spehj makfah un wehl Pollizes strahpi dabbuht.

S. 319. Sagschana, prohti sleppena panemfchana fiveschas mantas ar wiltigu padohmu, tohp pirina reije un kad ta sagta leeta naw dahrgaka par 5 fudraba rubbeleem ar Pollizes strahpi soh dita, un tam saglam wajjaga to sagtu leetu ardoht, jeb, ja ta wairs winna rohkas ne buhtu, to aismakfah woi atstrahdaht.

Sagschana ohtra trescha lahga, tohp tapat strahpeta, kad ta sagta leeta ne makfa wairaf, ka 5 fudraba rubbelus.

Bet kas wairaf, ka 5 fudraba rubbeli isneff, sadfis, tapat ka tas, kas jau zetortâ lahga soh, lai ta sahdsiba arridsan ne isnestu pahrafi par 5 fudraba rubbeleem, tohp kriminal-teefai nodohts.

S. 320. Sahdsibas beedri un slehpeji tohp pascham saglam lihds strahpeti.

S. 321. Ja kas sagtas leetas sinnadams pehrf, tohp winsch par sagta beedri turrehts.

S. 322. Kas leetas no laudim pehrf jeb kihlâ nemm, kam tahdas leetas ne warr buht, un tahdas ne darra Pollizei sinnamus, tohp strahpehts.

Tas pats noteek, ja kas leetas pretti nemm, kurru peenemfchana jau zaur sluddinafchanu aisleegta.

S. 323. Kad atflehgu kalleis weenu atflehgu, bes fungu jeb ta zilweka sinnas, kam winna peederr, atdarra, jeb jaunu atflehgas behrnu pataifa, sleppenu atflehgu woi muhfejumu dselj ne-ustizamu lauschu rohkas dohd, tad buhs tam to skahdi, kas zaur winna neprahribu notiftu, zif spehtu aismakfah un kriminal-teefai nodohtam tapf.

S. 324. Kas Pollizei sinnu ne dohd, kad kahdu leetu atrohn, tohp strahpehts, un tam wehl jamakfa ta skahde, kas zaur to noteek.

S. 325. Kad weens ohtram pahrdohfchanâ, woi pirfchanâ, jeb zittas derribas pahribu darra, tad tahda leeta Pollizes preefscha weenigi tad peederr, ja ne isneff wairaf ka 5 fudraba rubbelus, zittadi pagasta-teefai jaspreesch. Tahdas pahribas jateefa ne ka noseegumi, bet ka ziwil-teefas leetas.

S. 326. Ur wiltneekeem tapat darrams, ka ar sagleem.

S. 327. Ja kas fiveschu mantu sawa wallâ us ferwin greesch, tad irraid winsch, bes tam, ka ziwil-teefas fungs to atdohfchanu nospreesch un pee tahs peespeesch, wehl no Pollizes ta laupijuma pehz strahpejams.

S. 328. Kas zaur draudekleem un wiltigeem eemesleem no zitta fo iswiff, tohp strahpehts, ka ta laupifchana to isneff.

S. 329. Ja kas leelakas rentes (pagaidas) nemm, kà lifkumi nowehl, jeb ja tam, kas us parradu nemm, jasohlabs, ar leelaku mehru, woi labbaku leciu atdoht, kà winsch dabbujis, wehl, ja kas rentes no rentehm (auglu auglus) nemm, jeb tas parradu deweis naudas weeta prezzi eedohd, un to pahrafi dahrdima, kà pehz taisnibas isness; tapat, ja winsch wehl ihpaschas dahwanas (kuffikus) isdingejahs un fanemm, aikal, ja zits us ruddena pagaida isdohd, bet ar to derribu, ka ta atdohdama labbiba fchun lehtaka japalaisch, kà tirgus isness; tad wiffahm tahdahm derribahm buhs weltahm un sudduschahm buht, un plehsigam auglu dsimejam, kà ta waine prassitu, no Pollizes strahpetam jeb kriminal-teefai nodohitam tapt.

Tai pagasta Pollizei jau dehl fawa ammata teefas paligs meklejams pretsim tahdeem, kas pagasta lohzeftus zaur auglu dsihfchanu plehsch.

S. 330. Wiffas jau zaur augsta Keisara Afajahm aisleegtas laimes spehles, ir fche tohp leegtas un appatsch strahpes noliftas; tapat arridian fohgeri, kas fahrtes un faulinus us tahdahm laimes spehlehm pasneedf, un tahdeem weetu dohd, irraid strahpejami.

S. 331. Kas ar wiltigu padohimu zaur lifschefchanu eenaibu zelt stary laulateem draugeem, raddeem, fungeem un faines, irraid strahpejams, kà winna wiltiba to isness, tam ja-atlihdina ta ffahde, un winsch irraid pahrmahzams.

S. 332. Kas behrna fahrtas zilwekeem us parradu dohd, jeb no winneem fo pehrf, faude to, fo winsch dewis, atlihdina, fo pirzis, un wehl strahpi dabdu.

Seewahm us parradu doht jeb no winnahm labbibu pirft bes wihru sinas, irraid aisleegts pee atmafafchanas strahpes un Pollizes pahrmahzibas. Tapat buhs notift, ja ne atdalliti dehl, kam pilnias wezzums, fo pahrdohu, kas wezzakeem peederr; bet teem jau atdalliteem dehleem no pilniga wezzuma irraid brihw-walla par fawu daltu.

S. 333. Ja kas no saldareem munderes, jeb zittas farra ammatam peederramas leetas pehrf, tad tohp ar tahdu darrihts pehz teem wisseem wehra leekameem preefschrafsteem.

S. 334. Krahpschana no deenesta laudin, un usizzetas mantas isfchkehrdeschana, tohp strahpeta pehz teem lifkumeem, kas fagschanas labbad dohti.

S. 335. Dehl wiltiga mehra un swarra, kà pat kannepeju un linnu wiltigas fajaukschanas, irraid jaturrahs pehz teem tadehl sinnameem lifkumeem.

S. 336. Kas fwefchu wahrdu peeleekeh, tohp strahpehts, jeb ja zaur to leela ffahde notiffusi, kriminal-teefai nodohs; tas pats noteek ar teem, kas fwefchas parahdischanas grahmatas par faweeem preefscha rahda.

S. 337. Kas zittu nepareisi apfuhds, dehl Pollizes pahrfahpschanas, irraid strahpejams. Nahda ta nepareisa fuhdseschana us kahdu blehdibu, tad tas pats fuhdsetais kriminal-teefas rohkas nahf.

S. 338. Kas zaur ne-apdohimibu wainigs tohp pee ugguns nelaines, tam buhs kà spehjoht to ffahdi atlihdinaht, un kà aplanneekam strahpi dabduht. Tihschami dedsinataji peederr kriminal-teefas rohkahm.

S. 339. Ja kas zaur sliftu nammaturrefchanu, rihschanu un plihfeschanu par nab-
bagn tohp, tad buhs tahdaim, pehz teefas atrafchanas, ne ween farvus parradus atfrah-
daht, bet wehl ihpafchu Pollizes ftrahpi dabbut, jeb krimiaal-teefai nodohdam tapt.

S. 340. Tahdus, kas dahwanas falaffidami preefsch zitteem apkahrt staiga, bes
Gubernementa waldischanas sinnas, buhs fagrahbt un pee pirmas nodallas tahs Pils-
kunga-teefas us tahlafu noraidifchanu pee Gubernementa waldischanas nosuhtht.

Trefchais Nofchfirrums.

Pahrkafpifchanas prett zilweka brihwibas.

S. 341. Wasankus, ubbagus, parradneefus, kas flehpjabs, blehdneefus, un tah-
dus, kas ar blehschu darbeem pinnahs, warr kurfch katrs fagrahbt un flahatakâ Pollize no-
doht. Bet ja kas bes tahdahm leetahm zitta zilweka brihwibu aistiftu, to fagrahbt,
zeelumâ leef, tam ne ween fhahdi aismakfahbt bet wehl Pollizes ftrahpi zeest buhs.

Zettortais Nofchfirrums.

Pahrkafpifchanas prettim gohda.

S. 342. Par tahdu, kas darbôs jeb wahrdôs zittu nizzina jeb zaur negohda grahna-
tahm apfmeij, buhs, fâ pareisi rahdahs, nospreest, peelihgschanu, gohda leezibas doh-
fchanu, atuemfchanu fawu negohda wahrdu, woi arresti jeb meefas ftrahpi.

S. 343. Ja tas nizzinatais pat fawu rohfu zittam peeliftu, tad tahds warra darbôs
pehz kauschanas teefas jaftrahpe.

S. 344. Kas bes laulibas dsimmufcheem behrneem winnu dsimfi pahrmett, irraid
tapat ftrahpejams, fâ tas, kas zittu ar lammaschanu aismemin, fâ arridsan, kas zittu
winna amnatu pehz apfmeij, par lihdsibu, dihrifaju.

S. 345. Tapat arridsan to, kas apfneetahm feerwiffahm winnu faunu pahrmett,
fâ lammataju pahrmahzihbt buhs. Tam kas to feerwifku peefnehjis, buhs to behrnu
lihds astotaim gaddaim audfinaht; ne fpehj winsch ta behrna pahrtiffchanu fagahdaht,
tad gohda tas pagasts par to behrnu, un tam wainigam ta pagasta isdohfchanas ja-
atfrahda. Kas nomanna, fa kahda bes laulibas dsihwodama feerwifka grubta irraid,
un to ne darra sumaimu, dabbu Pollizes ftrahpi.

Ohtra Schkirra.

Pahrkafpifchanas prett fauna.

S. 346. Peedfchufcham bes atjehgschanas un fpehka, kas us eelas, kahdâ plazzt
jeb frohgâ fawu prahtu pagallam buhtu apdsehtris, bet nekahdu kausummu padarrijis,
buhs, kad atkal atjehdsis, pahrmahzitam tapt. Buhtu tahds dumpi un kildas zehlis, jeb
fahwees un zittu eewainojis, tad irraid ta fhahde ja-atlihdsina, un winsch tohp no Polli-
zes ftrahpehtis, jeb kad blehdibu padarrijis buhtu, kriminal-teefai nodohht.

S. 347. Ja irraid parahdams, fa frohgeris kahdu zilweku us peedfchufchanas fhub-
binajis buhtu, tad tohp tas frohgeris ftrahpehtis.

S. 348. Seewiskas, kas neschkihstibas grehtas dsihwo un farwu gohdu par naudu pahrdohd, tohp no Pollizes strahpetas, ja papreefsch dohtas labbas mahzibas ne neeku ne palihds; Pollizei tahdas leetas ar sinnu jadarra.

S. 349. Pollizei us to jaskattahs, ka wihriski un seewiskas ne eet tohpâ pehrtees, un tai buhs, ja aisleegschana ne palihds, tohs beskaunus pahrmahziht.

T r e f c h a D a k k a.

L i k k u m i p r e e f s c h s e m n e e k u t e e f a h m.

Pirma Rodakka.

G r u n t a n o l i k s c h a n a s.

Pirma Rodallischana.

P r e e f s c h t a h m p a g a s t u - t e e f a h m.

S. 350. Pagasta=teesai peekriht ta ziwil=teefas isdohschana par wisseem semneeku=pagasta lohzeleem. Ja par kahdu zilweku tohp subdehts, kas naw semneeku=pagasta lohzeleis, bet pagasta aprinkt dsihwo jed usturrahs, jeb ja prett muischas waldischanu jeb winnas weetneekem tohp subdehts, tad pagasta=teefa warr mehginahd tohs atkal salihdsinaht un tas naw preefschrafsihts, kahdâ wihsê tam buhs notift. Ta labbad pagasta=teefa noraida weenu teefas lohzele us to muischas waldischanu jeb winnas weetneekem, teem no tahs subdeschanas sinnu dohdams un tohs us salihgfschanu ssubbinadams.

Kad schi mehginaschana ne izweizahs, jeb ta muischas waldischana jeb winnas weetneeki us ne kahdu islihdsinaschanu ne klausa, tad pagasta=teefa teem subdetajeem peerahda to teefas peederrunu ta zilweka, par furru subdehts tohp.

S. 351. Pagasta=teefa patti no sewis ne maisahs ar teefas leetu ismekleschanu, bet tas tikkai noteek us pagasta, muischas waldischanas un zittu lauschu subdeschanahm jeb us wirsibas parwehleschanu.

S. 352. Preefsch pagasta=teefas wiffas leetas tohp isteesatas ar wahrdeem un eefsch tahs tehwa walldas, ko tas leelakais pulks ta semneeku=pagasta runna, arridsan tas protokols tamî walldâ tohp farakstihis.

S. 353. Kahdâ prahtâ tas leelakais pulks to teefneeku irr, tâ tohp teefa spreesta.

S. 354. Pascheem subdetajeem un apsubdeteem buhs preefsch teefas nahkt, un tikkai ja kahds slunnibas dehl farwas mahjas ne warr atstaht, winnam tas teef atlaists. Tomehr muischas walditajeem, muischneekem un eksenteem *) nowehlehts, zaur weetneekem farwas subdeschanas preefschâ nest, bet awkateem ta pee=eeschanas walta preefsch schahm teefahm pagallam aisleegta.

S. 355. Pagasta=teefa us mekleschanu tahs puffes, kas winnejusti, isdarra ar peespeeschanu farwas nospreedumus, kas teefas spehku dabbujuschi.

*) Skatt. S. 207.

S. 356. Pagasta=teefai arridsan peekriht, tahs augstakas un pahrraubfischanas teefas nospreedumus, kas teefas spehku dabbujuſchi, ar peespeeschanu isdarriht, kad tee tohs semneeku-pagasta lohzeklus aismem un winnu isdarrifchana tai tohp uswehleta.

S. 357. Pagasta=teefa to wehrmintera aminatu walda par wiffeem fawa pagasta lohzekleem. Kad gruhdeni paleek pakkal, tad ſchi teefa tulih to atlizzinatu mantu leek usrakſiht un to paschu woi tam zaur mantofchanas grahmatu eestahditam wehrminderam par glabbafchanu eedohd, woi tam wehrminderam, fo teefa us kahdu laiku buhs eezehlufi, un no ſchi wehrmintera tai Pilskunga=teefas ohtrai nodalkai ſinnu dohd. Wehrmindereem ifgaddus tai pagasta=teefai no fawas rehkenefchanas buhs arbildefchanu doht. Pagasta=teefas ifgaddus us Pilskunga=teefu ohtru nodalku to rulli no wiffahm wehrminderu waldischanahm eefuhia.

S. 358. Kad muifchas waldischana fuhds, lai ſaimneeks taptu islikts jeb ta nohmas derriba atmeſta, nelahga nainnaturrefchanas, ehku palaischanas, lauku nekohpſchanas, peederrigu klauffſchana un dohſchana ne-atlihdsinaschanas jeb zittu teefigu wainu dehl, un pagasta=teefa pehz notikkufchas teefigas ismeklefchanas ſaimneeka islikſchana jeb nohmas derribas atzelschana nospreesch, tad gan augstaku teefu warr mekleht, bet pagasta=teefai buhs, fa mahjas pagallam ne eetu pohſta, tam wainigam to mahju waldischana atnemt un wiffu winna mantu, lihds augstakas teefas nospreeschana, appakſch pahrſtahweju liht.

S. 359. Pee pagasta=teefas funtraktu=grahmata tohp turreta, furrâ wiffahm un jebfurrahm nohmas derribahm, deeneſta funtrakteem un parradu grahmatahm no ſemneeku-pagasta lohzekleem buhs tapt eerakſtiteem; tomehr ſchi eerakſtiſchana ne aismem tahs usſtizzibas grahmataſ us nekufſtanu mantu, kas Wirf=Pilskunga=teefai peekriht.

Ohtra Nodallifchana.

No Pilskunga=teefu ohtras nodalkas kâ ziwil-taifnibas teefas.

S. 360. Echihſ teefas, kâ taifnibas teefas ne mas ne maifahs paschas no ſewis ar ziwil=teefu ismeklefchana, bet tas tikſai noteek woi us augstakas teefas mekleſchana no teem pagasta=teefas nospreedumeem, woi us to fuhdseschana no pagasteem un zitteem laudin, woi us Gubernementa Wirf=waldineeka jeb to wirf=teefu (Palatu) pawehleſchana.

S. 361. Pehz ta prahta, kam tas leelakais teefas fungu pulks peekriht, noteek ta ſpreeschana.

S. 362. Tahs farunnafchanas un pahrdohmaschanas ſchinnis teefas tai walloda tohp turretas, fo ſemneeku kahrias peefehdetaji proht.

S. 363. Tas protokols wahz=walloda tohp farakſtihts.

S. 364. Arridsan preekſch ſchahm teefahm wiffas leetas ar wahrdeem tohp isteeſatas, tikſai to fuhdseschana un to eerunnafchana dehl fawadas ſinnas, kâ kâ to appellaziones taifnofchana un to appellaziones atmeſchana warr rakſtids nodohht.

Wolgteem wiffa pee-eeschanas walka aisleegta. Subhsetafeem un apsubhseteem pascheem buhs preefsch teefas nahft, tiffai muischneefeeem un efseenteem irr nowehlehts, zaur weefneefeeem fuhdseht un aisbildinaees. Krohna muischas dshwodami semneeki warr fà libds schim, eefsch sawahm stribdehm un teefas leetahm ar rentesfungu jeb ar muischas waldischanu, no teem aprinka kambara fungeem tapt aistahweti, tomehr pehz teem schimi lifkumu grahmata preefsch semneefeeem dehl ta prazessa zella nolifteem preefschrafsteem, un schimi leetà ween arridsan katram Krohna-rentesfungam jeb muischas waldischanai irr wehlehts, awkatu peenemt.

S. 365. Schihs teefas bes pawehleschanas, kad tas, kas wirfrohku dabbujis to pagehre, sawas paschas nospreefchanas, kas teefas spehku dabbujischi, tà fà tohs spreedumus tahs pahraudsifchanas teefas ar peespeefchanu isdarra, ja schihs teefas-spreefchanas ne aismemm kahda pagasta lohzeklus, jo tad winna tai peederrigai pagasta-teefai usdohd, tahs paschas isdarriht.

S. 366. Pee schahm teefahm funtraftu-grahmata tohp turreta, furrà buhs eerakfiteem tapt: parradu-grahmatahm un zitteem funtrafteem tahdu lauschu, kas now lohzekli kahdu semneeku pagastu, bet kas zirkahrt appaksch muischneeku teefas wallas stahweja un taggad appaksch schahm Pilsfunga-teefahm irraid nolifti.

Naudas ustizzibas dehl us nekustamu mantu parakstias parradu- un fibla-grahmatas no lohzekleem kahda semneeku-pagasta un zittu lauschu semjakas fahrtas buhs list eerakstihst eefsch tahm naudas ustizzibas grahmatahm to Wirf-Pilsfunga-teefu.

S. 367. Parradu- un fibla-grahmatas tohp eerakstias no fittahra pee Pilsfunga-teefu ohtras nodallas weenà no teefas apstiprinatà schnohres grahmata, tanni deenà, furrà katrs tahs nodohd un ar appakschrafstu ta aprinka teefas funga jeb ta affeffora no muischneeku fahrtas.

S. 368. Za eerakstifchana warr notift kairà deenà bes ween us fwehdeenahm un fwehtku-deenahm.

S. 369. Parradneeka wehleschana tahs apdrohschinaschanas pee grunta teefas, ja ta newaid jau teefas geldigà wihse tanni paschà parradu-grahmata eerakstia, parradam un fiblam ween warr doht teefas spehku. Parradu-dewejam tas peekriht, scho wehleschanu isdabbuht un apleezinah.

Virma Appaksch-nodallifchana.

No tahm leetahm, kas preefsch Pilsfunga-teefu ohtras nodallas zaur appellaziont (tas irr: us meleschanu pee augstas teefas) tohp isteefatas.

S. 370. Kad kahda leeta zaur appellazioni no pagasta-teefahm us Pilsfunga-teefu ohtru nodallu teef, tad schihs teefas tà spreech, fà schè appakschà S. 392 libds S. 395. taps preefschrafstihst.

Dhtra Appakfch=nodallifchana.

No tahm leetahm, par furrabm to Pilsfunga-teefu ohtra nodalka eekfch ziwil-taifnibas leetahm kà pirma teefa fpreefch.

S. 371. Za Pilsfunga-teefu ohtra nodalka fpreefch kà pirma teefa:

- 1) Kad kahda femneeku pagasta lohzefflis jeb patš femneeku pagastš prett muifchaf waldifchani jeb prett muifchneeku jeb eksemtu fuhdf. Katram muifchneekam un eksemtam wajaga woi pafcham woi zaur weetneeku, bet kas ne warr buht awkahtš, preekfch teefaf nahft un to wehrà nemt, kas preekfch teefaf geld.
- 2) Kad wiffi femneeku pagasti, pagasta-teefaf jeb pagasta-teefu lohzeffli un muifchaf laudis tohp apfuhdfeti.
- 3) Kad tahdi laudis tohp apfuhdfeti, kas newaid femneeku pagasta lohzeffli, bet zifahrt appakfch muifchneeku teefaf wallaf fahweja.

Trefcha Appakfch=nodallifchana.

No Pilsfunga-teefu ohtrahm nodalkahm kà wehrmindera-buhfchanas walditajeem.

S. 372. Tahš Pilsfunga-teefu ohtras nodalkaf irr tee wirf=usraugi tahš wehrmindera-buhfchanas tifpat par teem femneeku pagasta lohzeffleem kà arridsan par teem, kas naw femneeku pagasta lohzeffli bet lihdf fchim appakfch muifchneeku ziwil-teefaf wallaf fahweja.

Trefcha Nodallifchana.

No femmes Wirf=teefaf (Oberhofgericht).

S. 373. Schi wirf=teefa irr ta wiffpehdiga pahraudfifchanas teefa par wiffahm ziwil-taifnibas leetahm to femneeku pagastu lohzefflu, lai tee buhtu fuhdfetaji jeb apfuhdfeti.

Dhtra Nodalka.

No teefafchanas zetta eekfch ziwil-taifnibas leetahm.

Pirma Nodallifchana.

No teefafchanas zetta eekfch tahm ziwil-taifnibas leetahm, kas bafch=deen gaddahš.

S. 374. Teefaf meffletajeem par labbu, prazeffus zif twee warredami buhš pa-ih=finahft un mafaf pataupiht. Tadehl pee prazeffu leetahm to femneeku, lai tee buhtu fuhdfetaji jeb apfuhdfeti, tahdš teefafchanas zeffch tohp preekfchrafstihš, kas us ismeffschanas prazeffa pamatteem dibbinajahš.

S. 375. Tas ismekleschanas prazesss eeffsch tahs grunta nollfchanas irr faxemts, kà pascham teefas fungam tas peekriht, to prazessu ischfirt, tas ir: fuhdsetaja fuhdsefchanu un apfuhdseta aisbi dinafchanu peenahfami pahrlausiht un to pateesibu wissu to pee tahs sribdes wainigu un winnas ismekleschanu paschfirramu leetu us to labbafu un ihsafu zellu gaisina nest. Teefaskungam tadehl peekriht, wiffas parahdischanas simas, kas no teefatajeem winnam tohp pasneegtas, jeb ko winsch pee isteefaschanas wehra nemn, pats no sewis zillaht; winnam arridsan brihw, tohs teefatajus pats iswaijaht un scheem us tahm preekschliffahm jautaschanahm pehz wifflabbas apsinaschanas buhs atbildeht.

Pirma Appaksch-nodallifhana.

Rahds pawiffam tas teefaschanas zelfsch.

Pirmais Nofchfirrums.

Pee pagasta-teefas.

S. 376. Subdsefchana. Ja kas farwu subdsefchanu preeksch pagasta-teefu grihb preekscha nest, tad winnam pascham buhs eenahft pee teefas, teefas turrefchanas deena, farwu subdsefchanu ar wahrdeem isteift un turflaht parahdiht, ne ween us ko winna mekleschana dibbinajahs, bet wehl zaur kahdahm parahdischanas simahm winsch farwu subdsefchanu dohina apleezinaht; winnam arridsan ar skaidreem wahrdeem ja-isteiz, ko winsch ihfli mekle.

S. 377. Teefa saraksta to subdsefchanu un fuhdsetaja isteifschanu un tad winnai ta jaturreahs, kà schè tohp preekschrafsihts:

- 1) Teefa labbi pahrdohina, woi tas, kas apfuhdsehts, pehz farwas kahrtas un sawa annata, un woi ta fuhdsefchanas leeta pehz farwas buhschanas arridsan peederr preeksch schihts teefas. Ja ne, tad teefa peerahda fuhdsetajam to ihstenu peederrigu teefu. Ja winna atrohn, ka peenemmams, tad ta jo prohjam ta turreahs.
- 2) Winna no fuhdsetaja isklauschina, woi ta leeta pee ne kahdas zittas teefas ne-roid jau eefuhdseta, un ja winna to atrohn, tad winna to fuhdsetaju tur no-raida, fur ta leeta jau usnemta.
- 3) Ja ta leeta ne fur naw eefuhdseta, tad teefa ismekle, woi fuhdsetais arridsan tahds, kas warr fuhdseht. Ifkats warr fuhdseht, kas pats spehj farwu mantu walidiht. Nejehegem un ahra prahra buhdameem, furleem un mehmeem, no teefas kà ischkehrdetaji nosihmeteem, un isklidufscheem buhs preeksch teefas pahrstahweteem tapt zaur pahrstahwejeem, bet behrnu kahrtà buhdameem un kam naw peederrigs wezzuns, zaur wehrmindereem. Pee wihra buhdanas feewas ne warr zittadi leetas preeksch teefas nest, kà ar farwu laulatu drangu peestahfchanu, bes ween kad feewa farwu paschu wihru apfuhds, fur winna ir zittu wihru par palihdseju warr nemt. Utraitnes un meitas no peederriga wezzuma bes peestahweja padohina ne kahdas preeksch teefahm geldigas leetas ne warr

isdarriht. Weetneefceem, fur tee peenemami, woi pascheem zaur rakstite weetneefu grahmatu fà tahdeem few buhs taifnotees jeb preefsch protokolla fà weetneefi peenemteem tapf.

- 4) Pehz tam teesai buhs pahrbaidiht, woi fuhdsetais arridsan tas pats, kas to lectu, furras dehl teesahs tohp, pateesi warr mefleht. Ja gadditohs, fa tas fuhdsetais fà tahds ne spehj taifnotees, winsch lihdsibas dehl kahdu eemantoschamu mefle un winnam paradifchanas truhft, fa winsch tas pats par furru teizahs, tad winsch no teefas tif ilgi tohp arraidihts, kamehr buhs parahdijis, fa winsch tas pats pateesi irr.
- 5) Kad nu dehl taifn fchanas wiff skaidri ischfirts, tad teefa no fuhdsetaja ismeffe, woi ta leeta zaur falihgchamu, jeb zaur usnemtu swehreschamu, jeb zaur teefas geligu nospreedumu newaid jau pabeigta un woi tam fuhdsetajam ta wezza tee fa naw prettin. Ja weena jeb ohtra tahda leeta buhtu, tad teefa fuhdsetaju ar to pamahzifchamu atraida, fà winna fuhdsetajana pagallam neleeta un nepateefa irraid.
- 6) Teefa fuhdsetaju iswaiza, woi no winna jeb no ta apfuhdseta puffes naw wehl wairak dallibas=nehmeji, jeb woi tam apfuhdsetam naw kahds galwotais, kam winnu irr ja pahrstahw, fa ir schohs zi'wekus us terminu warretu fa=aizinaht.
- 7) Kur fuhdsetajam par tahm isteefaschanas inaffahm irr jagalwo, tur teefa fuhdsetajam tahdu galwoschamu usleef, fà appafsch tohp preefschrafstihst.
- 8) Teefa wehl beidsiht fuhdsetajam winna fuhdsetajana preefschlassa un tam pee firds leef, fa winna un taifni buhs isteift, woi ar to lectu pateesi fà irraid un ne zittadi, ne fà winsch to isteizis un lizzis farakstihst; ta winnam to skahdi preefschaturr, kas winnam no ta zeffees, ja winsch par nepateefu faut fo buhtu isteizis jeb bes wiffas wainas prazessu usnehmis un faraksta wiffu, fo fuhdsetais par teefas geldigu wehl peeminnetu.

§. 378. *Aizinaschana.* Teefa nu terminu nolemm, scho terminu fuhdsetajam ar wahrdeem sinnamu darra un to apfuhdsetu ar wahrdeem zaur teefas fullaini us terminu leef aizi naht. Winna tikpat arridsan leezineefus, zittus teefaschanas dallibu=nehmejus un weetneefus preefschà aizina. Ja dallibu=nehmeji jeb leezineefi zittà teefas aprinkf dsihwotu, tad peederriga teefa zaur grahmatu tohp luhgta, lai winnus atstelle, un ifkatri teesai par to isdarriechamu tahdu luhgchamu paschai ja=atbild.

§. 379. *Aisbildeschana.* Teefa tam apfuhdsetam wiffu fuhdsetajana sinnamu darra, un kad winsch leedsahs to darriht fo fuhdsetais prassa, tad winnam ar wahrdeem jeb rakstis jafakfa sawas eerunnaschanas un aisbildeschanas, arridsan wiffu kas notizzis, us fo winsch sawu patwehrumu dibbina, turflaht arridsan tahs paradifchanas sinmas, zaur fo winsch dohma sawas isteifschanas apleezinaht un ta fuhdsetaja isteifschanas nowehrft. Par tahm taifnoschanahm tas pats tohp wehra nemis, kas jau augfcham fuhdsetaja dehl irr pawehlehts.

§. 380. *Salihdsinaschanas mehginaschana.* Kad no wisseem prazesseem ne kahds labbums ne atlezz un tee ne ween nabbadsiba gahsch, bet arridsan zilweka firdi

famaita un us eenaidibu un fatalinoschanu wadda, tad teesai firdigi jamefle weenu ar ohtru falihdsinaht. Teesai tadehl buhs weenam no teem teefas lohzeleem to uswehleht, tohs prazefneefus fameerinaht. Teefneefem ne warr preekschraftu doht, kahda wihsē teem dasch stribdinsch pehz teefas un taisnibas irr ja ischfirr, jo schein wiff us to ween stahw, kà ikkursch ar gudribu pehz sawa prahta ihpafschahm dahwanahm zilweku firdis proht lohziht un winnahm peekluht.

S. 381. Kà pee ismekleschanas jaturrahš. Kad teefa ne spehj ar kahdu falihdsinaschanu gallà kluht, tad winna to ismekleschanu usnemim. Ja kildas ischfirschana tiffai us kahda liffuma sapraschanu dibbinajahs, tad teefa tulihht nospreesch, jo teefneefem pascheem liffumi irr jasinna. Bet kad pehz ta kas notizzis buhs spreest, tad teefa zeiti pee ta paleek, ka dehl tohp stribdehts un tad winnai wiffas pee stribdeschanas wainigas leetas, us ko fuhdseschana un aisbildeschana dibbinajahs, ja-ismekle. Winna tad tahs no abbahm puffedm atnestus leezibas rakstus pahrmekle, tif lab fuhdssetaja kà apfuhdsseta leezineefus pahrlaufa, fur wajaga tohs teefatajus paschus iswaiza, kahdu weetu ja wajadsigs buhtu zaur noraiditeem teefneefem leek apraudriht, kad ta pateesiba wehl naw atsegta, weenai jeb ohtrai puffed usleek, tà kà ta leeta to isneff, woi par taisnoschanu, woi par peelihdsinaschanu swehreht, un pee schihs ismekleschanas winna tif ilgi pastahwigi paleek, kamehr winna to taisnibu jeb netaisnibu to pawiffam geldigu leetu atraddusi, jeb tomehr, lai mas buhtu, wiffu to buhs darrijuft un usnehmuft, kas dehl ismekleschanas tahs pateesibas pehz liffumeem winnas wakkà stahweja.

S. 382. Kad ta ismekleschana pabeigta, tad teefa tohs kildà buhdamus teefatajus waiza, woi teem ne buhtu wehl kas ja-isteiz un to winna arridsan faraksta, ja tas pee teefaschanas peederretu.

S. 383. Teefas nospreeschana. Teefa nu sinnamu darra, ka ta leeta gallà kluift, par to farunnajahs un farwas pahrdohmaschanas isteiz un kahdà prahta tas leelakais pulks bijis, winna nospreeschanas kahrtà ar ihseem wahrdeem zaur sttehrueeksch protokolla leek farakstihht un scho teefas nospreeschanu teem teefatajeem woi tulihht sluddina, woi to terminu us pasluddinaschanu teem sinnamu darra. Teefas nospreedunam wehlaki ne kà eeksch tahm astonahm deenahm pehz tam, ka teefaschanas raksti pilnigi irr pabeigti, buhs pasluddinatam tapt.

S. 384. Ja appelleereschana jeb augstakas teefas mekleschana tiffai pehz beidsamas nospreeschanas irr nowehleta un prohti, tiffai kad teefaschanas leeta pahri par 25 sidraba rubbeleem.

S. 385. Pagasta=teesai peekriht, pehz pasluddinaschanas tahda teefas nospreedunama, no furra warr appelleereht, teem teefatajeem sinnamu darriht, kas teem pee appelleereschanas janemin wehrà un kahda skahde teem zekahs, kas to uskawe, arridsan kahdas nohtes starpas tohp dohtas, bet turflaht teem pee firds list, kahda skahde no pagarrota prazessa atlezz, zif dauds naudas appelleereschana makfa, zif deenas tohp nowasatas un kà nesinnams teefaschanas gals irraid, un tad ka wiff tà notizzis, to buhs protokolla farakstihht.

S. 386. Rur appelleereschana wehleta, tur tai ja greeschahs us peederrigas Pilsfunga teefas ohtru nodallu.

S. 387. Tam kas appelleere, buhs, ja winsch faru appelleereschanas teefu ne gribb saudeht, starp 10 deenahm pehz paslud maschanas ta pagasta teefas nospreeduma, to appellazioni peemeldeht, 2 sudraba rubbelus saudeschanas naudas (kas tam juhð, kas faru teefu paspehle) teefas glabbaschana nolift un turflaht luhgtees to appelleereschanas waltu. Teefai tulihð pehz peemeldetas appellaciones par to buhs nospreest. Ja tas, kas appelleerejis, beidsama teefas meleschana faru teefu paspehle, tad ta saudeschanas nauda pagasta-lahde paleek; ja winsch wirfrohu dabbu, schi nauda winnam tohp atdohta. Si falihgfhana noteek, tad ta nauda tohp atdohta. Lihðs-appellanteem jeb teem, kas us appellazioni kohpa pastahw, tas pats irr jadarra un janemm wehrâ, kas tam kas appelleerejis darriht peenahfahs.

S. 388. Kas appelleere un faru appelleereschanas teefu ne gribb saudeht, tam faru appellaciones suhdsechana buhs peemeldeht pee to peederrigu Pilsfunga-teefu ohtras nodallas diwju nebbelu starpâ, kas tohp skaititas no tahs deenas fur appellazione tohp leegta jeb wehleta; us fo tad tai appellaciones teefai jeb tam us to deemu paleekamam teefas lohzehim bes kaweschanas buhs terminu par to leetu nosfazzihð un usdoht, ka tahs teefaschanas gramatas eeksch grunta raksteem tohp eefuhðtitas.

S. 389. Kad appellazione irr usnemta, tad ta isdarrischana ta teefas nospreeduma lihðs tablatu laifu paleek.

S. 390. Kad beidsama deena tahs noliftas pastarpas us appellaciones usnemschanu naw teefas deena, tad tas kas gribb appelleereht, faru appellazioni pee ta tanni deena paleekama teefas peeschdetaja jeb pee pagasta-teefas skrihwera warr peemeldeht.

S. 391. Teefai, woi winna appellazioni wehle woi ne, buhs tam, kas appelleere, leezibas gramatu doht, ka tas appellazioni melesjis. Ur scho leezibu winsch faru appellaciones suhdsechana pee appellaciones teefas preekschâ ness. Ja teefa nekahdu leezibas gramatu ne dohd, tad tas, kas appelleere, to teefu tadehl warr afsuhðseht un winnai dehl liffuma pahrfahpschanas ne ween wiffa skahde irr ja-atlihðsina, bet ta wehl ar strahpi irr ja-apeek. Zaur scho nolifschanu wiffas ihpaschas appelleereschanas, pee kurras bes tam pulks darrischanu, pawiffam wairs ne wajjaga.

Ohtrs Noscherrums.

Pee Pilsfunga-teefu ohtras nodallas.

A.

Rahbs tas teefaschanas zelsch preeksch schahm teefahm ta appellaciones teefahm.

S. 392. Tam kas appelleere, tanni teefas geldigâ pastarpâ faras suhdsechanas prett to teefas nospreedumu, no ka winsch appelleerejis, ar wehranemschanu tahs talabbad dohtas nolifschanas woi ar wahrdeem woi rakstos buhs preekschâ nest un turflaht

parahdiht, kà winsch dohma aistahweht sawas fuhdseschanas. Ras appelleere, warr jaunas wainas un leezibas preekschà zelt. Tuliht pehz appellaziones peeineldeschanas pee teefas prassa ta appellaziones teefa jeb tas tannì deenà paleekams teefas lohzecklis, no tahs teefas, no furras appelleerehts tappis, tahs teefaschanas grammatas eeffch grunta raksteem un nosakka kahdu terminu us tahlafu ismekleschanu. Tam kas appelleere, schis terminus tuliht ar wahrdeem tohp sinnamu darrihts, bet tam, prett furru winsch appelleere, tà, kà schè appakschà to israhda:

- 1) Ja tas, prett furru ta appellazione tohp mekleta, muischneeks jeb eksemts irraid, tad tam tas terminus lihds ar to aizinaschanu preeksch teefas zaur pawehleschanu tohp sinnamu darrihts, fo teefas sullains winnam nodohd.
- 2) Ja tas, prett furru tohp appelleerehts, semneeku pagasta lohzecklis irr, tad ta appellaziones teefa pawehleschanu nosuhtha us to peederrigu pagasta-teefu, jeb ja winsch pee zittas teefas peederr, tad ta to waijadfigu luhgshanas grammatu nosuhtha us to peederrigu aprinka pollizes teefu, ka tas zilweks tannì terminà taptu stellehts.
- 3) Ja tee, prett furreem tohp appelleerehts, no zittahm kahrtahm irr un ne stahw appaksch to paschu Pilskunga-teefu, arridsan no tahs paschas preekschà aizinati tapt ne warr, tad teem tee terminu zaur mekleschanas grammatahm us winnu peederrigahm teefahm tohp sinnamu darriti.

§. 393. Tamì noliftà terminà ta appellaziones teefa mekle tohs teefatajus falihdsinaht un schò darbu weenam teefas lohzecklim uswehle.

§. 394. Kad tohs ne warr faderrinaht, tad ta teefa to pirmu ismekleschanas protokollu pahrbauda, to sawa protokollà faraksta, ar fo tas, prett furru appelleerehts tohp, woi ar wahrdeem woi rakstòs fewi aisbilbejahs, to ismekleschanu ar wehra-nemschanu to preeksch pagasta-teefu dohtu preekschrakstu usneemn, to fur pee pirmas teefas no teefatajeem un teefneekem buhtu missejuschees jeb fo pahrskattijuschees, mekle islihdsinaht, jaunus leezineekus un ja waijaga tohs jau pahrsklausitus wehl ohtrà reisè pahrsklausa, tohs leezibas rakstus no abbahm puffedim pahrbauda, ja waijaga teefas lohzecklus us apskattischanu paschà weetà noraida, un kad winna wissu darrijusi, zaur fo ta pateesiba warr gaisnà nahkt, sawu beidsamu wahrdu nospreesch, fo ta woi tuliht pehz pabeigtas ismekleschanas woi zittà teem teefatajeem pasluddinatà terminà sinnamu darra. Teefas nospreedumam wehlaki ne kà 2 neddelas pehz pabeigtas ismekleschanas buhs pasluddinatam tapt.

§. 395. No ta nospreeduma tahs Pilskunga-teefu ohtras nodallas wairs ne warr appelleereht, bet tiffai pahrraudsishanu mekleht, tà kà schè appaksch tohp mahzihts:

- 1) Pahrraudsishanu warr mekleht tiffai no beidsameem teefas nospreedumeem un prohti tiffai tad, kad ta teefaschanas leeta eet pahri par to wehrtibu no 100 fudraba rubbeleem.
- 2) Kas pahrraudsishanu mekle, woi tas irr apfuhdschts woi fuhdsetais, tam triju deenu starpà pehz nospreeduma sluddinaschanas buhs isteift, ka winsch naw ar meeru, tad pehz pahrraudsishanas luhgtees un feschus fudraba rubbelus teefas

glabbaschanâ nolift, kas, ja winsch pee pahrraudsifchanas teefas paspehle, tai pagasta-lahdei peefriht, pee kurra tas kas winnejis peederr, bet kas winnam tohp atdohti, ja teefas nospreedums tohp zittadi darrihts jeb pahrlabbohts, jeb pehz falihafchanas.

- 3) Teesai starp 8 deenahm, kas no tahs mekletas pahrraudsifchanas tohp skaititas, tahs teefaschanas grahmatas eeksch grunta raksteem libds ar fawu pahrdohmaschanu us to semmes wirf=teefu (Oberhofgericht) paschai no fewis buhs eesuh-tiht.
- 4) Ja gadditohs, fa tam, kas pahrraudsifchanu mekle, schkeetahs, fa ta leeta us pahrraudsifchanu geldiga, bet fa ta teefa to eesuhfifchanu to teefaschanas grahmatu us pahrraudsifchanu leeds, tad tas pahrraudsifchanas mekleta is 4 neddetu starpâ, kas no tahs deenas tohp skaititas, kad ta pahrraudsifchana ne tappe wehleta, fawu fuhdsifchanu pee Gubernementa waldischanas warr preekschâ nest, kas no tahs apfuhdsifetas teefas atbildeschanu praffa, un tad to eesuhfifchanu us pahrraudsifchanu pawehl jeb wiffu luhgsifchanu fâ neteefigu atmett.
- 5) Kad pahrraudsifchana tohp mekleta, tad teefas nospreedums tohp atstahdinahts pa tam starpan.
- 6) Ja triju deenu starpâ ta pahrraudsifchana ne teef usnemta, jeb ja tas, kam ta ne tappe wehleta, triju deenu starpâ naw istratejis, fa pee Gubernementa waldischanas grihb fuhdsiht, jeb ja tas scho fuhdsifchanu teefigâ laikâ naw preekschâ neffis, tad tas nospreedums teefas spehku dabbu.
- 7) Teesai teem teefatajeem pehz nospreeduma passluddinaschanas buhs sinnamu darriht, kahdâ wihse pahrraudsifchana tohp mekleta, kas no winnas uskameschanas zekahs, zif ilgi wehlehts to mekleht, un fa tas notizzis, protokollâ irr farakstijams.

B.

No tahm leetahm, par kurrahm schahs teefas fâ pirmas teefas nospreesch.

§. 396. La Pilskungateefu ohtra nodatta schê wiffu to wehrâ nemm, kas pagastateesai irr preekschrafstihhts, bet tikkai ta preekscha-aizinaschana noteef fâ schein tohp mahzihts.

- 1) Kad muishas waldischana, jeb muishneeks, jeb eksemts tohp apfuhdsifeti, tad aizinaschanai teem zaur teefas sullaini buhs eteiftai tapt.
- 2) Kad wiff semneeku pagasts kohpâ tohp apfuhdsihts, tad schi teefa pagastu=teesai pawehleschanu dohd, tohs pagasta lohzeklus, kam pee farunnaschanas fawu wahrda=teefa, fasauft, teem to aizinaschanu un kadehl fuhdsihts tohp, sinnamu darriht un winneem usdoht, kahdu weetneeku no winnu widdus islassiht, kam noliktâ terminâ buhs preeksch teefas stahditees.
- 3) Kad wiffa pagasta=teefa tohp apfuhdsifeta, tad teefa pawehl, weenu no pagastateefas lohzekleem par pahrstahweschanu us to terminu noraidiht.

Kur wiff pagastis jeb wiffa pagasta-teefa tohp apfuhdseta, tur Wilskunga-teefas ohtrai noballai, kà ta leeta to isness, weenu teefas lohzekli no muischneeku fahrtas us weetas un pehdahm buhs noraidiht.

- 4) Ja kahds pagasta-teefas lohzecklis tohp apfuhdschts, tad schi teefa pagasta-teefai pawehl, tam apfuhdssetam to terminu sinnamu darriht ar to pamahzischanu, ka tam bes kaweschanas tanni laika janahf.
- 5) Ja kahds zilweks tohp apfuhdschts, kas naw semneeku pagasta lohzecklis, bet zit-fahrt appaksch muischneeku teefas-walkas stahweja, tad tai pagasta-teefai, kurras aprinki winsch usturrahs, tohp pawehlehts, winnam to terminu sluddinaht un par to ka tas notizzis, apleezinaschanas sismi no winna nemt.

§. 397. Ka no teem beidsameem nospreedumeem tahs Wilskunga-teefu ohtras noballas arridsan schinnis leetas pahrraudsischanu warr mehleht, jau augscham nolifts tappis.

Treschais Hofschirums.

Pee semmes wirf-teefas (Oberhofgericht).

§. 398. Jau augscham nolifts tappis, kà tahs leetas no semneeku pagasta lohzeckleem, woi tee irr subdsjetaji woi apfuhdsjeti, pee semmes wirf-teefas us pahrraudsischanu teef.

§. 399. Kad tahs teefaschanas grahmataš us pahrraudsischanu pee schihs teefas irr esuhstitas;

- 1) tad winna pahrmefle schahs grahmataš, woi tahs peederrigi un pilnigi usnemtas un wiff zil spehjams darrihts, to pateesibu isdabbuht.
- 2) ja winna atrohn, ka schahs grahmataš naw pareisi jeb ka tahm truhkums, tad winna tahs atraida us to appaksch-teefu ar to preekschraftu, to kur buhtu missejuschees, pahrtaiiht un to kas ne pareisi buhtu pahrlabboht.

§. 400. Ja tahs teefaschanas grahmataš pilnigas atrastas jeb pilnigas darritas, tad ta teefa sawas pahrdohmaschanas eefahf un pehz ta skaitla to padohma-deweju to beidsamu wahrdu pehz likkumeem nospreesch.

§. 401. No semmes wirf-teefas nospreeduma, kà no tahs treschas un wiff beidsamas teefas ne warr tahlafi appelleereht.

§. 402. Subdseschanas par schihs wirf-teefas spreeschanas nelectibu *) teesataji tam walddiamam Senatam (teem augstakeem Kreewu walstis runnas kungeem Pehsterburga) warr preekscha nest. Subdseschanas par to, ka teefa ne tohp spreessta, tas Gubernementa wirf-waldineeks jeb winna weetneeks ischferr.

§. 403. Beidsiht wehl tai pussei, kas teefu paspehlejust, buhs brihw buht, us sawu gribbeschamu un galwu pee Gubernementa wirf-waldineeka jeb winna weetneeka eet un

*) Tas irr: subdseschanas par to, ka schi semmes wirf-teefa kaut ko aismirfusi jeb pahrschattjusees, zaur to teefas spreedums zittadi iskrittiš ne kà kad tas ne buhtu notizzis.

pahrraudsifchanu to teefafchanas grahmatu luhgtees. Za winsch to ismekleschanu ne atrohn pilnigu, tad winsch to nospreeduma isdarrifchanu apturr un tai semmes wirf-teefai usdohd, wehl ohtra reise to leetu ismekleht jeb to jo pilnigu darriht. Za tas wirf-waldbneeks jeb winna weetneeks pehz notiffufchas pahrraudsifchanas tomehr to nospreedumu neteefigu atrohn, tad winsch tadehl Tai Keiseriskai Majesteetei sinnu dohd.

Dhtra Appafsch = noballischanas.

Plaschas nolitschanas par tahm ihwaschahm darrifchanahm, kas pee teefas-mellefchanas gabbahs.

Pirmais Hofcherrums.

No termineem, peewalku-nemfchanahm un galwofchanahm.

S. 404. Teefai buhs jif ween warredama tohs terminus pa-ihfinaht, ka ikfurfeh no teem teefatajeem, dallibas-nehmejeem un leezineekeem tahlati woi klastaki fawu mahjas-weetu turr un ka gadskahrti un lauku un mahjas darbi to isness, un zeeti par to ruhpetees, ka teefas leetas tohp pasteigtas.

S. 405. Kad nolits tappis, ka prazessam zaur ismekleschanu no paschas teefas buhs isteefatam tapt un pascham teefas-kungam wiff, kas wajadsigs irr, janemim wehra, tad gan no peewalku-nemfchanahm fcheit ne kas ne warr rumah. Bet kad tomehr fuhdsetajam jeb apfuhdsetam peewallas wajaga, tahs parahdischanas peegahdaht, tad teefa par to warr terminus nolikt, bet allaschim tik ihfus ka ween warr.

S. 406. Dehl galwofchanas=dohfchanas schahs appafsch-lasfamas sinnas irr ja leef wehra:

- 1) No apfuhdseta tiffai tad ween galwofchanu warr prassiht, kad teefa pahrlcezinata, ka winnam prahts us ismukschanu stahw. Tad winnu, kamehr galwofchanu apgahda, appafsch Pollizes usraudsifchanas jeb arridsan zeetumä warr list.
- 2) No fuhdsetaja nekahdu galwofchanu ne warr prassiht nedf eefsch pollizes=nedf eefsch ziwil-leetahm, kas ne eet pahri par to wehrtibu no IO fudraba rubbekeem. Tikpat ne, ja kahds fuhds dehl tahs skahdes, kas eefsch winna laukeem jeb plawahm darrihts, dehl netaisnas kihlofchanas, jeb dehl laupijuna; jeb ja kahds to isdarrifchanu kahda teefas spehzigä nospreeduma, jeb to eskuzioni, tas irr: to teefas peefpeefchanas ammatu eefsch skaidri ischkirtahm parradu-prassifchanahm, jeb kahdu arresti, tas irr: pascha kahda parradneeka jeb winna kustamu mantu aptureschanu, jeb kahdu sekwestrazioni, tas irr: to aistwerschanu tahs nekustamas mantas mefle; wehl arridsan ne pee kahda prazessa prett wehriminde-reem un pahrstahwejeem, dehl winnu waldischanas un mantibu isdallischanahm. Ir tas fuhdsetais, kam grunta gabbals par dsuntu jeb us nohmu irr, no galwofchanas dohfchanahm irraid atfwabbinahts.

Zittadi wiffur tam fuhdsetajam, kam naw grunta gabbals, par tahm prazessa maffahm galwofchana irr ja- apgahda, woi ar naudu, woi zaur kihlu, woi zaur gelwotajeem, bes ween ja kahds zaur swehrestibu fawu nabhdasibu apleezina. Kad tahs prazessa-maffas pee ismekleschanas=prazessa un pee farakfti-

schanas us schahdu ne-apsihmetu papihru leelas ne warr buht, tad no fuhdsetaja pee pagasta-teefas, lai dauds buhtu, galwofchanu no 15 fudraba rubbeleem un pee Pilskunga-teefu obtras nodallas, lai dauds buhtu, galwofchanu no 50 fudraba rubbeleem warr prassitees.

Ohtrs Noschkrums.

No teefas=peederruma.

§. 407. Suhdsetajam pee tahs teefas buhs fuhdseht, pee kurras tas apfuhdsehts peederr. Tapat ikkatra leeta tiffai tanni teefā ar teefas: spehku warr tapt isfchirta un nospreesta, pee kurras winna peederr. Tas teefas=peederrums zaur daschadahm teefas fahrtahm tohp nosihmehts un tadehl, fa wissahm teefas=leetahm zif ween warr buht, bes leeleeem rinkeem fawa weeta taptu eerahdita, tahm teefahm, kam eeksch leetahm to semneeku pagasta lohzeckli irr jaspreesch, fchee preekschrafsti tohp dohti.

§. 408. Tas teefas=peederrums pehz mahjas=weetas irr ta teefa, kurras aprinkti weens fawu mahjokli turr. Kad jebweens kahdas semneeku mahjas us nohmu usnemm, tad ta pagasta=teefa, kurras aprinkti ta nohmas=weeta irr, tas teefas=peederrums tahs mahjas=weetas. Ikkatram semneeku pagasta lohzecklim, to pagasta=teefu, pee kurras tas peerafsihts, par to teefu fawas mahjas=weetas buhs turreht. Behrnu-fahrtā buhdameem irr tas teefas=peederrums, fur winnu tehws mahjo, seewahm irr tas winnu wihru, fo winnas ir atraitnibā paturr, kamehr atkal apprezzejahs. Muischneekeem, litterateem (augstā skohlā ismahziteem) un zittahm fahrtahm, kad semneeku pagasta lohzeckli tohs apfuhdi, irr ta Pilskunga=teefas obtra nodalla, kurras aprinkti fchee fawu mahjas=weetu turr, tas peeclahjigs teefas=peederrums.

Tanni teefas=peederrumā pehz mahjas=weetas warr fuhdseht:

- 1) Dehl pascha zihweka ihpafchahm fahrtas teefahm, kad par lihdsibu zits zittam to fahrtu noleedi, pee kurras winsch teizahs peederram.
- 2) Dehl ihpafchuma teefas, par lihdsibu, fuhdsefchanas dehl kihla=dohschanas=teefas.
- 3) Dehl derrefchanas teefas, par lihdsibu, dehl kihla=funtrakta, parradu=grah=matas, deenetta=buhfchanas.

§. 409. Tas teefas=peederrums pehz nekustamas leetas irr ta teefa, kurras aprinkti ta nekustama leeta irr.

Schinni teefā tiffai warr fuhdseht nekustamu mantu dehl, kad par lihdsibu tam lohzecklim ta semneeku pagasta A kahds nams jeb grunta gabvals peederretu eeksch ta semneeku pagasta B, tad ta pagasta=teefa B tas teefas=peederrums pehz nekustamas leetas irraid.

§. 410. Tas teefas=peederrums pehz funtrakta irr ta teefa, kurras aprinkti tas funtrakts eezelts jeb winna isdarrischana apfohlita. Kad. par lihdsibu, tas lohzecklis ta pagasta A, irr funtraktu zehlis eeksch ta pagasta B, tad ta pagasta=teefa B irr tas teefas=peederrums pehz funtrakta.

S. 411. Tas teefas=peederrums pehz fwefchu mantu waldischanas, kad par lihdsibu kahds semneeks no pagasta A weenu wehrmintera=buhfchanu irr uskohpis eefsch ta pagasta B, tad ta pagasta=teefa B irr tas teefas=peederrums pehz mantu waldischanas.

Pee schis teefas tiffai warr fuhdseht dehl mantu waldischanas, kamehr tas, kas fwefchu mantu uskohpis, teefigu fwittanzi naw dabujis.

S. 412. Tas teefas=peederrums pehz prettifuhdsefchanas. Tam apfuhdsetam prohtii wehlehts, prett to fuhdsetaju prettifuhdsefchanu usneimt, kad winna prettimefleschana ar to fuhdsefchanu kohpâ kriht, jeb to paschu leetu ai=neimm, kadehl fuhdsehts tappis jeb winnam prahts us kahdu islihdsmaschanu nessahs, kad par lihdsibu, ta muischas=waldischana kahdu semneeku dehl nohmas=derribas apfuhds, tad semneekam ta walla, tahs paschas nohmas=derribas dehl prettifuhdsefchanu zelt, kas lihds ar to fuhdsefchanu irr ischirrama.

S. 413. Tas teefas=peederrums pehz uswehlefchanas. Kahds apfuhdsehts warr tahdai teefai, pee kurras winsch ne peederr, sawas leetas ischirschanur uswehleht, un woi ar skaidreem wahrdeem, woi zaur to, ka winsch no pascha prahta prett to fuhdsefchanu aischildinajahs, scho teesu kâ winnam peederrigu usneimt.

S. 414. Tirgus=teefa. Kad tirgôs us semnehm un eefsch muischneeku meesteem, zilweki daschadas kahrtas kohpâ fanahf un tadehl teem pagasta=teefas lohzeleem tirgus=teefas walla nê warr tapt uswehleta, tad Pilskunga=teesu ohtra nodalla tirgus=teefas=fungu eezell.

S. 415. Kad kahdâ leetâ jeb prett kahdu zilweku wairak kâ weens teefas=peederrums buhtu usneimmams, tad tas fuhdsetaja wallâ stahw, pee kurra sawu teesu grihb mefleht, tâ p. l. tas, kas pilnigâ wezzumâ eestahj, to wehrminderu warr apfuhdseht tik lab preeksch to teefas=peederrumu pehz mahju=weetas kâ preeksch to teefas=peederrumu pehz mantu=waldischanas. (S. 411.)

S. 416. Teefatajeem tas stahw brihwi, ka tee sawas srihbes zaur schkibrejeem leef ischkirt, un tee par tahdeem arridsan sawus muischas waldineekus warr neimt.

Trefchais Wofschkurrums.

No neyatlaufigas noht=waldischanas.

S. 417. Kad fuhdsetais un apfuhdsehts paleef noht, tad ta leeta eefsch teefataju rahditaja tohp isdeldeta un us weenu no jauna preekschâ neffamu fuhdsefchanu tiffai atkal usneimmama.

S. 418. Ja fuhdsetais paleef noht, bet tas usfuhdsehts nahf preekschâ, tad schis beidsamais no teefas tohp par newainigu atlaisis, un fuhdsetais, ja winsch naw parahdijis, kadehl winsch naw nahzis, ar sawu no jauna peenessamu fuhdsefchanu pirms ne tohp tsirdehts, teefams winsch, kad ta leeta pee pagasta=teefas ischkirrama, puff fuoraba rubbelu tai pagasta=lahdei un tahs isdohfchanas tam usfuhdsetam pehz teefas fpreefchanas buhs makkajis; bet ja ta leeta pee Pilskunga=teesu ohtras nodallas irr

eefuhdseta, tad fuhdsetais ar fawu jaunu fuhdsetchanu eekam ne peeneimmams, kamehr winsch tam usfuhdsetam tahs makfas pehz teefas spreeschanas atlihdsinajis un weenu fudraba rubbelu tai lahdei fawa prettineeka makfajis. Ja tomehr fuhdsetais to leetu feschu neddelu starpa no jauna ne usnentu, tad tam usfuhdsetam stahw brihw, dehl isdohfchanahm us atlihdsinafchanu fuhdsetees.

S. 419. Ja tas usfuhdseths ne nahf preeksch pagasta=teefas, nedf arridsan zaur kabdu no farweein mahjas=laudin, jeb zittu ustizzamu zilweku teefas=geldigu sinnu dewis, kadehl winsch palizzis nohst, tad tas us ohtru teefas=turrefchanas deenu zaur teefas fullaini tohp atwests, winnam 50 fudraba kapeifi tai pagasta=lahdei un tahs teefas isdohfchanas pehz teefas=kingu spreeschanas tam fuhdsetajam jamakfa un ta leeta jo prohjam fawu zellu eet.

Bet ja winsch sinnu dewis, kadehl naw atnahzis, tad ta leeta us nahfamu teefas=deenu tohp nolifka un tam tas sinnamu darrihts. Ja nu atkal ne nahf, tad zaur teefas fullaini tohp atwests, ja ne buhtu flimmibas dehl apfawehts tappis, jo tad paleef ta leeta lihd sinna atspirgchanu nolifka.

S. 420. Ja fuhdsetais jeb tas kas appelleerejis un usfuhdseths jeb tas prett furru bija appelleerehts, ne nahf, tad ta leeta eefsch teefataju rahditaja tohp isdelmeta. Ja tas kas appelleerejis ne nahf, bet tas prett furru appelleerehts tappis nahf, tad us schi ohtra meklefchanu ta leeta eefsch teefataju rahditaja tohp isdelmeta un tam kas appelleerejis, agraki naw brihw, to appellazioni usnemt, kamehr winsch tam prett furru appelleerejis, pehz teefas=kingu spreeschanas tahs isdohfchanas atlihdsinajis un weenu fudraba rubbelu fawa prettineeka pagasta=lahdei makfajis.

S. 421. Ja kahds usfuhdseths jeb tas, prett furru appelleerehts tappis, preeksch Wilskunga=teefu ohtras nodallas ne nahf, tad winnam ohtrais termins tohp peefazizhts ar to pamahzifchanu, ka „ta ismeklefchana arridsan bes winna fawu zellu ees, „ka ta ne=atnahfchana par apleezinaschanu tahs prettineeka fuhdsetchanas buhs tur=rama un pehz teefas buhs nospreestain tapt.“ Ja winsch ohtra terminâ nahf, tad winnam pehz teefas=kingu spreeschanas tahs makfas par to pirmu terminu un weens fudraba rubbels prettineeka pagasta=lahdei jamakfa, pehz ka tas prazeffis jo prohjam fawu zellu eet. Ja winsch ir ohtra terminâ ne nahf, tad winsch par tahdu tohp turrehts, kas wainigs apsinahs un pehz teefas taps nospreests.

Zettortais Hofchirums.

No teem preeksch teefas aizinattem; no teem, pee furreem zits, kabda prazeffa aistemts, warr peefertees, ja winsch paschele un furreem schis tadehl no tabs zehlfchas kildas sinnu dohd, tohs pee tabs teefaschanas paliga aizinadams; no teem, kas zittu teefataju starpa stabiabs, woi paschi fawu labbumu ihpaschi mekle-dant jeb weenam ohtram no teem teefatajeem gribbedami paliga buht; no teem, kas riffai weetneeku kabrtâ kildâ eelaischabs, kaut winneem pascheem ta apkildeta leeta ne peedert, un no mantineektem.

S. 422. Kad fuhdsetais un usfuhdseths katrs fawu galwotaju peerahda un tee aizinati tappuschji bet ne nahf, tad tas prazeffis us winnu galwas fawu zellu eet. Tikpat notee, kad winni leedahs aistahweraji buht. Bet ja tee us aistahwefchanu gattawi, tad tee tohp klausiti un par teefatajeem turreti.

S. 423. Weens lihds=teefatais, kas woi ar to fuhdsetaju jeb usfuhdsetu kohpâ fa=bedrojahs, tohp usluhfohts kâ lihds=karrotais. Kas zittu teefataju starpâ stahjahs, tas irr tas, kas to kildâ buhdamu leetu pats preeksch ferwin mekle, us ihpafchu fuhdsefchanu tohp aisrahdihts, bes ween, kad winsch pee paschas starpa=spreefchanas fawu ihpafchu, winnam preeksch wisseem zitteem ween peederramu, teefu zaur ittin pilnigu parahdischanu us weetas preekschâ ness.

S. 424. Kas kahdu leetu, pee kurras zis fawu teefu gribb parahdiht, tiffai kâ weetneeks fawâ waldischanâ turr un to isteefaschanu ar to fuhdsetaju usnem un to pee wahrda ne isteiz, kam ta leeta ihsti peederr, tam par wissu skabdi un makkahm jagahwo.

S. 425. Ja weens no teem teefatajeem tammî starpâ, ka teefajahs, nomirst, tad mantineekam feschu neddelu starpâ skaidri buhs noteikt, woi to prazeffi wehl turpma k gribb isteefah wo ne. Bet ja tas mantineeks nepasihstams, jeb ta mantofchanas dalla wehl kilâ buhdama, tad weens pahrstahweis tabs teefaschanas tohp eezelts. Bet ja tas fuhdsetais jeb tas usfuhdsehts pehz nospreeduma pasluddinaschanas tammî noliktâ starpâ pa 10 deenahm nomirst, tad teem mantineekeem fur brihwi stahw appelleereht, peewattas no 6 neddelahm tohp wehletas.

Peeftais Nofchkirrums.

Kâ parahdischanahm buhs notikt.

Pirmais Appa fch : nofchkirrums.

Kâ pawissam tohp parahdihts.

S. 426. Tam fuhdsetajam tai teefai buhs usdoht, zaur ko winsch fawas isteifchanas, tâ kâ usfuhdsetam zaur ko winsch fawu taisnoschanu un fawus eemeslus skaidri gribb parahdiht.

S. 427. Pehz ismekleschanas prazeffa, kas eestahdihts irr, patti ta teefa tai parahdischanai fawu zellu rahda, un fawa aminata dehl tohs terminus us leezineeku apstellefchanu noteiz.

S. 428. Ja parahdischana irr pilniga, kad zaur to paschu pehz liffuma nospreefchanas warr nojehgt, ka ta leeta teefcham tâ un ne zittadi buhs notikkusi; ta irr nepilniga, kad pehz wissahm usnemtahm parahdischanahm ta leeta gaa tizzama, bet ne skaidri isprohtama rahdahs.

Ohtrs Appa fch : nofchkirrums.

No parahdischanahm zaur neleegfchanu.

S. 429. Kad tas apfuhdsehts ne leedsahs pretti to fuhdsefchanu, jeb tas fuhdsetais ne atmett tohs eemeslus, nedj kaut ko teefas=geldigu pretim ne runna, tad fairs pehz fawas aisihfchanas teefajams.

S. 430. Kad tai isfazfichanai buhs geldigai buht, tad wajaga:

1) Ka ta preeksch peederrigu teefu irr notikkusi.

- 2) Ka ta naw dirprahiga, bet ar ffaidreem wahrdeem isteifka.
 3) Ka ta pufte, kas isfakka, to teefas = geldigâ kahrtâ spehji isteift.
 4) Ka ta isfazzifchana nedf zaur apmiffefchana nedf zaur wiltibu jeb peefpeefchana naw nowillata.

§. 431. Wehrmindereem un pahrstahwejeem tà kâ weetneefceem ja = aishild par wiffu fo ne leedsahs, teem, kas winnu glabbafchana un pahrstahwefchana eedohti un winneem weetneefu grahmataf dewufchi.

§. 432. Neleegfchana, kas teefafchanaf rakftôs usnemta un farakftita irr, bes jebkafdas ihpafchaf peenemfchanaf no prettineeka puftef, par parahdifchana geld.

§. 433. Ta isfazzifchana weena dallibaf-nehmeja, teem zitteem dallibaf-nehmejeem par ffahti, nekafdu parahdifchanaf spehku ne warr dabbuht; jo ta neleegfchana pa wiffam tiffai pretti to parahd, kas ne leedsahs.

§. 434. Weena isfazzifchana preekfch zitteem teefaf frehfleem un zittâ prazeffâ par pilnigu parahdifchana tohp tanni leetâ, fo ta aishemm.

T r e f c h a i s A p p a k f c h ; n o f c h k i r r u m s .

No parahdifchanaf zaur leezibaf = rakfteem.

§. 435. Subhsetajam un usfuhdsetam buhs, ja ne kas gaddahs, kas teefaf = geldigi tam prettim stahw, tohs leezibaf-rakftus tulihf pee fuhdfefchanaf jeb aishildfchanaf woi eekfch grunta rakfteem jeb apleezinataf norakftifchanaf teefai preekfchâ lift.

§. 436. Tecem teefatajeem brihwi stahw, appellazionef teefâ jaunus leezibaf-rakftus preekfchâ nef. Pehz pabeigtas ismeklefchanaf ohtrâ meklejamâ teefâ nekafdu jaunf leezibaf = rakfti wairf ne tohp peenemti, un isfchfirta leefa, kas weenreif teefaf spehku dabbujuf, dehl no jauna atrafteem leezibaf = rakfteem tiffai tad no jauna atfal usnem-mama, kad taf preekfchâ = nefseif warr apfwehret, fa winsch fchohf leezibaf = rakftus agrafi naw pafimmis un nulle wehl atraddis.

§. 437. Kad dehl weena leezibaf-rakfta peetizzibaf filda zekahf, tad teefai talabbad peederrigu ismeklefchanaf buhs usnemt. Prett tahdeem leezibaf-rakfteem, kurrû ap-pakfch = rakfti no teefaf weenreif par taifneem atrasti, nekafda fwehrestiba naw peenemnama.

§. 438. Kad weenf leezibaf-rakftis wehl us zittu rahda, kas naw wairf atrohnams, tad fchis peenestis leezibaf-rakftis tanni leetâ, kurrâ us to ohtru ne peenestu rahda, ne fo ne apleezina.

§. 439. Ta parahdifchana zaur leezibaf-rakfteem irr ta peerahdifchana kafdas darrifchanaf zaur rakfteem jeb zaur fihmehm, kas rakftus un ffaiflus apfihme. Burtas kohfi tadehl arridsan teem leezibaf = rakfteem peefkaitijami.

§. 440. Weenf wiffceem fimams, pehz liffunneem usnemtis leezibaf-rakftis, to tannf pafchâ farakftitu darrifchanaf pilnigi apleezina.

§. 441. Weenf leezibaf-rakftis, kas no ta pafcha, kas to preekfchâ nef, irr farakftihts, ne fo winnan par labbu ne warr apleezinahf, bet gan prett winnu parahda, kad prettineekf to par leezibu nemm.

S. 442. Weenam leezibas=rakstam, fo tas patš farakstijis un par taifnu pasinnis, prett furru tas leezibas=raksts tohp preekschâ nests, irr pehz notiffufchas apleezinafchanas, pilnigs spehfs preeksch wimmu un prett wimmu.

S. 443. Kam winna pascha rohkas raksti tohp preekschâ likti, tam waijaga, fchohs woi par taifneem turreht, woi swehrecht, ka winsch tohs neds patš appaksch-rakstijis, neds lizzis appakschrafsiht. Ja ne weens ne ohtrs ne noteek, tad winsch par tahdu tohp turrehts, kas to rakstu par fawu paschu pasinnis. Kas fawu rohkas rakstu pasinnis, tam ne warr laut, to zaur swehrestibu noleegt, kas tanni raksta fahw. Kad tas, kas leezibas preekschâ zelt, fawam prettineekam ne lauj, winna appakschrafsiu zaur swehrestibu noleegt, bet winsch to parahdischanu usnemn, tad tas winnam janowehle.

S. 444. Ja tas peenests leezibas=raksts no zitta farakstihfs, kam tanni prazessâ ne kahda dalla, tad tam, prett furru tas raksts tohp preekschâ nests, gan fšaidri tadehl irr ja=isteizahs, bet winsch naw peespeeschams to par taifnu turreht.

S. 445. Zeem kam weetneeku-grahmatas rohka irr, mantas=nehmejem, wehrmindereem, un wimmu glabbafchanai nodohstem, kad tee pilnâ wezzumâ eestahjufchi, gan buhs, ja kâ fuhdsjetaji jeb usfuhdsjeti teefas=leetu usnemn, tohs no weetneeku-grahmatas=deweja, no mantas=nehmeja un no wehrmindereem farakstitus leezibas=rakstus woi par taifneem turreht, woi swehrecht, ka tee neds sinn neds tizz, ka tas leezibas=raksts no ta, kas par to farakstitaju tohp turrehts, jeb ar winna sinnu un gribbeschanu wimmu wahrda irr appakschrafsihts tappis.

Ja tas, kas tahdus rakstus preekschâ ness, tam, prett furru tohs preekschâ ness, ne lauj zaur swehrestibu fchohs noleegt, tad winsch, kad tas farakstitais dsihwo un winna mahjoklis sinnamš, warr prassitees, ka tas dehl ta raksta fšaidri isteizahs. Ja schis to rakstu par fawu pasinnis, tad tas geld; bet ja schis leedsahs, tad winnam ta noleegschana ja=apfwehre jeb prett wimmu, dehl atlihdsmaschanas, warr fuhdssetees.

S. 446. Zkattram, kas kahda leezibas=raksta isdohfchanu prassahs, kas zittâ glabbafchanâ rohnahs, buhs parahdiht, kahds labbums winnam no ta atlezz.

S. 447. Ja tas leezibas=raksts tam peederr, kas to prassahs, tad tas winnam isdohdams. Zkpat noteek, kad tas winnam un tam kas to taggad turr, abbeem kohpâ peederr. Bet ja tas leezibas=raksts neds winnam ihpaschi, neds abbeem kohpâ peederr, tad neds tas prettineeks neds zits irr peespeeschams, to leezibas=rakstu, kas winna ihpaschums, no rohkahm isdohf.

S. 448. Ja kas to isdohfchanu weena winnam woi ihpaschi woi ar zittu kohpâ peederriga leezibas=raksta prassahs un tas, kam to isdohf peenahfahs, leedsahs, ka tas winna rohkas irr, tad winnam jaswehre, ka winsch to ne turr un arridsan, ka winsch to tihschi newaid saudejis.

S. 449. Kas to isdohfchanu prassijis, warr norakstifchanu nemtees, bet tas grunta=raksts tam, kas to isdewis, irr ja=atdohd, bes ween ja tas leezibas=raksts tam, kas to isdohfchanu prassijis, ihpaschi peederr.

Zet ortais Appaefch: nofch Kirrums.

No parahdifchanas zaur leezineefcem.

S. 450. Ifkatram peenahkabs, fawu leezibu doht un pee ismekleschanas tabs taifa nibas paligâ nahft. Wifch tadehl zaur kairu teefigu fpeefchanu irr peeturrams, fawu leezibu doht, tomehr ne weenam ne warr usftabt, us kahdu jautafchanu atbildeht, zaur fo winnam fawu pafchu jeb fawu peederrigu faunu buhs finnamu darriht, jeb kahdu apflehpunu ispaust, kas winna ammatu, winna zilti jeb winna pelnischanu aismem. Teefai buhs pehz weetas tahluma, jeb kâ ta leeta to isneff, ta leezineeka makfas noteift. Kâ preefchrafis tohp nolifts, ka par weenu deenu, lai dauds buhtu, 40 fudraba ka peifi irr makfajami.

S. 451. Kad kahds peederrigi aizinahts leezineeks bes teefas = geldigahm aiskawefchanahm ne nahft preefchâ, tad tam naudas = strahpe no 40 fudraba kapeifeem tai pagasta = labdei un zil par to jaunu aizinafchanu nahkabs, irr jamakfa. Ja wifch arribsan pehz ohtras aizinafchanas ne nahft, tad tam diwkhartiga naudas = strahpe jamakfa, tabs isdohfchanas ja = atlihdfina un us nahfchanu zaur preefpeefchanu irr peeturrams.

S. 452. Patti ta teefa tohs wajafchanas gabbalus un apjautas preefch teem leezineefcem farakfta, tomehr teem teefatajeem wehlehts, tohs wajafchanas gabbalus un apjautas ar wahrdeem protokollâ ceteift jeb rakftos eedoht.

S. 453. Teefa ifkatru leezineeku ihpafchi pahrklaufa, wehl preefch pahrklaufefchanas tam pee firds leef, kâ swehti tam peenahkabs, taifnibu runnahft un kahds fauns un grehts no melleem zeltabs; un winnam turklaht finnamu darra, ka wiffas winna issteifschanas pehz pabeigtas pahrklaufefchanas winnam buhs ja = apfwehre.

S. 454. Kad ta pahrklaufefchana irr pabeigta, tad ta teefa tam leezineekam preefchâ laffa, fo wifch isfazzijs un winnu waiza, arrig gattaws to zaur swehrestibu apftiprinaht.

Za teefa pehz tam tohs teefatajus leef preefchâ nahft, un tohs pawaiza, woi tee praffabs, ka teem leezineefcem to fo isfazzijschi buhs apfwehrehft. Ja no abbahm puffehm ta swehreschana teem leezineefcem tohp atlaifta, tad pa wiffam ne tohp swehrehhts. Bet ja tiffai weena puffe us swehreschamu pastahw, tad tai ja noteef ar swehtu firds pazillafchanu un kad ta leeta dauds isneff, gan wehl pehz pamahzifchanas zaur basnijungu. Ja ta teefa atroha, ka tas, fo tee leezineeki isfakfa, pee isfchirfchanas ne fo ne palihds, tad winna, dehl fawa ammata, to swehrestibu warr atlaift. Bet leezineeku swehrestiba tad ne ftann tâ, kad tas leezineeks to pateefibu grihb fazzihft, bet ka wiff, fo wifch preefch teefas tamit leetâ jau isfazzijs, taifniba irr.

S. 455. Ja eefch leezineeku issteifschanam prettirunnafchanas rohnahs, tad ta teefa mefle tabs wehl preefch swehreschanas zaur to islihdfinaht, ka tohs leezineekus mutti prett mutti pahrklaufa.

S. 456. Za weenprahtiga issteifschana diwju leezineeku, furru gohds un dshwoefchana ne smahdejami un furreem ne kad nikna flawa zelta, weenlihdj woi tee no wihrifchku jeb no feewifchku kahrtas, kâ pilniga parahdifchana tohp peenemta.

S. 457. Leezineekeem buhs isteift, fo tee no kahdas leetas pafchi fkaidri finn, bet ne, fo tiffai no zitteem buhtu dſirdejufchi. Ko diwi jeb wairak pilnam geldigi leezineeki isteiz no zitta muttes effoht dſirdejufchi, furra taifniba teefigi naw ſmahdejama, kad wintſch patſ ne warretu pahrlaufihts tapt, tas no teefas iſſchfirramſ. Teefa nolemm, zif daudſ pee teefas ſpreeſchanas pehz iſneſchanas to leetu us tahdu iſteifſchanu warr doht.

S. 458. Par leezineekeem naw peenemmami:

- 1) Wihrs un ſeewa, weens par ohtru un prett ohtru.
- 2) Wezzaki, patehws un pamachte, wihra un ſeemas tehws un mahte, meeſſigi behrni, iſtneeki un puffbrahli un puffmahſes, bes ween kad wiimi tam, kas wiimmus par leezineekeem nemm, tiſpat flahti rabdi, fa tam, prett furru tee tohp nemti. Tomehr ſcheit arridſan teefa pehz leetu atraſchanas iſſchfirs, zif daudſ us wiimu iſteifſchanahm warr doht.
- 3) Metaiſni ſwehretaji, kam jau uſrahdihts, ka tee wiltigu leezibu preeſſch teefas demuſchi.
- 4) Uhra prahta buhdami, nejhgi un kas ſeſchpazmit gaddus naw pahrlaiduſchi, arridſan tahdi kriſtigi laudis, kas pee Deewa galda wehl naw peeweffi.
- 5) Tee, kam woi labbums woi ſſahde no leetas iſteefafchanas irr jagaida.
- 6) Tee, kas ar to zilweku, prett furru teem buhs leezibu doht, ſinnamâ eenaidâ dſihwo.

S. 459. Wiſſas ſchahs leetas buhs teefai preeſſch pahrlaufiſchanas iſmekleht zaur to, ka wiima to zilweku, prett furru leezineeki tohp zelti, par to iſwaiza un to taifnibu wiimu iſteifſchanu pahrbauða. Kur teefa wehl ſchaubahs, woi tas leezineekſ irr peenemmams woi ne, tur wiima to gan peenemm, lai wiſſeſjas teefas walla ne taptu aiſkahrta, bet ſawâ noſpreedumâ ſkaidri teiz, zeef no wiima iſteifſchanahm warr tizzeht. Teefa tad ween ne-uſtizzamus leezineekus warr pahrlaufiht, ſew paturredama to ih-paſchu pahrbauðiſchanu, kad ne kahdas zittas parahdiſchanas par iſmekleſchanu tahs taifnibas pee rohkas irraid.

S. 460. Tiffai gruhti iſſchfirramâs leetâs ta teefa teem teefatajeem warr nowehleht, pehz pabeigtas leezineeku pahrlaufiſchanas no jauna leezineekus uſweſt; tomehr tad tam leezineeku waddonam pee ſawas dwehſeles buhs apleezinaht, ka nintſch agraki no tam naw ſinnajis, ka ſchee zilweki no tahs leetas fo ſinna.

S. 461. Ka eenaids un neſatiffchana taptu aiſfargati un ka tee leezineeki jo wairak bes behdahm to ſkaidru taifnibu warretu iſſazziht, tadehl tahs leezineeku iſteifſchanas teem teefatajeem ne tohp ſinnamu darritas, un tiffai teefas noſpreedumâ bes leezineeku wahrdu mimmefchanas tohp tiffis, kas pateefi jeb nepateefi ſazzihts tappis.

S. 462. Weenam ſemneeku pagatſa lohzeklam tapat nowehlehts, ka tas leezineekus us muhſchigu peeminu warr liſt pahrlaufiht, kadehl wiimmam pee Pilſkungateefas ohtras nodallas jagreeſchahs, appaktſ furras tee leezineeki pirmâ un ohtrâ teefâ ſtawo; un ſchai teefai bes pawehleſchanas no Gubernemnta walduchanas to leezineeku pahrlaufiſchana us muhſchigu peeminu teefigâ kahrâ irr ja-uſkemim. Ta teefa to leezi-

neeku isteiffchanas pee fewis fluffi paglabba un teem teefatajeem par to weenu sibni dohd, ka ta usnemta leezineeku pahrlausfchana pee winnas ar to sinnu tohp paglabbata, ka to us to peederrigu teesu warr noraidiht, kad ta leeta preefsch teefas tohp mekleta.

P e e k t a i s A p p a e f c h : n o f c h e i r r u m s .

Zaur apstattifchanu us weetas un pehdahm.

S. 463. Kad ta pateefiba pehz azzu sinnas irr ismeklejama, tad ta teefa weenu peefehdetaju noraida to leetu apraudsiht. Wiff kas pee tahdas apstattifchanas rebsams tohp un pee isfchirfchanas warr geldigs buht, tuliht ka ta leeta to pawiffam isaeff, us weetas un pehdahm protokollâ tohp farakstihst. Teem teefatajeem ta walla, sawas sinnas protokollâ eeteift. Tur kur waijadfigs, no leetu Prattigeem tohp praffihst, sawu padohmu doht.

S. 464. Kad waijadfigs, tee leezineeki tohp pahrlausiti pehz tam, kad teem ta leeta parahdita.

S e s t a i s A p p a e f c h : n o f c h e i r r u m s .

No parahdfchanas zaur swehrestibu.

S. 465. Pascha swehrestiba. Tas subdsetais tam ussubdsetam ta ka schis winnam swehrestibu warr uslift. Tai usliftai swehrestibai buhs woi usnemtai woi nowehrstai tapt, jeb tam, kam irr uslifta, ja isteiz, ka winsch parahdfchana gribb usnemt, swehrestibas weeta. Kas usliftu swehrestibu neds swehre, neds no fewis nowehrsch, neds swehrestibas weeta parahdfchana usnemm, tas par tahdu tohp usluhfohts, kas prettineeka isteiffchanas ne leedsahs.

S. 466. Peelihdsinafchana swehrestiba. Kad naw nekahda, jeb tomehr nekahda pilniga parahdfchana jeb pretti-parahdfchana, tad teefai ta walla, tam kas wairak ka to pussdalku jeb tomehr to pussdalku parahdijis, uslift, par peepilbeschana swehrecht.

S. 467. Taisnofchana swehrestiba. Ja tas, kam ja parahda, ne pussdalku irr parahdijis, tad prettineeks zaur swehrestibu warr taisnotees.

S. 468. Tee swehrestibas wahrdi no teefas pehz leetu waijadfibahm tohp usdohti. Wiffas swehrestibas pascham ja swehre (un ne zaur weetneeku). Tahs trihs augscham peeminmetas swehrestibas jau zaur paschu swehreschana par teefas nospreedumu irr turrejanas; tadehl tahs ne warr pirms uslift ne ka beidsama nospreeduma, lai walla ne taptu panemta, tam wehl pretti runnaht.

S. 469. Spreeschana swehrestiba. Kad kahdas leetas wehrtiba jeb kahdas skahdes atlihdsinafchana ne warr ismekleht, tad teefai tai pussai, kas to maksu prafahs, buhs preefscha rakliht, lai pehz taisnas apstinafchana ussihme, zil winnai par to leetu jeb skahdi nahkabs, un kad papreefsch to nolihdsinajust, tad winnu pee spreeschana swehrestibas peenemt.

S. 470. Parahdischanas swehrestiba. Kad kahdam pulks leetu no roh-kahm irr ja-isdohd, par lihdsibu kahda mantiba, tad ta prettipusse no ta warr prassitees, lai winsch swehre, ka ne ka naw flehpis.

Sestais Noschkirrums.

No teefas spreeschanahm un prazessa maksahm.

S. 471. Ja pee leetu ischkirfchanahm teefneeku padohmi ne kriht kohpa, tad pehz wairuma to padohmu=deweju tohp nospreests. Pee padohmu dohschanahm papreefsch tas jaunakais teefneeks sawu praktu isteiz, tad tas kas pakkal wimmu nahk, un pehdigi tas teefas preefschneeks.

S. 472. Tai nospreeschana, kas tahda kahrtā noteek, buhs ar tahm wiff stiprafahm parahdischanas simahm protokollā sarakstītai un no teem teefneekem un protokollarakstītaja appafsch=rakstītai tapt. Tee teefneeki, kas ne mahk rakstīht, trihs krusta sīhmes peewelf un teem sīkrehreem jeb sīkrihwereem schahs krusta sīhmes ja=aplezina.

S. 473. Dehl tahs nospreedumu pasluddinaschanas jau wirfū noliktis tappis. Bet schein tohp preefschā rakstīhts, ka protokollā buhs sarakstīht, ka tas termins us pasluddinaschanu teem teefatajeem irr simnamu darrihts tappis, un kuresch no winneem pats flahk bijis, jeb kuresch weetneeks, kur tahds nowehlehts, pee pasluddinaschanas flahk bijis.

S. 474. Teefneekam, kam zits padohms ka tai leelakai dallai, scho sawu padohmu woi ar wahrdeem, woi rakstōs buhs protokollā doht, turflahk peerahdidams, kapehz tā spreedis.

S. 475. Teefas nospreedumam flaidri buhs nolikt, kas katrai dallai jadarra un ja-prassahs.

S. 476. Teefa spreesch:

- 1) Weenu noteefaschanas nospreedumu, kad subdsetais to taisnibu sawas prassichanas taisni parahdijis.
- 2) Weenu atlaischanas nospreedumu, kad subdsetais sawas subdseschanas waimu ne mas naw parahdijis, jeb tas ussubdsehts pilnigi taisnojees un sawus eemeslus parahdijis.
- 3) Weenu ar ihpafchu sinnu noteefaschanas nospreedumu, kad tas subdsetais, lai mas buhtu, to pussdallu parahdijis un teefa ar scho sinnu ween to ussubdsetu noteefa, kad subdsetais papreefsch to swehrestibu par peelihdsinashanu buhs swehrejis.
- 4) Weenu ar ihpafchu sinnu atlaischanas nospreedumu, kad tas apsubdsehts ar scho sinnu, kad winsch to wimmam usliktu swehrestibu buhs swehrejis, tohp wallā spreests.
- 5) Weenu us brihdi atlaischanas nospreedumu, kad tas ussubdsehts nedf pahreezinahhts nedf taisnohts irraid, un teefa ne drihst wimmam laut zaur swehrestibu taisnotees, tad ta wimmu atlaisch us brihdi, zaur ko subdsetajam wehlehts, kad stiprafas parahdischanas atrohn, to leetu no jauna usnemt.

S. 477. Kad no tahm teefaschanas grahmatahm tohp redsams, ka ta fuhdsetasa un ta apfuhdseta teefas pee kahdas kildā buhdamas leetas weenlihdfigas irraid, tad ta pee sribdes wainiga leeta, kad irr dallijama, wimmu staryā tohp isdallita; bet kad gaddahs, ka naw dallijama, tad weenai pufsei ta tohp weffela peeschirta ar scho sinu, tai ohtrai to nospreestu atlihdsinaschanu ismakfah.

S. 478. Prazeffa makfas. Za pufse, kas sawu teefu saudeja, parrabā irr, tai pufsei, kas wirfrohku dabbuja, tabs peerahdijamas un no teefas wimmam nospreestas makfas un skahdes atlihdsinah, kad pehz redsans klustu, ka weens ohtru no patgalwibas un bes wiffas teefas waines speedis preefch teefas skahditees. Bes tahm peeminnetahm un peerahdidamohm makfahm un skahdehm tahdam irr ja-atlihdina tif pat sawam prettineekam kā teem leezineekeem ta apkaweschana us if septineem wersteem tahluma ar diwidefmit sudraba kapeifeem par katru deenu, kad teem no mahjahm bij japaleek nohst. Neds teefneekeem neds fitehreeem jeb protokolla-rakstijateem eefsch schahdahm jeb eefsch tahm ihfi sanemtahm ismekleschanas leetahm, par lihdsibu, eerahdischanas eefsch pirmas buhfschanas u. t. j. pr., jebkahdu atlihdsinaschanu jeb gohda-makfu ne buhs nemt, turprettim teefa un taisniba eefsch wiffahm leetahm bes makfas irr jaspreefch. Kad teefneekeem, fitehreeem jeb teefas-rakstu ammateem, teefataju leetu dehl us zella irr jadohdahs, tad teem tiffai par to braufschanu, prohti 30 sudraba kopeiki us katreem septineem wersteem par katru sirgu irr ja-atlihdina. Tas aprinka teefas-kungs warr par trihs sirgeem, tas assessors un tas teefas-rakstu amnats par diwi sirgeem atlihdsinaschanu prassitees. Tahdas ismekleschanas staryā par teefas-lohzecku peeklahjamu neds tomehr dahrgu usturru tohp gahdahs. Tas teefas sullains dabbu sawu peenahkamu makfu par tahm peefazzi-schanahm un nodohfschanahm, bet ne warr prassitees ihyafschu atlihdsinaschanu par leezineeku pahrklaufschanu un kas wehl ne buhtu. Kur teefas-rakstu nauda par israkstifchanahm no teefaschanas grahmatahm re., pehz likfunneem irr jadohd, tur ta teefas-rakstu spreeschana no 1717ta gadda, kas ikkatrā teefas weeta peesittama un atrohnawai waijag buht, arridsan turpmak janemm wehrā.

S. 479. Bet kas zittu wehl tihfchi no launas firde un tiffai ar scho padohmu, zittam nemeeru un skahdi darriht, zaur sawu fuhdsefchanu preefch teefas atzina jeb prett sawu labbu firde apsinaschanu eefsch skaidras un par taisnu turretas leetas zittu us fuhdsefchanu speefch, tahds ne ween skahde, makfas un apkaweschana irr ja-atlihdina, bet no teefas un dehl winnas aminata, pehz leetu atraschanas, ar naudas strahpi irr ja-apeek, kas tai lahdei ta pagasta par labbu nahk, pee kurra tas peederr, kas bes waijadsiwas apfuhdsehst jeb ka winnam bij ja fuhdsahs, ar warru irr speests tappis.

S. 480. Kur tomehr gaddijahs, ka ta leeta naw ihfi sumama un teefas ischftr-schanas waijaga, neds arridsan nekahda tihfcha eefahroschana pehz kildahm un teepchanas naw wehrā nemmama, jeb kur tabs sribdes zaur swehreschanu no weenas jeb ohtras pufses tappe ischfirtas, tur wiffas teefaschanas makfas kohpā, no teefas weena prett ohtru tohp islihdsinatas, un tad ikkatrai pufsei par ferwis ween tas, ko buhtu isderusi, irr jamakfa, bet tabs zittas teefas makfas us pufsi tohp dallitas.

Ohtra Nodallifhana.

No daschadeem ihpafcheem prazeffeem

Pirma Appakfch = nodallifhana.

No Konkurfes prazeffa.

S. 481. Tas konkurfes prazeffis ar scho padohmu tohp usnents, ar teem parradu-dewejeem tahda parradneeka, kas ne spehj wairs maffaht, no winna wehl atleekamahm mantahm tif tahli kâ tahs sneeds, lihdsibu darriht, tamli fahrtâ, furrâ winnu parradumekleschanas weena paffal ohtru pehz likkumeem stahw.

S. 482. Konkurse taisni falkoht jau klahht, kad tif dauds parradu-deweji pee teefas peefakfahs, ka teem us atlihdsinafchanu nekahda zerriba. Ta konkurse pateesi eefahk, kad teefa to konkurfes prazeffi usnemm.

S. 483. Tif drihs ka konkurse teefahm jau klahht, teefai buhs wiffas ar teefas peespeeschanu isbarridamas atnemschanas no weena jeb ohtra parradu-deweja preekfch ferwis apturreht un parradneekam wiffu pahrdohfchanu, iskihlofchanu un ismakfaschanu pee neleetibas strahpes aisleegt.

S. 484. Pee konkurfes buhs wehrâ likt, ka tee parradu-deweji, kas no tahs twehruma mantas sawu atlihdsinafchanu ne dabbuja, tif drihs ka winnam atfal mantas rohkâ buhs, sawas mekleschanas warr atjaunahht.

S. 485. Pee konkurfes prazeffa irr ja = apzerre schahs paffalnahfdamas sinas :

- I. Preekfch kahdas teefas tas irr usnemmams.
- II. Tahs konkurfes prazeffa eefahkums.
- III. Ta waldischana tahs twehruma mantas un usmekleschana wiffas konkurfneekam peederrigas mantas.
- IV. Usmekleschana to parradu-deweju un to zittu prassitaju.
- V. Tahs reises nospreeschana, tas irr, tas nospreedums, furrâ tohp nolikts, pehz kahdas reises teem parradu-dewejeem tohp atlihdsinahts.
- VI. Ta isdallifhana starp teem parradu-dewejeem.

I.

No tahs konkurfes teefas par teem semneeku pagastu lohzeekleem un teem, kas gan naw semneeku pagastu lohzeekli, bet pa wezzam appakfch muischneeku teefas wallas stahweja.

S. 486. Par teem semneeku pagasta lohzeekleem irr ta pagasta-teefa, pee furras tas parradneekâs kas ne spehj wairs maffaht peerakfihhts tappis un sawas ihpafchas frohna-nodohfchanas maffa, ta peederriga konkurfes-teefa.

S. 487. Par teem, kas pa wezzam appakfch muischneeku teefas wallas stahweja, bet naw kahda semneeku pagasta lohzeekli, irr tahs peederrigas Pilsfunga-teefas ohtra nodalla ta peederriga konkurfes teefa.

S. 488. Tee schee appakfch nahfdami likkuni par to konkurfes prazeffu tifpat irr dohti par tahm pagasta-teefahm kâ par tahm Pilsfunga-teefu ohtrahm nodallahm.

II.

No eefahuma pascha ta konkurfes prazessa.

§. 489. Tai teefai to konkurfes nospreefchanu ne buhs pahrsteigt, neds arridsan to wilzinaht. Konkurfes prazessa usnemfchana us to dibbinajahs:

„Rad skaidri redjams, ka parradneeka manta ne peeteef, wiffus tohs parradu-
„dewejus atlihdsinaht un kad ta konkurse zaur falihgfschanu ar teem parradu-de-
„wejeem naw aisfargajama, tad tas konkurfes prazessis irr jafahf.“

§. 490. Ta teefa to konkursi warr nospreeft:

- 1) Kad pats parradneeks konkurse padohdahs un farou mantu par atlihdsinaschanu nodohd.
- 2) Kad kahds pagasts jeb weens pats zilweks, par lihdsibu, par sawahin aisdewibahin konkursi prassahs. Bet tad parradneeka isteifschanas papreefsch irr jafahf un ja winsch eemeslus prettin zelt, tad irr ja-ismelle, woi winsch ne spehji maksahf un woi winna twehruma manta ne peeteef.

§. 491. Ta teefa warr, fawa aminata dehl, konkursi nospreeft prett nomirruschu jeb launa prahfa aisbehguschu parradneeku, kad tas sinams, ka winna manta ar parradeem bij apfrauta, ta ka jau arridsan, kad tas dehl parradu-deweju sapulzinaschanas tai wajjadfigi rahdahs. Tam launa prahfa aisbehguscham parradneekam bes tam wehl pehz notiffuschas pasluddinaschanas wiffur, fur winnu panahf, buhs sagrahdtam un pascham ar wiffu, fo pee tahda atrohn, us konkurfes teefu eefuhdtam tapt.

III.

No konkurfes twehruma-mantas usmellefchanas un winnas waldischanas.

§. 492. Kad teefa to konkursi irr nospreefdufi, tad winna pehz schahin pakkal nahfdamahin sinnam turrahs:

- 1) Winna tannu pagasta sinnamu darra, ka ta konkursneeka manta ne stahw wairs winna walla, un ka schis tadehl ne warr neds pahrdoht, neds kihla doht, neds weenam jeb ohtram parradneekam ihpafchi ismaksahf.
- 2) Ta teefa tam parradneekam wiffu winna mantu atnemm, kas wehl winna rohkas bij, tomehr winnam tif daufs peemett, ka par winna pascha un winna peederrigu usturnu wajjadfigs, us to laiku, kamehr tee parradu-deweji irr jafaukti un woi schee woi teefa dehl konkursneeka pahritfchanas buhs nospreefdufchi.
- 3) Ta teefa eedohd to waldischanu tabs konkursneeka mantas pehz rutles farakstifchanas tam us kahdu laiku no winnas eezeltam pahrstahwejam. Pehz leetu atrafchanas tam pahrstahwejam woi rohka us tam jadohd, woi zaur ihpafchu swehresibu zeeti ja-apsohla un ar farou paschu mantu jagahwo, ka winsch to winna glabbafchanai eedohdu konkurfes mantu ka labs namnaturretais griib uskohpt, un par schahdu usnemfchanu winsch pehz teefas spreefchanas peenahfamu atlihdsinaschanu no konkurfes twehruma mantas dabbu. Gattawu naudu ja buhtu, patti teefa fawa glabbafchanu nemm. Schis preefschrafstis arridsan irr

swehrâ leekams pez ta ihstena pahrstahweja, kas pehzaf zaur parradu=deweju islassifchanu irr eezellams.

- 4) Kad swefcha manta ne warr tapt peejaufka pee konkurses un tas gruntneeks to mahju=fohpfehchanu kahdas mahjas=weetas jeb to nohmui tiffai ar scho sinu eedewis, kad tas semneeku fainneeks jeb tas nohmatais spehj sawas darrifchanas lihdsigs tapt, tad ar ta fainneeka jeb nohmataja bankruttu (nespehzibu sawus parradus atlihdsinaht) jau no few pascha winna mahju=fohpfehchana un nohmatajana beidsahs un ta isnohmata weeta lihds ar tahm pehz liffumeem peederrigahm rullu leetahm tulihst no konkurses twehruma-mantas noschirrama un kunga rohkahm atpaffal dohdama, ja tas jau pirms ne buhtu notizis; kungam turflaht brihw, dehl rullu leetu truhkuma, ehku panihfchanas, ne peepilditahm klauffichanahm re. pee konkurses peefazitees.
- 5) Ta teefa konkursneekam peefohdina, swehrestibas weeta wissu sawu mantu usdoht un parahdiht, woi winnam eeksch zitteem pagasteem ne kas ne peederr jeb woi winnam tur nekahds naw parrada. Ta teefa warr pehz wajjadibas jeb us weena konkurses=parradu=deweja mekleschanu tam konkursneekam to parahdichanas swehrestibu uslift, tas irr, winnam jaswehre, ka winsch wissu sawu ihstenu mantu, kaut kahda winna buhtu, un talihds arridsan to, kas winnam ka sinu no zitteem nahkahs, irr usdewis un peerahdiht.
- 6) Katram konkurses parradu=dewejam brihw, peerahdiht, zit ween winnam no ta konkursneeka mantahm sinams.
- 7) Tam pahrstahwejam itt ihpafchi peenahkahs, ta konkursneeka mantas isdibbi-naht un tai pagasta=teefai no tam sinu doht.
- 8) Tai pagasta=teefai peenahkahs, katru teesu, appafsch kuras kahda tam konkursneekam peederriga manta rohnahs, zaur mekleschanas grahnatu luhgt, lai winna wissu apturr un tadehl
 - a. to gattawu naudu ka arridsan zittu kustamu mantu pehz papreeksch notiffuschas falihgchanas ar to gruntneeku us konkurses teesu noraida;
 - b. bet to nekustamu mantu un gruhiti aisweddamas leetas appafsch usrauga leek, te pehz liffumeem teem wairaf fohlidameem pahrdohd un to sakrahtu naudu us konkurses teesu eesuhsta.
- 9) Tas pahrstahweis pehz ta leelaka skaitla to parradu=deweju un prohti ne pehz galwahm bet pehz ta leeluma tahs us parradu dohtas naudas tohp islassihts un no pagasta teefas apstiprinahs. Schim tas pahrstahweis us kahdu laifu, ja winsch pats no jauna ne buhtu islassihts tappis, to waldifchanu nodohd. Weens parradu=deweis warr buht pahrstahweis, bet ne pats tas konkursneeks.
- 10) Tam pahrstahwejam wissa sanahfusi gattawa nauda ifdwi neddelas us pagasta=teesu irr janofuhsta.
- 11) Tam pahrstahwejam buhs appafsch weena teefas lohzeffa usraudsifchanas, tulihst kad tas parradu usahmeschanas termins nolihst irr, wissu kustamu mantu woi muifcha woi kahda ehka tahs sahdschas list pahrdoht. Salmi, pellowas un

feens peederr pee grunta gabbala, ta ka wiffi lauku kohpeji Kursemme to mehds turreht, ja tas zittadi ar naudu ne buhtu fagahdats tappis. Lauku un dahrsa augli tikkai talihds warr tapt pahrdohiti, ka tas isnohinatais irr nomakfahs un tas tam parradneekam ihpafchi peederr.

- 12) Kad tam konkursneekam ihpafchi grunta gabbali peederr, tad ta teefa terminu us pahrdohschanu noleek un scho terminu trihs mehneschus paprecksch leek sinnamu darriht eeksch tahs pagasta basnizas, eeksch tahs pilfata basnizas, fur Pils-kunga-teefa fehsh un eeksch Zelgawas awisehm, un tanni terminâ tam wairak sholidamam to grunta-gabbalu peespreesch.

IV.

No usmekleschanas to parradu=deweju un zittu prassitaju.

S. 493. Tit drihs ka ta teefa to konkursi nospreedusi, winna arridsan bes kaweschanas un lai wehli buhtu, astonas deenas pehz konkurses nospreeduuna, wiffus un jebkurrus parradu=dewejus ta konkursneeka zaur pasluddinaschanu safanz, lai tee, ja ne grihb farwas teefas saudeht, diwju mehneschu starpâ, prohti tanni noliktâ deenâ, kas tas weenigais un islehgfschanas termins buhs, pehz kurra ne weens wairs ne tohp dsirdehts, ar sawahm prassifchanahm un winnu parahdischanahm preekschâ nahf, arridsan pee saudeschanas famu melleschanu, tanni nosazzitâ islehgfschanas terminâ, woi paschi woi zaur weetneekem, fur tahdi peenemmami, preekschâ stahdahs. Ta preekscha-azinaschana trihs fwehdeenas weenâ pehz ohtras no teem spreddiku krehfleem tahs basnizas, fur tas parradneeks mahjo, un tanni pilfata basniza, kurrâ ta peederriga Pilskunga-teefa fehsh, tohp pasluddinata un trihs reis eeksch Zelgawas awisehm eelifta.

S. 494. Ta teefa tohs usrakfia, kas scho diwju mehneschu starpâ peesazzijufchees, no winneem tahs parahdischanas winnu melleschanu prettin nemm un winnus par wiffu to pahrklausa, kas par usrahdischanu tahs taifnibas winnu melleschanu irr wajadfigs. Kad tas tanni safaufschana noliktis islehgfschanas termins pahrgahjis, tad ta teefa nospreesch, ka ne weens, kas ne buhtu atfauzees, pee konkurses-teefas wairs ne buhs peelaifts tapt.

S. 495. Kad wisseem parradu=dewejeem tanni islehgfschanas terminâ irr preekschâ jastahdahs, tad ta teefa zaur to meeruspreedeju mehina, tohs pee tahs konkurses fanahfuschus dallibu=nehmejus salihdsinabt. Tee noht-palikkufchi par tahdeem tohp turreti, kas ar meeru irr ar tahm tam parradneekam wiffu wairak par labbu nahbdamam spreeschanahm, fo weens no teem klastbuhdameem peenehmis buhtu. Bet ta salihgfschana ne warr zittadi notikt, ka ar sinnu un wehleschannu wiffu klastbuhdamm kohpâ, jo ne weens ne warr par zitta ihpafschunu pawehleht, nedf winnu us kahdu atlastschannu peespeest.

S. 496. Ta ta salihgfschana ne isdohdahs, tad ta teefa to ismekleschanu, dehl tahs taifnibas un klastakas teefas to mekletaju, pehz teem jau wirftâ nosazziteem likkumeem ta ismekleschanas prazessa usnemn, kad ta ismekleschana pabeigta, to reijes jeb ween-

eerahdſchanaſ noſpreedumu iſteiz un to paſchu teem teeſatajeem tanni papreeſch ſluddi-
najanã terminã ſummanu darra.

V.

No taħs reiſes iſſpreeſchanaſ.

§. 497. Za teeſa ſchinni noſpreedumã teem konkurfes dallibu-nehmejeem to reiſi
iſteiz, kurrã teem buħs atlihdfinateem tapt, un peħz ſchahs peħznahkamaſ ſchfirru-
eedalliſchanaſ zeeti turrahs.

P i r m a S c h k i r r a.

- 1) Zaſ iſnohmataiſ meena grunta-gabbala jeb ſemneeku mahjaſ; taħdſ tulihť
peħz konkurfes lehſſchanaſ ſawu ihpaſchumu lihđſ ar taħm rultu leetahm atpaſkal
dabbu, ta kã taſ jau §. 492. irr nolihťſ tappiſ.
- 2) Wiſſi tee, kaſ naw derrejufchi ar to konkurfneeku, bet ar to twehruma-mantu,
un tađehl preeſch zitteem irr atlihđſinajami.
- 3) Za laulata ſeewa, kaſ ſawu puhru un peeneſtu mantu, ta kã wiſſu, kaſ winnai
ap to laiſu winnaſ laulibaſ dſihwoſchanaſ zaur mantofchana jeb zittur peeſkrit-
tiſ, no taħs konkurfes dabbu, ja taſ kuntraktu-grahmata irraid ſaraſſihťſ un
wehl eeſch ta konkurfneeka mantahm weſſelſ atrohnamaſ. Tapat toħp turrehťſ
ar taħm konkurfneeka behrneem peederrigahm mantahm, ko tee no ſawaſ mahtes
un zitteem eemantojuſchi un kaſ no konkurfneeka paſcha naw zehluſcheeſ, ja taħs
kuntraktu-grahmata ſaraſſiſitaſ un eeſch konkurfneeka mantahm wehl rohnahs.
Zaſ arridſan wehrã nemnanaſ pee konkurfneeka audſekneem jeb winna glabbafcha-
nai eedohteem, dehl winnu bahrinu mantas, kaſ eeſch ta konkurfneeka mantahm
weſſela rohnahs.
- 4) Tee, kaſ konkurfneekam nekufſtamaſ gruntuſ pahrdewuſchi un eeſch ta pee teeſaſ
eerakſſita pirkſchanaſ-kuntrakta lihđſ maſfaſchanaſ to ihpaſchuma-teeſu preeſch
ſewiſ paturrejufchi.
- 5) Tee, kam uſ to no konkurfneeka pirktu grunta-gabbalu pee teeſaſ eerakſſitaſ
mekleſchanaſ irr, kaſ kuntraktu-grahmata agrakſſitaſ, ne kã ta konkurf-
neeka pirkſchanaſ-grahmata.
- 6) Teem, kaſ kaħdu wehl eeſch konkurfneeka mantahm atrohnamu, no winneem
tam uſ glabbafchanaſ eedohtu jeb beſ maſfaſ tam par walfoſchanaſ tappinatu
leetu atpaſkal praſſahs, teem ta patti irr atdohdama. Tapat irr taſ arridſan ar
taħm winnam no zitteem uſ pahrdohſchanaſ uſtizzetahm prezzehm.
- 7) Tee, kurru kuſtamaſ leetaſ zaur ſaġſchanaſ jeb zittã aiſleegã wiħſẽ eeſch kon-
kurfneeka roħkahm nahkuſchaſ, taħs atdabbu, ja taħs pee konkurfes lehſſchanaſ
eeſch konkurfneeka roħkahm irr.
- 8) Tee, kaſ tam konkurfneekam leetaſ kihlã dewuſchi, ſawu wehl weſſelu kihlu at-
dabbu, ja winni to iſmaġã, ko konkurfneekſ uſ to kihlu winneem irr tappinajiſ.

- 9) Rab mantineeki no ta konkursneeka kahdu leetu ne buhtu dabbujufchi, kas winna mantu starpâ rohnahs un ta mantofchana, us ko winnu teefa dibbinajahs, funtraktu-grahmatâ irr eerakfita, tad winnu ihpafchums teem irr ja isdohdams.
- 10) Teem, kas rohkas-fihlus turr, tee gan tai twehruma-mantai irr janodohd, bet preefsch zitteem sawu maksu dabbu, ja ta par to eenemta nauda peeteef winnus ismakfcht.
- 11) Tahs ifgabda grunta-nastas un nodohfchanas, tas irr tahdas, kas no kahda grunta-gabbala irr maksajamas, konkurses starpâ tohp atlihdsinatas un makfatas.

O h t r a S c h k i r r a.

- 1) Tahs wajjadfigas behru maksas un tahs isdohfchanas pehdigâ flummibâ, kurrâ tas konkursneeks nomirris.
- 2) Tahs twehruma-mantas walbifchanas- un teefas-makfas.
- 3) Ta muifchas walbifchana jeb tas isnohmatais dehl tahm kâ sinn truhfdamahm rultu leetahm un dehl wiffahm tam isnohmatajam, pehz tahs funtraktu-grahmatâ eerakfitas nohnas-derribas, peenahkamahm teefigahm meklefchanahm, tapehz ka winnam preefsch wiffceem zitteem ta fihlu-teefa pee wiffahm nohmataja leetahm peekriht.
- 4) Ta ne-ismakfata deenesta-lohne to deenesta-behrnu par weenu gaddu.
- 5) Tahs ne-atlihdsinatas Krohna- un zittas sinnamas nodohfchanas, talihds kâ arridfan tahs magasihnes daltas weenâ gaddâ.
- 6) Tahs basnizkungam, basnizahm un ffohlahm, winnu ammateem un kalpeem par weenu gaddu wehl peenahfamas nodohfchanas.
- 7) Ja tam konkursneekam leetas ar ihpafchahm norunnafchanahm irr isdohtas un funtraktu-grahmatâ eerakfitas, tad, ja tahdas norunnafchanas rohnahs, tee, kam tahs par labbu nahf, pehz derribas israhdischanas warr prassitees to atdohfchanu. Ja nesinnams buhtu, woi tas, kas norunnahs tappis, gaddisees woi ne, tad tas, kam tur kahda daltâ, warr prassitees, lai jeb ta pahrdohfchana tif tahli taptu aiskaweta, jeb tahdâ wihfê noteef, ka tam pirzejam ja-usnemahs, pehz tahm norunnafchanahm lihdsigam tapt.

T r e f c h a S c h k i r r a.

- 1) Ta laulata feewa ar sawu lihds-atnestu jeb zittadi peenahkamû mantu, ja tas funtraktu-grahmatâ eerakfihfts, bet eefsch konkursneeka mantahm ne rohnahs.
- 2) Ta laulata feewa ar sawu puhru, derribas dahwanahm un to kas winnai pehz laulibas derribahm peenahfahs, ja tas pee teefas eerakfihfts irraid.
- 3) Ta konkursneeka behrui ar sawu mantu, kas eefsch kahdahm pafchahm leetahm pastahwedama ne rohnahs eefsch ta konkursneeka mantahm, ja ta funtraktu-grahmatâ irr eerakfita.

4) Tee konkursneeka glabbaschanai un wehrmindera-buhschanai nobohti ar sawu mantu, kas eefsch fahdahm paschahm leetahm pastahw-dama eefsch ta konkursneeka mantahm rohnahs, ja tahs glabbajamas un appafsch wehrmindera-buhschanas stahwedamas mantas pee teefas irr eerakstias.

5) Tee, kam pehz fahda, preefsch konkurses lehfschanas, teefas-spehku dabbujama nospreeduna kas nahfahs, un scho nospreedunu funtraktu-grahmata irr likkuschi eerakstih.

6) Tee parradi, kas pagastam dehl winna i-dohschanahm un papreefsch-maffaschanahm par to konkursneeku nahfahs, ja tahs parradu-funtraktu-grahmata pee teefas irr eerakstias, un tee magasihnes parradi.

7) Tee parradu-deweji, kurreu mekleschanas us tahdahm rakstids jeb ar wahrdeem funtraktu-grahmata farakstiahm, pee grunta-teefas apdrohschinatahm jeb fiblu-teefagahm derribahm un parradu-apleezinaschanahm dibbinajahs. Dehl teem, kas nekustamu fiblu ar pelaudihfschanas-teefu woi zaur derribu, woi zaur eerahdischanu no teefas dabbujuschi, irr janemm wehra: „fa tas fibls gan paleef wimmu rohkäs lihds isfautschanu un arridjan konkurses starpä rentes neff, bet fa tai rentejamai naudai tiffai pehz ta laika tahs eerakstischanas wimmu fibla-teefas weeta taps eerahdita.“ Par teem treschâ schkirrà stahditeem konkurses parradu-dewejeem tas preefschraffis geld: „fa teem, pehz ta laika tahs eerakstischanas wimmu mekleschanu eefsch funtraktu-grahmatas, weeta taps eerahdita.“ Bet kad ne fahds likkums atp affal-geldigu teefas-spehku warr dabbuht, tad tahdas konkursneeku parradu-kraschanas, kas preefsch passuddinaschanas schi likkuma zehluschees, to wimmahm ihpaschi peederrigu pirmu weetu dabbu, kad tahs arridjan funtraktu-grahmata narw eerakstias, ja tahs tiffai zittadi pehz teefas warr tapt parahditas.

Tomehr turflaht tohp preefschraffstihis: fa tahdahm mekleschanahm diwju gaddu starpä pehz schi likkuma passuddinaschanas funtraktu-grahmata buhs eerakstiahm buht, jo kad schee diwi gaddi pahrgahjuschi, tad tahm tiffai beidsama schkirrà weeta taps eerahdita.

Zettorta Schkirra.

Wissas un jebkurras pee grunta-teefas ne apdrohschinatas bet funtraktu-grahmata eerakstias mekleschanas pehz ta laika tahs eerakstischanas pee atdabbuschanas peetohp.

Peekta Schkirra.

Wissas un jebkurras zittas mekleschanas, lai tahs pee grunta-teefas apdrohschinatas buhtu jeb ne, pehz sawu iskristamu dallu pee atdabbuschanas peetohp.

§ 498. Jebchu gan tahs rentes konkurses starpä weenigi teem ihpascheem parradu-dewejeem no pirmas schkirras un nohturreem tohp maffatas, tomehr wimmas arridjan

teem zitteem rentes nesdameem parrabeem par labbu paleef, un kafram parrabu-dewejam weenam pakkal ohtru sawa reise ta ka tas likkims to aizina, buhs pee atdabbuschanas (makfas) fluht ar paschu parradu un rentehm, bet prohti tikkai ar tahm rentehm par to gaddu preefsch konkurses lehfschanas. Pascha gadda kad ta konkurse zehlahs, tahdam sawa reise tikkai ar tahm konkurses starpâ isnahkamahm rentehm tohp nolfta; zaur to ween tam apdohmigam parradu-dewejam ta drohschiba, ka winsch tam wehlahajam ar rentejamu naudu un rentehm preefschâ stahw, un tahda noliftschana to ustizibu eefsch naudas leetahm apstiprina.

§. 499. Teefas-makfas teem parradu-dewejeem tikkai tad ween tohp nowehletas, kad wiffi par rentejamu naudu un rentehm sawu atlihdsmaschanu irr dabbujuschi.

§. 500. No tahs reises isspreeschanas tahs pagasta-teefas, ka eefsch wiffahm zivil-teefas leetahm pee Pilskunga-teefas ohtras nodallas warr appelleereht.

§. 501. No tahs reises isspreeschanas tahs Pilskunga-teefas ohtras nodallas, ka eefsch wiffahm zivil-teefas leetahm tikkai ta pahrraudsichana pee semmes wirf-teefas irr meflejana.

VI.

No isdallischanas tahs konkurses twehruma = mantas starp teem parradu-dewejeem.

§. 502. Za isdallischana noteef:

- 1) Kad no tahs reises isspreeschanas naw appelleerehts tappis un ta teefas = spehka nahfufi.
- 2) Za no tahs appelleerehts buhtu, tad us to jagaida, kas tamî appellaziones = teefâ taps nospreests. Tas weetu-eerahdischanas nospreedums, kas appellaziones-teefâ nolifts tappis, kad tas teefas = spehfu dabbujis us pagasta-teefu tohp noraidihts un tad ta isdallischana noteef.
- 3) Bet kad prett to weetu-eerahdischanas nospreedumu ta pahrraudsichana tohp mefleeta, tad ar to isdallischanu tif ilgi tohp gaidihts, kamehr tas pahrraudsichanas nospreedums par isdallischanu us pagasta-teefu tohp noraidihts.

§. 503. Talihds ka ta isdallischana warr notift, ta teefa lihds ar to pahrstahweju nokeim to twehruma = mantu un usneim to isdallischanu pehz ta teefas = spehziga weetu-eerahdischanas nospreeduma.

Dhtra Appaksch = nodallischana.

No Arresta un aistweherschanas prazessa.

§. 504. Arrests irraid ta teefas darrischana, zaur fo ta jeb paschu kahbu parrad-neefu jeb winna kustamu mantu leef apturreht, dehl drohschibas, ka ne weens, kam dalliba pee tahs buhtu, sawu teefu saudetü. Pee pascha zilweka arresta, ka waijadfigi rahdahs, tahdam jeb ta atfahpschana no sawa namna, woi kahda widbus aisleegeta, jeb namna waktis peelifta tohp, woi arridsan to paschu pagailam zeetuna leef.

S. 505. Arrests par lohzeleem ta semneeku=pagasta, no pagasta=teefas, un par tahdeem, kas naw semneeku=pagasta lohzele, bet zittahrt appafsch muischneeku teefas waltas stahweja, no Wilskunga=teefas chtras nodallas tohp nospreests. Domehr, behgdamu parradneeku, kad teefas paligs ne buhtu pee rohfas, ir pats parradu=deweis warr fagrahbt, un teefa nodoht, bet tikkai bes wiffa warras darba pee winna meefahm. Prett wasankeem arresti turpat warr mefleht, fur winnus paschus jeb winnu mantas panahf.

S. 506. Pascha zilweka arresti warr mefleht:

- 1) Kad parradneeks jau us behgschanas stahw, un parradu=dewejam ja-baschijahs, ka no atlikdamahm mantahm fawu parradu ne isdshs.
- 2) Ja kam pascham kahdas klausischanas peenahzehs, un winsch tahdahm zaur behgschanu ismukt gribbetu.

S. 507. Arrests allaschin tohp nospreests us ta mekletaja galwas, kam arridsan, us atdohschanu, tam zeetumneekam pahrtischana jadohd.

S. 508. Pee kustamas mantas un gattawas naudas apturrefchanas, kas ne buhtu no zitta jau aiskihleta, papreefsch japarahda azzim redsama ischkehrdeschana jeb no-glabbaschana.

S. 509. Ta aistweherschana tahs nekustamas mantas tohp nosaukta teefas waloda Sekwestrazione, un tahdu warr mefleht:

- a) Pee skaidri noprohtamas jeb jau redsamas nihfchanas ta parradneeka.
- b) Pee winna nomannitas gribbeschanas, fawu mantu preefschajeem parradu=dewejeem par skahdi zittur pahrdohht jeb kihla doht.

Ta aistweherschana patti warr diwjadi notikt:

- 1) Kad ta nekustama leeta tikkai ar weenu aisleegschanu tohp aplikta, pee kurras tam, kam winna peederr, gan ne tohp ta waldischana panemta, bet pahrdohschana un kihla=likfchana leegta.
- 2) Kad winnam ta waldischana tahs nekustamas leetas tohp atnemta un pahrstahwejam usdohhta.

S. 510. Pee wiffahm arresta jeb sekwestraziones meflefchanahm, ja bes bailehm ar to warr apfawetees, tam mekletajam arridsan wajaga fawu skaidru teefu, ja ne wairaf tatschu tizzamu darriht, kaut ir ne tuhda lin to pagallam parahdiht un aprehke-neht warretu.

S. 511. Sekwestrazione tapat ka arrests us pascha ta mekletaja galwas tohp no-wehleta.

S. 512. Arrests par kustamu mantu tohp, ja nohte speesch, uslikts, zaur aisehgeleschamu, zaur weenu tam fainneekam ta parradneeka usdohhtu arresta=pawehleschamu, jeb zaur peeliktu wakti; arridsan tahs aistwertas leetas, ja ne dauds un pawed-damas buhtu, pascha teefa warr us glabbaschanas noffappeht.

S. 513. Ta teefa tam, kas to arresti jeb sekwestrazioni meflejis un isdabbujis, terminu nospreesch, kurrâ ta meflefchana, kadehl tas arrests jeb sekwestrazione nowehleta

flie, peederrigai teesai preefschâ janess, pee strahpes tabs atlaischânas un maksaschânas wiffas skahdes.

S. 514. Zeem prett nospreestu arrestu jeb sekwestrazioni pakerteem teefas = paglabbjumeem naw ne kahds nowehrschânas spehks.

S. 515. Ja tas parradneeks spehj sagahdaht peenemmamu drohschibu jeb galwoschânu libds isteesatas leetas, tad arrests un sekwestrazione tulihst fluhst atnemti.

Trefcha Appaffsch = nodallischana.

No skahdes atlihdinaschânas prajessa.

S. 516. Kad weens sawâ walkâ ohtraim kahdu kustamu leetu atnemn, jeb zittu ismett no tahdas nekustamas leetas, fo schis zauru gaddu meerigi sawâs rohkâs bij turrejis, jeb to brihdina sawâ teefâ pee kahdas leetas, fâ par libdsibu gammibas = teefâ, tad tam skahdes = zeetejam, prohti, kam ta warra darrita, wiffwehlaki 3 mehneschu starpâ pehz wimmas notifschânas, jafuhdsahs preefsch pagasta = teefas, ja teitan peederr tas darritais, jeb 5 mehneschu starpâ pee Wilskungâ = teefas ohtras nodallas, ja schi wimma kabrtas teefa buhtu. Irraid ta skahde pee kustamas leetas padarrita, tad ta teefa, fâ ween warredama, to flahstaku terminu noleek, isdibbina pehz isimeleschânas = prajessa liffumeem, arrig pateesi tas apskahdehts to leetu zauru gaddu meerigi turrejis un zaur warru to saudejis, un ja tif pat schahda ne aiskahrta turrechâna, fâ arridsan ta atnemischâna israhbahs, tad wimma to skahdes = zeeteju us weetas sawâ pirmajâ teefâ eezell, bet par to darritaju nospreesch, skahdes un wiffu ismaksaschânu atlihdinaschânu. Gannibas = meschu = un brauzamu zellu teefas zittadi ne, fâ tiffai tammi nospreestâ starpâ no defnits gaddeem warr eedabbuht, tapehz, fâ schahdâs leetas ta fleppena usbahschâna gan drihs ne = isfargajama irraid.

S. 517. Irraid ta skahde pee kahdas nekustamas leetas padarrita jeb kahdu teefu aistiffusi, tad noleek ta teefa bes kaweschânas to terminu tammi paschâ weetâ, fur ta skahde notiffusi, un turpat nosuhta weenu asseferu un skrihwari, kas nogahjuschi, woi pats darritais preefschâ nahzis woi ne nahzis, ismekle to pastahwejuschu buhschânu, fâ arridsan tabs darritas atraujes un to protokolli tai teesai nodohd, furra tad terminu noleek dehl pasluddinaschânas ta spreeduma. Utrohu ta teefa taifnu fuhdseschânu un ne leedsamu pahribu, tad nospreesch wimma to atdohschânu un usleek tam laupitajam to atlihdinaschânu wiffas skahdes un isdohdas naudas.

S. 518. Ta teefa isdarra sawu nospreedumu tif labbi dehl atdohschânas fâ skahdes un maksas atlihdinaschânas, jebchu gan pretti to kahdi eemesli usnemti buhtu, jo tahdâs atlihdinaschânas leetas tee ne spehj pretti skahweht.

Zettorta Appaffsch = nodallischana.

No teefas peespreeschânas ammata skadri ischiktirâs leetas (Eksfuzione) un no isdarischânas to teefas = spehzigu nospreedumu.

S. 519. Ja kas dehl skaidras parrada = meleschânas zittu usfuhds, tad buhs pagasta = teefai to apfuhdsetu tulihst preefschâ aizinahst, un kad tam naw ne kahdas us

weetas parabdamaš isrunnaš, kaš tai maškafchanai jeb pagallam pretti ſtahw, jeb tah-
laſa iſmekleſchanu praſſaħš, peħz taħš leetas iſneſchanas to laifu noſpreet, kaš winnam
ja-aiſmaħſa. Ne nemtu taš parradneeħš ſcho noſpreetu maškafchanas terminu weħrā,
taħ tai teeſai taš parradš lihđš ar aiſkawefchanas rentehm un teeſas maškafhm zaur pee-
ſpeeſchanu japeedſem.

§. 520. Zapat darra taħš Piłſkunga-teeſas ohtrā nodallā ar tahdeem, kaš naw
ſemneeku pagafſta lohzeili, bet zittahrt appaħſch muifchneeku teeſas waħkaš ſtaħweja.

§. 521. Skaidra irraid weena parradu-mekleſchana taħ, kaš gaiſchi red'amš,
kuřch taš parradu-dewejs un kuřch taš parradneeħš, kā taš parradš žħlees, kaš, kuř,
un žit jamakfa.

§. 522. Ja kaš teeſas-ſpeħzigam noſpreedumam tanni noliktā laikā naw paħlau-
figš, taħ patti teeſa to ar peeſpeeſchanu iſdarra.

§. 523. Pee wiſſahm tahdahm peeſpeeſchanahm buħš tam no teeſas tabehl no-
fuhtitam ſohgam papreekſch taħš kuřtamaš leetas peħz noſpreeſchanaš apturreht un weendā
no winna paſcha noliktā terminā pahrdohht. Ja ta ſanahkuři nauda ne peeteek, to par-
radu, dehl kuřra ta peeſpeeſchana noteek, un taħš teeſas-maškafchanas atlihđſinaht, taħ
tohy ta nekufſtama manta aiřtwerta, appaħſch pahřtaħweſchanaš noliktā, un tam par-
labhu, kuřra peħz wiſſa ta peeſpeeſchana uřnemta bij, walđita, kamehr wiuřch atlihđſi-
nahtš. Tomehr tiř pat tam, kaim ta manta peederr, kā tam parradu-đſinnejam naw
aiřleeğtš, pee teeſas mekleht, ka taš grunta-gabbalš uř pahrdohſchanaš iřſauktš taptu,
un buħš tai teeſai, ja taš parradneeħš gadda ſarpā ſawam parradu-dewejam ne ſpeħj aiř-
maħfaht im no taħš aiřtwerſchanaš atſwabbinatees, to gruntu tahdā wiħſe pahrdohht,
kā jau konkuřſeš pražeſſā preekſchā rakřtihtš irraid.

§. 524. Teeſas-paglahbjumeem pretti ekřkuzioneš ſpreedumu naw ne kaħđš aiř-
turreſchanaš ſpeħkš.

§. 525. Ja kaš ekřkuzionei jeb atlihđſinaſchanaš pretti turrakš, taħ buħš tam pee-
đſiħſchanaš ſohgam to Piłſkunga-teeſas pirmai nodallai ſumamu darriht, kaš winnam
taħ karra wiħru paligu atfuhta.

§. 526. Buhtu tam parradneeħam paſcham wehl uř rentehm iřdohta nauda, taħ
buħš to papreekſch aiřtwert, eeħam pee ta grunta peeħerrakš, un kā taš peedſemmamš
parradš, ta ſkaħde un zittaš maškafchanaš to iřneſħ, tam parradu-đſinnejam peeſchirt.

§. 527. Ja ekřkuzione warr pařteepteeš ir uř zittahm tam parradneeħam buħda-
mahm leetahm un peederrumeem, bet teeſas-ammatu lohni ta ne driħkřt aiřkaħrt.

Peekta Appaħſch = nodallifchana.

No ta pražeſſa taħš iř-aiřinaſchanaš uř teeſu.

§. 528. Echis pražeſſiš uřnemnamš:

- I) Ja kaš leelahš, ka winnam prett zitta mekleſchanaš eřohht, jeb no žita negohđdigi
runna.

- 2) Ja kam prett zitta subdsefchanahm jeb meklefchanahm tahdas isrunnas, zaur fo ta subdsefchana woi pawiffam woi kahdâ dalkâ atmettama buhtu, bet winnam jabihstahs, tahdas sawas isrunnas saudeht, kad ta subdsefchana wilzinata tohp.
- 3) Ja kas gribbetu ar wisseem saweem parradu-dewejeem islibdsinatees un wiffus tohs sinnaht dabbuht, kam pee winna kahda meklefchana (fo nosauz ediktal- jeb likwidazioneš prazeffi.)

S. 529. Wiffâs schahdâs leetâs, ikweens warr turretees pee sawas peederrigas teefas un luhgtees, lai tas prettineeks preefschâ aizinahts taptu, kas tad noteek jeb no paschas tahs teefas, ja tas aizinajams tai peederr, jeb ja tâ ne buhtu, zaur teefas-fahrtigahm meklefchanahm pee zittas teefas.

S. 530. Ja tas aizinahts, pirmâ fahrtâ (No. 1.) to leelischanu, dehl kurras winsch preefschâ aizinahts, leedsahs, bet aizinatais us to pastahw, tad ta teefa to ismekle, un kad aizinataja subdsefchana ne parahdama atrasta tohp, tad schim pehz teefas spreeduma tam aizinatam ja-aismakfa ta apfaweschana un wiffas isdohfchanas. Bet rahdahs zaur ismekleschanu, ka tas aizinahts pateefi kahdas negohda wallodas wainigs irraid, tad waijaga tam, ja ne usnemmahs to apleezinaht, tam aizinatajam isdohfchanas un apfaweschanu, kâ teefa nospreesch, atlibdsinaht, un schim wehl brihwi paleef, to pazeestu negohdu tablaki mekleht. Usnemmahs tas aizinahts sawu runnaschanu parahdiht, tad atstahj ta tablaka meklefchana; tas aizinahts pats usnemmu to subdsefchanu, un tas prazeffis pehz teem schinni likkumu-grahmatâ atrohnaneem preefschrafsteem sawâ zellâ prohjam eet.

S. 531. Ja ohtrâ fahrtâ (No. 2.) tas aizinahts sawu subdsefchanu ne gribb preefschâ nest, tad tohp tahs isrunnas us muhschigeem laikeem par taifnahm peenemtas, bet atbild winsch us subdsefchanas un isrunnahm, tad paleef tas prazeffis sawâ schinni grahmatâ ecraditâ tekfâ.

S. 532. Gadditohs, ka weens woi ohtrs teefas preefschâ ne atnahktu, tad ja noteek tâ kâ S. 417. cerahdihts stahw.

S. 533. Treschâ fahrtâ (No. 3.) tas, kas libdsinatees gribb, luhdsahs, ka wiffi tee, kam pee winna meklefchanas buhtu, pee muhschigas fluffi-zeefchanas strahpes sa-aizinati taptu. Ja sa-aizinaschana noteek tapat kâ konkurses prazeffâ. Pehz pahrgahjuscha atsaufschanas termina, ta teefa sluddina to isflehgfschanas spreedumu, kam tas spehts, ka wiffi tee, kas ne buhtu atsaufuschees, sawas meklefchanas pagallam saudejuschi. Teem, kas peeteikuschees par labbu, ta ismekleschana dehl taifnibas winnu meklefchanu tohp usnemta, kâ konkurses prazeffâ, un pehz pabeigtas pahrtsefaschanas, tâ nospreests kâ taifni un pareisi buhs. Tas paglahbjums tahs appelleereschanas un pahrraudsifchanas brihwi stahw. Tas ediktal-prazeffis ne aisleeds ckskuzioni.

Sesta Appafsch-nodallifchana.

No wehrmindera prazeffa.

S. 534. Kad patti wehrmindera-teefa nomanna, ka wehrminderi sawus likkumus wehrâ ne nemm, jeb kad libds-wehrminders jeb zits prett wehrmindera subdsahs, tad

wehrmindera-teefa tuhdał fahf ismekleht, un atrašdama, ka winſch fatwâ ammatâ naw peetiſſigſ biſis, jeb wairſ ne buhtu uſtiſſams, ta winnam atraim to ammatu un zittam uſleef, kam arridſan no ta atlaiſta wehrmindera mantas to waijag peedſiht, kaſ buhtu peetruhſis. No taħdas ſpreeſchanaſ taħſ pagasta-teeſas warr appelleereht, bet tai naw aiſturraim ſpeħſ. Prett taħdas paſchaſ ſpreeſchanaſ no Pilſkunga-teeſas oħtraſ nodallaſ warr mekleht to pahrraudſiſchana, bet kaſ arridſan ne ko ne ſpeħj aiſturreht.

§. 535. Ja tee appaſſch pahrrahwejeem bijuſchi beħrni pilnõſ gaddõſ nahfuſchi, ar taħſ wehrminderu waldiſchanaſ un reħknijumu meera ne buhtu, tad winni apfuħdſ toħſ pee taħſ jeb dehl dſihwofla jeb dehl ammatâ-waldiſchanaſ peederrigaſ teeſas. Tee zittahrtigi beħrni neſſ preekſchâ ſawaſ braħkeſchanaſ un ſubdſeſchanaſ, un taſ apfuħdſeħtſ atfal ſawaſ parahdiſchanaſ un iſrunnaſ, un tad pagallaim tã toħp darriħtſ, kã jau preekſchaki ismekleſchanaſ-praħeſſâ noliftſ irraid. Geſſch wehrmindera reħknijuna un pahrrahweju waldiſchanaſ leetahim, prett pagasta-teeſas noſpreedumeem warr appelleereht, prett Pilſkunga-teeſas oħtraſ nodallaſ ſpreeſchanaħim pahrraudſiſchana mekleht, abbejadi ar aiſturraimu ſpeħku; bet taſſchu teem ſubdſetajeem briħwi ſtaħw, ja tee ko baſchijaħſ, luħgteeſ, ka ta wehrmindera manta aptihleta taptu.

Septita Appaſſch-nodalliſchana.

No rohbeſcha praħeſſâ.

§. 536. Ja gaddaħſ, ka lohzeħli taħſ ſemneeku draudſeſ jeb laudiſ, kaſ taħdi naw, bet zittahrt appaſſch muichneeku teeſas wallaſ ſtaħweja, nekuffamu mantu eedabbu, un rohbeſchu kildaſ eekriħt, teem waijaga taħdas tapat un preekſch teeſahim iſliħdſinaħt, kã muichneekeem un zittaſ kahrtas laudin jadarra.

§. 537. Bet kad ſemneeku-ſaimneekam jeb noħmturram rohbeſchu kilda gaddaħſ, tad warr diwjadi notift:

- a) Ta rohbeſcha kilda warr gadditeeſ ar zittu ſemneeku-ſaimneeku, muichneeku, un zittu gruntneeku, jeb ar weenu pee Kroħna muichas, woi taħda grunta, kã par liħdſibu Pilſkunga un mahzitaju muichas, peederrigu ſemneſ gabbalu; tad peenahkaħſ tam ſaimneekam jeb noħmturram, to rohbeſcha pahrrahpſchana ſinnamu darriħt tam, kam taſ grunſtſ peederr, bet ſchim jamekle to ſriħdinu woi ar labbu jeb zaur teeſu iſſchirt.
- b) Ta rohbeſcha kilda zeħtaħſ ſtary ſemneeku-ſaimneeka jeb noħmturra no weenaſ puſſeſ, un zitta ſaimneeka jeb noħmturra taħſ paſchaſ muichas no oħtraſ puſſeſ, dehl tahim winneem no ta gruntneeka uſ kohpſchanaſ jeb noħmã eedoħtahim ſemnehim, gannibaſ zelle:n, ptaħwahim. Tad tam, kaſ doħma briħdinaħtſ buħt, briħwi ſtaħw pee pagasta-teeſas greeſteeſ, kaſ uſ paſchaſ weetaſ un peħdahim to leetu pahrmekle un to ſriħdinu turpat iſſchirt. Pretti taħdas iſſchirtſchanaſ ta appelleereſchana beſ aiſturraima ſpeħka nowehleta. Pee taħſ iſſchirtſchanaſ weenigi uſ to jaſſattaħſ, ko patſ taſ gruntneekſ kaħram uſ kohpſchana jeb noħ-

mu eerahdijis un ta rohbescha nodallifchana arridsan tiffai us to kohpschanas jeb nohmas laiku geldiga, jo, kad tas nohmas laiks beidsees, tad tam gruntneekam tif wairaf brihwi stahw, tohs rohbeschus pehz sawas patifschanas eetaifilt, ka winnam par farwu mantu ta walta, pagallam neko wairs us nohnu doht, bet sawas brihwas weetas waldbiht ka gribbedanis.

Ustota Appakfch-nodallifchana.

No mantofchanas dallifchanahm.

S. 538. Ifkatrs lihds-mantneeks, warr, kad ta mantibas dallifchana ar labbu ne weddabs, us peederrigu teesu greestees un dallifchanu zaur winnu mefleht.

S. 539. Ta peederriga teesa noleek to isfpreeschanas termixu, fa-aizina wiffus mantneekus, kam pilnigs wezzums, un turrabs parwiffam pehz teem eestahditeem likfumeem ta ismekleschanas prazeffa.

S. 540. Prett mantas dallifchanas spreedumu no pagasta-teefas warr appelleereht, prett to, kas noteek pee Wilsfunga-teefas ohtras nodallas ta jahrraudifchana meflejama. Tomehr buhs, ja tas, kas pee weenas woi ohtras teefas winne, to pagehretu, to aistwehfschanu (sekrwestrazioni) nospreest, kas bes tam eeksch mantofchanas leetahm nolikt warr wehl ir preeksch tahs ischkirschanas, ja tahds, ka rohkās kahdas mantofchanas leetas buhtu, ne spehj peenemmamu apgalwofchanu skappeht.

Dewita Appakfch-nodallifchana.

No basnizas-teefas prazeffa.

S. 541. Teem semneekem par labbu tas zaur scho teefas-grahmatu eestahdihis ismekleschanas-prazeffis arridsan eeksch basnizas-teefas leetahm eezelts.

Pirmais Peelikkums

pee

Semneeku Likkumu = gramatas.

Preekshraksti dehl refruhfchu = dohschanas.

§. 542. **T**a apreheneschana dehl tahs refruhfchu = dohschanas tà fà ta nospreefchana zif refruhfchu katrai muischai, pehz ta zaur wiffaugstaku pawehleschanu israfstita flaitla, eefsch dwehselehm irr jadohd jeb ar naudu irr japeemakfa, paleek tà fà lihds schim turrehts tappis, tai Kambara = waldifchanai un tai Gubernementa = waldifchanai uswehleta.

§. 543. **T**ai pagasta = pollizei tadehl tikkai peenahfahs, to lauschu flaitlu, kas par winnas pagastu isfriht, iszelt, un to peemaksajamu naudu, tà fà tahs isdohschanas par islaischanu un nodohschanu peedsiht.

§. 544. **K**as no teem lohzeleem kahda pagasta par refruhfchu irr nodohdams, tas no pagasta = teefas pehz ta padohima to preekshneeku un wifflabbaku semneeku = fainneeku un nohmurru ar wehleschanu tahs muischas = pollizes irr islassams. **T**a gadditohs, fà dehl tahs refruhfchu islassifchanas muischas = pollize ar pagasta = teefu ne fateek, tad schis srihdinsch no Pilsfunga = teefas ohtras nodattas irr ischkirrams.

§. 545. **P**ar refruhfcheem ne warr nemf:

- 1) **T**ohs kas pehz refruhfchu preekshrakstifchanas naw derrigi pee tam.
- 2) **T**ohs kam semnes = grunti ihpaschi peederr, no, ja mas buhtu, 6 Rihges puhru rubdens sehjuma katrà laukà, un winnu wezzaku dehlu.
- 3) **N**ohmturruš jeb fainneekus weenas semnes = weetas no ne masaf fà 6 puhru sehjuma katrà seemas laukà un winnu wezzaku dehlu.
- 4) **T**ohs stohlmeisterus, kamehr tee sawà ammatà stahw.
- 5) **T**ohs lohzeklus tahs pagasta = teefas un tohs pagasta = preekshneekus, arriidsan kamehr tee sawà ammatà.
- 6) **M**uischas = laudis.

§. 546. **D**ehl tahs atfwabbinaschanas to muischas = lauschu no refruhfchu = nemfchanas irr schein wehrà leefams:

- 1) **T**as fungs weenas muischas, pee furras weens semneeku = pagasts lihds 100 dwehsele rohnahs, 4 zilwekus par muischas = laudin warr usdoht, kas zaur to fwabbadi tohp, kaut ir par refruhfcheem derrigi buhtu.
- 2) **K**am pahri par 100 dwehselehm sawà muischà irr, us iffatrahm 50 wibrifschu dwehselehm weenu muischas deenesta = behriuu wairaf warr usdoht; tadehl kam

200 dwehfeldu irr, 6; kam 300 farwâ pagastâ irr, 8, un tã jo prohjam; kam masak fã 100 dwehfeles irr, us ik 25 dwehfelehm weenu muischas deenesta-behrnu warr usdoht.

- 3) Kam wairak muischas irr, pehz schihs nowehleschanas katrã mui chã warr darriht, bet ne tã ka tam muischas pagastam zaur to pahri noteek. Wirsch tadehl katrã pagastã tiffai par labbu scha pagasta lohzeleem pehz schihs farwas teefas warr darriht.
- 4) Tas stahw ta kunga tahs muischas wallã, scho swabbadibu weenam muischas deenesta-behrnam atneent.
- 5) Teem muischas walbineekeem peenahfahs, tohs muischas laudis, kurreem tee to swabbadibas teesu no refruhschu-nemschanas gribb nowehleht, ikreis jau preefsch tahs pee wahrdeem peefazziht.

S. 547. Kamehr wehl par refruhscheem derrigi zilweki kahdã pagastã rohnahs, ne buhs diwi brahlus weenã lahgã par refruhscheem neent.

S. 548. Ja refruhschu-dohschanas laifã kahdi par refruhscheem derrigi pagastã lohzekli no ta pascha atkahpjahs un zaur ismekleschanu no teefas redsams kluhtu, ka tee refruhschu-nemschanai gribbejuschi ismukt, tad schee tulihht pehz fagrahbschanas, tam pagastam par labbu, par refruhscheem irr nodohdami.

S. 549. Wiffi tee, kas no semnes-pollizes jeb no kriminal-teefas noseegumu dehl par refruhscheem tohp nodohhti, tam pagastam par labbu tohp peerehkeneti, kurrã tee farwas galwas nodohschanas makfa.

S. 550. Par weetneekeem tiffai tahdi semneeku-pagasta lohzekli tohp peenemti, kas deeneht warr un saldatu animatam derrigi irraid. Irraid tas weetã nahfdams zitta pagasta lohzeklus, tad tam, kas wirru nodohd, peekriht, arridsan wiffu, kas tam prett farwu pagastu peenahfahs, usnemtees. Kad tas jau eeksch S. 53. tahs Widsemnes lifkumu-grahmatas wiffaugstaki wehlehts tappis, ka semneeku-pagasti par farwu naudu brihrous laudis par refruhscheem warr sielleht, tad ta patti teefa arridsan Kursemnes semneeku-pagasteem irr nowehleta.

S. 551. Pagasta-teefai buhs zaur weenu no farweem lohzeleem jeb zaur pagastã-preefschneeku tai refruhschu-kommissionei tohs no ta pagasta nodohdamus refruhschus preefschã stahdiht, nodohht un wiffu kas turklast waijadsigs irr, apghdaht. Tam pagastam peekriht, tohs kas preefsch peenemschanas no refruhschu-kommissiones, woi aisbehg, woi apsirgst, woi nomirst, tã fã tohs, kas no tahs refruhschu-kommissiones ne tohp peenemti, no sewim atkal atlihdsmahht.

S. 552. Kad weens pagasta lohzeklus par refruhschu isredsehts, kas pehz S. 548. no ta pagasta atstahjees, ka tas zittã pagastã apmestohs, tad tas schim pagastam peenahfahs, un tam par to ja-atbild, ka tahds pagasta lohzeklus pee farwa pagasta stahdabs, no ka wirsch ir tad ne warr atrautees, kad tas tanni sweschã pagastã tahdã kahrtã eestahjees, kas pehz lifkumeem no refruhschu-nemschanas atswabbina.

Dhtrs Veelikkums.

No Kursemmes semneeku peenahkamas palikkhanas Kursemmé.

§. 553. Kursemmes semneekam tik ilgi ja-paleek eeffch Kursemmes Gubernementa rohbescheem, kamehr ihpascha wiffaugstaka pawehleschana talabbad taps dohta.

§. 554. Pirms schis laiks atees, Kursemmes semneekam tikkai eeffch schi Gubernementa un tikkai tahdas derringas warr uszelt, zaur kurrachm winsch tai semmes-kohpschanai, tahm us semnehm eerastahm darboschanahm un pelnischanahm, teem us semnehm wajjadfigeem amnateem un zitteem pee semmes kohpschanas peederrigeem darbeem ne tohp atrauts.

§. 555. Tik pat mas tas tam Kursemmes semneekam brihw, eeffch Kursemmes Gubernementa pilfateem jeb winnu aprinkeem apmestees, nekustamu mantu turpat eedabbuht, jeb ar pilfatneekem deenesta-kuntraktus jeb par pilfatu grunta-gabbaleem nohmas kuntraktus uszelt, pirms wiffi Kursemmes semneeki kohpa, pehz tahm dwehsele ruttehm to flaitli no diwi fimts tuhstoschahm wihrischahm Kursemmé paleekamahm dwehselehm buhs atneeguschi. Kad tas noteek, tad ta Gubernementa waldischana libds ar to wiffas Kursemmes weeneeka passu-grahmatas us teem Kursemmes pilfateem warr doht, to mehr wairak ne ka teem, kas pahri par 200,000 dwehselehm us semnehm rohnahs.

§. 556. Schis likkums ne aisenem tahdas Kursemmes semneekus:

- 1) Kas ar wehranemschanu to eeffch likkumeem dohtu preekschrafschu pee kahdas gildes leek peerakstitees un ta labbad pilfatos gribb dsihwoht.
- 2) Kas preeksch pasluddinaschanas schi likkuma pee kahda pilfata grunta-gabbala bij peerakstiti.
- 3) Kas pee paschas pasluddinaschanas schi likkuma ar peederrigahm passu-grahmatahm un atlaischanas sihmehm pilfatos sawu mahjas-weetu usnehmuschu, fur to mehr tam dsimtskungan brihw, tohs kahda patihkama rinde weenas schkirras us brihwlaischanu erakstiht. No scheem peeminneteem laudim eemanto to teesu, ir eeffch pilfateem nohmas- un deenesta-derringas uszelt un turpat ihpaschumu turreht, arridsan winnu pehnahkami.

§. 557. Tee, kam Kursemmes Gubernementa sawas muishas irraid, weenlibds woi winni tahs us nohmu deruschi jeb zaur zitteem leek waldisht, woi tee ahra ta Gubernementa jeb eeffch kahda no winna pilfateem dsihwo, tohp ar saweem peederrigeem ka us semnehm dsihwodami usiuhkoti, ta ka tee preekschaji panti winnus ne mas ne aisenem, un Kursemmes semneeki pee winneem gan warr deenesta eestah, fur tahdi tad pee weena no teem pagasteem irr peeskaitijami, kas no tahs semneeku-kahrtas winnu Kursemmé buhdamu muishu irraid sabeedrojuschees. Tee dsimti laudis, kas libds schim kungeem bes muishahm peederreja, jebchu tee pilfatos naw dsihwojuschi nedf pee pilfateem irr bijuschi peerakstiti, saweem libds-schinnigeem kungeem us pilfateem un ahra ta Gubernementa katra brihdi warr libds eet un ar teem wiffadas derringas, kaut kurrâ weeta tas buhtu, uszelt. Bet winni paleek parradneeki to pagastu, pee kurreeem tee irr peerakstiti, dehl winnu peenahkumeem prett paschas walsts un zittahm darrischanahm.

§. 558. Zffatrs Kursemnes semneeks no schahm faitchem sawas brihwibas warr atraistees:

- 1) Zaur ihpafchu nowehleschanu tahs us semnes rumas-deenu fapulzinatas muischneeku draudses.
- 2) Zaur weetneeka dohschanu, tad taz wiffas sawas zittahrtigās darrifchanās prett fawu grunta-kunga un fawu pagastu lihdsigs tappis.

Par weetneeku tahds irr derrigs, kas sawalneeks, un lihds schim neds pee tahs schkirras to Kursemne palikdamu semneeku peederreja, neds kahda noseeguma dehl sinamu strahpi zeetis, un kas warr parahdiht, ka weens Kursemnes semneeku pagasts fawu labbu prahtu irr apleezinajis, to par fawu lohzekli usnemt; par wiffu to tai Gubernementa waldifchanai pehz norunnaschanas ar to wiffas Kursemnes weetneeku ta ismekleschana un nospreeschana peekriht.

Treschais Peelikkums.

D a s c h a d a s z i t t a s n o l i k k c h a n a s.

§. 559. Teem muischneekem ta Kursemnes Gubernementa ta teefa paleek, par to laifu tahs fataifamas un pahreijamas buhschanas tahdas pahrtaisifchanas un peelikkumus, kas pehzak waijadfigas un peenemnigas ismannitas un atraftas tohp, un tohs pamatta likkumus tahs semneeku buhschanas ne pahrwehrfeh, peelikt klahht un tam Augsti zeenijamam Keiseram par apstiprinaschanu preekscha nest. Bet schahdi peelikkumi un pahrtaisifchanas par apstiprinaschanu naw zittadi preekscha nessami, ja ne dirwi treschdallas to lohzeclu tahs muischneeku draudses, kam wehleschanas teefa irr, scheem peelikkumeem un pahrtaisifchanahm irr peekrittufchas. Bet ja schahs uswehletas pahrtaisifchanas un peelikkumi tohs us Krohna-muischahm dsihwodamus semneekus aishnem, tad scho semneeku dehl ta Kambara-waldifchanas sinna un pakauschana irr meklejama.

§. 560. Tai teefas-grahmatai us to pahreijamu laifu un teem likkumeem par teem semneekem us to paleekamu buhschanu preeksch winnu pasluddinaschanas, Kreewu-Lattweefchu- un Pohlu-walloba buhs pahrtulkoteem tapt.

§. 561. Kad tee tschetri pehz wezgas buhschanas wehl palikkufchi Kursemnes tiltu-kungi buhs apmirruschi, tad winnu annnats un weetneeki pagallam mittefes. Teem annnata darbeem, kas winneem schamehr wirsu gulleja, stary teem Wirf-Pils-kungeem un to Pilskunga-teesu pirmu nodattu ta buhs isdalliteem tapt, ka tahm ar peeppeefchanu noteekamahm isdarrifchanahm to teefas nospreedumu, kas teem tiltu-kungeem lihds schim peenahzehs, turpinat teem Wirf-Pilskungeem, un ka tai usraudifchanai par teem leeljekteem weenam no Pilskunga-teesu pirmas nodallas noraiditam lohjektam eeksch winnu aprinkeem buhs uswehletahm tapt.

Zettortais Peelikkums.

Nolikkšana no tahs eezelšanas un uswehleschanas tahs Kommissiōnes par eeweschānu to semneeku likkumu eeksch Kursemmes.

§. 1. Weenai Kommissiōnei par eeweschānu tahs jaunās semneeku buhschanas eeksch Kursemmes Gubernementa buhs eezeltai tapt Gubernementa-pilfatā Jelgavā; wimmai fawās ammatas irr jawalda par wissu to laiku tahs pahreijamas buhschanas un us to it fewiškki zeeti jaskattahs, ka ar wissu paklausišchānu pehz teem preekschrafsteem tohp dsihwohs, kas eeksch teem us wiff augstaku pawehleschānu pasluddinateem semneeku likkumeem atrohnami.

§. 2. Schi Kommissiōne appatsch paschas Keiseriskās Majesteetes stahw, no Tahs Paschas us Winnā Augstu wahrdu pawehleschanas dabbu un Tai Keiseriskai Majesteetai atbildeschānu dohd zaur ta Gubernementa Generalgubernatoru.

§. 3. Ta Kommissiōne pastahw eeksch ta preekschneeka, feschēem assefforeem un teem wajadfigeem Kanzelleijas amnateem pehz tahs apstiprinatas lohnes-rullēs.

§. 4. Tas Gubernators tahs semmes irr zaur paschu fawu amnatu tahs Kommissiōnes preekschneeks.

§. 5. Schihs Kommissiōnes asseffori irr: weens teefaskungs no tahs Gubernementa waldischanas, diwi teefaskungi no tahs Kambara-waldischanas, trihs pee weetas paleekami Wirf-Pilskunga-teefas-weetneeki no tahs Kursemmes muischneeku draudses.

§. 6. Tas Generalgubernators weenreis pa wissam tohs no Gubernementa waldischanas un no Kambara-waldischanas iswehletus lohzeklus schimi amnatā fazek.

§. 7. Tee no tahs muischneeku draudses ta Kursemmes Gubernementa islassiti lohzekli preeksch fawā amnatā usnemschanas no Gubernementa waldischanas teek swehrinati.

§. 8. Tee pee weetas paleekami Wirf-Pilskunga-teefas-weetneeki no teem peezeem Kursemmes aprinkēem irr iswehleti lohzekli tahs eeweschānas-kommissiōnes; bet pee tahs teefu pahrzelschanas Piltēnes aprinki tai nosaufschānai no Ordenes (Kursemmes) un Piltēnes semmes buhs mittetees.

§. 9. No scheem peezeem lohzekleem tahs eeweschānas-kommissiōnes tikkai trim weenā un tai paschā laikā lohpa irr weeta un runnaschanas teefa.

§. 10. Wini schimi amnatā pahrmains pehz tahs nolikkšanas tahs Kommissiōnes no tahs muischneeku draudses ta Kursemmes Gubernementa.

§. 11. Wini fawu amnatu walda lihds to pirms nahkamu semmes runnas-beemu, kas itreschā gaddā tohp turreta. Ja wini tad woi no pascha prahta, woi dehl tahs islassišchānas no jitteem, fawam amnatam kà aprinka mahrschalleem atsakka, tad wini arridsan wairs ne paleek lohzekli tahs eeweschānas-kommissiōnes, ur tee no jauna islassiti Wirf-Pilskunga-teefas-weetneeki us teem trim nahkameem gaddeem kà lohzekli tahs eeweschānas-kommissiōnes pehz ta preekschrafsta ta §. 7. no Gubernementa waldischanas teek swehrinati.

§. 12. Tee kanzelleijas-amnati tahs eeweschānas-kommissiōnes fawā amnatā irr eezeltami no ta preekschneeka ar to rullē nosazitu lohni.

§. 13. Tee pee tahs eewefchanas-kommissiones eezelti Wirf-Pilskunga-teefas-weetneeki pee sawas lihds-schinnigas lohnes no tahs semnes-lahdes kà peemettekli dabbu 133½ fudraba rubbelus.

§. 14. Kad tas Gubernators teefas-lihdfigu wajjadsibu dehl ne warr preefsch-neeka krehflâ fehdeht un ja tà noteekoht, no tahs Keiseristkas Majesteeres zits ne buhtu eestahdihts, tad tas winna weetà eefsch tahs eewefchanas-kommissiones eestahj, kas winna amnatu eefsch Gubernementa pehz teem wiffaugftakem Gubernementa likkumeem walda.

§. 15. Kad kahds lohzecklis tahs eewefchanas-kommissiones, kas ar wiffaugftaku apstiprinafchanu no ta skaitka to Gubernementa- un Kambara-waldifchanas teefas-kungu irr eezelts tappis, teefas-lihdfigu wajjadsibu dehl, paleek noht, tad tas Generalgubernators weenu lohzeckli no Gubernementa- jeb no Kambara-waldifchanas, pehz tam kà weeta wakkam tohp, par weetneeku eezelt.

§. 16. Pee noht-palifchanas us kahdu laiku jeb pee pateefigas atstahfchanas weena Wirf-Pilskunga-teefas-weetneeka, kadehl jauna islassifchana noteekama, winna weetà eestahj lihds winna atpakkal-nahfchanu jeb kamehr tanni wakkâ buhdamâ weetà zits tohp eezelts, weens no teem zitteem diweem paleekameem Wirf-Pilskunga-teefas-weetneekem.

§. 17. Tee pateefigi un tee kà weetneeki eestahjuschi affessori tahs eewefchanas-kommissiones pirms ne warr sawu weetu atstahf, kamehr tee no jauna islassiti lohzeckli sawu amnatu pagallam usnehmifchi.

§. 18. Preefschneekam ta teefa, tik lab teem kommissiones affessoreem kà teem kanzelleijas ammateem us 28 deenahm atlaisfchanu doht.

§. 19. Teem kommissiones lohzeckleem weenlihdfigas teefas un peenahkumi irraid.

II. Peenahkumi tahs Kommissiones.

§. 20. Tai eewefchanas-kommissionei us to irr jassattahs, ka tee semneeki Kursemnes Gubernementâ pehz teem preefschraaksteem, kas eefsch teem wiff augstaki apstipriateem semneeku likkumeem stahw, pa kahrtahm us brihwibu tohp islaisti, tahs eefsch pahreijanas buhfchanas winneem eefohlitas teefas pateefi dabbu un bauda; un ta patti to warru, kas winnas rohka irr, tik lab par patwehrunu to kungu wakkahs kà par us-turreschanu ta meera un tahs pareisibas eefsch Gubernementa.

§. 21. Par isdarrifchanu fcho peenahkumu ta patti:

- a) Pawehlehs, ka tee semneeku likkumi Latweefchu un Pohlu walloðâ tohp passubdi-nati un winna turklaht fewifchi par to jo pilnigu un saprohtamu pamahzifchanu tahs semneeku kahrtas gahdahs.
- b) No tahm teefahm sinnu prassifhs no tahs isdarrifchanas to us pahreijamu laiku dohtu preefschraakstu, tà ka winna tohs pakuhtrus us tschaklaku wehranem-fchanu to likkumu un tohs nepaflaufigus us kahrtigu isturreschanu warr peespeest.
- c) Zkattras kungu un semneeku subdfefchanas pretti nems un klausifhs un pehz leetu wajjadsibas woi tahm peederrigahm teefahm to isfchirfchanu uswehlehs,

Woi pehz tahs warraas, kas winnaas rohkâ stahw, no sewim tahs waijadfigas pawehleschanas dohs, ka wiff atkal pareisi eetu.

§. 22. Kad tai eeweschanas-kommissionei par to taisnu un pilnigu isdarrischanu to eefsch teem semneeku-liffumeem dohtu preekschrafsu irr jagahda, tad winna itt sewischki dsihsees ne ween patti schohs liffumus skaidri isprast, bet arridsan wiffu nesapraschanu un leefas dohmas, kas kaut kur warretu rastees, zaur pee tam derrigahm pasluddinaschanahm nowehrst. Tomehr schahm ne kad teem wiffaugstaki apstipriateem semneeku-liffumeem ne buhs prettim buht, bet tikkai winna prahtu skaidraku un wairak saprohtamu darriht.

§. 23. Ja pee eezelschanas to jaunu liffumu kur ne dohmaja gadditohs, ka tai semneeku fahrtai jeb teem muischas walbineekeem no daschahm tur atrohnamahm nolifschanahm ihpascha skahde atlehktu, tad tai kommissionei to isdarrischanu tahdu nolifschanau, tulihst buhs apturreht un to sinnu no tam, kurrâ ta sawu padohimu isstahsta, bes kaweschanas zaur to preekschneeku tam Generalgubernatoram preekschâ list, kas, ja winsch tam padohmam tahs kommissiones peekriht, winna isdarrischanu pawehl, bet ja ne, tai Keiseriskai Majesteetei buhs preekschâ list, un winnaas wiffaugstaku pawehleschanu sagaidihst. Bet ja tee lohzeikli tahs kommissiones ne buhtu weenadâ prahtâ, tad tee lohzeikli no tahm wirf-teefahm ta Gubernementa tahdâ waijadfibâ faraksta par nowehrschanu tahs skahdes, kas buhtu jabihstahs, kahdu padohimu, kam no ta preekschneeka tahs eeweschanas-kommissiones buhs preekschâ listam tapst tam Generalgubernatoram; tee no tahs muischneeku draudses islassiti lohzeikli arridsan tahdu isstahstischanu ar saweem klahstikeem padohmeem no ta gaddijuma faraksta un to tam wiffas Kursemnes weetneekam nodohd, kas to tapat tam Generalgubernatoram ta Gubernementa preekschâ leef. Tas Generalgubernators ta Gubernementa pehz kohpa-turreeschanas un pahmekleschanas abbeju isstahstischanu spreesch, woi pee apturreeschanas tahs tur peeminnetas nolifschanas lihds wiffaugstaku nospreechanu irr japaleef, kur winsch tad no sewis Tai Keiseriskai Majesteetei sawu padohimu preekschâ leef; — jeb woi tam no tahs eeweschanas-kommissiones dohtam padohmam buhs isdarritam tapst, un sawu spreechanu talabbad tam Gubernatoram tikpat kâ tam wiffas Kursemnes weetneekam lihds-dalla, kas tai kommissionei to par waijadfigu isdarrischanu eedohd. Bet teem no tahs kommissiones par paligu preekschâ nestem padohmeem ne mas ne buhs prettim buht tahm grunta-nolifschanahm to wiffaugstaki apstipriatu liffumu, par lihdsibu, tai ne-aiskarramai brihwibai tahs semneeku fahrtas, tai ne-aiskarramai ihpaschumateefai to muischas walbineeku us gruntu un semmi, tai brihwlaischanai pa fahrtahm re, un tikpat tam Generalgubernatoram kâ tai kommissionei ta wehra-nemschana scho grunta-liffumu kâ swehta manta tohp pee sirds lista.

§. 24. Ja ta kommissione pee eeweschanas to jaunu liffumu eefsch teem pastahwedmeem liffumeem kaut so arastu, kas wehl wairak apdohmajams buhtu jeb zellâ stabweru, tad winna tadehl pehz ta §. 23. dohta preekschrafsu tam Generalgubernatoran sinnu preekschâ ness, kas bes kaweschanas tai Keiseriskai Majesteetei to preekschâ leef, tahs wiffaugstakas pawehleschanas sagaida, un tahs zaur to eeweschanas-kommissioni leef isdarriht.

§. 25. Kad ta kommissione kahdu turpinat dohdanu wiffaugstaku pawehleschamu, jeb to no Za walddama Senata, jeb kahdu spreeschanu to augstu runnas- (Ministera-) kungu, teem semneeku-liffumeem par to Kursemmes Gubernementu un tahm schai kahrtai dohtahm teefahm prettim stahwoht atrohn, tad winna zaur to Gubernementa waldischamu wiffceem teefas-frehfleem ta Kursemmes Gubernementa bes karweschanas preeksch-raffa, tahdas pawehleschanas jeb preekschrafftus pirms ne isdarriht, kamehr jauna wiffaugstaka pawehleschana tadehl tohp dohta.

§. 26. Pa tam starpam winna no sawas puffes pehz ta preekschraffa ta §. 23., schahdu notiffchanu Tai Keiseriskai Majesteetei zaur to Generalgubernatoru ta Gubernementa preekscha neff ar plaschaku isstahstifschanu tahs leetas, no tam sinnu dohd teem teefas-frehfleem, jeb tam Ministerakungam, no kam ta pawehleschana irr dohta un to wiffaugstaku nospreeschanu sagaida.

§. 27. Kad Kursemmes Gubernementa no paschu semneeku prahta apgaisinoschanas wiffwairat ta paschkirschana ta padohma winnu jaunas buhschanas irr sagaidama, tad tai kommissionei ta walla, arridsan pee stohlu buhschanas eeffsch Kursemmes Gubernementa zaur jaunu stohlu eetaiffschanu par pamahzifschanu to lauschu semjas kahrtas dallibu nemt, kadehl winnai buhs mefleht fahmmatees ar to Ministerakungu tahs lauschu apgaisinoschanas un kad wajjadfigs zaur sawu preekschneeku Tai Keiseriskai Majesteetei kahdu sinnu (Doklad) semnigi preekscha list.

§. 28. Wiffceem Kursemmes Gubernementa teefas-frehfleem, kam ta walla ar peespeeschanu tohs spreedumms isdarriht, tahs usdohschanas no tahs eeweschanas-kommissiones bes prettirinnaschanas buhs peepildiht.

§. 29. Tai Kambara-waldifchanai eeffsch wiffahm, bet it fewifchki eeffsch Krohna-semneeku leetahm tahs noraiditas praiffschanas tahs kommissiones bes karweschanas buhs isdarriht.

§. 30. Kur wajjadfigs rahdabs, ta kommissione ir farraaspehka paligu warr praifftees un wiffahm wirfibahm ppenahkabs, tahdahm mefleleschanahm bes wiffas laifka-karweschanas paklauffigahm buht.

§. 31. Ta kommissione sanahf us sawu teefas-turreschanu us to aizinaschanu ta preekschneeka jeb winna weetneeka, kas tadehl arridsan ihpaschas neddelas deenas warr nosazziht.

III. No Kommissiones ammata darrifchanas zella.

§. 32. Tahs kommissiones ischkirschanas un nodarrifchanas tad ween teefas-gelbigas irraid, kad winna pilniga bij sanahkusi, jo zaur to eestahdischanu to weetneeku nekahda weeta pehz liffumeem ne warr walla buht.

§. 33. Tahs ufases, pawehleschanas, mefleleschanas, ar wahrdu fakfoht, wiffas grammatas un farakstifschanas, kas pee tahs kommissiones atnahf, kas preekschneeks, winna weetneeks, jeb weens par to isredsehts lohzeklis tahs kommissiones prettim nemm, kas pehz grammatu atsehgeleschanas tahs us kanzelleiju nodohd, lai tahs eeffsch ta rahditaja no teem eesubiueem rakficeem taptu eefshmetas un us preekschaneeschanu fahaitas.

S. 34. Das sikehrs faraksta ar ihseem wahrbeem, fo tahs eesubtitas grahmatas sa-nemm, no tahm eesubtitahm leetahm ihfas sanenschanas isiaisa, un winnam ja-atbild par winnu taifubiu un ka pee winnahm ne kas ne truhst; arridosan iffatrs lohzeklus tahs kommissiones to lihds-dallischanu to grunta-rakstu pehz nodohschanu sawa padohma warr praffitres.

S. 35. Za preekscha-neschana to leetu noteek pehz ta skaitla, kas katrai farakstischanaai deenas-grahmata irr peelikts, ja sawada wajadsiba (kas arridosan deenas-grahmata irr jafaraksta) to preekschneeku ne peespeesch zittadi darriht.

S. 36. Tamni kanzelleija tahs kommissiones weena deenas-grahmata tohp turreta tikpat no tahm leetahm kas eenahf, ka no tahm kas tohp islaistat.

S. 37. No sikehra weens sewischts teefas-sehdeschanas protokols tohp turrechts, kurrâ buhs farakstih tohs flahrbuhdammus lohzeklus, jeb winnu weetneekus, un kadehl tee pateefiqi lohzekli paschi naw flahf bijusch, to laifu ap kurre winnu to sehdeschannu eefah-fusch, kahdu leetu ismekleschana irr usnemta, kahdas spreeschannas irr norunnatas un kahda laika winnu to sehdeschannu irr pabeigusch. Das sehdeschannas-protokols no ta preekschneeka un teem flahrbuhdameem lohzekeem tohp appakschrafsihts un no ta sikehra ar sawu wahrdu apshmehts.

S. 38. No iffatras leetas nospreeschannas wehl weens no tahs kommissiones lohze-keem plaschaku protokollu faraksta, fo tahs deenas preekschneeks un wissi flahrbuhdani lohzekli appakschrafsita, bes teem, kas zittu prahfu turrejuschi, un kurreem buhs peerakstih flahf, kapehz tee zittadi spreedusch.

S. 39. Wiffas no tahs kommissiones islaistas grahmatas no ta preekschneeka, winna weetneeka jeb weena no winna par to usluhgta lohzehta tohp appakschrafsitas, no sikehra ar wahrdu apshmetas un weena ihpascha grahmata (missiw-grahmata) eerakstias.

S. 40. Tamni kommissionē tahs leetas wahz-walloba tohp isdarritas, tomehr tahs eesubtijamas atbildschannas us To Keiserisku Majesteeti un tahs sinnas un mekle-schannas grahmatas us teem zittcem Gubernementem (bes ween no Widsemnes un Jgganusemnes) Kreewu walloba tohp farakstias.

S. 41. Tahs kommissiones preekschneeks apwaiza tohs affessorus, kahds padohms-teem irr, kas sawu padohmu schinni pehznahkamâ kahrtâ sinnamu darra:

1. 2. un 3. tee Wirf-Vilskunga-teefas-weetneeki tahs muischneeku draudses ta Kur-semnes Gubernementa. 4. Das jaunakais teefas-kungs no Kambara-waldischannas. 5. Das wezzakais teefas-kungs no Kambara-waldischannas. 6. Das teefas-kungs no Gubernementa-waldischannas. Weidsoht tas preekschneeks. Pehz ta leelaka skaitla to padohma-deweju tohp nospreefs. Ja gadditohs, ka tee padohma-deweji us puffi stahw, tad ta preekschneeka wahrds to ischkirschannu dehd. Sikehram buhs sawu padohmu, ja tas ne sa-derr ar to spreeschannu, protokollâ ihpaschi isteift.

S. 42. Tam preekschneekam ta walla, to isdarrischannu to nospreeschannu apturreht, kas pehz ta leelaka skaitla to padohma-deweju nosazzitas, kad tahs ne sa-eetahs ar winna padohmu un no tam tam Generalgubernatoram sinnu preekscha list, kas pehz sawas labpatif-schannas woi parwehl no jauna to leetu pahrdohmahf, pehz kurreas ohtra reise notifikuschas

pahrdohmaschanas tai leetai bez tablakas mekleschanas buhs isdarritai tapt, woi tabehl no fewis teescham Tai Keiseriskai Majeesteetei preekschâ leek, ka ta wiffaugstaka pawehleschana to sribhdimu ischirtu. Ja tas gadditohs, tad teem no tahs muischneeku draudses islassiteem lohzeleem ta walla irraid, to no Gubernatora nospreestu apturrefchanu tam wiffas Kursennas weetneekam peefazsiht, kas no fewis tam Generalgubernatoram ta Gubernementa no tam sinnu dohd.

§. 43. Kad pehz leetu atraschanas tas waijadsihs buhtu, kahdu apstattischanu jeb ismekleschanu us weetas un pehdahm usneent, tad tam preekschneekam jeb winna weetneekam ta walla, woi pascheem tur no-eet, jeb us Krohna- un pagasta-muischahm weenu jeb wairak lohzeklus no teem affeforeem to wirf-teesu, bet us muischneeku-muischahm weenu jeb wairak no teem no muischneeku draudses islassiteem lohzeleem noraidiht. Ja kahds kommissiones lohzeklus eefsch ammata darrischanahm kaut fur tohp noraidihts, tad winnam stahw brihw, pehz labpatifschanas weenu no teem zitteem lohzeleem sawâ weetâ atstahnt us tahm deenahm, fur winsch apkawehts tohp, teefas-frehflâ sehdeht un preeksch winna sawu padohmu doht.

§. 44. Tam preekschneekam jeb winna weetneekam peenahfahs par to gahdaht, ka ne kahda leeta zaur newihshoschanu to kanzelleijas ammatu jeb to kommissiones lohzeleku ne-ischirta paliftu, un winnam pawiffam peekriht par to wakteht, ka wiff pareisi pehz teem preekschrafsteem tohp padarrihts.

§. 45. Ta kommissione ifgads pehz ta tanni pahreijana buhschanâ nolifta eefahfuma ta semnes kohpschanas gadda Muihu wiffaugsti zeenijaman Keiseram atbildeschanu preekschâ nessihs no tahs isdarrischanas ta winnai uswehleta darba. Schinni atbildeschana buhs atrastees:

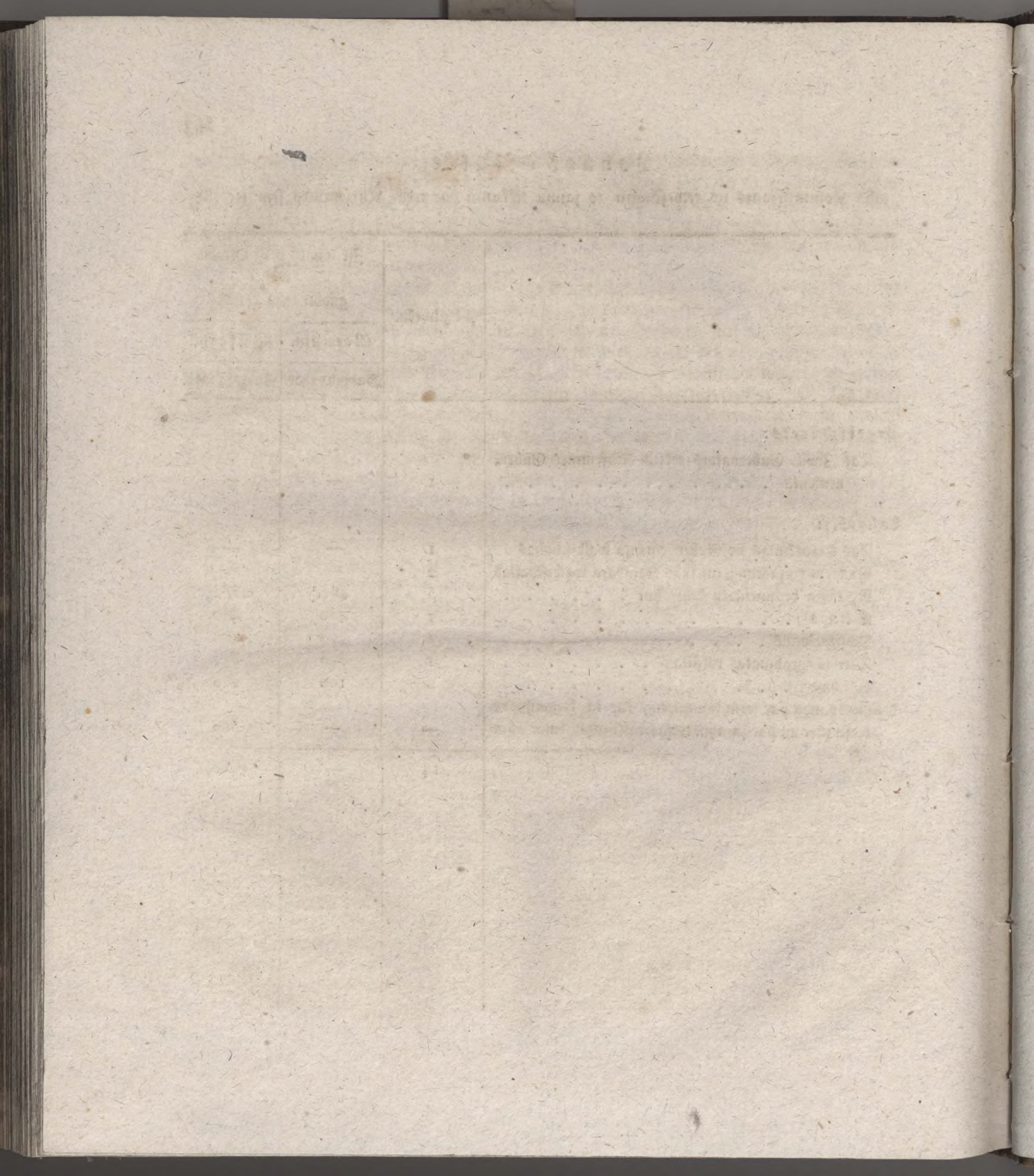
- 1) Tahs gadda starpâ notiffuschas pahrmainschanas dehl tahs kommissiones lohzeleem.
- 2) Jhsa isstahstischanâ to pahrgahjuschâ gaddâ pehz teem semneku-liffumu preekschrafsteem usneentu pahrtaiischanu ar to semneku-fahrtu un kas no tam zehlees.
- 3) Kas fewischki wehl pee schahm pahrtaiischanahm gaddijees.
- 4) Jhsa parahdischana wiffu to no tahs kommissiones usneentu eezelschanu un noliffchanu, kadehl tahs waijadsihs bijuschas, un ja kas fewischki wehraleekams no tahm zehlees buhtu.
- 5) Plaschaka isstahstischanâ wiffu to, kas tai eewefchanai to jaunu liffumu prettin stahw jeb kahdai dallai to Gubernementa eedfihwotaju par gruhthi buhtu.
- 6) Ta sinna no tahm nahfoschâ gaddâ waijadsihahm eetaifschanahm dehl tahs brihwlaischanas.

§. 46. Echo sinnas-dohschanu ta kommissione pahrbauda, par to kas tur eefschâ stahw, katrs sawu padohmu nodohd, un tee lohzeleki, kas ar to ar meeru, to appafschraksta. Tad winna tam Generalgubernatoram tohp nolaisa, kas winnu ar sawu flahliktu padohmu kommissiones wahrda Tai Keiseriskai Majeesteetei pee kahjahm leek.

Lohnes = Rulle

tahs Kommissiones us eeweschanu to jaunu liffumu par teem Kursemmes semneekem.

| | Zif zilweku. | Zif lohnes pehz Dklada us gaddu tohp dohts. | |
|--|--------------|---|--------------------|
| | | Weenam. | Wiffeem. |
| | | Sudraba rubb. | Sudraba rubb. |
| Preekfchneeks: | | | |
| Las Ziwil-Gubernators eeksch Kursemmes Gubernementa | 1 | — | — |
| Lohzeeli: | | | |
| Las teefaskungs no Gubernementa waldischanas . | 1 | — | — |
| No teem teefaskungeem tahs Kambara waldischanas | 2 | — | — |
| No tahm brunneneeku fahrtahm | 5 | 466 $\frac{2}{3}$ | 2333 $\frac{1}{3}$ |
| Siktehrs | 1 | 450 | 450 |
| Pahrtulkotais | 1 | 400 | 400 |
| Deenas = grahmataas rakstatais | 1 | 375 | 375 |
| Skrihwari | 2 | 100 | 200 |
| Nohmaadnauda par teem nammeem, fur ta Kommissione teefu turr un par zittahm teefas-rakstifichanu makfahm | — | — | 500 |
| | 14 | — | 4258 $\frac{1}{3}$ |



Preeßchihme

p e e 9. 2 5 2. N o. 5.

| Pawabrbi. Kriřtibas= wahrdi. | Kirſpehle. | Muiſcha. | Iřbahwa nohmař= wectu. | Winnas leelumnu. | Meſſe kařbu deeneta= behrnu. | Raħs tař deeneřtř. |
|------------------------------------|------------|----------|------------------------------|---------------------|------------------------------------|-----------------------|
| | | | | | | |

Lohnes = Kulle

par to ohtre nobattu to Pilskunga = teefu.

| | Sudraba rubbeli. | |
|---|--------------------|----------|
| | Weenam. | Wiffent. |
| Aprinka teefaskungš | 500 | 5000 |
| Meera spreedeiš | 350 | 3500 |
| Wiffeffors no muischneeku fahrtas | 332 $\frac{1}{2}$ | 3325 |
| Weefehdeitaiš no semneeku fahrtas | 80 | 800 |
| Siftehš | 200 | 2000 |
| Teefas fullainš | 50 | 500 |
| Teefas rakstifchanaš nauda | 200 | 2000 |
| Par teefas kohrteli | 200 | 2000 |
| | 1912 $\frac{1}{2}$ | 19125 |

Wemjinni. Tee 200 sudraba rubbeli par teefas kohrteli tam siftehram tohp peelikti, bet ar to usfohlifchamu, ka winsch tahdu kohrteli par to islassa, ar ko aprinka teefaskungš ar meeru irr.

Preekschime

p e e §. 2 5 2. N o. 4.

Parahdischana

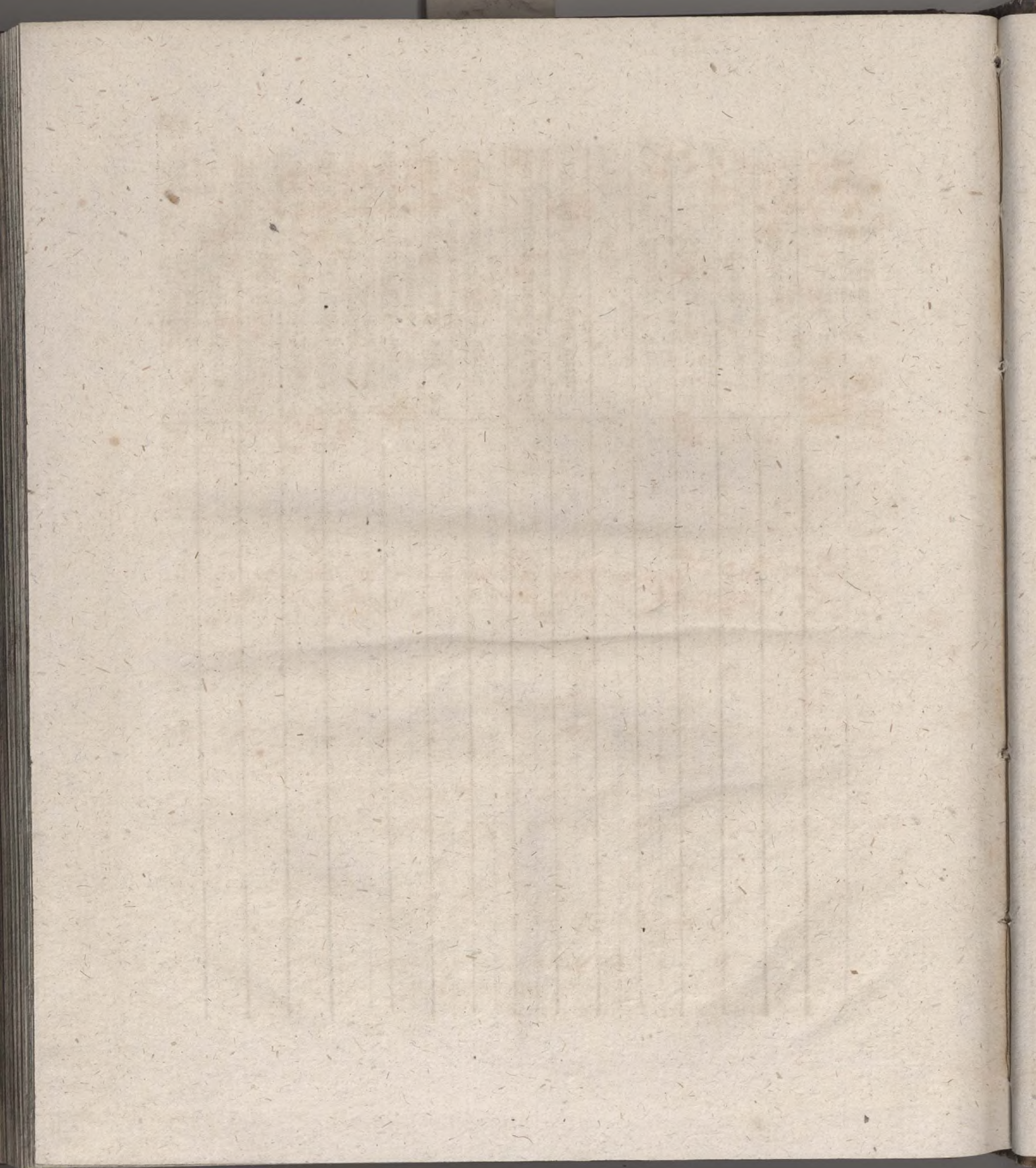
to

nohmas = un deenesta = mekletaju.

| Messe. | |
|---|--|
| beneficu. | |
| nohmad = mettu. | |
| apiteguafchanaš fatanaš dišwofchanaš naš behl. | |
| Spee fa wunfch beidlojt beentješ. | |
| Aboi wunfch (wimna) fachu ammatu irr mašjees, un fachu ammatu teb darbu un funfti wunfch (wimna) proht. | |
| Aboi wunfch falpš bišš, woi wimna falpone. | |
| Aboi wunfch nohmmeeš bišš, woi wimna nohmmeeje. | |
| Aboi wimnam (wimnai) behrni irr, woi ne. | |
| Aboi apprejšjehtš woi ne = apprejšjehtš. | |
| Wepdiga dišwofchanaš weeta. | |
| Wagafš. | |
| Wunfcha. | |
| Wirfpehle. | |
| Wimtene. | |
| Wegumš. | |
| Wawahrbi. | |
| Kristibaš- wahrbi. | |
| Ziltš. | |

Messe

| | beneficū. |
|--|---|
| | nobinas = wectu. |
| | Epistologimachanas fawas dšhwofschanaš behl. |
| | Pre fa wimſch beidſicht beencleā. |
| | Woi wimſch (wimna) fadon ammatu irr machātes, un fadon ammatu ſob darbu un funftu wimſch (wimna) proht. |
| | Woi wimſch falpōs biſe, woi wimna falpone. |
| | Woi wimſch nobinneſe biſe, woi wimna nobinnege. |
| | Woi wimnam (wimnai) behrni irr, woi ne. |
| | Woi appreſſeſtō woi ne = appreſſeſtō. |
| | Wohdiga dšhwofschanaš weeta. |
| | Wagafē. |
| | Wuſiſcha. |
| | Wierſpeſle. |
| | Wimtene. |
| | Wegjunnē. |
| | Wawahrēdi. |
| | Wriſtibas-wahrēdi. |
| | Wiltē. |



Rad ta no mums us ismekleshanu un ohtru pahrskattischanu to farakstiru likkumir par semneekem islassita un us to pamahzita Deputirtu *) fungu teesa eeksch sawahm farun-
nasehanahm un pahrdohmaschanahm, fo wiama weena patti preeksch sewis ka arridsan
kohpa ar to wiffangsti eezeltu Kommissioni **) irr turrejusi, allaschin ar to Landagu ***)
aprunajusees un allaschin paprassijusi, woi Landags bij ar meeru un woi lahwe tahs
leetas eeksch scheem likkumeem par semneekem, par kurrahm bij ja-apdohma, un ar wahrdu
to eezelchanu to daschadu pagasta un lauschu teesu ta isdarriht jeb ne, un kad nu ta
schee likkumi par semneekem weenadi no teem minnetem Deputirteem un no tahs augsti
eezeltas Kommissiones, ar tahm pahrlabboschanahm, fo abbas schihs teesas bij pee-
nehmufchas, pagallam pabeigti, no wiffseem lohzeleem tahs Kommissiones ar sawu
rohku rakstu sihmi apstiprimati un apsehgeleti — tad Meh's Landboten Marschalkis ****)
un Deputirtu to Kursemmes un Piltenes muischneeku gohdigas brunneneeku beedribas,
par scheem ta farakstiteem semneeku = likkumeem preeksch Kursemmes Gubernementa, kas
wiffu = augstakai apstiprinasehanai nodohdani, pehz tahs wallas, fo tee gohdigi fungi, kas
muh's subtijuschi mums dewufchi, effam teikufchi, ka meh's ar wiffseem scheem likku-
meem, ka arri ar ikkatru likkumu ihpaschi ar meeru effam, ka wiama mums par prabtu
un ka ar muhsu gribbeschanahm sa-eet, un zaur scho wiffseem sinnanu Landaga grah-
matu, kas irr weena pateefiga datta ta Landaga spreeduma no tahs 23. April mehne-
scha deenas schi gadda meh's to effam atsinmufchi.

Schai Landaga grahmatai, ka wiffseem sinmans, no mums Landboten Marschalka
un Deputirteem to Kursemmes un Piltenes muischneeku (brunneneeku) beedribu irr pee-
likta muhsu rakstu sihme un sehgelis, tapat tas brunneneeku siktehrs sawu rakstu pee-
lizzis un ar brunneneeku sehgeli apsehgelis. Ta notiffe Jelgawa tanni 20. Julius
mehnescha deena 1817.

(S. W.) *****)

Ferdinand Rutenberg,

Landboten Marschalkis un Deputirts no Aukes Kirspheles, mans raksts
un mans sehgelis.

(S. W.)

Friedrich Fird's no Rogalles,

preeksch Piltenes muischneeku (brunneneeku) beedribas, mans raksts un
sehgelis.

*) Prohti labbi. Deputirts irr tas, kas no zitteem teef islassihts un kur aiestellehts,
preeksch wiffseem teem, kas wimmu subtijuschi, fo isdarriht.

**) Kommissione ta beedriba to, kas irr islassiti kahdu leetu ismekleht un pahrdoh-
maht.

***) Landage. Ta sanahschana wiffu Deputirtu tahs muischneeku kahrtas.

****) Landboten Marschalkis irr Landages preekschneeks.

*****) Prohti labbi. S. W. tas irr sehgela weeta.

- (G. W.) **George Witte von Wittenheim,**
 fā Libbs-Deputirts tabs Schryps Landaga Kirspheles, manna pascha
 raksts un arci preeksch mannu Libbs-Deputirtu, to Justizraths-kunga
 von Rüdiger.
- (G. W.) **Ernst von Rechenberg = Linten,**
 preeksch Nis-Lauzes Deputirta, mans raksts un sehgelis.
- (G. W.) **Johann Reinhold Fölschersahm,**
 fā Dunburga-pils Landaga Deputirts, mans raksts un sehgelis.
- (G. W.) **George Friedrich Witte von Wittenheim,**
 fā Weetnecks ta Narratas Landaga Kirspheles Deputirta, Kollegiens
 assessora un brunneneeka D. Gerhard von den Brincken, mans
 raksts un sehgelis.
- (G. W.) **Kleist,**
 fā Deputirts ta Niskraunkles Landaga Kirspheles, mans raksts un seh-
 gelis.
- (G. W.) **J. W. von Berner,**
 fā Jelgawas Landaga Kirspheles Deputirts, mans raksts un sehgelis.
- (G. W.) **Peter von Pfeiliker = Franck,**
 Jelgawas Landaga Kirspheles Deputirts, mans raksts un sehgelis.
- (G. W.) **Gotthard von Meerfelde,**
 Sohdu Landaga Kirspheles Deputirts, preeksch sewim un saweem Libbs-
 Deputirteem, mans raksts un sehgelis.
- (G. W.) **Ernst von Rechenberg = Linten,**
 Sohdu Landages Kirspheles Deputirts, mans raksts un sehgelis.
- (G. W.) **Karl Wilhelm von Doerper,**
 Bauskas Landaga Kirspheles Deputirts, preeksch sewim un saweem
 Libbs-Deputirteem, mans raksts un sehgelis.
- (G. W.) **Christian Brihwkungs von Rönne,**
 fā Czawas Landaga Kirspheles Deputirts un preeksch sawu Libbs-De-
 putirta, to Assessoru von Kloppmann, mans raksts un sehgelis.

- (S. W.) **Karl von Vietinghoff,**
Balbones Deputirts un preeksch fawir Libds-Deputirta, to Baronu von
Lieden us Dangawas muischu un Meyendorff.
- (S. W.) **Friedrich von Henking,**
preeksch Wezzas-muischas Deputirta, mans raksts un sehgelis.
- (S. W.) **Pilskungs Baron Medem,**
få Dohbeles Landaga Kirspehles Deputirts, mans appakscharaksts un
sehgelis.
- (S. W.) **Friedrich Fircks,**
få Libds-Deputirts tahs Jaunas-pils Landaga Kirspehles un preeksch
manneem Libds-Deputirteem, teem kungeem Matthias von der Recke un
von der Brügggen no Arischmuischas, mans raksts un sehgelis.
- (S. W.) **Heinrich Graf Kerserling,**
Kulbigas Landaga Kirspehles Deputirts, mans raksts un sehgelis.
- (S. W.) **Wilhelm Bagge,**
preeksch fewim un preeksch ta Rambara-kungu von Offenbergh, få Groß-
bines Landaga Kirspehles Deputirti, mans raksts un mans sehgelis.
- (S. W.) **Karl Seefeld,**
preeksch to brunnaskungu von Kleist no Leeges muischu, få Dohrbes
Landaga Kirspehles Deputirtu, mans raksts un sehgelis.
- (S. W.) **Eduard Brihwkungs von Rönne,**
få Wentes Landaga Kirspehles Deputirtu, mans raksts un sehgelis.
- (S. W.) **Peter von Medem,**
preeksch to kungu Sibeon von Stempel, få Ulschwanges Landaga De-
putirts, mans raksts un sehgelis.
- (S. W.) **Johann Fircks,**
preeksch Uisputtes Deputirta, mans raksts un sehgelis.
- (S. W.) **Karl Seefeld,**
preeksch to Starastu von der Kopp un preeksch fewim, få Grambes
Landaga Kirspehles Deputirti, mans raksts un man sehgelis.

(S. W.)

Peter von Medem,

Kā Saldes Landaga Kiršpehles Deputirts, mans raksts un sehgelis.

(S. W.)

Karl Thiel Behr,

Kā Tulkuma Deputirts, preekšč fewim un preekšč fawu Lihds-Deputirtu Ludwig von Kleist, mans raksts un sehgelis.

(S. W.)

Friedrich Hencking,

Kandawas Landaga Kiršpehles Deputirts, mans raksts un sehgelis.

(S. W.)

Heinrich Graf Keyserling,

Kā weetneeks preekšč to Kambara-kungu von Stromberg no Wirbes muischas, kā Sabilles Landaga Kiršpehles Deputirts, mans raksts un sehgelis.

(S. W.)

Johann Fircks,

Talsenes Kiršpehles Deputirts, mans raksts un sehgelis.

(S. W.)

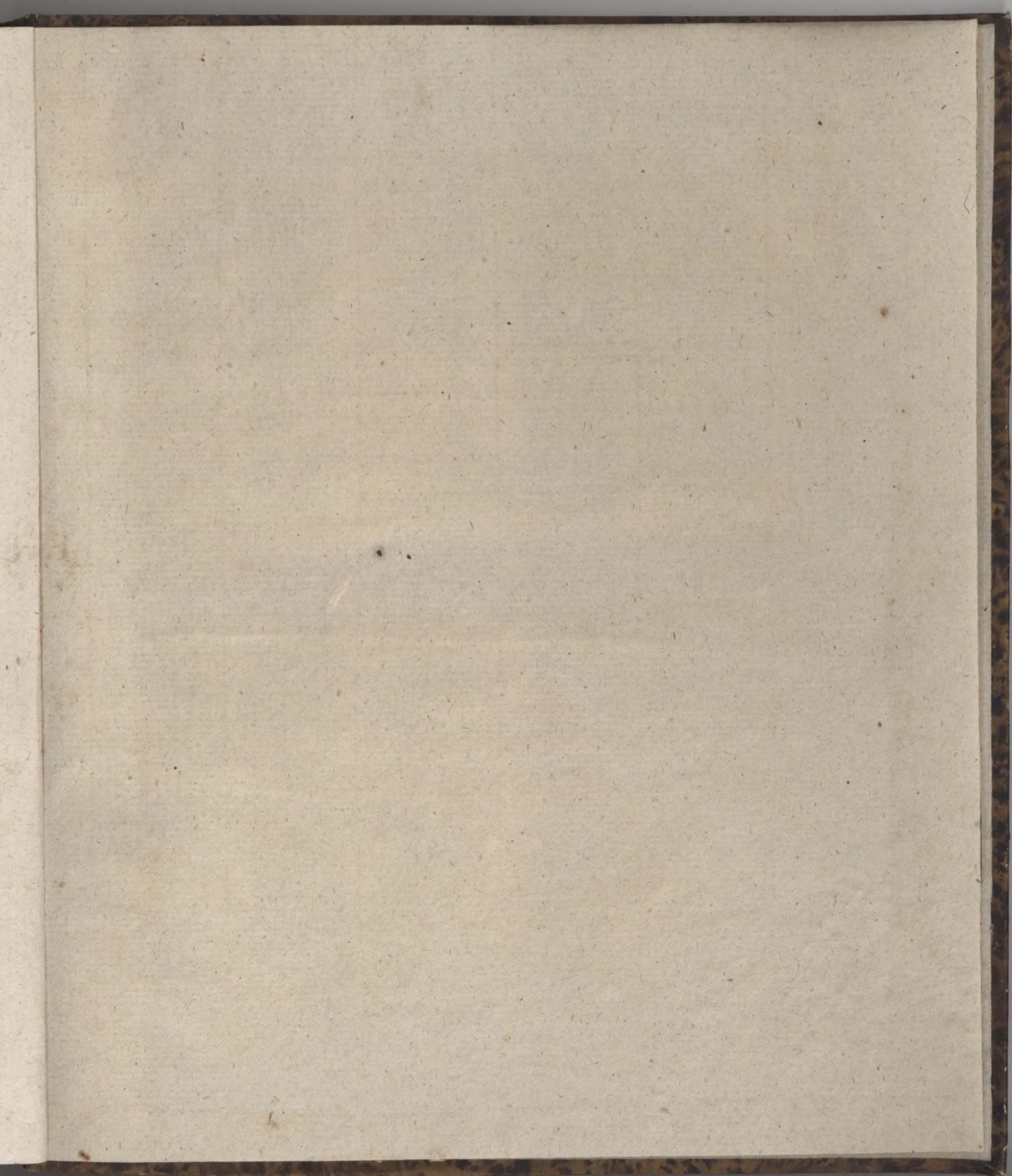
Ernst v. Nechenberg-Linten,

Kurfemmes brunneneeku beedribas Siktērs.

Weenlihdšigs ar pašcheem grunts-raksteem:

Dihgas Karra-Gubernators Markis Pauluzzi.





382.